

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Ірина ДЖОЧКА, Оксана ЦИПЕРДЮК

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА

МОРФОЛОГІЯ

Збірник тестових завдань

Івано-Франківськ

2021

УДК 811.161.2'366
ББК 81.411.1-21
Д 42

Рекомендувала до друку вчена рада
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(протокол № 10 від 30 листопада 2021 року).

Рецензенти:

В. М. Барчук – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника);

С. Т. Шабат-Савка – доктор філологічних наук, професор кафедри сучасної української мови (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича).

Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д.

Д 42 Сучасна українська мова. Морфологія. Збірник тестових завдань : навч. посібн. Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2021. 276 с.

Тестові завдання систематизовано відповідно до програми курсу морфології сучасної української мови для студентів спеціальності «Філологія» вищих навчальних закладів. Охоплено теоретичний і практичний матеріал із тем: «Вступ», «Іменні частини мови», «Дієслово», «Незмінні частини мови». Завдання можна використовувати в ході аудиторних практичних занять, для самостійної та індивідуальної роботи, контрольної перевірки знань. Подано основну, додаткову та довідкову літературу.

Призначено для студентів спеціальності «Філологія», викладачів, учителів та учнів ліцеїв і коледжів гуманітарного профілю.

УДК 811.161.2'366
ББК 81.411.1-21

©Джочка І. Ф., Ципердюк О. Д., 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	5
МОРФОЛОГІЯ ЯК РОЗДІЛ ГРАМАТИКИ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧАСТИН МОВИ.....	7
Грамматика. Грамматичне значення. Грамматична форма. Грамматична категорія.....	7
Принципи класифікації частин мови.....	22
Перехідні явища в системі частин мови.....	27
ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ.....	33
Іменник.....	33
Значення іменника, його граматичні ознаки.....	33
Лексико-граматичні розряди іменника.....	38
Категорія роду іменника.....	50
Категорія числа іменника.....	61
Категорія відмінка іменника.....	67
Словозміна іменників.....	82
Прикметник.....	91
Значення прикметника, його граматичні ознаки.....	91
Ступені порівняння прикметників.....	102
Форми, словозміна, правопис і наголошування прикметників.....	108
Числівник.....	114
Значення числівника, його граматичні ознаки.....	114
Розряди числівників за значенням.....	122
Групи числівників за будовою.....	125
Словозміна числівників.....	127
Сполучуваність числівників з іменниками.....	131
Наголошування та правопис числівників і відчислівникових похідних.....	135
Займенник.....	137
Значення займенника, його граматичні ознаки.....	137
Групи займенників за значенням і співвіднесенням з іншими частинами мови.....	142
Словозміна, словотвір і правопис займенників.....	146
ДІЄСЛОВО.....	152
Значення дієслова, його граматичні ознаки. Дієслівні форми. Дві основи дієслова.....	152
Категорія виду.....	163
Категорія перехідності / неперехідності. Категорія стану.....	172
Категорія способу.....	181

Категорія часу.....	192
Категорії особи, роду, числа дієслова. Дієвідмінювання.....	203
Дієприкметник. Предикативні форми на -но (-ено), -то.	
Дієприслівник.....	213
НЕЗМІННІ ЧАСТИНИ МОВИ	223
Прислівник.....	223
Прийменник.....	231
Сполучник.....	242
Частка.....	252
Вигук.....	262
Список рекомендованої літератури.....	271

ПЕРЕДМОВА

Людина, яка не байдужа до мовної культури, дбає про свою мовну компетентність, буде використовувати найрізноманітніші можливості для збагачення лінгвістичних знань, формування основних комунікативних ознак мовлення, зокрема правильності й багатства використання мовних засобів.

Одним із ефективних методів навчання, засвоєння та контролю знань є тестові завдання. Системно відображаючи програмовий матеріал, вони сприяють також об'єктивному і всебічному оцінюванню рівня його засвоєння, аналізу особливостей мовної культури особистості.

Матеріали збірника дібрано, систематизовано і структуровано відповідно до вимог «Робочої навчальної програми із сучасної української мови», затвердженої для студентів спеціальності «Філологія» (українська мова і література, польська мова і література, чеська мова і література) Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. За змістом він охоплює теоретичний і практичний матеріал змістових модулів «Морфологія як розділ граматики. Загальна характеристика частин мови», «Іменні частини мови», «Дієслово» та «Незмінні частини мови». Ілюстративний матеріал, використаний під час складання тестів, узято з найкращих текстів художньої та наукової літератури, фольклорних джерел, публіцистики.

Тестовий спосіб виконання завдань спонукає до мислення, аналізу й узагальнення мовних фактів, сприяє формуванню особистості, яка володіє вмінням і навичками вільного й грамотного користування мовними засобами в різних формах мовлення. Розв'язуючи тести, студенти систематизують, повторять теоретичний матеріал, що охоплює такі питання: граматика української мови як учення про її граматичну будову, морфологія як розділ граматики, основні граматичні поняття (граматичне значення, граматична форма, граматична категорія), принципи класифікації частин мови, перехідні явища в системі частин мови; загальнокатегоріальне значення самотійних частин мови, їхні морфологічні категорії, значення, форми та засоби вираження, синтаксичні ознаки, особливості словозміни; частиномовний статус та морфологічні ознаки службових

частин мови та вигуків, орфографічні, пунктуаційні та стилістичні норми, пов'язані з частинами мови. У структуру тестових завдань входять чотири варіанти відповідей, один із яких правильний.

Робота зі збірником, що передбачає як аудиторне, так і самостійне опрацювання теоретичних питань та застосування здобутих знань під час розв'язання практичних завдань (як простих, так і комплексних, зокрема морфологічного аналізу іменних частин мови), активізуватиме розумові зусилля студентів щодо засвоєння, осмислення й закріплення матеріалу, передбаченого робочою навчальною програмою; сприятиме формуванню їхнього світогляду, розвитку навичок вільного, комунікативно виправданого використання мовних засобів у різних формах і сферах мовлення; матиме пізнавальне, естетичне й виховне значення.

Викладачам він допоможе організувати самостійну та індивідуальну роботу з усіма студентами групи, об'єктивно проконтролювати й оцінити результати їхніх навчальних досягнень.

МОРФОЛОГІЯ ЯК РОЗДІЛ ГРАМАТИКИ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЧАСТИН МОВИ

ГРАМАТИКА. ГРАМАТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ. ГРАМАТИЧНА ФОРМА. ГРАМАТИЧНА КАТЕГОРІЯ

1. Термін *граматика* має такі значення:

- А** розділ мовознавчої науки, що вивчає граматичну будову словосполучень і речень
- Б** розділ мовознавства, який вивчає слово, його лексичні особливості
- В** будова мови з властивими їй усталеними закономірностями творення форм слів і поєднання їх у межах речень різної структури; мовознавча дисципліна, яка вивчає граматичні властивості слів, словосполучень і речень
- Г** наука про закономірності будови й процесів формоутворення тваринних і рослинних організмів у їх індивідуальному та історичному розвитку

2. Які підсистеми охоплює, за І. Вихованцем, граMATИКА як система?

- А** морфологію, синтаксис
- Б** словотвір, морфологію, синтаксис
- В** лексикологію, морфологію, синтаксис
- Г** фразеологію, словотвір, морфологію

3. Якого походження терміни *граматика, морфологія*?

- А** грецького
- Б** латинського
- В** старослов'янського
- Г** українського

4. Який різновид граMATИКИ вивчає граMATИЧНІ форми та їхню структуру?

- А** діахронна граMATИКА
- Б** синхронна граMATИКА

В формальна граматики

Г функційна граматики

5. Який різновид граматики вивчає граматичну будову мови в її історичному розвитку?

А семантична граматики

Б синхронна граматики

В формальна граматики

Г діахронна граматики

6. Функції граматичних одиниць вивчає:

А формальна граматики

Б функційна граматики

В семантична граматики

Г синхронна граматики

7. Семантична граматики вивчає:

А граматичну будову мови на певному умовно виділеному часовому зрізі

Б значення граматичних форм і структур

В граматичну будову мови в її історичному розвитку

Г граматичні форми та їхню структуру

8. Морфологію називають:

А граматикою слова

Б граматикою речення

В граматикою словосполучення

Г граматикою висловлювання

9. У якому рядку НЕправильно подано визначення терміна?

А шкільна граматики – різновид граматики як науки, що подає основні граматичні відомості разом з орфографічними й пунктуаційними правилами

Б зіставна граматики – різновид граматики як науки, що розглядає спільні й відмінні риси в граматичній будові споріднених і неспоріднених мов на сучасному (переважно) етапі чи якій-небудь іншій стадії їхнього функціонування

В теоретична граматики – це різновид граматики як науки, який дає рекомендації щодо правильності використання граматичних одиниць

Г генеративна граматики – різновид граматики як науки, що вивчає правила, за якими з визначеної кількості мовних одиниць утворюється необмежена кількість речень

10. Хто ввів у науковий обіг термін *морфологія*?

А Єжи Курилович

Б Володимир Виноградов

В Август Шляйхер

Г Йоганн Вольфганг фон Гете

11. Хто з мовознавців уперше використав термін *морфологія*?

А Йоганн Вольфганг фон Гете

Б Єжи Курилович

В Август Шляйхер

Г Олександр Потебня

12. Термін *морфологія* в мовознавстві має такі значення:

А розділ мовознавства, який вивчає типи і структуру морфем, закономірності поєднування їх у словах

Б одна з частин граматичної будови мови, яка охоплює граматичні класи слів (частини мови), граматичні (морфологічні) категорії цих частин мови та їхні форми; розділ граматики, який вивчає граматику слова, його граматичні класи (частини мови) і граматичні (морфологічні) категорії частин мови, словозміну

В розділ граматики, який вивчає граматичні особливості словосполучень і речень

Г наука про закономірності будови й процесів формоутворення тваринних і рослинних організмів у їх індивідуальному та історичному розвитку

13. Завданнями морфології як мовознавчої науки є:

А всебічний аналіз морфемної будови слів; вивчення морфем за їхнім значенням, будовою і функцією; інвентаризація морфем та з'ясування їхньої типології

Б аналіз будови словосполучень і речень; встановлення основних типів словосполучень і речень

В вивчення процесу творення слів; з'ясування правил, способів, моделей словотворення; аналіз словотвірної структури слів

Г встановлення складу граматичних форм різних розрядів слів; виявлення правил і закономірностей словозміни; розподіл слів за частинами мови, типами відмінювання та дієвідмінювання

14. У якому рядку ВСІ названі мовознавці є авторами підручників із морфології сучасної української літературної мови?

А В. Білоноженко, О. Демська, О. Лаврінець, А. Коваль, В. Коптілов, В. Ужченко

Б В. Грещук, А. Загнітко, Є. Карпіловська, К. Симонова, Н. Клименко, І. Ковалик

В О. Безпояско, І. Вихованець, К. Городенська, В. Горпинич, В. Русанівський, І. Ярошевич

Г Н. Гуйванюк, С. Самійленко, М. Плющ, О. Потебня, К. Шульжук, А. Мойсієнко

15. Хто є автором книги «Теоретична морфологія української мови» (Київ, 2004)?

А Олена Безпояско, Катерина Городенська

Б Арнольд Грищенко

В Володимир Горпинич

Г Іван Вихованець, Катерина Городенська

16. У якому рядку ВСІ названі мовознавці є авторами монографій (навчальних посібників), присвячених окремим частинам мови?

А С. Бевзенко, Л. Булаховський, Л. Полюга, Ф. Бацевич, В. Винницький

Б В. Ожоган, Л. Мацько, А. Колодяжний, А. Грищенко, М. Івченко

В Ф. Медведєв, С. Самійленко, М. Погрібний, М. Жовтобрюх,
О. Тараненко
Г А. Мойсієнко, Г. Арполенко, І. Ющук, І. Кучеренко, О. Пономарів

17. У якому рядку ВСІ названі мовознавці є авторами монографій (навчальних посібників), присвячених окремим частинам мови?

А А. Загнітко, Г. Лукаш, М. Плющ, Я. Закревська, Т. Недозим
Б В. Барчук, Н. Шкурятяна, Н. Лозова, Є. Сасинович, О. Безпояско
В Т. Лукінова, Л. Азарова, І. Білодід, Л. Алексієнко, М. Леонова
Г І. Матвіяс, Г. Щербатюк, К. Городенська, В. Русанівський, І. Чапля

18. Граматичне значення має такі ознаки:

А масовість, груповий характер вияву; виконує релятивну функцію; виражається переважно флексією (зрідка – іншими словозмінними афіксами)

Б виконує номінативну функцію; є належністю окремого слова

В є менш абстрактним, ніж лексичне значення; для свого існування не потребує прояву щонайменше у двох співвідносних едностях

Г виражається переважно основою слова

19. Найактивнішим і найтиповішим засобом вираження граматичних значень є:

А службові слова

Б суфікси, префікси, постфікси

В закінчення

Г чергування звуків

20. Засобом вираження граматичного значення виду дієслів у парах *нарвати – наривати, послати – посилати, озватися – озиватися* виступає:

А наголос

Б чергування звуків

В порядок слів

Г суплетивізм

21. Засобом вираження граматичного значення умовного способу в словоформі *захотів би* виступає:

- А нульова флексія
- Б префікс
- В суфікс
- Г службове слово

22. Засобом вираження граматичного значення відмінка іменників у реченні *Човен тягне буксир* виступає:

- А нульове закінчення
- Б наголос
- В порядок слів
- Г чергування звуків

23. У якому рядку в УСІХ словоформах одне чи кілька граматичних значень виражаються суплетивним способом?

- А мене, когось, більший, взяти, гірше
- Б святкового, небеса, громадянин, одне, нехай пише
- В при батькові, спіймати, йому, нею, панове
- Г зробив би, будеш знати, скроїла, вищий, п'ятьма

24. У якому рядку в УСІХ словоформах граматичне значення виражається за допомоги суфіксів?

- А прийти, опублікував, найсумніша, супу, сімох
- Б тихіший, словеса, коїло, знайшов, викошувати
- В тихо, були вчили, шестистам, шимпанзе, братове
- Г мовне, дрібненьку, говірка, саменький, тринадцять

25. У якому рядку в УСІХ словоформах граматичне значення виражається за допомоги префіксів?

- А матусею, речі, третє, радісних, вітаємо
- Б менш комфортний, на полонині, смакувало б, нехай зіграють, при дорозі
- В найсильніший, прочитав, опублікувати, згоріло, напишу
- Г перелісок, прирічковий, пречудово, розсмішити, допомога

26. У якому рядку в УСІХ словоформах граматичне значення виражається за допомоги службових слів?

А мирного, перебираєте, одним, кожній, ангели

Б засіяти, моря, нашим, її, кохайте

В леді, таксі, жабо, аташе, кольрабі

Г у селі, хай виступає, більш вдалий, зацвіла би, найменш відповідальний

27. Закінчення -а може виражати такі граматичні значення:

А давального відмінка іменників чоловічого роду другої відміни; родового відмінка іменників середнього роду четвертої відміни

Б родового відмінка іменників чоловічого роду другої відміни; жіночого роду дієслів минулого часу

В середнього роду дієслів минулого часу; чоловічого роду прикметників

Г родового відмінка множинних іменників; чоловічого роду дієприкметників

28. У яких варіантах наведено НЕправильне твердження?

А у синтетичних граматичних формах носієм лексичного значення є один компонент (основне слово), а граматичне значення виражає другий компонент (допоміжне слово)

Б в аналітично-синтетичних граматичних формах граматичні значення виражаються частково формою основного слова, а частково формою допоміжного слова

В у синтетичних граматичних формах лексичне і граматичне значення передаються однією словоформою

Г суплетивні граматичні форми утворюються від різних корневих основ

29. Яка з граматичних форм належить до аналітико-синтетичних?

А стрибнути

Б на землі

В буду відпочивати

Г гірший

30. Яка з граматичних форм належить до суплетивних?

- А зеленіший
- Б вивчили б
- В будемо мандрувати
- Г когось

31. Яка з граматичних форм належить до синтетичних?

- А напишу
- Б при батькові
- В будеш святкувати
- Г декламував би

32. Яка з граматичних форм належить до аналітико-синтетичних?

- А хай усміхнеться
- Б будуть виступати
- В капусті
- Г дорожнього

33. Яка з граматичних форм належить до аналітичних?

- А зроблю
- Б будете писати
- В співав би
- Г гірший

34. У якому рядку ВСІ наведені граматичні форми є суплетивними?

- А нас, взяти, спіймати, їхнього, був зробив
- Б знаряддям, принесу, відкрив, вони, чотирьох
- В гірший, кого, більше, мені, кращий
- Г на сходах, хай передрукують, будемо чекати, обох, ними

35. У якому рядку ВСІ наведені граматичні форми іменників є синтаксичними?

- А маленький шимпанзе, своє кредо, леді зайшла, подарував картину, зайшов у купе
- Б у парадигмі, поезією, на аркуші, зелене ківі, спекотна Гобі

В слухати батьків, захоплюватися тріо, у патріотичних кольорах,
зручні купе, чарівна міс

Г смачне рагу, нещасна сирота, сонячне Баку, стародавніх трюмо,
веселий маестро

36. У якому варіанті ВСІ подані граматичні форми є синтетичними?

А бігтиму, найпрекрасніша, його, скриня, четвертого

Б принесло б, спіймати, мене, нас, кращою

В будемо відпочивати, на крилах, стелитися, нехай піднімуть,
підпишу

Г річки, дешевший, менш сумний, захочемо, семисот

37. У якому варіанті ВСІ подані граматичні форми є аналітично-синтетичними?

А у лісі, хай танцюють, кохали б, нехай надішле, при батькові

Б будуть знати, під лісом, заселила б, хай утворить, при матері

В виспівуватимеш, будете чекати, більш акуратний, азартніша, нами

Г більш поважний, надрукував би, хай обожнює, Одесою, менш
тихий

38. У якому реченні наведено граматичну форму іменника, яка має омонімічну форму, що розрізняється лише наголосом?

А Вставлено у вікна другі рами, Вата і калина поміж рам
(*М. Рильський*).

Б Я не боюсь небес! Мої відкриті груди! (*Олександр Олесь*)

В Великодня субота наповнювала радісним трепетом найубогіші
сільські будиночки (*за М. Дзюбою*).

Г Підозріння, що закралося, швидко визріло в переконання (*за
Ю. Збанацьким*).

39. У якому реченні наведено граматичну форму іменника 3-ї відміни, що має омонімічну граматичну форму?

А Після міського шуму та гуркоту, після втомливої дороги скульптор
блаженствував, нерви його відпочивали (*О. Гончар*).

Б Тоді він [Т. Шевченко] одвідав і Київ, і Кирилівку, і Хортицю...
(Панас Мирний)

В Яка нудьга сидить, склавши руки, і так сидить дні, місяці і годи. О
Господи, сохрани всякого чоловіка од такої живої смерті!
(Т. Шевченко)

Г Реальний та ірреальний простір у казках, легендах, віруваннях
завжди перетинаються (Н. Хобзей).

40. У якому рядку ВСІ словоформи мають омонімічні відповідники з іншим наголосом?

А руки, скликати, ока, плеча, веселіше

Б думки, вирізати, слова, прислухатися, поля

В нитки, насипати, виносити, королеви, книжки

Г вікна, другові, орлятку, вогнища, викидати

41. У якому рядку подано граматичні синоніми?

А синій, синього, синьому, синім, на синьому

Б добрий – кращий, мало – менше, я – мені, ловити – піймати, що – чого

В Петру – Петрові, на жовтому – на жовтім, несить – несіте, ходім – ходімо, ридатиму – буду ридати

Г ноги (одн.) – ноги (мн.), радості (Р. в.) – радості (Д. в.), вибігати (недок. вид) – вібігати (док. вид.), родовища (Р. в.) – родовища (Н. в)

42. Морфологічна парадигма – це:

А упорядкована сукупність усіх граматичних форм того або іншого слова, використовуваних з метою вираження відповідних граматичних значень

Б одна з основних форм і найбільш узагальнених одиниць граматичного аналізу, у якій об'єднуються однорідні граматичні значення разом із граматичними формальними засобами їхнього вираження

В абстрактне значення слова, що супроводить його лексичне значення й виражає різні відношення між словами в словосполученні та реченні

Г узагальнене граматичне значення, розчленоване на ряд грамем і виражене системою спеціалізованих граматичних форм

43. У якому рядку подано визначення терміна *неповна морфологічна парадигма*?

- А морфологічна парадигма, властива незмінюваним словам
- Б упорядкована сукупність усіх граматичних форм слова
- В морфологічна парадигма, у якій представлено всі можливі граматичні форми слова як частини мови
- Г морфологічна парадигма, у якій представлено не всі граматичні форми слова як частини мови

44. У якому рядку подано визначення терміна *нульова морфологічна парадигма*?

- А морфологічна парадигма, у якій представлено не всі граматичні форми слова як частини мови
- Б морфологічна парадигма, властива незмінюваним словам
- В упорядкована сукупність усіх граматичних форм слова
- Г морфологічна парадигма, у якій представлено всі можливі граматичні форми слова як частини мови

45. У якому рядку *ВСІ* наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- А світ, світу, світовий, світом, (у) світі
- Б ти, твій, твого, твоєї, твоє
- В сидіти, сиділа, буду сидіти, сидітиму, сидьма
- Г зелений, зеленого, зеленому, зелене, зелених

46. У якому рядку *ВСІ* наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- А тьохкати, тьохкаю, тьохкай, тьох, тьохкав
- Б синій, синя, синє, сині, синь
- В двісті, двохсот, двомстам, двомастами, (у) двохстах
- Г третя, третьої, третій, третю, тричі

47. У якому рядку *ВСІ* наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

- А вивчала, була вивчала, вивчає, вивчатиме, вивчала би
- Б патріотизм, патріотизму, патріотизмом, (у) патріотизмі, патріотичний

В штанці, штанів, штаням, штани, штанями

Г воно, його, йому, нам, (на) ній

48. У якому рядку ВСІ словоформи є граматичними формами одного слова?

А Бог, Бога, Божий, Богові, (з) Богом

Б наш, наша, ми, наші, наших

В возив, возити, буду возити, возитиме, візок

Г вона, її, їй, нею, (на) ній

49. У якому рядку ВСІ словоформи є граматичними формами одного слова?

А говірка, говірки, говірок, говірку, говіркий

Б ґрунтовний, ґрунтовних, більш ґрунтовне, ґрунтовка, найґрунтовнішим

В двоє, двох, двом, двійка, двома

Г скосити, скошу, скошене, нехай скосять, скосили б

50. У якому рядку НЕ всі наведені словоформи належать до однієї морфологічної парадигми?

А молитва, молитви, молитвою, молитов, молитвами

Б чорним, чорною, чорне, чорнішати, чорними

В святити, святитимеш, будете святити, святімо, святять

Г чотири, чотирьох, чотирьом, чотирма, (при) чотирьох

51. У якому рядку ВСІ слова мають неповну морфологічну парадигму?

А козацтво, воля, листя, Дністер, штани

Б оркестр, буряний, четвертий, яблуня, той

В цимбали, жінота, Галич, сум, земля

Г Більшівці, широкий, копати, лан, сметана

52. У якому рядку НЕ всі слова мають неповну морфологічну парадигму?

А ночви, дріжджі, радощі, Інгул, гордість

Б Десна, золото, перегони, чернь, Альпи

В убозтво, мишва, каганець, Соловки, Різдво

Г символіка, щастя, вивчення, Київ, граблі

53. У якому рядку ВСІ слова мають нульову морфологічну парадигму?

- А мир, мирний, мирити, мирно, голуб
- Б дзюдо, карате, кімоно, Токіо, учитель
- В бджола, пасіка, солодкий, мед, збирати
- Г танго, ківі, конференсьє, стакато, жалюзі

54. У якому варіанті ВСІ слова мають повну морфологічну парадигму?

- А просо, пшениця, каша, вервиця, постоли
- Б зозуля, Верховина, смерека, бордо, вузький
- В косити, косарка, коса, косий, Косово
- Г заздрісний, перший, народ, такий, хлібина

55. Різновиди одного й того самого слова, що мають однакове лексичне значення, але відрізняються граматичними значеннями, і є засобами матеріального вираження граматичних значень як абстрактних понять, – це:

- А граматичні значення
- Б лексичні значення
- В граматичні форми
- Г граматичні категорії

56. Абстрактне значення слова, що супроводить його лексичне значення і виражає різні відношення між словами в словосполученні та реченні, – це:

- А граматичне значення
- Б лексичне значення
- В граматична форма
- Г граматична категорія

57. Одна з основних форм і найбільш узагальнених одиниць граматичного аналізу, у якій об'єднуються однорідні граматичні значення разом із граматичними формальними засобами їхнього вираження, – це:

- А граматичне значення
- Б лексичне значення

В граматична форма

Г граматична категорія

58. У якому рядку граматичні поняття розташовані правильно за ступенем абстрагування по низхідній (від більш абстрактного до менш абстрактного)?

А граматична категорія, граматична форма, граматичне значення

Б граматична категорія, граматичне значення, граматична форма

В граматичне значення, граматична категорія, граматична форма

Г граматична форма, граматичне значення, граматична категорія

59. У якому рядку ВСІ названі категорії властиві тільки дієслівним формам?

А рід, число, відмінок, ступінь порівняння

Б стан, спосіб, час, особа, вид

В число, перехідність / неперехідність, рід, відмінок

Г вид, стан, спосіб, перехідність / неперехідність, час

60. У якому рядку ВСІ названі граматичні категорії є іменними?

А рід, число, відмінок

Б рід, число, стан

В особа, вид, спосіб

Г перехідність / неперехідність, час, число

61. Граматична категорія числа в сучасній українській літературній мові є:

А одночленною (включає одне граматичне значення)

Б двочленною (має два граматичні значення)

В тричленною (має три граматичні значення)

Г чотиричленною (має чотири граматичні значення)

62. Скільки граматичних значень об'єднує граматична категорія відмінка в сучасній українській мові?

А п'ять

Б шість

В сім

Г вісім

63. Скільки граматичних значень об'єднує граматична категорія роду в сучасній українській літературній мові?

- А два
- Б три
- В чотири
- Г п'ять

64. Граматична категорія виду в сучасній українській мові є:

- А двочленною
- Б тричленною
- В чотиричленною
- Г п'ятичленною

65. У якому рядку названо ВСІ граматичні значення граматичної категорії часу?

- А минулий час, давноминулий час, теперішній час
- Б давноминулий час, теперішній час, майбутній час
- В минулий час, теперішній час, майбутній час
- Г давноминулий час, минулий час, теперішній час, майбутній час

66. Граматичні категорії, які втілюються у словоформах того самого слова, називаються:

- А іменними
- Б дієслівними
- В словозмінними
- Г класифікаційними

67. Граматичні категорії, які виражаються формами різних слів, називаються:

- А іменними
- Б дієслівними
- В словозмінними
- Г класифікаційними

68. У якому варіанті наведено НЕправильне твердження?

А Категорія роду іменників є класифікаційною.

Б Одне й те саме граматичне значення може мати різні матеріальні засоби вираження.

В У сучасному українському мовознавстві категорію відмінка вважають морфолого-словотвірною-синтаксичною.

Г Категорії роду, числа та відмінка прикметників є словозмінними.

ПРИНЦИПИ КЛАСИФІКАЦІЇ ЧАСТИН МОВИ

69. Хто з мовознавців запропонував класифікувати частини мови за кількома принципами?

А Пилип Фортунатов

Б Лев Щерба

В Олександр Потебня

Г Олександр Шахматов

70. І. Вихованець базовим в ієрархії критеріїв виокремлення частин мови вважає:

А семантичний

Б синтаксичний

В морфологічний

Г словотвірний

71. Автори «Теоретичної морфології української мови» (Київ, 2004) І. Вихованець і К. Городенська не зараховують до частин мови:

А модальні слова

Б іменні частини мови

В слова-морфеми (прийменники, сполучники, частки, зв'язки), які називають аналітичними синтаксичними морфемами, та слова-речення (вигуки)

Г числівник, займенник, вигук

72. Хто з мовознавців у своїй класифікації частин мови виокремлює такі групи слів: 1) частини мови; 2) частки мови; 3) модальні слова; 4) вигуки?

- А Мелетій Смотрицький
- Б Михайло Ломоносов
- В Олександр Потебня
- Г Віктор Виноградов

73. Гомогенна класифікація частин мови на противагу гетерогенній ураховує під час виокремлення частин мови:

- А один принцип (критерій)
- Б два критерії
- В три критерії
- Г чотири критерії

74. У якому рядку ВСІ частини мови є самостійними іменними?

- А іменник, прийменник, числівник, займенник, дієслово, прислівник
- Б прийменник, сполучник, частка, вигук
- В іменник, прикметник, числівник, займенник
- Г іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник

75. Послідовне застосування різнорідних критеріїв класифікації дає змогу виокремити (за І. Вихованцем):

- А іменник, прикметник, числівник, дієслово, прислівник
- Б іменник, прикметник, числівник, дієслово
- В іменник, дієслово, прикметник, прислівник
- Г іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник

76. У межах традиційної граматики частини мови класифікують за:

- А наявністю синтетичних та аналітичних форм; здатністю виступати певним членом речення; наявністю форм словозміни
- Б наявністю лексичного і граматичного значення; загальнокатегоріальним значенням; наявністю форм словозміни
- В наявністю прямого і переносного значення; здатністю виступати певним членом речення; наявністю форм словозміни

Г наявністю лексичного і граматичного значення; здатністю виступати певним членом речення; наявністю форм словозміни

77. В українському мовознавстві на базі закінчень і суфіксів розрізняють такі типи категоріального значення частин мови (за гетерогенною класифікацією):

А предметности; ознаки дії; числа і кількості; вказівности; ознаки ознаки

Б предметности; ознаки предмета; дії; числа і кількості; ознаки процесуальности

В предметности; ознаки предмета; дії; числа і кількості; ознаки ознаки

Г предметности; ознаки предмета; дії; числа і кількості; вказівности

78. Частини мови – це:

А слова, які мають лексичне значення, типові для них граматичні та словотвірні категорії

Б групи слів, які виокремлюють за відмінностями щодо характеру вияву предметности і граматичних категорій

В лексико-граматичні класи слів, що характеризуються єдністю узагальненого лексичного значення, морфологічних, синтаксичних і словотвірних ознак

Г граматично важливі групи слів у межах певного лексико-граматичного класу слів із спільними семантичними ознаками

79. До частин мови В. Виноградов зараховував:

А іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник, модальні слова

Б іменник, прикметник, числівник, дієслово, прислівник

В іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, дієприслівник, дієприкметник

Г іменник, прикметник, числівник, частину займенників, дієслово, прислівник, слова категорії стану

80. Критеріями виокремлення частин мови виступають:

А семантичний, морфологічний, синтаксичний, словотвірний

Б синтетичний, морфологічний, синтаксичний, словотвірний

В семантичний, граматичний, синтаксичний, словотвірний

Г семантичний, морфологічний, аналітичний, словотвірний

81. Прийменники, сполучники, зв'язки і частки, виражаючи семантику відношень, не виконуючи семантико-синтаксичних функцій членів речення і виступаючи морфологічно не членованими граматичними одиницями, функціонують як:

А аналітико-синтетичні морфеми

Б аналітичні семантичні морфеми

В аналітичні морфологічні морфеми

Г аналітичні синтаксичні морфеми

82. Узагальнене значення, яке витворилося на ґрунті предметного, лексико-денотативного значення ядра і яке поширюється також на новосформовані компоненти з іншим предметним значенням, але в тотожній синтаксичній позиції, – це...

А загальнокатегоріальне значення частини мови

Б узагальнене граматичне значення слова

В категорійне значення лексико-семантичних груп слів

Г загальнокатегоріальне значення іменника

83. За наявністю лексичного і граматичного значень частини мови поділяються на:

А самостійні і службові

Б повнозначні і неповнозначні

В змінні і незмінні

Г іменні, займенникові і дієслівні

84. За здатністю виступати певним членом речення частини мови поділяються на:

А змінні і незмінні

Б повнозначні і неповнозначні

В самостійні і службові

Г іменні і дієслівні

85. За наявністю форм словозміни частини мови поділяються на:

А з неповною та нульовою парадигмою

Б змінні і незмінні

В повнозначні і неповнозначні

Г самостійні і службові

86. Авторами монографій про іменник, прикметник, числівник і займенник відповідно є:

А Іван Вихованець, Арнольд Грищенко, Катерина Городенська, Ілля Кучеренко

Б Іван Плющ, Володимир Горпинич, Ніна Клименко, Іван Ющук

В Іван Матвіяс, Арнольд Грищенко, Макар Івченко, Василь Ожоган

Г Василь Ващенко, Євгенія Карпіловська, Марія Плющ, Олександр Пономарів

87. У якому рядку наведено морфологічні ознаки лексеми, належної до іменників?

А словозмінні ознаки роду, відмінка, числа і формозмінні ознаки ступенів порівняння

Б несловозмінна ознака роду та словозмінні ознаки відмінка і числа

В словозмінні незалежні ознаки часу, способу та скоординовані з іменником-підметом ознаки особи, роду і числа; формозмінна ознака виду

Г незмінювана лексема, представлена в мовленні єдиною словоформою, яка формально збігається з лексемою

88. Визначення «особлива незмінна частина мови, до якої належать слова семантичної категорії “суб’єктивна модальність”, фонетично оформлені експресивною інтонацією» стосується:

А прислівників

Б часток

В модальних слів

Г вигуків

ПЕРЕХІДНІ ЯВИЩА В СИСТЕМІ ЧАСТИН МОВИ

89. Перехід слів з однієї частин мови до іншої, який у морфології називають конверсією, у словотворі називають:

- А лексико-семантичним способом творення
- Б морфолого-синтаксичним способом творення
- В лексико-синтаксичним способом творення
- Г абрєвіацією

90. Перехід інших частин мови в прийменник – це:

- А партикуляція
- Б інтер'єктивація
- В препозиціоналізація
- Г кон'юнкціоналізація

91. Перехід інших частин мови в сполучник – це:

- А препозиціоналізація
- Б кон'юнкціоналізація
- В партикуляція
- Г інтер'єктивація

92. Перехід інших частин мови в частку – це:

- А інтер'єктивація
- Б партикуляція
- В кон'юнкціоналізація
- Г препозиціоналізація

93. Перехід інших частин мови у вигук – це:

- А препозиціоналізація
- Б кон'юнкціоналізація
- В інтер'єктивація
- Г партикуляція

94. У реченні *Не звертайте уваги на жодні «але»* виділене слово є наслідком:

- А субстантивації
- Б ад'єктивації

В кон'юнкціоналізації

Г препозиціоналізації

95. У реченні *Як воно мені це зробити?* виділене слово демонструє такий різновид конверсії, як:

А інтер'ективація

Б партикуляція

В прономіналізація

Г вербалізація

96. У реченні *Навіть маючи копицю справ, маємо знайти час для свої дітей* виділене слово демонструє:

А субстантивацію

Б ад'ективацію

В нумералізацію

Г адвербіалізацію

97. У реченні *«Лишенько!»* – лементувала сусідка із-за паркану виділене слово демонструє...

А інтер'ективацію іменника

Б субстантивацію вигука

В адвербіалізацію іменника

Г партикуляцію

98. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком препозиціоналізації інших частин мови?

А черговий етап, *хмара* пилу, гілка *хрусь*, запросити *молодих*

Б гучне *«ура»*, захищати *парнокопитних*, коло вишні, любити *своїх*

В *море* задоволення, *чимало* сміху, *гора* проблем; гарна, *як* квіточка

Г *навколо* хати, *кругом* мене, *уперек* дороги, *уздовж* грядки

99. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком субстантивації інших частин мови?

А наше *минуле*, *поранений* стогнав, між *сьогодні* і завтра, розкотисте «*ха-ха-ха*», зробити *вчора*

Б *живі* пам'ятають, позбавити *минулого*, очікуване «*люблю*», непевне *завтра*, почулося «*ай*»

В спи, мій *малесенький*, швидке *«так»*, *віруюча* людина, *заміж*
Устині сподобався

Г моє *«я»*, *береженого* Бог береже, вийти *заміж*, іду до *братової*,
перелякали *дворецького*

100. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком нумералізації інших частин мови?

А *багато* подарунків, *океан* проблем, *тьма-тьмуца* людей,
багатенько зробити

Б *море* сміху, *сила* троянд, *океани* планети, *тьма-тьменна*
протестувальників

В *тьма* хрущів, *немало* часу, *міриади* звуків, *засніжений* ліс, *маса*
вражень

Г *море* ніжності, *сила-силенна* вчених, *чимало* рук, *купа* новин,
безліч справ

101. У якому рядку ВСІ виділені слова є наслідком партикуляції інших частин мови?

А життя – *це* усмішка; так *куди* тобі; *гарзд*, робіть по-своєму;
приблизно кроків на два

Б те *саме* обличчя; а я *ніби* не знала; підемо *хоч* на край світу; *ні* в
тин *ні* у ворота; робити *так*, а не інакше

В *оце* і є той випадок; вернувся *ото* додому; знати *приблизно*;
співати *собі*; *лише* прокинулась

Г *дай* одвідаю; *трохи не* коштувало життя; *просто* не хочеться; *це*
ім'я їй подобалося

102. У якому реченні є слово, що демонструє явище ад'єктивації?

А Люблю порозмовляти з малими і старими.

Б Вірив у себе і в те, що всі випробування він здолає.

В Найбільше шкодить здоров'ю сидяча робота.

Г На старість залишився один.

103. У якому реченні є слово, що демонструє явище кон'юнкціоналізації?

А Ти ідеш до річки, і тобі здається, що колись уже бачив це місце...
(В. Габор)

Б Люблю слова ще повнодзвонні, <...> що в глибині бездонній пролежали глухі віки (*М. Драй-Хмара*).

В Що б не сталося – вір у себе, вір в життя, вір у завтрашній день, вір у все, що ти робиш, завжди (*Білл Каулітц*).

Г Не відкладай на завтра те, що можеш зробити сьогодні (*народна мудрість*).

104. У якому реченні є слово, що демонструє явище прономіналізації?

А [Іван:] У кого б же це мені позичити на сватання цілу свиту (*Марко Кропивницький*).

Б На повітрі готовилися саженні пироги, котли каші, борщу, цілі запечені барани (*Гнат Хоткевич*).

В Хата хоч старенька, та чепурна, біла, – видно, біля неї ходили хазяйські руки; двір виметений, чистий; огорожа ціла (*Панас Мирний*).

Г Остогидло діду хліб жувати, Слухати образи від усіх, Ціле літо горобців ганяти Та граків сусідові на сміх (*В. Симоненко*).

105. У якому реченні виділений іменник адвербіалізувався?

А Нашим *гуртом* поїхали ми в Карпати.

Б *Край* берега прив'язані човни.

В Цей *жах* супроводжував його впродовж життя.

Г *Сором* ображати слабшого.

106. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

А – Покажу я колись тобі свічку, – пообіцяв йому *зло* Ярослав, – приліпився до мене, як кліщ! (*П. Загребельний*); *Зло* й добро [отаман] ловив серцем і розумом, але частіше чинив за велінням серця, за добро платив добром, а за *зло* відмірював злом (*Ю. Мушкетик*).

Б Спалахнула суперечка *навколо* Михайлівського монастиря... (*П. Загребельний*); Матронка сміється самими лише кругленькими ямками, надкушуючи медову грушу, чим збурює *навколо* себе цілий рій ос (*М. Матіос*).

- В** Ще видиться: чужий далекий край і серед степу, де горить калина, – могила. *Там* ридає Україна над головою сина: прощавай (*В. Стус*); – Що годиться для дітей бідного урядовця або *там* міщанина, те не годиться зовсім для дітей панів значніших і заможних (*Іван Нечуй-Левицький*).
- Г** Кілька осіб пролетіло *верхом* на конях (*Іван Нечуй-Левицький*); Цей похід на Молдову український народ вважав *верхом* козацької слави й оспівав у своїй думі (*А. Кащенко*).

107. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

- А** Однак чому вона [Мавра] тут сама? *Де* ділася її мати? Де ділася вже шатра? (*О. Кобилянська*); Працювати на добро. Нині я знаю, *де* воно і яке воно (*Ю. Мушкетик*).
- Б** За татарським *бродом* коні топчуть яру руту і туман (*М. Стельмах*); Сірко заїхав в очерет і побачив купу колод. Ясна річ, колоди – для мосту, для великої переправи, бо незначні ріки татари переходять *бродом* (*Ю. Мушкетик*).
- В** ...А в буйному степу летять *назустріч* кам'яні баби, сизі чайки (*Є. Гуцало*); А недалеко, на Гордієнкових горбах, кипить жорстокий бій: старе й мале вийшло з села *назустріч* непроханому ворогу... (*Григорій Косинка*)
- Г** А після тих проклятих вечорниць пройшло два дні, вже *добре* спочіло, аж, Боже мій! – заходить в хату Гриць (*Л. Костенко*); У Чіпці справді було багато чогось доброго, чого Грицько своїм, на прибуток напрямленим, розумом не зміг зрозуміти. Христя ж чула те *добре* своїм жіноцьким серцем, своєю чуткою душею (*Панас Мирний*).

108. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

- А** А зараз я не *менше* потрібний тут (*Микола Хвильовий*); – Ну і я про *менше* не думав, – відрізав з серцем. А Іван Васильович розсміявся: – А про більше, значить, думав? (*М. Стельмах*)
- Б** Воно так. Де ворона не *бува*, а летить туди, де гніздо звива (*Г. Тютюнник*); Як, *бува*, пощастить вам у тих місцях побувати навесні чи влітку, сідайте ви на човна-довбанку і пливіть ериком

тихо-тихо, щоб весельце ваше ані плеснуло, ані булькнуло (*Остан Вишня*).

В ...під самою Гамаліївкою вдарила гроза з громовицею та **градом**, блискавиці шугали понад самими головами людей, харапудилися коні, верещали жінки (*Ю. Мушкетик*); Ці великі дощові краплі так стукотіли по підвіконню, що здавалися **градом**.

Г Дід Гордій, **стоячи** поряд, озирає ті самі нескінченні простори... (*Є. Гуцало*); Все, все віддати, все вичерпати, коли вже на те пішло. Всю свою бездонну слов'янську українську душу, щоб тисячі років люди читали ваші безсмертні імена **стоячи**, щоб гриміли вони, як громи (*О. Довженко*).

109. У якому рядку виділені слова належать до однієї частини мови?

А Якщо людство не схаменеться, все на цій планеті почнеться **спочатку** (*Олесь Гончар*); Хмари поволі розповзлися, небо показало кілька блакитних лат, час від часу й сонце почало проглядати, і, коли люди з'їли полуденок, стало зовсім гарно та тепло, ніби **спочатку** осені (*У. Самчук*).

Б **Онде** ми ховалися з Галею від бурхливої зливи (*О. Гурейв*); Розбуджені зі сну сусіди знизували плечима: увесь день Матронка чипіла в городі, **онде** сапу приходила до Марії гострити, казала, що товар із лугів іде гнати, бо через те сапання трохи припізнилася (*М. Матіос*).

В **Ну**, не ображайся, – Сашко поцілував її, заспокоюючи. – Ось побачиш – завтра все владнається (*С. Соловійов*); Так я тоді зліз на купу лози та й **ну** гойдатися, та й ну гойдатися, та й ну гойдатися (*О. Довженко*).

Г Нема вже нічого в очах, тільки Дніпро, тільки пороги, тільки величний, жорстокої барви місяць маєстатно встає з-за чорного муру дубового лісу, підноситься вверх і зупиняється над **серединою** могутнього Дніпра (*У. Самчук*); Після тетері кухарі та їхні помічники здебільшого виносили на стеблях (дошки з дещо видовбаною **серединою**, щоб не збігала на стіл юшка) варену або печену рибу й клали на столи (*А. Кащенко*).

ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ

ІМЕННИК

ЗНАЧЕННЯ ІМЕННИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ

110. Якою частиною мови є іменник?

- А службовою змінною
- Б самостійною неповнозначною
- В самостійною повнозначною
- Г периферійною

111. До яких частин мови належить іменник?

- А центральних
- Б периферійних
- В периферійних у межах самостійних частин мови
- Г службових

112. Якою частиною мови є іменник?

- А службовою незмінною
- Б самостійною змінною
- В самостійною незмінною
- Г службовою змінною

113. Якою частиною мови є іменник?

- А іменною повнозначною
- Б іменною неповнозначною
- В не належить ні до самостійних, ні до службових
- Г службовою незмінною

**114. Категоріальне значення предметности
виражається в граматичних категоріях:**

- А виду, часу, відмінка
- Б роду, числа, особи
- В означености / неозначености, стану, способу
- Г роду, числа, відмінка

115. Хто є автором монографії «Іменник в українській мові» (Київ, 1973)?

- А Арнольд Грищенко
- Б Іван Матвіяс
- В Марія Плющ
- Г Іван Вихованець

116. Первинними іменниками є:

- А абстрактні слова
- Б слова зі збірним значенням
- В слова з конкретним значенням предметів та істот
- Г слова, які мають тільки форму множини

117. Автори «Теоретичної морфології української мови» І. Вихованець та К. Городенська, а також В. Горпинич до граматичних категорій іменника відносять також:

- А категорію істот / неістот
- Б категорію збірності / загальності
- В категорію речовинності / одиничності
- Г категорію збірності / одиничності

118. У реченні іменник найчастіше виступає в ролі:

- А підмета й додатка
- Б означення й додатка
- В означення й обставини
- Г підмета й обставини

119. Яким членом речення може виступати іменник?

- А підметом, присудком і додатком
- Б лише підметом і додатком
- В лише означенням
- Г будь-яким членом речення

120. Які синтаксичні функції в реченні є найбільш типовими для іменника?

- А підмет і присудок
- Б додаток і неузгоджене означення

В підмет і додаток

Г присудок й обставина

121. Яке твердження є правильним?

А Іменник у реченні може виступати лише підметом, присудком і додатком.

Б У реченні іменник здебільшого виступає підметом або іменною частиною присудка.

В Означення – це та синтаксична функція, на якій спеціалізується іменник.

Г Іменник у кличному відмінку зазвичай не виступає членом речення.

122. Яке твердження є НЕправильним?

А Іменники можуть мати при собі узгоджене означення.

Б У словосполученні іменник може бути лише опорним компонентом.

В Іменник у словосполученні може керувати залежним компонентом, бути керованим і прилягати до опорного компонента.

Г Іменник як частина мови має свої суфікси: **-ець, -ик, -ак, -ок, -анин, -ист.**

123. У якому варіанті ВСІ іменники в словосполученнях є опорними (головними) компонентами?

А завойоване золото, народила дитину, дерево посадив, скопане лопатою, інше завдання

Б полите дощем, знайти розраду, дарувати любов, пишатися Україною, прагнули найкращого

В родюча земля, неперевершеним досягненням, цього разу, доброму чоловікові, чесного суддю

Г цікаві книги, вдале вирішення, до нашої парафії, святе місце, мрія дитини

124. У якому варіанті ВСІ іменники в словосполученнях є залежними (керованими) компонентами?

А п'ять учнів, зустрітися згідно з планом, збирали гриби, насолоджуємося осінню, відпочив у лісі

Б третій клас, шкільне подвір'я, улюблена вчителька, свою справу, одним днем

В багато галасу, написали диктанти, підготуватися до іспиту, перевірені вправи, скошене косаркою

Г попередити брата, запобігти пожежі, написані в зошиті, моє завдання, семеро хлопців

125. У якому рядку в УСІХ словосполученнях іменники поєднані з іншими словами зв'язком узгодження?

А морфологічним корпусом, медичної п'явки, скликаний консиліум, лікарський обов'язок, клятва Гіппократа

Б білий халат, недороге знеболювальне, швидкої допомоги, лікування кору, чуйний персонал

В виписані рецепти, заспокоєний медсестрою, нове приміщення, пологове відділення, врятоване життя

Г добрий лікар, ефективних ліків, збережене здоров'я, ця аптека, під першим медзакладом

126. У якому рядку є словосполучення, де іменник поєднаний з іншим словом зв'язком прилягання?

А чорний шоколад, смачного арахісу, додати сметани, волоським горіхом, вміст цукру

Б смачних солодошів, цукерок «Стожари», спекти печиво, торт моєї мрії, купити халви

В випікати годину, помішувати ложечкою, переможець конкурсу, не захоплюватися солодким, солодке диво

Г бабусин рецепт, улюблене заняття, ділитися вмінням, спечений шедевр, смак дитинства

127. Перехід інших частин мови в іменник називають:

А адвербіалізацією

Б нумералізацією

В субстантивацією

Г прономіналізацією

128. УСІ іменники на основі семантичної спільності об'єднуються в категоріальне значення:

А дії (процесуальності)

Б предметності

В кількості

Г ознаки

129. У якому реченні виділене слово є іменником?

- А Я тільки хаточку в тім раю благав, і досі ще благаю, щоб хоч умерти на Дніпрі, хоч на *малесенькій* горі (Т. Шевченко).
Б Його душа, *полонена* блиском тих чарівних картин, не могла від них відірватися (І. Франко).
В Місяць ясененький промінь тихесенький кинув до нас. Спи, мій *малесенький!* Пізній бо час (Леся Українка).
Г О земле *рідная!*.. Жила, живеш, довіку будеш жити, Безсмертна у віках! (М. Рильський)

130. У якому реченні виділене слово є іменником?

- А У кожного святого є *минуле*, у кожного грішника – майбутнє (О. Уайльд).
Б На тонких стеблах крапельки студені *минулого* дощу горять (М. Рильський).
В У кожній родині із самого малечку навчали дітей: «Не кидайся хлібом, він – *святий*» (І. Цюпа).
Г Хоробрість не завжди *мудра*, а мудрість не завжди хоробра (Ю. Мушкетик).

131. У якому реченні є іменник, що виник унаслідок субстантивації частки?

- А Сьогодні – перший день твого майбутнього (*афоризм*).
Б Більше за все на світі я боюся свого «ні» (В. Пішанська).
В Не додавай знесиленим журби, не добивай зневір'ям підупалих, а розбуди на діло боротьби, знайди розвагу в світлих ідеалах (П. Грабовський).
Г Уночі, точно в призначений час, пролунало грізне, переможне «Ура!» й спалахнув гігантський феєрверк (*із журналу*).

132. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні З погляду молодости життя – це нескінченно довге *майбутнє*; з погляду старости – дуже коротке *минуле* (А. Шопенгауер)?

- А підмет
Б присудок

В додаток
Г означення

133. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні *В добу бароко складається перша дійсно всеєвропейська художня культура* (Д. Наливайко)?

А підмет
Б додаток
В означення
Г присудок

134. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні *Я була з тріо «Золоті ключі», ми співали народні пісні, усе вживу, на вулиці* (Н. Матвієнко)?

А підмет
Б присудок
В означення
Г додаток

135. Яку синтаксичну роль виконує виділений іменник у реченні *Люба, втри-но моє чоло ріжечком хустки* (В. Стус)?

А обставина
Б означення
В підмет
Г не виступає членом речення

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ РОЗРЯДИ ІМЕННИКІВ

136. Апелятиви – це:

А власні, індивідуальні найменування, які є назвами людей, тварин, міст, річок тощо
Б узагальнені назви класів однотипних предметів або явищ
В слова, що виражають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини
Г слова, які людина не може безпосередньо сприймати органами чуттів

137. Онімізація – це:

А перехід власних назв у загальні

Б розділ мовознавства, що вивчає власні назви

В словотворення через наслідування звуків живої та неживої природи

Г перехід загальних назв у власні

138. Деонімізація – це:

А перехід власних назв у загальні

Б розділ мовознавства, що вивчає власні назви

В словотворення через наслідування звуків живої та неживої природи

Г перехід загальних назв у власні

139. Речовинні іменники позначають:

А однорідні за складом речовини, матеріали, які зберігають властивості цілого і які можна лише виміряти, а не порахувати

Б об'єкти живої природи

В неживу неорганічну природу – предмети, явища, частини тіла, географічні та астрономічні об'єкти, абстрактні поняття

Г поняття, що відображають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини

140. Сингулятивні іменники – це:

А збірні іменники

Б іменники-назви істот

В абстрактні іменники

Г одиничні іменники

141. У якому рядку НЕправильно подано тлумачення терміна?

А топонім – власна назва географічного об'єкта

Б онім – власна назва

В пропріатив – загальна назва

Г апелятивація – перехід власних назв у загальні

142. У якому рядку НЕправильно подано тлумачення терміна?

А зоонім – власна назва тварини

Б дискретний іменник – речовинний іменник

В ономастикон – сукупність усіх власних назв мови

Г патронім – вид антропоніма, власна назва (ім'я по батькові, прізвисько, прізвище) сина або дочки, утворена від батькового найменування (імені, прізвища, прізвиська)

143. Власна назва населеного пункту – це:

А антропонім

Б оронім

В ойконім

Г гідронім

144. Власні назви богів – це:

А теоніми

Б агіоніми

В геортоніми

Г ономастикон

145. Іменники з абстрактним значенням називають:

А нерозчленовану сукупність однорідних предметів

Б поняття, які людина не може безпосередньо сприймати органами чуттів

В предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини

Г неживу неорганічну природу – предмети, явища, частини тіла, географічні та астрономічні об'єкти, абстрактні поняття

146. Яке твердження є правильним?

А До істот належать назви сукупностей людей і тварин.

Б До істот належать астрономічні назви.

В До істот належать демонологічні та міфологічні назви.

Г До неістот належать назви тварин та комах.

147. Збірні іменники позначають:

А поняття, що відображають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини

Б власні назви, індивідуальні найменування

В розчленовану сукупність предметів, які піддаються лічбі

Г нерозчленовану сукупність однорідних предметів – найчастіше істот, рослин та ін.

148. Загальні назви утворюють числові форми:

- А тільки множини
- Б тільки однини
- В не утворюють числових форм
- Г однини і множини

149. Речовинні іменники:

- А змінюються за числами
- Б змінюються за родами
- В не змінюються за числами
- Г не змінюються за відмінками

150. Одиначні іменники існують:

- А для позначення однорідних за складом речовин, матеріалів, які зберігають властивості цілого і які можна лише виміряти, а не порахувати
- Б для виділення предмета із маси, що виражається іменником зі значенням збірності або речовинності
- В для відображення предметів навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини
- Г для називання персоніфікованих предметів, прирівнюваних до живих

151. Граматичні відмінності назв істот / неістот виражаються формою:

- А знахідного відмінка
- Б орудного відмінка
- В називного відмінка
- Г кличного відмінка

152. Абстрактні іменники:

- А уживаються тільки у формі однини
- Б утворюють співвідносні форми однини і множини
- В уживаються у формі тільки множини
- Г деякі вживаються в однині, а деякі – у формі множини

153. Які іменники утворюються лише за допомоги суфіксів -ин(а), -ін(а)?

- А збірні
- Б одиничні
- В речовинні
- Г іменники з абстрактним значенням

154. Які іменники поєднуються зі словами зі значенням міри, а також із неозначено-кількісними числівниками, але не поєднуються із власне кількісними числівниками?

- А речовинні
- Б назви істот
- В одиничні
- Г іменники з конкретним значенням

155. Яке твердження є НЕправильним?

- А Речовинні іменники позначають однорідні за складом речовини, матеріали, які зберігають властивості цілого і які можна лише виміряти, а не порахувати.
- Б Вивченням усіх власних назв мови займається топоніміка.
- В Збірні іменники позначають нерозчленовану сукупність однорідних предметів.
- Г Іменники можуть переходити з одного лексико-граматичного розряду до іншого.

156. Яке твердження НЕправильне?

- А Іменники з конкретним значенням виражають поняття, що відображають предмети навколишньої дійсності, які сприймаються органами чуттів людини.
- Б Речовинні іменники не змінюються за числами, вони мають або лише форму однини, або лише форму множини.
- В Агіоніми – це власні назви святих.
- Г Власні назви виступають узагальненими назвами класів однотипних предметів або явищ.

157. Яке твердження є НЕправильним?

- А Одиничні іменники утворюються за допомоги суфіксів -ин-, -їн-.

Б Загальні назви виокремлюють предмет з ряду однорідних і відмежовують його від інших.

В Збірні іменники вживаються лише у формі однини і не поєднуються з означено-кількісними числівниками.

Г Антропоніми – це власні назви людей.

158. Усі слова якого рядка є абстрактними?

А скрип, риба, щebet, прохання, виконання

Б сум, любов, гордість, пізнання, воля

В грім, цукор, сміх, страх, звучання

Г чесність, скорбота, щастя, тиждень, революція

159. У якому варіанті всі іменники належать до абстрактних?

А вічне щастя, власна доброта, фатальний збіг, здобута воля, заслужений успіх

Б пташиний спів, голубе небо, тверда земля, голосне зітхання, висока мета

В рідне село, житнє поле, перше кохання, вища освіта, талановитий вірш

Г важкий початок, дерев'яне вікно, гіркий жаль, високий юнак, густий ліс

160. У якому рядку всі виділені іменники належать до абстрактних?

А *дзеркало* душі, *туман* у голові, життєва *стежка*, словесний *водоспад*, *корінь* зла

Б розбите *дзеркало*, дерев'яна *церква*, червона *кров*, підземне *джерело*, кам'яний *острів*

В *криниця* старости, *кров* поезії, *джерело* правди, *хвилі* радості, *туман* у долині

Г *море* задоволення, гірська *ріка*, *бруд* душі, вечірнє *сонце*, *храм* науки

161. У якому варіанті НЕ всі іменники належать до абстрактних?

А цікаве навчання, виразне читання, приємна втома, мамине виховання, остання любов

Б швидкий рух, загальний досвід, рушійна сила, власна думка, несподівана поява

В західна філософія, літературне поле, студентська акція, ворожий полон, український націоналізм

Г повне зубожіння, неприхована радість, музична апаратура, реальний вплив, пильна увага

162. У якому рядку НЕ всі іменники є конкретними?

А стіл, дизайнер, студент, тиждень, Соломія

Б грім, слива, моряк, будівля, дорога

В убозтво, політика, олівець, йогурт, криниця

Г Дніпро, Галич, «Осокори» (кафе), море, комп'ютер

163. У якому варіанті ВСІ іменники є конкретними?

А сокіл, м'ята, степ, дощ, небо

Б молодість, молодь, хвальба, спів, палець

В паспорт, хвилина, гордість, відвага, потяг

Г «Дніпро» (футбольна команда), Аргентина, романтизм, поет, поетика

164. У якому рядку НЕ всі іменники є конкретними?

А вишукане мереживо, невелике містечко, сірий шалик, ґрунтова дорога, вишитий обрус

Б висока сосна, смачне молоко, широкий степ, планета Марс, довгий день

В густі кущі, людське буття, вечірні сутінки, відомий співак, гетьманська булава

Г зібране насіння, український козак, вишневий садок, дорога каблучка, потрібна книга

165. У якому рядку ВСІ власні назви можуть бути загальними?

А Ефіопія, Бордо, Вольт, Вольтер, Баран

Б Бостон, Марія, Галіфе, Лілія, Альфонс

В Ом, Ампер, Страдиварі, Творець, Френч

Г Герц, Кулон, Нарцис, Франко, Мартен

166. У якому варіанті ВСІ власні назви можуть уживатися і в значенні загальних?

- А Цап, Рим, Фіакр, Макінтош, Маузер
- Б Ловелас, Тітушка, Герц, Галина, Геркулес
- В Бордо, Джоуль, Мерседес, Нарцис, Кассандра
- Г Кулон, Мартен, Галіфе, Львів, Швець

167. У якому варіанті ВСІ власні назви можуть уживатися і в значенні загальних?

- А Юда, Лев, Мороз, Хам, Панама
- Б Орел, Місяць, Дізель, Дніпро, Дербі
- В Мавка, Ампер, Чернівці, Альфонс, Рентген
- Г Груша, Макінтош, Кобзар, Діана, Сілуєт

168. У якому рядку НЕ всі власні назви є антропонімами?

- А Павло, Афродіта, Богемія, Одиссей, Каменяр
- Б Шевченко, Роман, Далі, Колумб, Єва
- В Михайло, Пилип, Олеся, Адам, Франц
- Г Мазепа, Сверстюк, Езоп, Рільке, Авраам

169. Назвіть варіант, у якому ВСІ власні назви – топоніми:

- А Ворскла, Байрон, Монголія, Судан, Слобожанщина
- Б Суми, Альпи, Ніл, Міссурі, Галичина
- В Тибет, Сахара, Мальта, Полісся, Тобілевич
- Г Прип'ять, Плутон, Говерла, Тиса, Буковина

170. У якому прислів'ї виділене слово (виділені слова) є речовинним іменником (речовинними іменниками)?

- А Без *сокири* не тесляр – без *голки* не кравець.
- Б Щира *праця* – мозолева.
- В *Золото* – не мудрець, убогість – не дурень.
- Г Здоров'я виходить пудами, а входить *золотниками*.

171. У якому реченні виділене слово належить до речовинних іменників?

А Один соняшник розкинув розкішний лист над *огорожею* й схилив важку жовту голову через тин (*Іван Нечуй-Левицький*).

Б А в бору *сосна* колихалася (*П. Чубинський*).

В Пісенність Шевченкової лірики настільки приваблива і природна, що багато його *поезій* стали народними піснями (*О. Гончар*).

Г Вона була міщанка, перекупка: хлібом торгувала, *рибою*, соняшником (*Панас Мирний*).

172. У якому варіанті виділене слово – речовинний іменник?

А Не виливай каламутну *воду*, доки чистої не знайдеш.

Б Куди кінь з копитом, туди й рак із *клешнею*.

В Ізнехотя з'їв вовк *порося*.

Г Цілував би *заєць* кобилу, та високо.

173. У якому реченні виділене слово належить до речовинних іменників?

А В білих льолях сплять лілеї, чапленья – на чатах. Ці лілеї – дрімолії, а ми *каченята!* (*М. Вінграновський*).

Б Ой спи, дитя, в *колисоньці*, як горошок в билиноньці (*з пісні*).

В Ох тоді взяв той *попільець*, за вітром розвіяв, а одна вуглина і випала з того попелу (*із казки*).

Г Меморіальний альманах у двох томах під назвою «Народжені Україною» – це літопис історії України в іменах, літопис слави нашої *землі* (*з газети*).

174. У якому рядку НЕ всі іменники належать до речовинних?

А дріжджі, сіль, квасолина, вишня (деревина), березняк

Б вершки, масло, аспірин, глина, цемент

В духи, полотно, борошно, кисень, цукор

Г висівки, сметана, анальгін, азот, пісок

175. У якому рядку ВСІ іменники є речовинними?

А телятина, вапно, береза (деревина), молодняк, валідол

Б азот, вода, мідь, синь, цемент

В ситець, сало, молоко, квасолиння, кава

Г золото, кисень, картопля, нафта, сукно

176. У якому рядку ВСІ іменники речовинні?

А аспірин, глина, тюльпан, цукор, зброя

Б телятина, хвала, мушва, бобовиння, валідол

В азот, вода, мідь, бурячиння, цемент

Г пісок, висівки, сир, земля, вовна

177. У якому рядку ВСІ іменники є збірними?

А комахня, топоніміка, професура, оркестр, шевченкіана

Б листя, апаратура, мурашва, сосняк, зелень

В жінота, ярина, каченята, буряки, чернь

Г мишва, правила, стеблиння, успіх, молодь

178. У якому рядку ВСІ іменники належать до збірних?

А студентство, ліс, гарбузиння, адвокатура, жіноцтво

Б комарня, лист, козацтво, клавіатура, група

В символіка, інструментарій, загін, дітвора, пір'я

Г інтелігенція, верб'я, братва, топонімія, вишняк

179. УСІ іменники є назвами істот у рядку:

А гріх, Марс, Балкани, вулкан, ватра

Б картоплина, контроль, олівець, нога, душа

В клен, дітвора, молодь, змія, лялька

Г мавка, рись, пірат, сорока, покійник

180. У якому варіанті ВСІ іменники є назвами істот?

А небіжчик, труп, двірник, мухомор, плакса

Б бригадир, голота, маля, воєвода, солома

В мрець, чорт, олімпієць, шишкар, краб

Г липа, порох, одяг, збіжжя, плече

181. У якому рядку ВСІ іменники належать до назв істот?

А лікар, шершень, комарня, зірка (естради), король

Б дріт, зуб, сумка, гора, джем

В трутень, Нептун, акула, голубка, українець
Г лицар, чернь, явір, сокіл, оса

182. У якому рядку ВСІ іменники належать до назв істот?

А учитель, синиця, птаство, комар, шука
Б бджола, Бог, володар, дельфін, голуб
В каченя, онук, молодь, павук, лисиця
Г дуб, полк, студент, Бойчук, крокодил

183. У якому варіанті ВСІ іменники – назви НЕістот?

А юнацтво, ожина, віз, Орфей, раб
Б муха, горох, череда, помічник, лебідь
В пір'я, труп, плем'я, гора, труднощі
Г мрець, радість, Місяць, година, радіо

184. У якому варіанті ВСІ іменники є назвами істот?

А дитя, студентство, учителька, воєвода, домовик
Б поетеса, Шевченко, хлоп'я, лисиця, Шевченкове
В мирянин, Сніговик, друг, космонавт, туз
Г кінь, Репін, казкар, листоноша, згряя

185. У якому рядку ВСІ іменники є назвами НЕістот?

А стіл, серце, пісок, жук, цяточка
Б цінність, кордон, мова, степ, вороння
В альбом, камінь, Чебурашка, вода, письменність
Г Чугайстер, колядник, школяр, жайворонок, вовк

186. У якому рядку ВСІ іменники є назвами НЕістот?

А парубота, очерет, кодекс, мрець, правознавець
Б крісло, око, халва, комар, крапка
В Еней, труп, хліб, джміль, лис
Г килим, дорога, слова, поле, жіноцтво

187. НЕ всі іменники є сингулятивними в рядку:

А зернина, краплиночка, бадиллина, калина
Б пір'їна, горошинка, соломинка, перчина

В пшона, очеретина, худобина, стеблина

Г волосина, намистина, травинка, сльозина

188. У якому рядку є іменник, який НЕ належить до одиничних?

А картоплина, стеблина, пір'їна, волосина

Б хвоїна, бадилина, зернина, квасолина

В худобина, горошина, перлина, намистина

Г соломина, перчина, платина, насінина

189. У якому варіанті ВСІ іменники є одиничними?

А дітвора, мелодія, краплина, худобина

Б нота, шипшина, конюшина, малина

В курятина, цеглина, свинина, телятина

Г морквина, стеблина, волосина, горошинка

190. У якому варіанті ВСІ іменники належать до одиничних?

А горішина, людина, тканина, рибина, худобина

Б хлібина, людина, баранина, глибина, дитина

В горошина, пір'їна, квасолина, краплина, стеблина

Г волосина, долина, картоплина, Марина, порошина

191. У якому рядку є іменники, які НЕ належать до одиничних?

А хвоїна, картоплина, соломина, волосина

Б квасолина, баранина, платина, горошина

В бадилина, перчина, піщина, цеглина

Г чайна, стеблина, насінина, зернина

192. У якому рядку ВСІ іменники належать до збірних?

А бобовиння, ліс, адвокатура, собачня, гілля

Б панва, проблематика, полк, агентура, воїнство

В секретаріат, табун, символіка, знать, топонімія

Г коріння, грошва, франкіана, студентство, горішник

193. У якому варіанті НЕ всі іменники – збірні?

А юнь, професура, мурашва, гордощі, ярина

Б братва, листя, дрібнота, людність, мускулатура
В дубняк, мотуззя, товариство, геральдика, зелень
Г березняк, зелень, кукурудзиння, мошкара, бадилля

194. У якому рядку НЕ всі іменники належать до збірних?

А чернь, братія, бурячиння, клавіатура, адвокатура
Б комарня, листя, селянство, спільнота, синоніміка
В офіцерня, інструментарій, волосся, дітвора, біднота
Г професура, піхота, комарня, вишняк, зелень

195. У якому рядку ВСІ іменники належать до збірних?

А агентура, парубоцтво, антропонімія, онім, голота
Б єпископат, гай, ректорат, гарбузиння, пір'я
В малеча, старостат, панство, ганчір'я, професура
Г генералітет, народ, мишва, збіжжя, жінота

196. У якому реченні наведено приклад зміни в іменнику лексико-граматичного розряду?

А Сонце низенько, вечір близенько, Вийди до мене, моє серденько!
(народна пісня)
Б Сонце заходить, гори чорніють, Пташечка тихне, поле німіє
(Т. Шевченко).
В Сонце для всіх світить однаково, тільки не в кожному сонця порівну
(В. Коломієць).
Г Хіба не бачите, що небо голубіє, Що сонце ранками всміхається
ніжніш, Що вся земля в якимсь чеканні дивнім мліє, І легше дихає,
і дивиться ясніш (Олександр Олесь).

КАТЕГОРІЯ РОДУ ІМЕННИКА

197. Граматична категорія роду в іменнику:

А словозмінна
Б класифікаційна
В словозмінно-класифікаційна
Г ні словозмінна, ні класифікаційна

198. Граматичної категорії роду НЕ мають іменники:

- А речовинні
- Б абстрактні
- В множинні (Pluralia tantum)
- Г незмінні

199. Граматичний рід – це:

- А різновид загальної категорії, родове значення якого залежить від лексичного значення слова
- Б відношення між узгоджуваними та узгоджувальними словами
- В різновид категорії, родове значення якого залежить від статі, віку тощо
- Г різновид загальної категорії, родове значення якого виражене граматичними засобами спільно із словотвірними

200. Невідмінювані назви тварин належать...

- А до чоловічого роду
- Б здебільшого до чоловічого роду (проте є винятки)
- В здебільшого до середнього роду (проте є винятки)
- Г до жіночого роду

201. У літерних абревіатурах рід...

- А залежить від роду опорного слова
- Б залежить тільки від кінцевого звуку
- В залежить від семантики ключового слова
- Г завжди чоловічий

202. Хитання в роді – це...

- А явище, за якого по-різному оформлені слова належать до одного роду
- Б явище, за якого рід визначаємо залежно від того, особі якої статі надано цю назву
- В явище, яке не характерне для української мови
- Г явище, за якого можливе вживання в різних стилях різних родових форм іменників з однаковим лексичним значенням

203. За яким принципом визначаємо рід іменників спільного роду?

- А морфологічним і семантичним
- Б словотвірним і синтаксичним
- В семантичним і синтаксичним
- Г синтаксичним і морфологічним

204. Укажіть правильне твердження.

- А Подвійні форми іменників одного роду завжди рівноцінні за вживанням.
- Б Категорія роду іменників є словозмінною.
- В Рід іменників в українській та російській мовах збігається.
- Г Рід невідмінюваних топонімів визначаємо за загальною назвою.

205. Якщо кінцевим елементом аббревіатури є слово в Н. в., то...

- А рід аббревіатури жіночий
- Б це слово й визначає рід аббревіатури
- В рід аббревіатури середній
- Г аббревіатура спільного роду

206. Синтаксичний засіб вираження роду виявляється...

- А у тому, що окремі суфікси (разом із закінченнями) надають похідному іменнику значення певного роду
- Б в іменниках на позначення істот зі значенням осіб і тварин
- В у системі узгодження в тексті прикметників, прикметникових займенників, порядкових числівників, дієприкметників тощо з іменниками
- Г у системі закінчень

207. Українські прізвища на -а на зразок Діброва, Коляда належать до...

- А спільного роду
- Б чоловічого роду
- В середнього роду
- Г жіночого роду

208. Невідмінювані іменники на позначення осіб мають рід:

- А завжди чоловічий
- Б завжди середній
- В залежно від контексту вживання
- Г відповідно до статі

209. Невідмінювані іменники – загальні назви неістот мають рід:

- А чоловічий
- Б здебільшого середній (але є винятки)
- В спільний
- Г здебільшого жіночий (але є винятки)

210. Правильно названо способи вираження роду іменників у рядку:

- А словотвірний, лексичний, синтаксичний, фонетичний
- Б морфологічний, графемний, синтаксичний, лексичний
- В синтаксичний, морфемний, фонетичний, лексичний
- Г лексичний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний

211. У якому рядку ВСІ слова є іменниками спільного роду?

- А листоноша, учитель, директор, плакса, ледащо
- Б староста, задавака, сирота, базікало, хвалько
- В професор, колега, суддя, організатор, дроз
- Г незнайко, плакса, степ, п'яниця, хмарище

212. У якому рядку подано іменники тільки жіночого роду?

- А леді, Беатріче, місіс, мадам, путь
- Б рагу, соло, шасі, депо, таксі
- В канікули, Суми, вівця, івасі, ягідка
- Г куниця, сорока, гусінь, білуга, поні

213. Укажіть рядок, у якому ВСІ слова в парах позначають явище хитання в роді іменників:

А терен – терно, безлад – безладдя, вітер – вітри, молодь – молодість, вишня – вишняк

Б Шевченко – шевченкіана, хліб – хлібина, торба – торбина, продаж – продажа, пудер – пудра

В коромисел – коромисло, жезл – жезло, перл – перла – перло, підстріха – підстрішша, вугіль – вугілля

Г плес – плесо – плеса, Ворскла – Ворскло, гілка – гілля, квасолиння – квасолина, студент – студентство

214. У якому рядку ВСІ іменники виражають значення роду лише морфологічно (за допомоги закінчень)?

А курка, дочка, жінка, сестра, кашне

Б братство, чоловік, коза, стовбур, сивина

В півень, Івась, цап, сусідка, серце

Г книга, добро, стовп, Буковина, різнобарв'я

215. Укажіть рядок, у якому ВСІ іменники мають лише чоловічий рід:

А суддя, надія, воля, Ілля, Олександр

Б дріб, кінь, край, біль, Сибір

В лоша, теля, зілля, дівча, пуща

Г шлях, верф, фальш, їжак, алюміній

216. У якому рядку ВСІ слова в парах є подвійними формами іменників одного роду?

А зал – зала, мозоль – мозоля, вояк – вояка, клавіш – клавіша, акварель – аквареля

Б бурлак – бурлака, неборак – неборака, птах – птаха, височина – височінь, санаторій – санаторія

В Дніпр – Дніпро, глибина – глибінь, січа – січ, латина – латинь, ім'я – імення

Г жираф – жирафа, ідіом – ідіома, сусід – сусіда, ковил – ковила, парасоль – парасоля

217. У якому рядку ВСІ аббревіатури належать до жіночого роду?

- А НЕП, УРП, ГЕС, НТР, агрокомпанія
- Б профбюро, МХАТ, медучилище, РУП, ЗМІ
- В ПТУ, ЮНЕСКО, спецкор, ветлікарня, ВАК
- Г КамАЗ, завкафедри, промторг, СУЛМ

218. У якому рядку ВСІ іменники не мають роду?

- А ліси, річки, батьки, озера, затоки
- Б мрії, думки, шаблі, пустелі, сади
- В ворота, гроші, солодощі, окуляри, ножиці
- Г запитання, погляди, літаки, статті, палиці

219. Визначте, у якому рядку ВСІ іменники мають середній рід:

- А життя, ледащо, поле, стаття, хлопча
- Б каное, сирота, читання, рілля, видавництво
- В багаття, серце, вогнище, віче, вогонь
- Г листя, селище, око, завдання, гілля

220. У якому рядку ВСІ аббревіатури належать до чоловічого роду?

- А НЛО, НАТО, КремГЕС, СБУ, завкадрів
- Б облвно, ПНУ, лісгосп, виш, НДІ
- В УТ, АТС, філфак, педучилище, СТО
- Г АЕС, ООН, військком, медпункт, профбюро

221. За семантичним і морфологічним критеріями визначаємо рід УСІХ іменників у рядку:

- А горох – горошина, пава – павич, такий нахаба – така нахаба, наш Валя – наша Валя, вихователь – вихователька
- Б дідусь – бабуся, коваль – ковалиха, вікно – стеля, співак – співачка, наш поні – наша поні
- В малюнок – малювання, трава – дуб, дитя – дівтора, цибуля – кріп, машиніст – машиністка
- Г батько – мати, брат – сестра, син – дочка, качка – каченя, корова – теля

222. Укажіть рядок, у якому ВСІ невідмінювані власні назви належать до жіночого роду:

- А Гобі, Кіліманджаро, Джудіт, Гейне, Квазімодо
- Б Кармен, Страдиварі, Онтаріо, Гімалаї, Колорадо
- В Перу, Едіт, Нікарагуа, Па-де-Кале, Дороті
- Г Сочі, Борнео, Віардо, Клію, Капрі

223. Виберіть варіант, у якому є іменники тільки спільного роду:

- А базака, нероба, каліка, гультипака, роботяга
- Б вода, горошина, біганина, гуляка, задавака
- В собака, жирафа, староста, Саша, долина
- Г добрага, вила, горобина, окуляри, суддя

224. У якому варіанті рід УСІХ аббревіатур НЕ визначаємо за стрижневим словом?

- А АТО, студрада, педучилище, завмаг, істфак
- Б виконком, СБУ, ЕОМ, ветлікар, юнкор
- В Мін'юст, промторг, студком, БАМ, педфак
- Г медперсонал, ветфельдшер, ЄС, ВРУ, Кабмін

225. У якому варіанті правильно узгоджено рід УСІХ незмінюваних іменників із залежними словами?

- А спекотне Тбілісі, військове аташе, просторе фойє, впливова ООН, цей НБУ
- Б чарівна мадам, компетентне журі, гарячий Кракатау (*вулкан*), затишна СТО, зразкове МВС
- В глибоке Міссурі (ріка), п'ятнадцятитомна УРЕ, незрівнянна Беатріче, бездіяльна ВР, омріяний ЄС
- Г пильне СБУ, далеке Монако, відомий конференсьє, знаний БЮТ, білява леді

226. У якому рядку ВСІ іменники належать до середнього роду?

- А збіжжя, плече, добро, рілля, вугілля
- Б ім'я, сирота, миття, коромисло, дитинство
- В хлопча, топорище, знання, золото, забудько
- Г вогнище, дівча, зілля, кохання, пальто

227. У якому рядку ВСІ іменники належать до жіночого роду?

- А птаха, Сибір, салямі, мрія, Ганнуся
- Б степінь, шимпанзе, вуаль, путь, морфологія
- В цеце, авеню, нехворощ, туш (*фарба*), івасі
- Г дівчина, аббревіатура, верф, біль, Ілля

228. У якому варіанті є зайвий іменник щодо значення роду?

- А аташе, кюре, динго, туш (*музичний твір*), какаду
- Б бароко, регбі, ампула, Сомалі, панно
- В ОДА, УПА, фланель, Калахарі, Кармен
- Г фальш, дрож, жужіль, гандж, купіль

229. У якому рядку ВСІ іменники належать до чоловічого роду?

- А нежить, Ніл, зуб, Сава, край
- Б кір, степ, скрижаль, насип, дріб
- В каніфоль, собака, практикум, Василь, павук
- Г барель, толь, тюль, бязь, путь

230. У якому варіанті правильно узгоджено рід УСІХ незмінюваних іменників із залежними словами?

- А смачне ківі, рожеве фламінго, зручне кімоно, легендарна УПА, наш Укртелеком
- Б повільне танго, передовий Міссурі (*штат*), швидка Міссісіпі, небезпечне АЕС, спекотна Гобі
- В похмуре Баку, кожне піанісимо, знайоме портсьє, нове портмоне, жіноче ватерполо
- Г відомий МХАТ, моя протеже, нічне Токіо, добрий динго, кожне су

231. У якому варіанті ВСІ іменники належать до спільного роду?

- А вереда, Ткаченко, зірвиголова, анархіст, нероба
- Б незнайко, бабисько, Валя, Стригун, каліка
- В дивак, дідисько, ледащо, кулачище, Драч
- Г сердега, дитя, шульга, головище, Карпенко

232. У якому рядку ВСІ іменники виражають значення роду лише морфологічно (за допомоги закінчень)?

- А курка, дочка, подруга, сестра, кашне
- Б півень, вовчиця, цап, сусідка, серце
- В виднокрай, веранда, село, збіжжя, співець
- Г книга, добро, стовп, верба, різнобарв'я

233. У якому варіанті ВСІ іменники виражають значення роду семантикою власної основи (лексично)?

- А хлопець, дощ, мати, актор, актриса
- Б стіна, полюс, весло, Любомир, Любомира
- В донька, син, батько, корова, бик
- Г вуаль, дід, баба, вчителька, місто

234. У якому варіанті ВСІ іменники виражають значення роду словотвірно?

- А журналіст, журналістка, цвях, тесть, теща
- Б співак, співачка, чоловік, жінка, добриво
- В українець, українка, левиця, голубка, свекруха
- Г яйце, здоров'я, квасолиння, липа, гербарій

235. У якому варіанті є іменники, які виражають значення роду за синтаксичними зв'язками з іншими словами в реченні?

- А Львів, кажан, сорока, радість, стадо
- Б зубр, телятко, письменниця, льон, ансамбль
- В козачок, Зубрицька, Тишківський, листя, Галичина
- Г піч, Бойко, павук, сонько, рондо

236. У якому варіанті є іменник, якому НЕ властива категорія роду?

- А оси, жаби, акули, журавлі, жабенята
- Б коліна, плечі, двері, секретарі, речі
- В солов'ї, почуття, води, землі, каміння
- Г класи, слова, гімназії, човники, мелодії

237. У якому рядку НЕправильно визначено групу іменників чоловічого роду?

- А іменники з нульовим закінченням у називному відмінку однини та закінченнями **-а, -я, -у, -ю** в родовому відмінку однини
- Б усі іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та закінченнями **-и, -і, -ї** в родовому відмінку однини
- В іменники, що лексично вказують на належність до чоловічої статі із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та закінченнями **-и, -і** в родовому відмінку однини
- Г окремі іменники із закінченням **-о** в називному відмінку однини, які здебільшого вказують на належність до чоловічої статі

238. У якому рядку НЕправильно визначено групу іменників жіночого роду?

- А іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та закінченнями **-ою, -єю, -єю** в орудному відмінку однини
- Б іменники з чистою основою в називному відмінку однини та закінченням **-і** в родовому відмінку однини, закінченням **-ю** в орудному відмінку однини
- В усі іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини
- Г іменник із закінченням **-и** в називному відмінку однини та закінченням **-і** в родовому, давальному та місцевому відмінках однини

239. У якому рядку НЕправильно визначено групу іменників середнього роду?

- А іменники із закінченнями **-о, -е** в називному відмінку однини
- Б усі іменники із закінченнями **-о, -е, -я** в називному відмінку однини
- В іменники із закінченнями **-а, -я** в називному відмінку однини та суфіксами **-ат-, -ят-, -ен-** у непрямих відмінках
- Г іменники із закінченням **-я** (після подовженого приголосного або збігу двох приголосних у кінці основи) у називному відмінку однини та із закінченням **-ям** в орудному відмінку однини

240. У якому варіанті ВСІ іменники належать до чоловічого роду?

- А корч, кір, перекис, висип, гуаш
- Б дриль, біль, ваніль, аерозоль, бридж

В полин, степ, шампунь, ступінь, шабель
Г продаж, глазур, картель, бутель, нежить

241. У якому варіанті НЕ всі іменники належать до жіночого роду?

А бязь, вуаль, верф, каніфоль, Керч
Б мігрень, нехворощ, папороть, путь, шагрень
В фланель, розкіш, бутля, скрижаль, суміш
Г заповоч, каніфоль, філігрань, Псалтир, накип

242. У якому варіанті в УСІХ парах іменники належать до одного роду?

А зал – зала, шинель – шинеля, салат – салата, ворон – ворона, бурлак – бурлака
Б птах – птаха, адрес – адреса, горн – горно, гранат – граната, барліг – барлога
В постіль – постеля, латина – латинь, роля – роль, імення – ім'я, вояк – вояка
Г клавіш – клавіша, Дніпро – Дніпр, січа – січ, дідунь – дідуньо, баба – бабище

243. У якому варіанті ВСІ іменники належать до одного роду?

А крем-сода, цеце, контральто (*співачка*), Кіліманджаро, ТЕС
Б індиго, НДІ, Хоккайдо (*острів*), папараці, сулугуні (*сир*)
В Міссісіпі, Нікарагуа, Калахарі (*пустеля*), програма-максимум, Кутаїсі
Г Чернівці, кімоно, галіфе, інтермецо, ралі

244. У якому рядку ВСІ іменники належать до одного роду?

А рефері, месье, шансонье, каберне (*сорт винограду*), альма-матер
Б ему, мотто, кантрі (*стиль у музиці*), барбекю (*різновид шашлику*), кутюр'є
В страдиварі (*скрипка*), боржомі (*вода*), івасі, гінді (*мова*), кольрабі
Г салямі, кабукі (*театр*), боа (*удав*), бієнале (*фестиваль*), аліготе (*вино*)

245. У якому рядку ВСІ іменники належать до одного роду?

А беже, диван-ліжко, філе, кашпо, сарі

Б Онтаріо (*озеро*), УТ, крісло-гойдалка, сопрано (*голос*), авокадо

В Ай-Петрі (*гора*), сукня-костюм, Гаїті (*країна*), УПА, манго

Г каное, Страмболі (*вулкан*), БЮТ, імпресаріо, зебу

КАТЕГОРІЯ ЧИСЛА ІМЕННИКІВ

246. Граматична категорія числа в іменнику:

А словозмінна

Б класифікаційна

В словозмінно-класифікаційна

Г ні словозмінна, ні класифікаційна

247. Яке твердження є НЕправильним?

А Категорія числа в іменнику є самостійною, синтаксично незалежною.

Б Граматична категорія числа в сучасній українській мові представлена двома граматичними значеннями – однини і множини.

В В іменників, які вживаються у двох співвідносних формах однини і множини, категорія числа є семантико-граматичною.

Г Форми однини називають сингулятивами.

248. Яке твердження є НЕправильним?

А Форми множини називають плюративними формами.

Б Іменники, які вживаються в однині і множині, є переважно назвами осіб, предметів, що піддаються лічбі.

В Категорія числа іменника виражає відношення предметності до її кількісного вияву, що є безпосередньою або опосередкованою вказівкою на кількість предметів.

Г В іменників, які вживаються лише в однині або лише в множині, категорія числа є семантико-граматичною.

249. Іменники, які вживаються лише в однині, називаються:

- А одинними
- Б одиничними
- В Pluralia tantum
- Г незмінними

250. Іменники, які вживаються лише в множині, називаються:

- А збірними
- Б множинними
- В Singularia tantum
- Г незмінними

251. Іменники Pluralia tantum – це:

- А іменники, які вживаються лише в однині
- Б іменники, які вживаються лише в множині
- В іменники, які вживаються і в однині, і в множині
- Г іменники, які, уживаючись у множині, змінюють своє лексичне значення

252. Іменники Singularia tantum – це:

- А іменники, які вживаються лише в однині
- Б іменники, які вживаються лише в множині
- В іменники, які вживаються і в однині, і в множині
- Г іменники, які, уживаючись у множині, змінюють своє лексичне значення

253. До одинних іменників належать:

- А загальні назви осіб
- Б усі власні назви людей, тварин, географічних понять тощо
- В збірні іменники
- Г назви парних предметів і парних частин тіла

254. До іменників Singularia tantum НЕ належать:

- А одиничні іменники
- Б абстрактні іменники, що означають якість, властивість, дію, стан

В власні назви людей, тварин, географічних понять тощо
Г речовинні іменники

255. Які іменники вживаються тільки в однині або тільки в множині?

- А** конкретні, назви істот
- Б** абстрактні, речовинні, збірні
- В** збірні, речовинні, назви істот
- Г** абстрактні, речовинні, власні назви

256. Укажіть правильне твердження:

- А** В іменників, які вживаються у двох співвідносних формах однини і множини, категорія числа граматична.
- Б** Категорія числа іменників є переважно словозмінною.
- В** Категорія числа іменників є класифікаційною.
- Г** Категорія числа в сучасній українській мові є тричленною.

257. Укажіть НЕправильне твердження:

- А** У словоформах *небеса, лошата, імена* засобом вираження граматичного значення множини є суфікси.
- Б** Значення числа в невідмінюваних іменниках виражається лише синтаксично.
- В** До іменників, які вживаються і в однині, і в множині, належать назви предметів, що не піддаються лічбі.
- Г** Однинні іменники, тобто іменники *Singularia tantum*, – це ті, які вживаються лише в однині.

258. У якому рядку ВСІ іменники мають форми і однини, і множини?

- А** пильність, Дніпро, гнів, біг, прогрес
- Б** студентство, молодь, дітвора, Волинь, космос
- В** картоплина, морквина, листя, каміння, очерет
- Г** стебло, палець, екскурсія, шлях, хлопець

259. У якому реченні НЕ допущено помилки у вживанні іменника?

- А** На похорони діда Захара приїхали всі діти й онуки.
- Б** Прилади для вимірювання готові.

В Ми вирішили купити дорогу мебель.

Г Донька кожного дня мила волоси.

260. Позначте рядок, у якому ВСІ слова вживаються лише в однині:

А бетон, кропива, вибух, заздрощі, сміх

Б гербарій, гречка, полуниця, група, глина

В молоко, березняк, дітвора, волосся, байдужість

Г череда, птаство, сметана, дорога, Десна

261. У якому рядку ВСІ іменники належать до тих, що вживаються лише в однині?

А мідь, жнива, квасолина, Львів, гниль

Б стіл, дах, півень, азот, проза

В аспірин, жіноцтво, сум, Галич, жовтизна

Г папір, саджанець, сузір'я, концентрація

262. У якому реченні допущено помилку у вживанні іменника?

А У кіоску продавали сувеніри із символіками чемпіонату.

Б Ярмарок вражав асортиментом.

В Батько любив писати зеленим чорнилом.

Г На рибних консервах не зазначено дати придатності.

263. Позначте рядок, у якому ВСІ слова вживаються лише в множині:

А надра, терези, пригоди, молодь, хода

Б ревнощі, злакові, гроші, заручини, Альпи

В учні, примхи, заздрощі, проміння, штани

Г Черкаси, посиденьки, прозаїки, дріжджі, Карпати

264. У якому варіанті в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення числа виступає закінчення?

А анемія, масло, моделі, маестро, правопису

Б заготівельника, жаби, ківі, агресією, агресори

В синтагма, держави, бюро, весні, літо

Г антибіотиком, ангеля, марево, дружина, Іллю

265. У якому варіанті в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення числа виступає закінчення разом із чергуванням звуків?

А розмови, долі, хутори, шляхи, козенята

Б нивки, човни, вітри, сліди, коліна

В дні, будні, очі, друзі, вечори

Г пні, бюлетені, печі, мости, простори

266. У якому рядку в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення множини виступає суфікс?

А словеса, тімена, лошата, матері, малята

Б подружки, машиністи, бігуни, подушки, картярі

В народи, спільноти, болгари, орлята, мишенята

Г скрипалі, лисиці, гвинтики, рядки, баяністи

267. У якому рядку у формах множини ВСІХ іменників простежуються залишки двоїни у відмінкових закінченнях?

А плечі, очі, уші, плечима, очима

Б коліна, поля, вогнища, колеса, моря

В селами, відрами, вухами, святами, вогнищами

Г ушима, гості, веслами, крила, серцями

268. У якому варіанті в УСІХ іменниках засобом вираження граматичного значення числа виступає лише наголос?

А копитця, м'яса, руки, торбинки, сімена

Б міста, люльки, пісні, моря, шаблі

В роси, мовознавця, топорища, рубця, тарілки

Г солдата, вершники, грядки, серця, образ

269. У якому рядку ВСІ іменники належать до тих, що вживаються лише в множині?

А шашки, оглядини, оплески, спомини, ярові

Б нетрі, бобові, в'язи, жертви, Піренеї

В цимбали, земноводні, вуста, мандри, бурі

Г прийми, тропіки, окуляри, лови, святощі

270. У якому реченні є іменник, який виражає граматичне значення числа синтаксично (через зв'язки з іншими словами)?

А У мові, як загалом у природі, усе живе, усе рухається... (*І. Бодуен де Куртене*)

Б Сором мовчки гинути й страждати, як маєм у руках хоч заржавілий меч (*Леся Українка*).

В Найкращі кабальєро кружляли її в танці (*Л. Костенко*).

Г Лиш народи, явлені у слові, достойно жити можуть на землі (*Л. Костенко*).

271. У якому варіанті в УСІХ парах іменники мають різне лексичне значення?

А муха – мухи, явір – явори, острів – острови, кошеня – кошенята, вія – вії

Б магнітофон – магнітофони, листівка – листівки, свято – свята, громадянин – громадяни, збіговисько – збіговиська

В жито – жита, герб – герби, вага – ваги, перегін – перегони, сніг – сніги

Г вода – води, сир – сири, пшениця – пшениці, пісок – піски, Стефаник – Стефаники

272. У якому рядку в УСІХ іменниках значення числа можна визначити тільки синтаксично (через зв'язки з іншими словами)?

А дні, долі, заглибини, лизоблюди, паровози

Б фойє, алібі, манто, купе, тріо

В ночі, куделі, мрії, леді, думи

Г роти, символи, родина, печериці, міст

273. У якому варіанті засобом вираження граматичного значення числа в УСІХ іменниках виступає закінчення разом із різними аломорфами суфіксів?

А осередки, молодець, гачок, гостинці, кілки

Б тексти, свято, словник, мережі, плече

В палиця, оркестру, школярі, українка, свиня

Г полумисок, танки, знавці, кроленята, зірки

274. У якому варіанті ВСІ іменники мають форму однини і множини?

- А полиці, двері, меблі, лампи, планети
- Б півні, дуби, типи, доріжки, селища
- В прикросці, відвідини, канікули, коти, мощі
- Г стелажі, нутрощі, ліжка, квасолини, революції

275. У якому рядку НЕ всі іменники належать до *Pluralia tantum*?

- А обійми, ворота, Альпи, висівки, дрова
- Б штани, сіни, ночви, сходи, дріжджі
- В Суми, вила, заручини, вершки, постолои
- Г ревнощі, іменини, хрести, Броди, щипці

276. У якому рядку є іменники, які належать до *Singularia tantum*?

- А мова, гордість, ансамбль, Київ, лідер
- Б грати, терези, вибори, роковини, шахи
- В місяць, картоплина, кілок, козак, хмара
- Г вечір, мотоцикл, рік, будинок, вухо

КАТЕГОРІЯ ВІДМІНКА ІМЕННИКІВ

277. Хто є автором монографії «Система відмінків української мови» (Київ, 1987)?

- А Олена Безпояско
- Б Іван Вихованець
- В Катерина Городенська
- Г Іван Матвіяс

278. Хто є автором монографії «Синтаксис знахідного відмінка в сучасній українській літературній мові» (Київ, 1971)?

- А Марія Плющ
- Б Євген Тимченко
- В Іван Вихованець
- Г Олександр Потебня

279. Хто є автором монографії «Відмінок у семантико-синтаксичній структурі речення» (Київ, 1978)?

- А Катерина Городенська
- Б Іван Ющук
- В Степан Смаль-Стоцький
- Г Марія Плющ

280. Хто є автором монографій: «Функции генетива в южнорусской языковой области» (Варшава, 1913), «Льокатив в українській мові (з української складні)» (Київ, 1925), «Номінатив і датив в українській мові» (Київ, 1925), «Вокатив і інструменталь в українській мові» (Київ, 1926), «Акузатив в українській мові (з української складні)» (Київ, 1928)?

- А Іван Ковалик
- Б Євген Тимченко
- В Степан Бевзенко
- Г Ілля Кучеренко

281. Хто з науковців і в якій праці запропонував сучасні двослівні назви відмінків?

- А С. Смаль-Стоцький і Ф. Гартнер у праці «Руська граматика» (Львів, 1893)
- Б Є. Тимченко в одній зі своїх монографій
- В А. Кримський у праці «Українська граматика» (1907)
- Г І. Вихованець у статті «Студії про українські відмінки: термінологічний аспект» (2005)

282. Хто з науковців і в якій праці запропонував змінити сучасні двослівні назви відмінків однослівними: суб'єктник, похідник, адресатник, об'єктник, знаряддевик, місцевик, кличник?

- А О. Синявський у праці «Норми української літературної мови» (Харків, Київ, 1931)
- Б С. Смаль-Стоцький і Ф. Гартнер у праці «Руська граматика» (1893)
- В А. Кримський у праці «Українська граматика» (1907)
- Г І. Вихованець у статті «Студії про українські відмінки: термінологічний аспект» (2005)

283. Термін відмінок уперше вжито в праці:

- А «Руська граматика» (1893) С. Смаль-Стоцького і Ф. Гартнера
- Б «Норми української літературної мови» (1931) О. Синявського
- В «Студії про українські відмінки: термінологічний аспект» (2005) І. Вихованця
- Г «Українська граматика» (1907) А. Кримського

284. У якому варіанті НЕправильно названо автора тієї чи тієї концепції відмінка?

- А функціональна концепція українського лінгвіста Івана Вихованця
- Б синтаксична концепція польського лінгвіста Єжи Куриловича
- В власне семантична концепція американського мовознавця Чарльза Філмора
- Г морфологічна концепція українського мовознавця Олександра Потебні

285. У якому варіанті НЕправильно названо автора тієї чи тієї концепції відмінка?

- А морфологічна концепція російського мовознавця Романа Якобсона
- Б синтаксична концепція американського мовознавця Чарльза Філмора
- В власне семантична концепція американського мовознавця Чарльза Філмора
- Г функціональна концепція українського лінгвіста Івана Вихованця

286. Граматична категорія відмінка в іменнику:

- А словозмінна
- Б класифікаційна
- В словозмінно-класифікаційна
- Г ні словозмінна, ні класифікаційна

287. Категорія відмінка іменника є:

- А морфологічною
- Б синтаксичною
- В морфолого-синтаксичною
- Г словотвірною

288. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Категорія відмінка в сучасній українській мові складається із семи граматичних значень.
- Б** Іменникова категорія відмінка належить до визначальних граматичних категорій, оскільки тісно пов'язана з багатьма «ярусами мови» (морфологічним, синтаксичним, комунікативним) і складається з найбільшої кількості компонентів-грамем.
- В** Категорія відмінка відрізняється від іменникової категорії роду тим, що вона є повністю словозмінною.
- Г** Особливістю іменникової категорії відмінка є те, що вона синтаксично, семантично і формально не залежить від дієслова-предиката.

289. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Морфологічна концепція відмінка передбачає головне завдання у визначенні загального (основного) значення кожного відмінка, не беручи до уваги вторинні значення; звертає більшу увагу на саму морфологічну відмінкову форму, на флексії як на засоби вираження граматичних значень того чи того відмінка.
- Б** Прибічники синтаксичної концепції відмінка ділять відмінкові закінчення на первинні і вторинні, у відмінковій системі, яку вважають ієрархічно організованою, виділяють ядро (називний і знахідний відмінки) і периферію (усі інші відмінки).
- В** Функціональну концепцію відмінка в сучасному українському мовознавстві представляють праці Є. Тимченка, які розглядають семантику відмінкових форм безвідносно до способу їх вираження.
- Г** Власне семантична концепція пов'язує значення відмінкових форм передовсім із валентністю предиката: значення відмінкової форми залежить від того, із яким предикатом (присудком, переважно дієсловом) поєднується іменник.

290. Категорія відмінка іменників – це:

- А** морфолого-синтаксична класифікаційна категорія, яка виражає синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення іменників до інших слів у реченні
- Б** морфолого-синтаксична словозмінна категорія, яка виражає синтаксичні зв'язки і семантико-синтаксичні відношення іменників до інших слів у реченні

В словозмінна граматична категорія, яка виражає інформацію про кількість предметів

Г несловозмінна граматична категорія, що є однією з морфологічних ознак іменника; полягає в поділі іменників на класи, віднесені відповідно до чоловічого, жіночого або середнього родів

291. У якому рядку НЕправильно подано латинський відповідник до назви відмінка?

А називний відмінок – номінатив

Б родовий відмінок – генетив

В давальний відмінок – датив

Г знахідний відмінок – вокатив

292. У якому рядку НЕправильно подано латинський відповідник до назви відмінка?

А орудний відмінок – інструменталь

Б місцевий відмінок – генетив

В кличний відмінок – вокатив

Г знахідний відмінок – акузатив

293. Яке твердження є НЕправильним?

А Називний відмінок виражає незалежність слова і є прямим відмінком, а всі інші відмінки виражають залежність іменника від інших слів і є непрямыми.

Б Називний і кличний відмінки вживаються без прийменника.

В Давальний відмінок завжди вживається без прийменника.

Г Місцевий відмінок завжди вживається із прийменником.

294. Яке твердження є НЕправильним?

А Родовий, давальний, знахідний та орудний відмінки завжди вживаються без прийменників.

Б Кличний відмінок є самотньою морфологічною рисою української мови.

В Функція відмінка – зв'язок іменника з іншими словами в словосполученні й реченні.

Г Кличний відмінок в українській мові, як і всі інші відмінки, має типові відмінкові морфологічні, семантико-синтаксичні й формально-синтаксичні ознаки.

295. Яке твердження є НЕправильним?

А Відмінки в українській мові однозначні.

Б Кличний відмінок є самобутньою морфологічною рисою української мови, що відрізняє її від російської, і тому в радянський період був дискримінованим (його називали кличною формою).

В Те, що кличний відмінок в українській мові є окремим і повноцінним відмінком, підтверджують такі ознаки: з морфологічного боку його виокремлює флексія, часто своєрідна, із семантичного – кличний відмінок є засобом вираження звертання (указує на адресата мовлення), із формально-синтаксичного – не виступає членом речення.

Г Чимало лінгвістів на матеріалі багатьох мов явно чи приховано кваліфікує кличний відмінок як певною мірою «неповноцінний».

296. У якому рядку подано ВСІ прийменники, з якими вживається місцевий відмінок?

А по, поміж, у (в), на, без

Б о (об), по, під, у (в), на

В по, у (в), на, о (об), при

Г поза, при, на, у(в), о (об)

297. У праці І. Вихованця та К. Городенської «Теоретична морфологія української мови» (Київ, 2004) представлено таку ієрархію відмінків:

А центральні (називний відмінок), напівцентральні (родовий і знахідний відмінки), напівпериферійні (давальний відмінок), периферійні (орудний, місцевий і кличний відмінки)

Б центральні (називний, родовий, давальний і знахідний відмінки), периферійні (орудний, місцевий і кличний відмінки)

В центральні (називний і кличний відмінки), напівцентральні (родовий і давальний відмінки), напівпериферійні (орудний відмінок), периферійні (знахідний і місцевий відмінки)

Г центральні (називний і знахідний відмінки), напівцентральні (родовий відмінок), напівпериферійні (давальний відмінок), периферійні (орудний, місцевий і кличний відмінки)

298. У якому варіанті проаналізовано основні функції родового відмінка?

- А** указує на предмет, якому адресовано дію; основна формально-синтаксична функція – додаток; основна семантико-синтаксична функція – адресат дії
- Б** указує на предмет, що є об'єктом діє або носієм атрибутивності; основна формально-синтаксична функція – додаток і неузгоджене означення; основна семантико-синтаксична функція – об'єкт дії та атрибут
- В** указує на предмет як на об'єкт дії; основна формально-синтаксична функція – додаток; основна семантико-синтаксична функція – об'єкт дії
- Г** указує на наявність, буття предмета; основна формально-синтаксична функція – підмет; основна семантико-синтаксична функція – суб'єкт дії

299. У якому варіанті НЕправильно проаналізовано основні функції відмінків?

- А** Орудний відмінок указує на знаряддя дії; у реченні виступає додатком; за семантичним синтаксисом – інструменталь.
- Б** Місцевий відмінок указує на предмет як на місце дії; у реченні виступає обставиною місця; за семантичним синтаксисом – локатив.
- В** Знахідний відмінок указує на предмет, якому адресовано дію; у реченні виступає додатком; за семантичним синтаксисом – адресат дії.
- Г** Кличний відмінок виражає звертання; не виступає членом речення; за семантичним синтаксисом є адресатом – потенційним суб'єктом дії.

300. У якому рядку виділений іменник уживається в родовому відмінку і має значення атрибутивності?

- А** Рідна мова – не степ, не хата, а *народу* мого душа (В. Гончаренко).
- Б** Се правда, не рятуйте *квітки* в темниці (Леся Українка).
- В** На життєві йдучи видноколи, не розтратьте найкращих *чуттів* (Б. Мельничук).
- Г** У вербну неділю прадід приходив рано з церкви й свяченою вербою зганяв *Данилка* з печі... (Ю. Яновський).

301. У якому рядку виділений іменник уживається в називному відмінку і має значення об'єкта дії?

- А Я бачив, як зірниця впала, як на снігу вона блищала, як *сніг*, біліший від лілеї, вночі іскрився біля неї (*Д. Павличко*).
- Б Відомо, що мова кожного народу – *явище* давнє (*Г. Нудьга*).
- В *Роман* буде надрукований вчасно.
- Г *Натовп* переконує не сила аргументів, а аргументи сили (*А. Коваль*).

302. У якому реченні виділений іменник уживається в давальному відмінку і має обставинне значення?

- А Я тільки твердо вирішила наперекір усім *багатіям* і собі таки бути щасливою! (*І. Вільде*)
- Б Живі люди, живі їх муки змусили й самого Жука здивуватися неабиякому *таланові* Петровому (*Панас Мирний*).
- В І грудям дихалося легко, просторо, тільки щеміло там щось на самісінькому *дні* (*Г. Тютюнник*).
- Г Люблю я день і поклоняюся *грому* (*А. Малишко*).

303. У якому варіанті є іменник в орудному відмінку з атрибутивним значенням?

- А Таїнство хрещення здійснюється лише священиком (*із церковного календаря*).
- Б Я весну з тобою буду ждати, ждати у холоднім царстві білої зими (*В. Сосюра*).
- В Якщо ви не будете цікавитись політикою, політика зацікавиться вами (*Шарль Монталамбер*).
- Г Там сиділа дівчина зі скрипкою та валізою (*І. Голуб'юк*).

304. У якому реченні іменник у називному відмінку має значення суб'єкта дії або стану?

- А Посиджу трохи, погуляю, на степ, на море подивлюсь. Згадаю дещо, заспіваю і знов мережать заходжусь дрібненько книжечку (*Т. Шевченко*).
- Б Широкі лани золотого жита та пшениці осяяні срібним промінням місячним.
- В Ніч осіння на дощі та тумани багата (*Леся Українка*).

Г Не все співати нам про квіти та любоватися Дніпром
(*П. Грабовський*).

305. У якому рядку є іменник у називному відмінку зі значенням атрибута у функції предиката?

А Розум починається там, де закінчується віра в його всемогутність
(*А. Коваль*).

Б Кожен учитель – заручник своїх учнів (*А. Коваль*).

В Найкраща відповідь та, яка припиняє подальші запитання
(*А. Коваль*).

Г Магія слова живиться мовчанням (*А. Коваль*).

306. Вкажіть рядок, у якому називний відмінок іменника має значення атрибута у функції прикладки:

А Над озерцем споважніло ступав журавель.

Б Туристи зупинилися на станції Львів.

В Цієї пізньої пори вхідні двері були вже замкнені.

Г Він був ще майже підліток, хлопчина.

307. У якому реченні іменник у називному відмінку має значення атрибута у функції предиката?

А Золоті гори плавом пливли по вузеньких дорогах із поля в селянські двори й клуні (*С. Васильченко*).

Б Стоги соломи в сповитках туману, мов айсберги, пливуть мені навстріть, і надяють душу хвилі океану (*Д. Павличко*).

В Біля ставу у долині розгулялись солов'ї (*М. Стельмах*).

Г Він був народний месник, партизан (*Л. Костенко*).

308. У якому варіанті родовий відмінок УСІХ іменників має значення атрибутивності?

А рюкзак брата, пора кохання, вірші Антонича, зустрітися наступного дня, звук сирени

Б світло лампи, рушниця лісника, вогонь Прометея, музика Січинського, принести солі

В роман Андруховича, перо голуба, час молодости, герб України, волосся Ярини

Г груші сусіда, не зрозуміти помилки, чекати впродовж місяця, налити чаю, газета партії

309. У якому варіанті родовий відмінок УСІХ іменників має обставинне значення?

А зустрітися глибокої ночі, зупинитися біля музею, насмішити до сліз, розцвісти від щастя, терпіти заради товариша

Б чекати зливи, боятися лікаря, ремонт годинника, винахід ученого, краса дівчини

В поезія Шевченка, бачилися минулого року, не знав міри, замовкнути з переляку, працював заради сиріт

Г усмішка дитини, білизна ромашки, море слів, ложка дьогтю, вирішити без батьків

310. У якому варіанті є іменник у родовому відмінку зі значенням непрямого об'єкта дії?

А підлити води, насипати цукру, купити сала, накришити хліба, з'їсти борщу

Б не вчити уроків, не доглядати дитини, не випити соку, не скопати грядки, не запам'ятати правила

В виправитися впродовж року, підійти до дверей, обійтися без картоплі, не знати горя, позичити солі

Г шия журавля, удар м'яча, зустрітися серед ночі, пальто сестри, не бачити дороги

311. У якому варіанті давальний відмінок УСІХ іменників має значення адресата дії?

А дати Григорієві, юнакові не сидиться, віддати сусідові, позичити дружині, вдячний хлоп'яті

Б віддатися літературі, дівчині сумно, хворому не спиться, розповісти дідусеві, присвятити героям

В подякувати наставникові, собаці спекотно, адресувати батькам, повідомити журналістам, передати друкарці

Г написати матері, подарувати вчителеві, принести подрузі, надіслати другові, залишити бідним

312. У якому варіанті ВСІ іменники вживаються в знахідному відмінку й мають значення прямого об'єкта дії або стану?

- А співати арію, здивувати воротаря, полюбити село, зустрів мандрівників, побачив підсніжники
- Б з'явилися проліски, проспав добу, прочитати прозу, скопати город, оспівувати місто
- В переповісти казку, розповідати про поїздку, просіяти муку, замісити тісто, перестрибнути рів
- Г сподіватися на підтримку, запросити на танець, укласти угоду, доопрацювати законопроект, узяти весло

313. У якому реченні іменник у знахідному відмінку має предикативне значення?

- А Софійка була за няньку молодшому братові.
- Б З дідівського кухля ковтнувши води, в далеке дитинство злітаю думками (М. Ткач).
- В Прощайте, ниви. Котіть собі шум свій на позолочених сонцем хребтах (М. Коцюбинський).
- Г Лічу в неволі дні і ночі і лік забуваю (Т. Шевченко).

314. У якому реченні виділений іменник уживається в знахідному відмінку і має значення непрямого об'єкта?

- А *Сонце*, немов утомившись, стало сідати, і з поля повіяло свіжим повітрям (В. Винниченко).
- Б Ревуть-стогнуть гори-хвилі в синесенькім морі, плачуть-тужать *козаченьки* в турецькій неволі (народна творчість).
- В Кожен народ, що дбає про *сьогоднішнє* і майбутнє, знає, до чого веде руйнування чи зрікання рідної мови (К. Мотрич).
- Г У нас такі вже соромливі гени, що Йван Пулюй *ікс-променя* приборкав, а люд віками ходить до Рентгена (В. Бровченко).

315. У якому варіанті ВСІ іменники в орудному відмінку мають значення знаряддя або засобу дії?

- А прямувати вулицею, білити вапном, цікавитися наукою, бігати ранками, співати соловейком
- Б копати лопатою, мити ганчіркою, забивати молотком, писати ручкою, малювати олівцем

В кивнути головою, зроблено сусідом, бути поліглотом, їхати з товаришем, перебувати під водою

Г їхати поїздом, пливати човном, звернутися з питанням, піднімати краном, рити трактором

316. У якому реченні іменник в орудному відмінку має значення суб'єкта дії?

А Річ у тому, що в наш час вдень з вогнем не знайдеш дівчини з косою (з газети).

Б Тільки той народ може вважати себе здоровим, тільки той народ може впевнено дивитись у свою будущину, усі сфери діяльності якого перейняті його мовою і культурою (Д. Павличко).

В Я втішався думкою, що перед світанком завжди буває темно (з газети).

Г Коли в часі бурі падає столітній дуб, то падає з великим гуркотом і шумом так, що аж земля гуде. Так само грішник, котрий вріс у те життя, котрий укорінився в ту землю, як той столітній дуб, – умирає з великим неспокоєм і збуренням (Г. Хомишин).

317. У якому варіанті ВСІ іменники в орудному відмінку мають обставинні значення?

А займатися спортом, милуватися природою, захоплюватися музикою, познайомитися з диригентом

Б співати жайворонком, зустрітися з шанувальниками, стати чемпіоном, борщ із перцем, перевозити машиною

В перебувати під водою, зустрічатися вечорами, тренуватися перед сніданком, жити вдовою, писати ночами

Г чистити ножем, різати пилою, подивитися з жахом, поспілкуватися з однолітками, зачерпнути ложкою

318. У словосполученнях розкидати по полю, жити в селі, сісти на підвіконні іменники в місцевому відмінку означають:

А час дії

Б локатив

В об'єкт дії

Г засіб дії

319. У словосполученнях зустрітися в жовтні, народитися в лютому, відпочивати на канікулах іменники в місцевому відмінку означають:

- А об'єкт дії
- Б атрибутивність
- В локатив
- Г час дії

320. У якому варіанті ВСІ іменники вживаються в місцевому відмінку, який указує на засіб дії?

- А грати на гітарі, відтискатися на руках, зустрітися на іменинах, стрибати на ногах, танцювати на сцені
- Б їхати велосипедом, підживити добривом, надіслати поштою, розмальовувати тушшю, підвезти кіньми
- В кататися на санчатах, пересуватися на ходулях, грати на баяні, ступати на милицях, їздити на велосипеді
- Г познайомитись у квітні, товариш по університету, заночувати в морі, колега по роботі, зупинитися на поляні

321. У реченні *Спи ж, моя доненько!* (Олена Пчілка) іменник у кличному відмінку вказує на:

- А адресата висловлювання
- Б адресата – об'єкта дії або стану
- В адресата – суб'єкта дії або стану
- Г атрибутивність

322. У якому реченні іменник у кличному відмінку вказує на адресата висловлювання?

- А Я тебе, вірная, аж до хатиноньки сам на руках однесу (*М. Старицький*).
- Б О земле рідная!.. Жила, живеш, довіку будеш жити, Безсмертна у віках! (*М. Рильський*)
- В А ви, мої освічені моголи, нагі внучата княжої землі, все віддали – і рідну мову, й школи – за знак манкурта на низькім чолі (*Д. Павличко*).
- Г О друже мій! Останні трачу сили, в країні тій уявній живучи (*Є. Плужник*).

323. У якому варіанті є іменники, родовий відмінок яких має значення прямого об'єкта неповної дії?

- А душа пісні, хвилина радості, вивчення мови, збагачення культури, гуляти до пізнього вечора
Б бракує лірики, купити меду, налити супу, чекати коло порога, побачитися цього понеділка
В пожовтіти від спеки, принести молоко, привезти пісок, пора цвітіння, подовження звуків
Г багатство країни, хустинка школярки, хвіст білочки, вушка зайчика, промінчик сонця

324. У якому реченні є іменник, давальний відмінок якого має значення суб'єкта стану або дії?

- А Мотрі хотілося молитись до сонця (*Б. Лепкий*).
Б Треба дякувати Богу, що врятував церкву від нищення і що вона буде діяти (*М. Дзюба*).
В Якби був розумніший раніше, не позичав би друзям і родичам (*К. Грубич*).
Г Дихалось легко, небо сміялось людям... (*О. Гончар*)

325. У якому реченні є іменник у знахідному відмінку з обставинним значенням?

- А Усю ніч курила хуртовина і до села усі стежини замела (*М. Ткач*).
Б Скажи мені, хто твій спонсор, і я скажу, хто ти (*О. Перлюк*).
В Туман і присмерк щільніше підходили один до одного і нарешті злилися у вечір (*М. Стельмах*).
Г Кажуть мені люди: «Здається, ми з вами знайомі цілу вічність» (*з газети*).

326. У якому реченні є іменник в орудному відмінку з предикативним значенням?

- А Залюблене літо багрянцем лілею вдягло (*С. Лученко*).
Б Рветься осінь руками кривавими до далекого сонечка любого (*Леся Українка*).
В Ім'я було оберегом, що охороняв людину від народження й до смерті (*О. Семенова*).
Г Перед Службою Божою, у визначений час, священники сповідають (*із журналу*).

327. У якому реченні іменник в орудному відмінку вказує на суб'єкт дії?

- А** Важливою проблемою є вивчення особливостей усного мовлення українців, що живуть в інших державах (*О. Сербенська*).
- Б** Я навіть здивувалася, що ця деталь видрукувана принтером (з *газети*).
- В** Про українську жінку сказано й написано чимало. Вона надихала поетів, художників і композиторів, була музою, коханою, матір'ю і великою трудівницею, завжди оберігаючи свій український народ (з *газети*).
- Г** А за річкою <...> милуємося розкішними килимами ярини (за *М. Коцюбинським*).

328. У якому варіанті є іменники в місцевому відмінку, які вказують на атрибутивність?

- А** їздити на мопеді, народитися в листопаді, побувати на весіллі, зустрітися на заручинах, плавати у воді
- Б** познайомитися на концерті, товариш по університету, сусід по парті, дід по матері, святкувати в лютому
- В** гордість села, вдячність сина, подарунок із сюрпризом, пальто без гудзиків, капелюх батька
- Г** подякувати братові, принести коханому, завдячувати любові, зробити наперекір мамі, написати в зошиті

329. У якому реченні іменник у кличному відмінку вказує на адресат – об'єкт дії?

- А** Дорогі діти та батьки! Сьогодні в нашому місті відчиняються двері ще одного дошкільного навчального закладу (з *газети*).
- Б** Слово, моя ти єдина зброя, ми не повинні загинуть обоє! (*Леся Українка*)
- В** Я люблю тебе, земле, я люблю вас, люди (*О. Коросташов*).
- Г** Розкажу, дітки, казку: Приніс зайчик дров в'язку, Поколов їх дрібненько, Зварив юшку швиденько (*Марійка Підгірянка*).

330. У якому реченні виділений іменник ужито в родовому відмінку?

- А** Щодо *журі* конкурсу, то, чесно кажучи, йому не позаздриш (із *газети*).

Б Пісні Ірини лунають на *радіо* та телебаченні, несучи радість душі (із журналу).

В На пароплаві *Тоні* годували, і він міг грітися цілі дні на сонечку (Майк Йогансен).

Г У музиці композитора Йоганна Себастьяна Баха *бароко* промовляє найкраще і найбільш піднесено (з підручника).

331. У якому реченні виділений іменник ужито в орудному відмінку?

А У голові лишилося тільки заливне *стакато* скрипки... (М. Вадас)

Б *Тріо* «Золоті ключі» на концерті вдячні глядачі подарували найбільше оплесків і квітів (із газети).

В Прем'єр вимагає зобов'язати *ЦВК* забезпечити проведення повторного голосування на підставах та в порядку, визначених Законом України «Про вибори Президента України» (з газети).

Г Гонорар буде нарахований авторизованому користувачеві лише у випадку реального використання замовлення Вашим *«протеже»* (з газети).

СЛОВОЗМІНА ІМЕННИКІВ

332. Відміни іменників у сучасній українській мові значною мірою пов'язані з:

А морфологічною категорією роду

Б типом основи іменника

В синтаксичною роллю іменника

Г словотвірною будовою іменника

333. Якого терміна стосується визначення «підклас іменників, об'єднаний спільними особливостями відмінювання, підтип відмінювання, за яким відбувається словозміна цього підкласу»?

А відмінювання

Б відмінок

В відміна

Г дієвідміна

334. Іменники якої відміни поділяються на групи?

- А лише першої
- Б першої і другої
- В лише другої
- Г третьої і четвертої

335. Який із наведених класів слів НЕ належить до жодної з відмін?

- А іншомовні іменники
- Б іменники-композиції
- В іменники-юкстапозиції
- Г жіночі прізвища

336. Укажіть рядок, у якому наведено НЕправильне твердження:

- А Відміна іменників – словозмінна група іменників, об'єднаних типом відмінювання.
- Б Друга відміна об'єднує іменники чоловічого роду з нульовою флексією в називному відмінку однини (*підручник, син*); іменники чоловічого роду із закінченням **-о** і середнього роду із закінченнями **-о, -е** (*Дніпро, батько, чоло, серце*); іменники середнього роду із закінченням **-а** (орфографічно **-я**) (*знання, подвір'я*).
- В У формі родового відмінка множини іменників першої відміни закономірність чергування [o], [e] з [i] часто порушується, порівняймо: *особа – осіб, дорога – доріг, береза – беріз, але межа – меж, тополя – тополь, хвороба – хвороб*.
- Г Іменники другої відміни середнього роду із закінченням **-е** належать до твердої групи (*поле, серце, море*).

337. Укажіть рядок, у якому наведено НЕправильне твердження:

- А Іменники *маляр, муляр, столяр, панцир, пластир* належать до м'якої групи.
- Б Відмінкове закінчення – морфема, що виражає граматичне значення відмінків в іменних частинах мови.
- В До першої відміни належать іменники чоловічого і жіночого роду, які в називному відмінку мають закінчення **-а** (орфографічно **-а** і

-я): *книга, пісня, староста*; іменники на **-ищ(е)**, якщо вони вказують на жіночий рід: *бабище, відьмище*.

Г Деякі іменники чоловічого роду однини в родовому відмінку мають паралельні закінчення й у зв'язку з цим різне наголошення: *дворá і двóру, плодá і плóду, мостá і мóсту*.

338. Укажіть рядок, у якому наведено правильне твердження:

А Відміна – словозміна іменних частин мови (іменників, прикметників, числівників і займенників), а також дієприкметників.

Б У знахідному відмінку однини іменників чоловічого роду більш виразно виявляється вказівка на істоту чи неістоту; у назвах істот форма знахідного збігається з називним відмінком.

В До третьої відміни входять іменники жіночого роду на кінцевий приголосний основи (*любов, юність, нехворощ*) та іменник *мати*.

Г У сучасній українській мові протиставляються три типи відмінювання – іменниковий, прикметниковий і дієслівний, які репрезентують її іменну граматичну підсистему.

339. Укажіть рядок, у якому наведено правильне твердження:

А У сучасній українській мові є дві основні відміни іменників, що розрізняються системами відмінкових закінчень, а в окремих випадках і характером основ.

Б Словотворення – утворення граматичних форм слова, що вказують на його зв'язки з іншими словами в реченні.

В Флексія **-а** переважає в родовому відмінку однини іменників другої відміни чоловічого роду на позначення абстрактних понять, процесів, станів, суспільних, наукових течій.

Г Четверту відміну формують іменники середнього роду із закінченням **-а** (орфографічно **-а** і **-я**) у називному відмінку однини, за відмінювання яких до основи додають суфікс **-ат-** (орфографічно **-ат-** і **-ят-**) або **-ен-**: *хлопча, лисеня, ім'я*.

340. У якому рядку ВСІ іменники перебувають поза відмінами?

А кашне, учительська, штани, жабо, ракета-носій

Б Бистриця, пальто, жнива, Тишківська, Образюк (Оксана)

В смажене, депо, мюслі, хата-читальня, обрій
Г черговий, журі, ракетоносій, окуляри, кафе-бар

341. У якому рядку ВСІ іменники НЕ належать до жодної з відмін?

А окуляри, лещата, діти, імена, зустрічі
Б двері, ножиці, обценьки, граблі, чари
В сходи, ворота, дрова, вуха, очі, дріжджі
Г кури, гуси, люди, плечі, коліна

342. У якому рядку ВСІ іменники НЕ належать до жодної з відмін?

А місіс, віче, леді, мадемуазель, пані
Б шимпанзе, фламінго, поні, папуга, кенгуру
В кіно, ситро, меню, кафе, цеце (*муха*)
Г бюро, журі, метро, аташе, колібрі

343. У якому рядку ВСІ іменники належать до першої відміни?

А теля, лоша, каченя, вим'я, журба
Б сирота, ампула, дуб, Павло, поле
В рілля, суддя, кава, елегія, Микола
Г навала, Грабовецька, колегія, злива, тиша

344. У якому рядку ВСІ іменники належать до другої відміни?

А накип, попелище, батько, купе, ребро
Б здоров'я, шампунь, знахар, життя, ювілянт
В іменник, вагон-ресторан, коліща, Данило, знайомий
Г знання, сім'я, білчєня, калач, колесо

345. У якому варіанті ВСІ іменники належать до однієї відміни?

А нехворощ, глазур, ненависть, річ, мати
Б віче, завзяття, ложе, око, майбутнє
В панна, пані, насіння, орля, камінь
Г маля, курча, ім'я, лошатко, плем'я

346. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до третьої відміни:

- А бешамель, вуаль, папороть, шагрень, путь
- Б антресоль, бандероль, мігрень, верф, степінь
- В розкіш, ваніль, фланель, шампунь, каніфоль
- Г філігрань, любов, туш (*фарба*), тюль, тінь

347. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до четвертої відміни:

- А каченя, сузір'я, коліща, кошенятко, вим'я
- Б левеня, подвір'я, кача, сім'я, горобеня
- В лоша, хлоп'я, тім'я, дитинча, яструбеня
- Г пір'я, ампула, поросля, ведмежа, дівча

348. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до твердої групи?

- А Дніпро, м'яч, пшоно, зв'язок, муляр
- Б вино, жар, столяр, командир, марево
- В кучер (*візник*), репортаж, смоляр, садок, коло
- Г будинок, сміттяр, Павло, актор, Лазар

349. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до твердої групи?

- А поле, сніг, відро, комп'ютер, столяр
- Б ювіляр, репортаж, свекрушисько, гайок, сало
- В довідник, паливо, кучер (*волосся*), лобур, Петро
- Г тато, сир, маляр, абажур, прядиво

350. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до м'якої групи?

- А горе, снігур, іній, важіль, обдарування
- Б плече, комар, зять, плавання, секретар
- В рій, палець, вогнище, звір, ювіляр
- Г Ігор, серце, сміття, єгер, узлісся

351. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до м'якої групи:

- А завдання, збіжжя, хабар, пластир, гуся

Б яйце, волосся, панцир, листя, ножиці
В праця, звичай, життя, полум'я, якір
Г водограй, золотце, колосся, лікар, командир

352. Визначте, у якому варіанті ВСІ іменники належать до мішаної групи:

А раджа, вугляр, обличчя, ведмежа, капіляр
Б межа, школяр, тиша, прізвище, різьбяр
В дощ, хатище, репортаж, маляр, подружжя
Г глядач, Довбуш, футляр, муляр, плече

353. У якому рядку ВСІ іменники другої відміни належать до мішаної групи?

А бляхар, плече, ажіотаж, бовдур, ручище
Б слухач, бабище, ведмежа, матч, масаж
В погонич, кучер (волосся), вежа, коліща, пазур
Г Джордж, шабаш, ложе, бджоляр, згарище

354. У якому рядку НЕ всі іменники належать до однієї групи?

А нестача, пропажа, площа, козача, одежа
Б панцир, двір, стіл, батько, резервуар
В Ігор, егер, лікар, поводитир, каліграфія
Г борщ, магараджа, згарище, доглядач, весляр

355. У якому рядку НЕ всі іменники належать до однієї групи?

А поле, небокрай, узбережжя, подвір'я, студія
Б срібло, Петро, муляр, книга, староста
В пальто, ситро, вікно, дзюдо, світло
Г весляр, сторож, плече, вежа, човняр

356. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку множини мають нульове закінчення?

А земля, гайдамака, надія, перемога, нога
Б згубниця, амеба, панночка, панна, королева
В вілла, пампушка, англійка, копанка, миша
Г староста (у весільному обряді), анкета, гать, копальня, мама

357. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку множини мають нульове закінчення?

- А школа, породілля, дорога, арфа, вілла
- Б межа, кухня, воша, вежа, дочка
- В фабрика, суддя, книжка, ведмедиця, друкарня
- Г машина, назва, пальма, сосна, арка

358. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку множини мають паралельні форми:

- А Ілля, гультіпака, вігода, сосна, сани
- Б раз, лука, граблі, війна, кіловат
- В баба, Чернівці, узбережжя, місце, губа
- Г легеня, мама, пісня, болото, ночви

359. Виберіть рядок з іменниками, які в родовому відмінку множини мають паралельні форми:

- А вухо, легеня, плече, поле, шаровари
- Б суддя, вельможа, староста (*керівна особа*), ворота
- В ват, серце, весілля, місце, парта
- Г долоня, мама, лазня, болото, вигóда

360. У якому рядку допущено помилку під час утворення форми родового відмінка іменників?

- А листопада (*місяць*), каменю (*матеріал*), паркана, полку, меду
- Б майдану, барвінка, очерету, клена, туману
- В акта (*документ*), акту (*процес*), медку, валу (*насип; хвиля*)
- Г виду, додатка, репортажу, спокою, вала (*деталь машини*)

361. З'ясуйте, у якому рядку в УСІХ словах в орудному відмінку відбувається подовження:

- А міль, зелень, синь, міць, кров
- Б доповідь, височінь, туш (*музичне привітання*), Січ, річ
- В в'язь, власність, загибель, туш (*фарба*), віддаль
- Г розкіш, одіж, путь, відповідь, ртуть

362. Виберіть рядок, у якому в УСІХ іменниках першої відміни в давальному й місцевому відмінках однини приголосні [г], [к], [х] чергуються:

- А бідолаха, бляха, тиша, злука, сваха
- Б брага, папуга, Рига, книга, біржа
- В нога, рука, муха, тривога, хустка
- Г дівча, душа, загадка, змога, старостиха

363. У якому рядку у формах множини ВСІХ іменників простежується залишок двоїни у відмінкових закінченнях?

- А плечі, очі, уші, плечима, очима
- Б вуха, поля, вогнища, весла, моря
- В селами, відрами, вухами, святами, вогнищами
- Г руки, ноги, голови, руками, головами

364. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення -і ?

- А матір, смерч, жовч, верф, торф
- Б пісня, армія, доня, грачєня, галантерея
- В волосінь, загибель, учитель, міць, сіль
- Г Ілля, суддя, їжа, каша, суша

365. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення -і ?

- А стаття, верховіття, резолюція, пральня, вітальня
- Б зілля, гілля, весілля, краля, Галя
- В газетниця, Керч, листоноша, круча, миловарня
- Г тінь, лінь, просторінь, вогонь, електростанція

366. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення -а ?

- А ніж, ремонт, живопис, відсоток, займенник
- Б капітан, байт, баскетбол, кузов, танець
- В анархіст, клуб, мозок, аудит, студент
- Г Дмитро, Париж, плащ, мільярд, хлів

367. У якому варіанті ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають закінчення -а ?

- А гірняк, центнер, язик, нарис, федералізм
- Б ананас, ідеал, сорт, композитор, вишняк
- В дизель, Тернопіль, робітник, понеділок, овес
- Г гайок, барабан, очерет, портик, канал

368. У якому варіанті ВСІ іменники в кличному відмінку мають закінчення -у (-ю)?

- А сестра, доня, Надія, Іванко, Віталія
- Б матуся, женчик, лікар, добродій, лобур
- В Україна, синочок, місяць, голуб, скляр
- Г Віталій, колега, скрипаль, сусід, хлопець

369. У якому рядку ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають різні закінчення (-а або -у) залежно від наголосу або лексичного значення?

- А дух, листопад, баштан, плід, термін
- Б бар, гараж, рід, стіл, пояс
- В апарат, рік, інститут, міст, рахунок
- Г блок, овес, колос, відмінок, орден

370. У якому рядку ВСІ іменники в родовому відмінку однини мають різні закінчення (-а або -у) залежно від наголосу або лексичного значення?

- А детектив, хліб, корпус, спосіб, Алжир
- Б інструмент, гопак, тур, університет, чорнобиль
- В камінь, магазин, стид, паркан, ячмінь
- Г лист, курінь, буряк, виняток, ірис

371. У якому рядку ВСІ іменники в орудному відмінку множини мають паралельні форми?

- А крило, кінь, вуха, діти, долоня
- Б сльоза, свиня, ворота, гість, коліно
- В чобіт, сани, очі, гуси, річ
- Г кури, колесо, гріш, двері, плечі

ПРИКМЕТНИК

ЗНАЧЕННЯ ПРИКМЕТНИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ ТА ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ РОЗРЯДИ

372. Хто є автором праці «Прикметник в українській мові» (Київ: Наукова думка, 1978)?

- А Арнольд Грищенко
- Б Іван Матвіяс
- В Марія Плющ
- Г Іван Вихованець

373. Хто є автором праці «Категорія ступенів порівняння прикметників і прислівників» (Луцьк: Вежа, 2002)?

- А Арнольд Грищенко
- Б Ірина Пасічник
- В Анатолій Висоцький
- Г Наталія Костусяк

374. До яких частин мови належить прикметник?

- А центральних
- Б периферійних
- В незмінних
- Г службових

375. Яке категоріальне значення виражають прикметники?

- А процесуальна ознака
- Б статична ознака
- В квантитативна ознака
- Г статична ознака іншої ознаки

376. Яке твердження є НЕправильним?

- А Якісний прикметник – прикметник, що виражає якість, властивість предмета безвідносно до інших предметів із різним ступенем інтенсивності.
- Б Суперлатив – те саме, що найвищий ступінь порівняння.

В Присвійно-відносний прикметник – прикметник, що поєднує в собі значення відносних і присвійних прикметників.

Г Найвищий ступінь порівняння – одна з трьох грамем категорії ступенів порівняння прикметників (прислівників), яка вказує на вищий ступінь вияву якості предмета порівняно з іншими предметами.

377. Яке твердження є НЕправильним?

А Відносний прикметник – прикметник, що називає ознаку предмета на основі відношення до іншого предмета, ознаки або дії.

Б Відмінювання – словозміна іменних частин мови (іменників, прикметників, числівників і займенників), а також дієприкметників.

В Ад'єктивація – вид конверсії, що полягає в переході прикметників до інших частин мови, тобто набуття ними інших синтаксичних функцій і категоріального значення.

Г У поодиноких прикметниках, які походять від назв тварин, виступають суфікси *-ів, -ин*: *соловейків, зозулин*.

378. Яке твердження є правильним?

А Відносно-якісний прикметник – прикметник, що вживається в переносному значенні, яке виникає під час переходу відносних прикметників у якісні, наприклад: *легка промисловість, жовта раса, зелений борщ*.

Б Жіночий рід – одна з грамем класифікаційної морфологічної категорії прикметників, займенників та деяких числівників, дієслівних форм, яка (грамема) дублює відповідне родове значення іменників.

В Порядковий прикметник – відчислівниковий прикметник, який вказує на порядок предметів під час лічби, наприклад: *четверта вулиця, сьомий клас* (порядкові прикметники уперше виділив В. Виноградов; у традиційній граматиці їх вважають порядковими числівниками).

Г На відміну від присвійних прикметників, що виражають належність індивідуальній особі (істоті), присвійно-відносні прикметники вказують на нижчий ступінь узагальнення, наприклад: *сізіфова праця, базедова хвороба, зозулині черевички*.

379. Яке твердження є правильним?

- А** Посесивний прикметник – прикметник, який виражає належність предмета певній людині або (рідше) тварині.
- Б** Категорія числа – граматична категорія, властива іменникові, прикметникові, дієслову, яка виражає інформацію про кількість предметів; у сучасній українській мові представлена трьома граматичними значеннями: одиниця, множина і двоїна.
- В** Лексико-семантична категорія слів – група слів, що виокремлюються в межах певної частини мови за лексичним значенням і граматичними показниками (закінчення, словотворчі засоби, сполучуваність), наприклад, виокремлюють групи власних і загальних іменників, істот і неістот, конкретних та абстрактних іменників, збірних, одиничних і речовинних іменників; якісних, присвійних і відносних прикметників.
- Г** Посесивні прикметники найчастіше вживаються в науковому та публіцистичному стилях.

380. У якому рядку наведена характеристика НЕ стосується якісних прикметників?

- А** Здатність утворювати форми суб'єктивної оцінки якості за допомоги суфіксів *-еньк(ий)*, *-есеньк(ий)*, *-усіньк(ий)*, *-юсіньк(ий)*, *-ущ(ий)*, *-ющ(ий)*; наявність повних і коротких форм.
- Б** Здатність утворювати прислівники за допомоги суфіксів *-е*, *-о*; здатність утворювати антонімічні пари.
- В** Здатність утворювати іменники з абстрактним значенням; здатність сполучатися з прислівниками міри і ступеня.
- Г** Наявність своєрідних суфіксів: *-н(ий)*; *-льн(ий)*; *-шн(ий)*; *-ов(ий)*, *-ев(ий)*, *-єв(ий)*; *-ськ(ий)*, *-зьк(ий)*, *-цьк(ий)*, *-ан(ий)*, *-ян(ий)*.

381. У якому рядку наведена характеристика НЕ стосується відносних прикметників?

- А** Позначають ознаку предмета не безпосередньо, а через відношення до іншого предмета, явища, дії.
- Б** Можуть утворювати похідні прикметники із семантикою градації ознаки за допомоги суфіксів *-ав(ий)*, *-езн(ий)*, *-уват(ий)* тощо.
- В** Вступають у синонімічні відношення із трансформованими синтаксичними конструкціями, які містять їхні твірні слова: *соснова шишка – шишка сосни*.

Г За значенням поділяються на групи, які є назвами ознак предметів за матеріалом; за призначенням, функціями та іншими особливостями; за просторовими відношеннями; за відношенням до різних вимірів предметів тощо.

382. У якому рядку наведена характеристика НЕ стосується присвійних прикметників?

А Можуть ставати твірними основами іменників з абстрактним значенням та прислівників на *-о*, *-е*.

Б Від назв людей – іменників 1-ї відміни, крім іменників з основою на [й], творяться за допомоги словотвірного суфікса *-ин-* (у процесі словотвору може відбуватися морфемне чергування кінцевого приголосного основи *г / ж, к / ч, х / ш*).

В Від назв людей – іменників 2-ї відміни твердої групи прикметники чоловічого роду творяться за допомоги словотвірного суфікса *-ів-*, а жіночого та середнього – за допомоги суфікса *-ов-*.

Г Від назв людей – іменників 2-ї відміни м'якої та мішаної груп прикметники чоловічого роду творяться за допомоги словотвірного суфікса *-ів-*, а жіночого та середнього – за допомоги суфікса *-ев-* (після [й] графічно *-їв-*, *-єв-*).

383. У якому рядку перелічено семантичні групи іменників, які служать твірною базою для відносних прикметників, що найчастіше переходять до розряду якісних?

А назви різних вимірів предметів, назви установ, організацій

Б назви простору та часу

В назви явищ природи, назви тварин

Г назви металів, мінералів і каменів, речовин, рослин

384. Яку синтаксичну роль виконує прикметник у реченні *Славен світ митцями й ковалями* (М. Рильський)?

А підмет

Б узгоджене означення

В неузгоджене означення

Г іменна частина складеного присудка

385. Яку синтаксичну роль виконує виділене слово в реченні *Берези, в снігу зацімлілі, Іній на вітах слізьми, Про що ви мрієте, білі?* – *Про сонце мріємо ми...* (В. Симоненко)?

- А підмет
- Б узгоджене означення
- В не виступає членом речення
- Г іменна частина складеного присудка

386. Скільки прикметників ужито в наведеному реченні *Легкі теплової лоскочуть покрите бронзовою смагою лице, й фіалкові васильки кивають тобі з узбіччя шляху як давньому знайомому, і перепели в ще не скошених житах ніби запрошують до степових криниць* (за І. Цюпою)?

- А чотири
- Б п'ять
- В шість
- Г вісім

387. Скільки прикметників ужито в наведеному реченні *Над луками, залитими квітневою повінню, холонув оранжевий вечір, зануривши в мілкі прибережки далеке полум'я хмар. І що глибше за перші пагорби поринало сонце, то нижчою ставала заграва, вузчкою – вогниста смуга у воді понад лозами, наче хвилі ткали її кудись під той берег* (за Григором Тютюнником)?

- А сім
- Б вісім
- В десять
- Г дванадцять

388. У якому рядку НЕ всі прикметники належать до якісних?

- А світла сукня, рідна земля, прегарний настрій, ультрамодний костюм
- Б дзвінкий голос, новий день, грошовитий юнак, архіважливе завдання
- В тривожний сон, худий хлопець, довжелезна путь, дуплисте дерево
- Г могутній дуб, розумний наставник, вранішня діброва, надвисокий показник

389. У якому рядку НЕ всі прикметники належать до якісних?

- А сліпий чоловік, світлі думки, височезний будинок, дрібнюсінька частинка
- Б глибочений колодязь, легке завдання, важка металургія, закоротка сукня
- В могутня сила, крисатий капелюх, язиката жінка, поганючий запах
- Г щирі слова, невблаганна доля, ультрасучасне місто, надпотужне виробництво

390. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять відносні прикметники?

- А золотий перстень, спортивні досягнення, олімпійський чемпіон, український прапор, морфологічний аналіз
- Б сільський пейзаж, паперовий змій, морський вокзал, запашна кава, гаряча вода
- В сімейна передача, дитячий одяг, чисте повітря, цегляний будинок, лікувальний заклад
- Г трав'яний дух, пташина пісня, придорожній бур'ян, козацький звичай, солодкий сон

391. У якому рядку ВСІ прикметники вжито з відносним значенням?

- А смугаста зебра, вдалий день, чорне волосся, срібна прикраса
- Б українська земля, прозоре повітря, ведмежа шкура, легка промисловість
- В орлиний погляд, гіркий час, дерев'яна бочка, плавильний цех
- Г вчорашній день, чавунний казан, поминальні дні, подвійний удар

392. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять присвійні прикметники?

- А татові руки, Франкова слава, зозулині черевички, сорочаче гніздо
- Б материн поцілунок, петрів батіг, Симоненків щоденник, ведмежий барліг
- В дідів човен, Шевченкові вірші, вороняче око, чоловічий костюм
- Г сойчине крило, Лесина поезія, лисяча нора, адміралів кітель

393. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять присвійні прикметники?

А мамині діти, Богданове поле, дівочі уста, суддів вирок

Б бабина хустка, Тарасів портрет, оленячий мох, ластівчине крило

В Максимова пісня, сізіфова праця, верблюжа колючка, вдовині сльози

Г лебедині крила, гусячі лапки, Романова дівчина, дамоклів меч

394. У якому рядку від УСІХ іменників присвійні прикметники утворюються за допомоги суфікса -ин (-ін)?

А суддя, Мелашка, мачуха, жінка, Ольга

Б Микола, свекруха, сестра, сваха, донька

В Микита, Ілля, Солоха, тітка, внучка

Г Данило, подружка, вчителька, Оксана, лялька

395. У якому рядку від УСІХ іменників присвійні прикметники утворюються за допомоги суфікса -ів (-їв)?

А батько, бригадир, Микита, Василь, герой

Б дід, школяр, Микола, Сергій, спортсмен

В дядько, син, суддя, Ілля, Петро

Г товариш, брат, листоноша, соловей, сусід

396. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях якісні прикметники вжито у значенні відносних:

А Велика Ведмедиця, холодний вітер, батьківська порада, чарівний голос

Б чорна металургія, хлопчачий голос, бадьорий настрій, липовий цвіт

В Далекий Схід, Жовте море, старший сержант, важка індустрія

Г собачий холод, собача зграя, легка промисловість, дружній потиск

397. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях відносні прикметники вжито у значенні якісних:

А срібна голова, дерев'яний язик, кришталева совість, туманна промова

Б сонячна посмішка, студентський квиток, квартирне питання, шоколадна засмага

В бузкове плаття, спортивний зал, драматична доля, солом'яна чуприна

Г малиновий обрій, вчорашній день, кам'яне обличчя, бурштинове вино

398. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях присвійні прикметники вжито у значенні якісних:

А собача вірність, вовча паща, зміїна підступність, теляча радість, котяча грація

Б осячя впертість, лисяча хитрість, собачий характер, свиняча ратиця, яструбина злість

В заяча душа, ведмежа послуга, зозулина вдача, лебедина вірність, вовча хватка

Г риб'яча кров, кротові ходи, солов'їний голос, курячий розум, горобина ніч

399. Укажіть варіант, у якому в УСІХ словосполученнях прикметники втратили значення присвійності:

А ведмежі вушка, сорочине гніздо, собача кропива, авгієві стайні, базедова хвороба

Б зозулин льон, баранячий горох, валаамова ослиця, торрічеллієва пустота, юдине плем'я

В лисяча нора, заяча конюшина, жаб'яче зілля, гордіїв вузол, піфагорова теорема

Г заячі бурячки, вовче лігво, тещин язик, адамове яблуко, геркулесова каша

400. У якому рядку допущено помилку під час утворення присвійних прикметників?

А Іллів, Савин, материн, Ольжин, Олегів

Б Лесів, Марїїн, Шевченків, свекрушин, суддів

В братів, Василів, Миколів, мамин, Софіїн

Г Лесин, Андріїв, свекрів, Даринин, Галинчин

401. У якому рядку допущено помилку під час утворення відносних прикметників?

А криворізький, герцогський, декаденський, бузький, тюркський

Б туристський, ла-маншський, кембриджський, бучацький, цюрихський

В іракський, золотоніський, меккський, сиваський, падишахський

Г казахський, заводський, чеський, дамаський, баскський

402. У якому реченні вжито якісні, відносні і присвійні прикметники?

А Було усе: вербові тіні, і сріблом дерево пливло, зігнуті шиї лебедині, угору знесене весло (*В. Лучук*).

Б На покуті, як лебедині крила, ввібравши в себе зорі-нагідки, кудись вони задумано летіли – матусині барвисті рушники (*І. Світличний*).

В Між всіх загадкових чаклунських творінь найбільш дивовижне – баштанний курінь (*М. Руденко*).

Г Як батьків гостинець, як хліб солодкий від зайця... хитались у відрах лозові свіжі кружальця (*Л. Костенко*).

403. У якому реченні вжито присвійний прикметник, який виражає індивідуальну належність предмета людині?

А Коників конику... гойдайся, гойдайся, тільки не стій, їде на конику вершник-комонник, сонцепоклонник, вітрів пестій (*О. Сенатович*).

Б А місяців батько (його сонцем звуть) саме люльку закурив (*П. Тичина*).

В Як зачули козаченьки кобзареву пісню, повернули байдаченьки у годину пізню (*Л. Горлач*).

Г Сонце... казало, що не сонце воно, А жовта кульбаба. І тільки-но сонце промовляло це, як Сиве птаство обсідало його звідусіль, Називаючи себе кульбабиними дітьми (*Г. Чубай*).

404. Укажіть НЕправильне твердження?

А Граматичні відмінкові значення прикметника виражаються в синтетичних граматичних формах за допомоги флексій.

Б Конструкції, у яких ужито форми вищого ступеня порівняння без прийменника (*він сильніший мене*) або із займенником чим (*він сильніший, чим я*), є ненормативними.

В Деякі посесивні прикметники мають дві форми: *бджолиний* – *бджоляний*, *лебединий* – *лебедачий*, *горобиний* – *гороб'ячий* та ін.

Г У реченні *Колишній брате мій, недобра сила Нас розвела й навіки розлучила* відносний прикметник реалізує графему називного відмінка.

405. Укажіть НЕправильне твердження?

А Від іменників *ведмідь, вовк, щука, гадюка* посесивні прикметники утворюються нульовою суфіксацією.

Б Граматична категорія відмінка прикметників є шестикомпонентною.

В Слова *про́щений, нездо́ланий, незлі́чений, нескáзаний* належать до дієприкметників, а *процѐнний, нездолáнний, незлічѐнний, несказáнний* – до прикметників.

Г Слова *стиглий, кислий, прілий, плакучий, блискучий* належать до прикметників.

406. У якому реченні присвійний прикметник утворений від назви персоніфікованого предмета?

А На трикутному брукованому майдані, що широким краєм уперся аж у Стир, а гострим у в'їзну браму Любартового замку, зчинилася веремія (*Р. Іваничук*).

Б Навіть Миколин бубонець не відстає, передзвонює срібними звуками, доповнюючи гармонію Орестової скрипки, Петрових цимбалів, Богданового тромбона і батькової басиці (*І. Миколайчук*).

В Курінь отой – хатка не хатка, бо ні стін, ні вікон, ані димаря; одначе й стіжок не стіжок, бо двері є. А на самому верху Куреневому тополеня росте – залетіло звідкись іще зернятком (*Григір Тютюнник*).

Г Знову вона мовби вгадала Отавині думки і ще раз – вже вкотре – здивувала його своєю проникливістю (*П. Загребельний*).

407. У якому реченні НЕ вжитий посесивний прикметник?

А Навколо клекотять жнива, їдуть вози з сніпками, і сонце – гарячим сніпком, і бабина хустка пахне польовим повітрям (*Є. Гуцало*).

Б Мабуть, він сьогодні з'явиться у своїх мокроступах, як минулого разу. Дідівські боти – і велюровий капелюх! (*І. Муратов*)

В Через перелаз ступила тітчина подруга, темнокоса й кароока, і на голові в неї лежав яскравий вінок (*В. Шевчук*).

Г Онука дядькова – біляве смішне дівча наслиненим ревно пальчиком гортало якусь книженцію (*Б. Олійник*).

408. УСІ словосполучення, які не потребують редагування, наведено в рядку:

А біблійна істина, колишні учні, рухомий рядок, провідний фахівець, великий передпокій

Б надійний спосіб, загальні збори, грудна дитина, бляшаний цех, свійські тварини

В книжний магазин, влучний вислів, вірний друг, обезжирене молоко, житловий масив

Г масляна фарба, примхлива погода, латвійська мова, правильна відповідь, оцінна вартість

409. УСІ словосполучення, які не потребують редагування, наведено в рядку:

А гуманний педагог, завітна мрія, погрозлива ситуація, земельний власник, серцевий тонус

Б музикальна школа, виборна посада, книжкова полиця, особовий рахунок, алфавітний показник

В гуманістичний дух, військовий лікар, дружня атмосфера, книжна лексика, виборча діляниця

Г громадська думка, крупна рогата худоба, водний простір, воєнний лікар, демонстраційна дошка

410. У якому рядку в УСІХ наведених словосполученнях допущено лексичні помилки?

А досвідчений пожежний, шкірна сировина, робочий план, снігова вершина, особовий характер

Б сніжні завали, суровий чоловік, цегельна споруда, риб'ячий фарш, особистий склад

В корінний наголос, хутрова шубка, роботящий чоловік, тактовний студент, музикальний журнал

Г сердешний батько, числова функція, цегляне виробництво, музичний голос, комунікативні шляхи

411. У якому рядку в УСІХ наведених словосполученнях допущено лексичні помилки?

- А риб'ячий паштет, робочий інструмент, тактичне мислення, показний урок, комунікаційна функція
- Б відважний військовий, сніжний місяць, сурова пряжа, шкіряна чутливість, кореневий житель
- В показова веселість, снігова буря, сердечна втіха, особова бібліотека, музикальний інструмент
- Г сусідська школа, численна перевага, хутряна промисловість, рибне обличчя, музична дитина

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

412. Яке з наведених тверджень є НЕправильним?

- А Звичайний ступінь порівняння – одна з трьох грамем категорії ступенів порівняння прикметників (прислівників), яка означає якісну ознаку предмета без порівняння з такими ж ознаками інших предметів.
- Б Синтетична форма вищого ступеня утворюється приєднанням до кореня або основи прикметника суфікса *-ш-* або *-іш-*.
- В Не утворюють ступеневих форм якісні прикметники, у яких інтенсивність вияву ознаки має словотворче вираження за допомоги суфіксів або префіксів, наприклад: *зеленуватий, величезний, предобрий*.
- Г Складена форма найвищого ступеня порівняння утворюється від форми вищого ступеня порівняння додаванням слова *найбільш* або *найменш*.

413. Яке з наведених тверджень є НЕправильним?

- А Найвищий ступінь порівняння – одна з трьох грамем категорії ступенів порівняння прикметників (прислівників), яка вказує на вищий ступінь вияву якості предмета порівняно з іншими предметами.
- Б До форм вищого ступеня прикметників можуть приєднуватися слова *багато, значно, набагато*, що виражають посилення інтенсивності ознаки, наприклад: *багато довший, значно розумніший*.

- В** Під час утворення форм вищого ступеня прикметників за допомоги суфікса *-ш-* відбуваються зміни в основі слова, зокрема випадають суфікси основи прикметника *-к-*, *-ок-*, *-ек-*; кінцеві приголосні [г], [ж], [з] унаслідок асиміляції та дисиміляції змінюються і разом із суфіксом утворюють звукосполучення [жч].
- Г** Іноді найвищий ступінь порівняння виражається описовим зворотом, наприклад: *кращий за всіх, дорожчий над усе, молодший від усіх*.

414. У якому рядку неправильно наведено синонімічний термін?

- А** найвищий ступінь порівняння – суперлатив
Б абсолютний ступінь порівняння – позитив
В звичайний ступінь порівняння – нульовий ступінь
Г вищий ступінь порівняння – компаратив

415. У якому рядку зазначено групу якісних прикметників, здатних утворювати ступені порівняння?

- А** назви абсолютних ознак, назви збільшеної кількості ознаки (*задовгий, широченний*)
Б назви масти тварин; складні прикметники
В назви кольорів, утворені від іменників відносно недавно; відносно-якісні прикметники
Г назви зменшеної кількості ознаки (*жовтавий, вузькуватий*), назви внутрішніх ознак людини

416. Відшукайте варіант, у якому ВСІ якісні прикметники не можуть мати ступенів порівняння:

- А** теплий, голосистий, кислолимонний, блискучий, лагідний
Б широченний, хитрючий, мурий, чорноокий, білісінький
В ультрачервоний, босий, надпотужний, низький, багатий
Г німий, далекий, буланий, солодкий, здоровий

417. У якому рядку ВСІ прикметники утворюють форми ступенів порівняння?

- А** сумний, зелений, вузький, крижаний, солодкий
Б жадібний, здоровий, чорнявий, гіркий, талановитий

В радісний, голосний, бадьорий, теплий, жвавий
Г широкий, темний, мудрий, здоровенний, старий

418. УСІ прикметники, від яких НЕможливо утворити ступені порівняння, наведено в рядку:

А лагідний, стійкий, малуватий, бордовий, червонющий
Б вороний, заширокий, русявий, архіважливий, добрий
В лисий, чалий, надпотужний, порожній, премудрий
Г надвисокий, солодкий, добренький, чудовий, м'який

419. З'ясуйте, у якому рядку наведено прикметники (один, два...), від яких НЕможливо утворити ступені порівняння:

А чорний, кислий, бідний, смачний, рішучий, худий
Б ясний, холодний, дзвінкий, вологий, тихий
В широкий, важкий, дорогий, теплий, рішучий
Г гіркий, чорнявий, сумний, пречудовий, гарний

420. У якому варіанті під час утворення вищого ступеня порівняння в УСІХ прикметниках відбуваються звукові зміни приголосних основи [г], [ж], [з] у сполученні із суфіксом -ш-?

А дужий, сухий, різкий, старий, товстий
Б тяжкий, легкий, стрункий, мудрий, ковзкий
В високий, довгий, сирий, тугий, ворожий
Г низький, близький, дорогий, вузький, важкий

421. У якому варіанті наведено прикметники (один, два...), від яких форми ступенів порівняння утворюються суплетивно?

А дрібний, злий, високий, крихкий, широкий
Б великий, малий, гарний, поганий, добрий
В далекий, різкий, юний, старий, молодий
Г сумний, веселий, розумний, здібний, ввічливий

422. У якому рядку наведено прикметники, від кожного з яких можна утворити варіантні форми вищого ступеня порівняння?

- А гіркий, далекий, тонкий, дорогий, гарний
- Б вузький, легкий, тяжкий, великий, товстий
- В високий, короткий, молодий, глибокий, близький
- Г тихий, грубий, здоровий, рідкий, старий

423. У якому рядку ВСІ наведені форми вищого ступеня порівняння належать до тих, у яких під час утворення випали суфікси основи прикметника?

- А вищий, тонший, легший, дешевший, старший
- Б рідший, коротший, дальший, тонший, глибший
- В солодший, вужчий, грубший, товщий, молодший
- Г дужчий, нижчий, м'якший, багатший, більший

424. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- А Стаж його роботи на підприємстві не більше чотирьох років.
- Б Алюміній більш поширений у природі, ніж залізо.
- В Текст телефонограми має бути не більшим, ніж п'ятдесят слів.
- Г Цікавішої книги годі й шукати.

425. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- А Найбільш нудний і одноманітний матеріал може стати для учня цікавим, якщо він власними зусиллями помітив ті залежності, у яких відкривається незрозуміле.
- Б Тим часом у південній півкулі, навпаки, Сонце піднімається вище, ночі стають коротшими.
- В Люди, яким не вистачає впевненості в собі, мають схильність до надмірного аналізу. Спробуйте бути більш рішучішими. Дійте, замість того щоб сидіти і обдумувати кожен свій крок.
- Г Думка втишена, ясніша, серце, нерви спокійніш.

426. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

- А Краю, ти мій краю, кращого за тебе я в житті не знаю.

Б То не вода, а саме чисте скло рине з гори і б'ється на дрібні склянки.

В І та мовчанка була красномовнішою від гучних слів.

Г Бува єдина мить, дорожча всяких слів.

427. У якому варіанті допущено помилку у вживанні форм ступенів порівняння?

А Ота пора березнева мені найбільш миліша, коли достоту схожими стають і березовий гай, і сорока, і засніжене поле у чорних прогалинах.

Б О, що буйніша кров і молоді нестями, – то більша лагідність, ясніша глибина, то скорше, мудросте, приходиш ти з літами.

В А у тебе волосся – наче поле пшеничне... А чи є щось святіше від хліба?

Г Наймення ваші, багряніш від рож, горять у пам'яті на плитах незатертих.

428. У якому рядку ВСІ прикметники вжито у формі ступенів порівняння?

А менший, м'якенький, кращий від усіх, щонайважчий, найбільш кмітливий

Б білуватий, мовчазніший, більш детальний, сіріший, щонайсолодший

В ліпший, якнайглибший, найменш вдалий, більш прогресивний, яскравіший від усіх

Г багатший, задовгий, дуже повільний, кисліший за все, помітніший

429. У якому рядку НЕМАЄ прикметників, ужитих у формі вищого та найвищого ступенів порівняння?

А Чи є в світі що світліше, як мамині очі... Чи є в світі що миліше, як мамині руки... Чи є в світі що щиріше, як серденько мами... Чи є в світі що дорожче, як мама кохана (*О. Сенатович*).

Б Ноги самі вгадували напрямок, ноги несли його далі й далі шляхом, глибше й глибше в темряву, і йому ставало дедалі страшніше й страшніше, і він плакав гірко-прегірко (*П. Загребельний*).

В Довгі літа він носився з тою гадкою, переходив здовж і вшир тухольські полонини, розмірковуючи, куди би найліпше, найбезпечніше і з найменшим коштом можна провести дорогу, а

заразом старався звільна й ненастанно наклонювати верховинські громади по однім і другім боці Бескида до того діла (*І. Франко*).

Г Тепер ще яскравіше зарисувалась могутня постать Франка і всі його заслуги, ще дорожчим став нам той чоловік (*М. Коцюбинський*).

430. У якому реченні вжито прикметник в аналітичній формі найвищого ступеня порівняння?

А Проблема «суспільство – школа – сім'я» повинна розв'язуватися якимись більш серйозними, радикальними шляхами, ніж вона розв'язується тепер (*В. Сухомлинський*).

Б Найдовша з усіх доріг – дорога твого приходу. Найбільша з усіх таємниць – таємниця твого обличчя (*Д. Павличко*).

В Найбільш часто трапляються перлини молочно-білого кольору, значно рідше – ніжно-рожевого або з жовтуватим відтінком (*із підручника*).

Г Підраховано, що найбільш старанний читач за все своє життя може прочитати не більше ніж дві тисячі книжок (*В. Сухомлинський*).

431. У якому реченні вжито два прикметники в синтетичній формі вищого ступеня порівняння?

А Праця... відчиняє віконце у найбільш щасливий, найбільш радісний світ – світ людського спілкування, світ вірності і відданості людини людині (*В. Сухомлинський*).

Б Ганна не дивилася в зал; сором спопеляв її від голови до п'ят, в неї тремтіли коліна і палали щоки. Чи є щось встидніше, більш страшне, ніж суд (*за Ю. Мушкетиком*).

В Поети ж є і кращі, і щасливіші, спасибі, що ти вибрала мене (*Л. Костенко*).

Г Прощай, прощай, чужа мені людино! Ще не було ріднішого, як ти. Оце і є той випадок єдиний, коли найбільша мужність – утекти (*Л. Костенко*).

ФОРМИ, СЛОВОЗМІНА, ПРАВОПИС І НАГОЛОШУВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

432. Укажіть НЕправильне твердження:

- А** Короткий прикметник – прикметник, який у називному та знахідному відмінках чоловічого роду має нульове закінчення, наприклад: *варт, винен, годен, готов*.
- Б** Морфологізований прикметник – прикметник, який не має флексійного вираження, тобто невідмінюваний прикметник, наприклад: *бордо, хакі, комі, гінді*.
- В** Для більшості прикметникових форм характерні стягнені флексії, що утворилися на основі злиття закінчення давнього вказівного займенника із закінченням коротких прикметників.
- Г** Усі прикметники прислівникового походження, утворені за допомоги суфіксів *-жн-*, *-ин-* (*вчорашні, домашні, внутрішні*), належать до м'якої групи.

433. Укажіть НЕправильне твердження:

- А** Прикметники *природні, заробітні, тотожні, попутні* належать до м'якої групи.
- Б** В усіх відмінкових словоформах коротких прикметників за принципом парадигматичної опозиції до повних форм визначається нульова флексія, яка виражає грами чоловічого роду та однини.
- В** Морфологізований прикметник – прикметник, категоріальне значення якого виражене закінченням (відмінюваний прикметник).
- Г** Нечленний прикметник – прикметник, який у називному та знахідному відмінках чоловічого роду має нульове закінчення, наприклад: *жив, здоров, ладен, повен, рад, батьків, Галинин*.

434. Укажіть правильне твердження:

- А** Повний прикметник – прикметник, який не здатний поділятися на основу і флексію, виражену звуками.
- Б** Морфологічна парадигма прикметника *довговія* реалізована в таких грамах однини: *довговія, довговії, довговій, довговію, довговією, довговій, довговія*.

В Складні прикметники з другою частиною *-лиций* мають в однині м'яку основу (крім називного й орудного відмінків), а в множині – тверду (крім називного відмінка).

Г Короткі форми прикметників у реченні можуть виступати тільки у функції означення.

435. Укажіть правильне твердження:

А У сучасній українській мові функціонує дуже велика кількість прикметників чоловічого роду в короткій формі.

Б Короткий прикметник – прикметник чоловічого роду, який у називному і знахідному відмінках має нульове закінчення: *зелен сад, ясен місяць, дядьків подарунок, сестрин костюм*.

В У реченні *Зоре моя вечірняя, зійди над горою* прикметник ужитий у повній нестягненій формі в називному відмінку.

Г Повні (нечленні) прикметники в українській мові поширені у двох формах: стягненій (*жив-ий, радісн-ому, добр-ої*) і нестягненій, яка можлива лише в називному і знахідному відмінках однини жіночого й середнього родів (*жив-ая, весел-еє, добр-ую*) та у формі множини (*весел-ії, добр-ії*).

436. У якому варіанті ВСІ наведені прикметники мають паралельні форми із суфіксом -ов- ?

А вічевий, ківшевий, вишневий, взірцевий

Б лицевий, глянцевий, яблуневий, борщевий

В життєвий, дієвий, грошевий, взуттєвий

Г миттєвий, радієвий, плюшевий, магнієвий

437. У якому рядку ВСІ відносні прикметники утворюються за допомоги суфікса -ов-?

А ключ..вий, шарж..вий, дощ..вий, марш..вий, ясен..вий

Б калин..вий, алич..вий, глянс..вий, палац..вий, бузк..вий

В тін...вий, плюш..вий, мед..вий, слив..вий, зим..вий

Г наук..вий, дощ..вий, пурпур..вий, край..вий, помаранч..вий

438. За допомоги суфікса -ев- (-ев-) утворюються прикметники від УСІХ іменників рядка:

А мить, марш, клей, борщ, вермішель

Б взірець, дощ, віче, акація, взуття

В замш, магній, гроші, почуття, помаранча
Г емаль, джаз, лице, соя, ситець

439. У якому варіанті ВСІ відносні прикметники утворюються від наведених іменників за допомоги суфікса -ськ-?

А Цюрих, Констанца, баски, волох, Кавказ
Б падишах, Ла-Манш, герцог, Мекка, казах
В тюрки, Дамаск, Малакка, товариш, купець
Г ацтеки, Нью-Йорк, Дакка, чех, француз

440. У якому варіанті ВСІ відносні прикметники утворюються від указаних географічних назв за допомоги суфікса -ськ- та інтерфікса -ин-?

А Сочі, Чигирин, Березники, Кабарда, Тульчин
Б Шахти, Лозова, Гуляйполе, Чита, Верболози
В Мексика, Гостролуччя, Ясси, Аддис-Абеба, Галич
Г Ялта, Аляска, Баку, Катманду, Поті

441. У якому варіанті ВСІ відносні прикметники утворюються від указаних географічних назв за допомоги суфікса -ськ- та інтерфікса -ів-?

А Буенос-Айрес, Вест-Індія, Дамаск, Яффа, Хмелеве
Б Печиводи, Генуя, Сватове, Атлантик-Ситі, Ясси
В Казанка, Біла Церква, П'ятихатки, Гонконг, Златоуст
Г Орел, Могилів, Москва, Гаронна, Тянь-Шань

442. У якому рядку ВСІ прикметники подано в повній нестягненій формі?

А колишнього, голубою, творче, мужню, радісні
Б батьків, зелен, повен, повинен, рад
В сивую, молодії, веселеє, добрая, мужня
Г блакитну, повная, справжнєє, довговія, пахучії

443. У якому реченні вжито прикметники в усіх можливих формах (повній стягненій, повній нестягненій, короткій)?

А Чом ти, Дунай, став так смутен, Став так смутен, каламутен? Що, Дунаю, тебе збило: Чи галочки чорнокрилі, Чи коники воронії, Чи козаки молодії? (з *пісні*)

Б Вся посічена інакшістю чужого подиху. Подих – хай чудесен, хай на диво дивнословен. Кожне слово славне, славне аж до подвигу... (І. Драч)

В Бувай здоров! Нехай стосумна тінь тебе полишить – хай печаль минає (В. Коротич).

Г Гордая мова – вітер зимний, вічна розлука – жаль нестримний (І. Франко).

444. У якому реченні використано прикметники тільки в одній формі (повній стягненій, повній нестягненій або короткій)?

А Прекрасен він наївністю надій – на грубий досвід ми вже надивились (П. Скунць).

Б Пісня – то щастя зрадливе, облуднеє (Д. Загул).

В Чорна хмара наступає, дрібен дощик накрапає (з *пісні*).

Г Блажен той муж, воістину блажен, котрий не був ні блазнем, ні вужем (Л. Костенко).

445. У якому варіанті ВСІ прикметники належать до твердої групи?

А бідолашні, безробітні, всесвітні, винні, народні

Б гіркі, глухі, довічні, нянині, природні

В майстерні, куці, продажні, путні, дощані

Г Галинині, шевцеві, хатні, тотожні, потужні

446. У якому рядку ВСІ прикметники належать до м'якої групи?

А ранні, мужні, самотні, пізні, дорожні

Б зворотні, сині, дружні, справжні, кутні

В заможні, поперечні, братні, спідні, самітні

Г художні, осінні, білолиці, трикутні, крайні

447. У якому реченні вжито прикметник, який належать до «мішаної» групи?

А Старигани були дуже старі, з їхньої хлопчачої точки зору, й майже древні. Одначе з ними приємно дружити (*Ю. Яновський*).

Б Не китайкою покрились Козацькі очі, Не вимили біле личко Слізоньки дівочі: Орел вийняв карі очі На чужому полі, Біле тіло вовки з'їли, – Така його доля (*Т. Шевченко*).

В Дівочі голоси просять, щоб зійшов місяць, як млинове коло... Справді млиновим колесом викочується з-за лісів важкий міднолиций місяць (*М. Стельмах*).

Г Веселий, ніби дитячий, сміх розтулив тітчині вуста й розлігся по хаті разом з дядьковим сміхом (*М. Коцюбинський*).

448. У якому рядку допущено помилку (-ки) в правописі прикметників?

А Петрів, Асин, блідолицьому, довговійої, нижчий

Б Зоїна, Валина, блідолицюго, короткошиєю, вужчий

В скрипалів, Олин, блідолицим, довгошийої, кращій

Г Пушкінові, Улянин, блідолицюю, короткошийого, важчий

449. У якому рядку допущено помилку (-ки) в правописі прикметників?

А вічно юний, Мелашин, інфрачервоний, божественний, кисломолочний

Б всесвітньо відомий, Парасчин, народнопісенний, довгожданний, казахський

В таллінський, псевдовчений, Палажчин, латиноамериканський, лінгвостилістичний

Г давноминулий, темно-синій, індоевропейський, герцогський, суспільно необхідний

450. У якому рядку в УСІХ прикметниках наголошено другий склад?

А шовковий, чарівний, зручний, черствий, корисливий

Б книжковий, добовий, вразливий, експертний, звірячий

В косий, черговий, меблевий, вичерпний, товстий

Г новий, прозовий, визвольний, корисний, виразний

451. У якому рядку в УСІХ прикметниках наголошено третій склад?

А цеховий, пільговий, біржовий, одноразовий, хутряний

Б торф'яний, листяний, ґрунтовий, пересічний, фаховий

В житловий, машинописний, кам'яний, бджоляний, мозолистий

Г болотистий, берестяний, літописний, кульковий, наскрізний

ЧИСЛІВНИК

ЗНАЧЕННЯ ЧИСЛІВНИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ

452. Хто є автором монографії «Числівники української мови» (Київ: Вид-во Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка, 1955)?

- А Арнольд Грищенко
- Б Макар Івченко
- В Іван Вихованець
- Г Анатолій Загнітко

453. У якому рядку вказано авторів монографії «Числівник української мови» (Київ: Наукова думка, 1980)?

- А І. Вихованець, К. Городенська, Н. Клименко
- Б А. Грищенко, Л. Мацько, М. Плющ
- В О. Безпояско, К. Городенська, В. Русанівський
- Г Г. Арполенко, К. Городенська, Г. Щербатюк

454. Хто є автором монографії «Числівники в слов'янських мовах» (Київ: Наукова думка, 2000)?

- А Ольга Крижанівська
- Б Тетяна Лукінова
- В Михайло Жовтобрюх
- Г Марія Плющ

455. На нечастиномовний характер так званих службових слів, числівника і вигуків указує у своїй монографії «Частини мови в семантико-граматичному аспекті» (Київ: Наукова думка, 1988):

- А Іван Вихованець
- Б Катерина Городенська
- В Ніна Клименко
- Г Володимир Горпинич

456. У якому варіанті правильне твердження щодо числівників?

- А За значенням і морфологічними ознаками числівники поділяються на прості, складні і складені.
- Б Збірні числівники в непрямих відмінках не змінюються.
- В Числівники *два, три, чотири*, вступаючи в граматичні зв'язки з іменниками, вимагають від них форми називного відмінка множини.
- Г У складених порядкових числівниках змінюються всі слова.

457. Укажіть правильне твердження щодо числівника:

- А Частиномовна семантика числівника, його унікальна для лексики значеннева організація зумовила те, що семантичний критерій є домінантним для цієї частини мови.
- Б Із трьох іменних граматичних категорій практично не характерна для числівників категорія відмінка.
- В Числівник у мові виконує тільки нумеративну функцію (називання математичного числа).
- Г Синтаксичні функції числівника стали для нього виразною частиномовною ознакою.

458. У якому рядку наведено НЕправильне твердження щодо числівника?

- А Числівник – самостійна частина мови, яка позначає означену / неозначену кількість предметів або абстрактно-математичне число і виражає цю категорійну семантику морфологічною категорією відмінка за обмеженого функціонування категорій роду та числа.
- Б Узагальнено-кількісний займенник – те саме, що числівниковий займенник, кількісний займенник, займенниковий числівник.
- В Специфіка категорії відмінка в числівнику полягає в тому, що відмінкові грами оформлюють два різновиди підрядного зв'язку з іменником: керування і прилягання.
- Г У квантитативній функції числівник не виконує ролі означення щодо іменника, а керує ним у називному / знахідному відмінках.

459. У якому рядку наведено НЕправильне твердження щодо числівника?

- А** Числівник виконує дві номінативні функції: квантитативну (називання кількості предметів) та нумеративну (називання математичного числа).
- Б** Зважаючи на те, що в числівнику морфологічні категорії іменних частин мови або нейтралізовані (рід і число), або модифіковані (відмінок), деякі граматисти вважають, що числівник виокремлюється за гомогенним – семантичним критерієм.
- В** Порядковий прикметник – відчислівниковий прикметник, який указує на порядок предметів під час лічби (*четверта вулиця, сьомий клас*); порядкові прикметники уперше виокремив В. Виноградов; у традиційній граматиці їх вважають порядковими числівниками.
- Г** У квантитативній функції числівник виконує синтаксичні функції, властиві іменнику.

460. У якому рядку ВСІ словосполучення містять числівники?

- А** стомільйонний трактор, сорокаградусний мороз, сорокатисячний примірник, кільканадцять разів
- Б** багато лиха, багато працювати, сорок хвилин, сідати по двоє, одинадцятєро учнів
- В** чимало справ, півтори хвилини, перший сорт, двадцять перше березня
- Г** три яруси, вісімнадцять поверхів, півтораєта кілометрів, стокілометрова відстань

461. У якому рядку ВСІ слова – числівники?

- А** два, кілька, пара, безліч, триповерховий
- Б** другий, одна друга, одинадцять, троє, двадцять п'ять
- В** п'ять, обидва, третина, багато, двадцятип'ятимільйонний
- Г** десять, стонадцять, утроє, півтораєта, сто перший

462. У якому рядку НЕ всі словосполучення містять числівники?

- А** тридцять років, сорок перший рік, стонадцять кілометрів, багато страждань

Б двоє вуст, шестірко дітей, одна десята площі, двадцятитисячний крок

В дві долоні, десятки учнів, тридцятивосьмимільйонний житель, обидва хлопці

Г сорокадвохтисячний передплатник, дев'ять десятих правди, восьмеро селян, кількасот днів

463. У якому рядку виділене слово НЕ є числівником?

А *Обидва* хлопці цього року, як здали останнього екзамена в університеті, поїхали на село (*Б. Грінченко*).

Б Семеро *одного* не ждуть (*народна мудрість*).

В Хай іншим словом володію... Хоч мов я знатиму до *ста*, На материнській лиш посмію Відкрити до матері вуста (*Г. Петрук-Попик*).

Г Є *багато* радостей у дитинстві, але не знаю більшої, ніж Різдво Христове (*Я. Гоян*).

464. Які числівники змінюються за родами, числами й відмінками?

А збірні

Б дробові

В неозначено-кількісні

Г порядкові

465. На базі яких (якої) частин (частини) мови сформувався числівник як частина мови?

А іменника

Б іменника та прикметника

В прикметника

Г іменника та прислівника

466. У якому рядку є числівник, який має граматичне значення роду?

А тридцять, багато, одна п'ята, двоє, сотня

Б кільканадцять, дев'ять, десяток, одна друга

В півтора, півтори, п'ятнадцять, кількасот

Г чотири, трійка, десять, обоє, шестеро

467. У якому рядку вжито числівник, який має граматичне значення числа?

- А Розпочав я сто робіт, сто та ще одне начало. Глянути не встиг на світ, а воно й смеркати стало (*Д. Павличко*).
- Б Ой три шляхи широкії докупи зійшлися (*Т. Шевченко*).
- В Щастя – те ж саме, що й правда. Не існує половини, трьох чвертей, дев'яти десятих правди, – в такому випадку одна десята буде брехнею і вся правда рушиться в прірву (*Л. Первомайський*).
- Г Вона стара. Їй років півтораста (*Л. Костенко*).

468. У якому рядку наведено помилкове твердження?

- А У реченні *І приходять світанки, щоденних турбот адвокати, і несуть під пахвою тисячі різних справ* (*Л. Костенко*) слово *тисячі* називає велику неозначену кількість.
- Б У реченні *Повний місяць, як матове сонце, осявав океан хребтів* (*О. Гончар*) спостерігаємо явище нумералізації.
- В Числівники іменникового походження *тисяча, мільйон, мільярд, мільйон, трильйон* і под. мають граматичне значення роду.
- Г У реченні *Спи, мій маленький киянине, люлі, спи, мій калиновий цвіт. Хай накують тобі щедрі зозулі миру на тисячі літ!* (*Б. Олійник*) числівник виконує синтаксичну функцію обставини.

469. У якому рядку наведено помилкове твердження?

- А У реченні *Діалект чи самостійна мова? Найпустіше в світі це питання. Мільонам треба цього слова, і гріхом усяке тут хитання* (*І. Франко*) слово *мільонам* ужите як неозначено-кількісний числівник.
- Б У реченні *Для фортепіано М. В. Лисенко видав силу п'єс, переважно на теми з українських пісень* (*А. Кримський*) спостерігаємо явище нумералізації.
- В У реченні *Бачу я навкруг велику землю, багато племен і народів, що прожили безлік віків, перемогли ворогів* (*С. Скляренко*) числівник *багато* виконує функцію додатка.
- Г Формальне розмежування граєм однини і множини характерне для власне кількісного числівника *один*.

470. У якому рядку наведено правильне твердження?

- А** У реченні *Чи ж мало нас плаче такими сльозами (Леся Українка)* числівник виконує синтаксичну функцію додатка.
- Б** Чітко виражену віднесеність до іменників усіх трьох родів серед власне кількісних мають числівники *один, два, обидва, півтора*.
- А** У реченні *Маса вражень, що звалилась так несподівано цього вечора на його голову, гнула своїм тягарем додолю (В. Гжицький)* спостерігаємо явище нумералізації.
- Г** У реченні *Людей мільярди, і мільярди слів, а ти їх маєш вимовити вперше (Л. Костенко)* числівник ужито як означено-кількісний.

471. У якому рядку наведено правильне твердження?

- А** Іноді слова *нуль, тисяча, мільйон, мільярд, трильйон, квадрильйон* зараховують не до числівників, а до іменників через те, що цим словам властиві іменникові граматичні ознаки.
- Б** Категорія числа є центральною категорією числівника.
- В** У реченні *Яблуні в інеї – ніби сніжинки-велетні, в мільярди разів побільшені атоми (Д. Павличко)* слово *мільярди* називає означену велику кількість.
- Г** У реченні *В тій хвилі пані Грозицька, незважаючи на натовп праці, встала зі свого крісла, підійшла до Целі (І. Франко)* не спостерігаємо явища нумералізації.

472. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію додатка?

- А** За дванадцятьма мостами сивий Дніпро встає (*А. Малишко*).
- Б** Мала собі удова дев'ять синів і дочку Галю (*Марко Вовчок*).
- В** Якось біля нашого джерела зупинилося троє бійців (*О. Іваненко*).
- Г** Він у цій кузні – з дванадцяти років (*А. Головка*).

473. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію означення?

- А** Огонь сяга тобі до віч, палає дуб в мільйони свіч (*А. Малишко*).
- Б** Любов братерська аж свистить у п'яти: Знеможешся, відстанеш – і зітне. Дарма, що ти не перший, двадцять п'ятий, Ще стільки там, позаду, йде і йде (*В. Затулівітер*).
- В** Один балакає про вітер, другий – про млин (*народна творчість*).

Г – Ти щаслива і вродлива, будеш жити сімдесят років, будеш мати двадцятьоро дітей кучерявих (*І. Нечуй-Левицький*).

474. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію підмета?

А Життя ішло, минуло той перон. Гукала тиша рупором вокзальним. Багато слів написано пером. Несказане лишилось несказаним (*Л. Костенко*).

Б Всі основні іноземні мови можна вивчити за шість років, але для вивчення своєї мови замало й цілого життя (*Ф. Вольтер*).

В Мій перший квіт – то лілієвий дзвін, у другому – трояндних мрій принада, в останнім – пристрасті яркий рубін (*М. Драй-Хмара*).

Г Дві людських руки вкупі – се сільце, за яке, ухопившись, можна зрушити землю (*Ю. Яновський*).

475. У якому реченні числівник виконує синтаксичну функцію обставини?

А Тож навезуть возів стонадцять хмизу, ввіткнуть меча та як підпалять знизу! – аж гуготить багаття до небес (*Л. Костенко*).

Б Про світ увесь казати не берусь, а все ж траплялась і мені нагода у світі многоликім побувати, що гув, як вулик, у стонадцять мов, дивуючи обманністю ландшафтів, повір'їв, рас, і рис, і кольорів (*Б. Олійник*).

В Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежок, Є тисячі ланів, але один лиш мій (*В. Симоненко*).

Г Єдино правильних шляхів багато (*А. Коваль*).

476. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики поданого в реченні числівника?

Неначе в казці я пройшов цей вік, і мій вінок, де квітло двадцять весен, уже пожовк, осипався, опав (*В. Стус*).

А порядковий, означено-кількісний, власне кількісний, простий, Н. в., додаток

Б кількісний, неозначено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., підмет

В кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, Н. в., підмет

Г кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., підмет

477. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики поданого в реченні числівника? *Держава Слова протягом декількох століть бездержавности забезпечувала єдність українського народу, його історичну пам'ять і тверду віру у відновлення його політичної держави* (В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький).

А кількісний, неозначено-кількісний, простий, Р. в., обставина

Б кількісний, неозначено-кількісний, складний, Р. в., обставина

В кількісний, неозначено-кількісний, простий, З. в., обставина

Г кількісний, неозначено-кількісний, простий, Р. в., додаток

478. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики поданого в реченні числівника? *На Аскольдовій могилі Поховали їх – Тридцять мучнів українців Славних, молодих...* (П. Тичина)

А кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, складний, Н. в., підмет

Б кількісний, означено-кількісний, збірний, складний, З. в., додаток

В кількісний, неозначено-кількісний, складний, З. в., означення

Г кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, З. в., додаток

479. У якому рядку зазначено правильні граматичні характеристики виділеного числівника? *На той час суддями були: якїсь два Осли, **одна** нікчемна шкапа та два стареньких Цапа* (Л. Глібов).

А кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, жіночий рід, одинина, називний відмінок, підмет

Б кількісний, порядковий, простий, жіночий рід, називний відмінок, підмет

В кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, жіночий рід, одинина, знахідний відмінок, підмет

Г кількісний, означено-кількісний, власне кількісний, простий, жіночий рід, одинина, називний відмінок, означення

РОЗРЯДИ ЧИСЛІВНИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

480. У якому рядку ВСІ числівники є збірними?

- А півтори, одна друга, двадцять один, сім з половиною, нуль
- Б кілька, багато, кільканадцять, чимало, обоє
- В п'ятеро, обидві, двоє, тридцять, шестеро
- Г тисяча, мільйон, мільярд, трильйон, гугол

481. У якому реченні вжито чотири власне кількісні числівники?

- А Один – то може бути ворог народу. Два – може бути. Сто – може бути. Одна тисяча – теж може бути. Але сотні тисяч! Але мільйони!!! То вже не вороги народу. То є народ! Народ! (за Іваном Багряним)
- Б Загальна чисельність міст в Україні на сьогодні становить 447 (у 1940 році їх було 255), а селищ міського типу – 904 (із підручника)
- В Одним війна, як рідна мати, а решті... мачуха була: мільйони вдів, мільйони сиріт, мільйони втомлених могил (П. Сиченко).
- Г Унаслідок виверження морського грязевого вулкану в Темрюцькій затоці Азовського моря в серпні 1988 р. на відстані 240 м від берега утворився острів площею близько 2700 м² та заввишки в південній частині 2,8 м над рівнем моря (Україна в цікавих фактах).

482. У якому реченні вжито два неозначено-кількісні числівники?

- А Багато говорити і багато сказати – не одне і те ж (Софокл).
- Б Хто багато говорить, той мало творить (народна творчість).
- В А я так мало, небагато благав у Бога (Т. Шевченко).
- Г О, знаю я, багато ще промчить злих хуртовин над головою в мене, багато ще надій із серця облетить, немов із вихру листячко зелене (Леся Українка).

483. У якому рядку вжито дробовий числівник?

- А тринадцять, шостий, восьмеро, кількасот, один
- Б двадцять вісім, обидва, півтора, стонадцять, третій
- В третина, сімдесят три, десятий, шестірко, чимало
- Г небагато, сотий, дев'яносто шість, половина, обоє

484. У якому рядку наведено правильне твердження?

- А Група збірних числівників позначає значну частину тих кількісних понять, які виражають і власне кількісні числівники.
- Б Власне кількісні числівники становлять периферію означено-кількісних числівників.
- В Дробові числівники можуть називати кількісно-дробові поняття у формі десяткових дробів, які завжди вказують на цілі одиниці і певну кількість частин цілого (*п'ять цілих і п'ятдесят шість сотих*).
- Г Неозначені числівники ніколи не утворюють здрібніло-пестливих похідних числівників.

485. У якому рядку наведено правильне твердження?

- А Дробові числівники вказують на точну кількість частин, виокремлених у складі цілого; за будовою бувають простими (*півтора, чверть, половина*) і складеними (*одна друга, дві цілих сім сотих*).
- Б Власне кількісні числівники виконують тільки нумеративну функцію.
- В Числівники *мало* і *небагато* вказують на велику неконкретизовану кількість кого- або чого-небудь.
- Г Збірні числівники вживаються здебільшого для вираження кількості в межах від двох до двадцяти.

486. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

- А Дробові числівники позначають досить специфічне кількісне значення – певну кількість частин цілого: чисельник дробу показує, на скільки рівних частин поділена одиниця, а знаменник – скільки взято таких частин.
- Б До групи власне кількісних числівників належать насамперед 42 слова, кількісні назви, оформлені як окремі цілісні одиниці (*нуль, один – двадцять, тридцять, сорок, п'ятдесят, шістдесят, сімдесят, вісімдесят, дев'яносто, сто, двісті – дев'ятсот, тисяча, мільйон, мільярд, трильйон, квадрильйон*).
- В Сучасні збірні числівники позначають досить обмежену частину тих кількісних понять, що їх виражають власне кількісні числівники (*двоє, троє, четверо – двадцяттеро, тридцяттеро*); до

збірних належать також специфічні слова, що означають парність (*обидва, обидві, обоє*).

Г Неозначено-кількісні числівники називають точно не визначену, неконкретизовану кількість (*багато, чимало, кількадесят, стонадцять* та ін.).

487. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

А Порядковий числівник – числівник, який означає порядок предметів під час лічби та відповідає на питання *котрий? котра? котре? котрі?*

Б До дробових числівників належать також слова *пів, півтора, півтори, півторапта*.

В Своєрідність лексичного значення збірних числівників виявляється в тому, що вони визначають кількість кого- або чого-небудь, а також уживаються як назви чисел.

Г У розмовному мовленні та в мові художньої літератури використовують неозначено-кількісний числівник *стонадцять*, що вказує на кількість понад сто.

488. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

А Нищено і всесвітньо відомих учених і письменників ... в усіх галузях культури, а рядових інтелігентів – тисячами й тисячами (*І. Дзюба*).

Б Усе дам: хоч десять городів, або тридев'ять кладів, або чого хочете (*Т. Шевченко*).

В Спасибі, милі пташенята... За те, що всі стонадцять голосів Злились з єдиним голосом природи (*Любомир Дмитерко*).

Г Я, пливучи сюди, багато думав, то був великий океан думок (*Леся Українка*).

489. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

А В тридев'ятім славнім царстві, де колись був цар Горох, є тепер на господарстві мудрий пан, вельможний Ох (*Леся Українка*).

Б Баба зранку починала ладнатися. Різала кількоро курчат і готувала печеню (*Є. Гуцало*).

В Усе цеє – сонце, голубий прозорий туман.., дим, гибель димів кучерявих.. – все цеє зливалось у якусь чудову гармонію (*Грицько Григоренко*).

Г На всьому шляху плавання стонадцять разів опускаємо в глибини мудре приладдя... з надією, що океан розкриє хоч частку своєї віковичної таємниці... (*із підручника*).

490. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

А Голову посів рій думок, нових, тривожних, вигадливих, що опановують людину в розпуці (*Олесь Досвітній*).

Б А на тих машинах кількадесятеро хлопців і дівчат сидять та коломийки співають (*Семен Журахович*).

В [Юда:] Я б сам радніший більше вторгувати, так що ж, за мій товар більш не дали. Якби продав за тридев'ять талантів, то, звісно, се було б куди почесніш (*Леся Українка*).

Г Кількоро рук шанобливо вмочають у махорці пальці (*Я. Качура*).

491. У якому реченні вжито іншу частину мови в значенні неозначено-кількісного числівника?

А Василь повернувся раптом у село з роботящою, мов бджола, жінкою та ще з двійко таких дітей-близнюків, як огірочки (*Петро Козланюк*).

Б Сила книжок на полицях і на щитах, виставлених для огляду, викликала в нього цікавість і жадобу знання (*Гордій Коцюба*).

В З самого [чорта] таке полум'я приска, неначе стонадцять кіп смоляного віхтя палає (*Марко Вовчок*).

Г Єсть за тридесять земель попович Ясат (*народна творчість*).

ГРУПИ ЧИСЛІВНИКІВ ЗА БУДОВОЮ

492. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

А Збірні числівники *двоє, троє, четверо* та їхні похідні *двійко, трійко, четвірко* належать до простих.

Б Частина назв десятків (*п'ятдесят – дев'яносто*) належать до складних числівників.

В У реченні *Ох, синочку ж, мій голубчику, чи близенький же світ? Аж півтора ста верстов* (Г. Квітка-Основ'яненко) вжито складний числівник.

Г Складені числівники становлять синтетичні утворення, що називають відповідне число і формуються з двох, трьох, чотирьох і більшої кількості компонентів.

493. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

А У реченні *І тридцять літ, і триста літ, зелені склавши крила, верба стояла край воріт і тихо говорила* (В. Коломієць) ужито складний числівник.

Б Числівники з елементами *-надцять* і *-дцять*, які набули функції суфіксальних морфем унаслідок фонетичних і морфемних трансформацій у структурі, належать до складних.

В До простих належать дробові числівники *пів, півтора, півтори*.

Г До складних належать неозначено-кількісні числівники *кількадесят, кількадесятеро, кількасот*.

494. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

А Дробовий числівник *півтора ста* належить до складних.

Б У реченні *Побудований Коринф за півтори тисячі років до Різдва Христового* вжито складений дробовий числівник.

В Назви чисел першого десятка належать до простих.

Г Неозначені числівники за будовою бувають тільки складними (*багато, чимало, декілька, кільканадцять, стонадцять*).

495. Укажіть НЕправильне твердження щодо структурно-морфологічних розрядів числівників:

А Усі дробові числівники за структурою належать до складених (*дві треті, тридцять цілих сім десятих, нуль цілих і одна сота* та ін.).

Б Збірні числівники *обидва, обидві* належать до складних.

В У реченні *Як вважають учені, за 15 тисяч років до Христа чисельність населення могла бути приблизно три мільйони осіб, а за п'ять тисяч років загальна чисельність людей, що розселилася по всіх регіонах світу, становила 40 мільйонів* ужито чотири складені числівники.

Г Складні числівники об'єднують похідні слова синтетичної основи з двома основами, що виникли в результаті лексикалізації колишніх складених числових назв із числівниками *десять* і *сто*.

496. У якому рядку ВСІ числівники є простими?

- А трійко, шістнадцятий, дев'яносто, стонадцять, мільярд
- Б шестірко, двадцятий, багатенько, обидва, квадрильйон
- В тисяча, дванадцять, півтори, кільканадцять, двоєчко
- Г семірко, півторапта, тридцять, обоє, більйон

497. У якому рядку ВСІ числівники є складними?

- А п'ятдесят, обидві, пів, кільканадцять, двісті
- Б шістдесят, обидва, півторапта, кількадесят, триста
- В сімдесят, обоє, півтора, кількадесятеро, шістсот
- Г вісімдесят, двадцятро, півтори, кількасот, чотириста

498. У якому рядку є тільки прості та складні числівники?

- А кільканадцятро, чималенько, четверо, мільйон, один
- Б п'ятсот, сімдесят, дев'яносто, обидві, кількасот
- В двійко, одна десята, вісімдесят, тисяча, декілька
- Г двоє, обидва, півторапта, небагато, сімдесят

499. У якому рядку вжито прості, складні і складені сполучники?

- А тринадцятро, два з половиною, кількадесят, півторапта, обоє
- Б шістнадцятро, сім десятих, двадцять, стонадцять, кільканадцять
- В вісімдесят шість, три з половиною, одинадцять сотих, півтори, обоє
- Г кількадесят, чотириста, обидві, сім тисячних, десять з половиною

СЛОВОЗМІНА ЧИСЛІВНИКІВ

500. Яке твердження є правильним?

- А Кількісні дробові числівники відмінюються: перша частина – як кількісний числівник, друга – як порядковий.
- Б Усі кількісні числівники є відмінюваними.

В За будовою числівники поділяються на прості і складні.

Г У числівниках – назвах сотень – відмінюється тільки друга частина.

501. Яке твердження є правильним?

А Власне кількісні числівники *двісті – дев'ятсот* у жодному з відмінків не мають паралельних форм.

Б У складних числівниках – назвах десятків – відмінюються обидві частини.

В Морфологічну парадигму числівника *обидва* утворюють форми: *обидва, обидвох, обидвом, обидва, обидвома, (на) обидвох, обидва*.

Г В українській мові не відмінюються кільканадцять числівникових слів: *пів, півтора, півтори, півтораста, мало, немало, чимало* та здрібніло-пестливі форми *двійко, двоєчко, трійко, четвірко, п'ятірко, шестірко, семірко, восьмірко*.

502. Яке твердження є НЕправильним?

А Характерними особливостями відмінювання числівників *п'ять – двадцять, тридцять, п'ятдесят – вісімдесят* є наявність варіантних словоформ із флексіями *-и (-ох), -и (-ом), -ма (-ома)* у родовому, давальному, орудному й місцевому відмінках в усіх числівниках (крім збірних).

Б Числівники *мільйон, мільярд, трильйон, квадрильйон, нуль* відмінюються так, як іменники другої відміни твердої групи.

В Числівники *два (дві)* та *обидва (обидві)* мають родові словоформи в називному, знахідному і кличному відмінках.

Г Форма знахідного числівникового відмінка при іменниках-назвах істот для числівників *п'ять – тридцять, п'ятдесят – вісімдесят* закріпилася в її вторинному варіанті на *-ох*, а не на *-и*.

503. Яке твердження є НЕправильним?

А У знахідному відмінку числівників *двісті – дев'ятсот* уживання форми, тотожної формам називного або родового відмінків, регульоване іменниковою категорією істот / неістот.

Б Числівник *тисяча* відмінюється як іменник першої відміни мішаної групи.

В Флексії *-ох / -ом*, що утворюють ряди варіантних словоформ числівників *п'ять – двадцять, тридцять, п'ятдесят – вісімдесят* за аналогією до родового, давального, знахідного й місцевого

відмінків числівників *два – чотири*, вважаються вторинними; у словоформах збірних назв (*п'ятеро – двадцяттеро, тридцяттеро*) у непрямих відмінках використовуються лише вторинні флексії.

Г Власне кількісні числівники *сорок, дев'яносто, сто* вирізняються з-поміж інших числівників однотипністю відмінювання: мають нульову флексію або флексію *-о* для називного, знахідного та кличного відмінків і флексію *-а* для решти відмінків.

504. УСІ числівники записано правильно в рядку:

- А сьомастами вісімдесятьма дев'ятьома, півторастам, обох
- Б (на) трьохстах дев'яноста чотирьох, сімомстам вісьмом
- В (у) восьмистах тридцятьох семи, двадцятьома чотирма
- Г двохсот сорока трьох, п'ятидесяти вісьмом, обома

505. УСІ числівники записано правильно в рядку:

- А кількадесятьома, вісьмастами сорока сьома, півтораста
- Б чотирьомстам, (у) двохстах, (на) сімохстах, вісімдесятьма
- В мільярде, кількохдесятьох, тисячею, сьомастами трьома
- Г двадцятивосьмитисячний, вісьмомастами, шестидесяти, обом, півтори

506. Помилку(-и) у відмінкових формах числівників допущено в рядку:

- А тридцятисемимільйонний, двомстам шістдесяти трьом, (у) ста
- Б чотирьохтисячний, вісьмомастами дев'яноста чотирма, (на) чимало
- В восьмитисячний, чотирьомстам сорока семи, кількадесятьома, обома
- Г п'ятдесятисемимільярдний, тисяча сорока шістьма, обом, (у) півтораста

507. Помилку(-и) у відмінкових формах числівників допущено в рядку:

- А вісімдесятьма, чотиристами двома, (у) ста, семистам шістдесятьом
- Б дев'ятьомастами п'ятдесятьома трьома, у дев'яноста п'яти сотих
- В восьмистам; (на) багатьох; трьома тисячами сімдесятьома
- Г чотирма мільйонами сьомастами дев'яноста вісьма

508. УСІ числівники відмінюються за одним зразком у рядку:

- А мільйон, мільярд, тисяча, трильйон, нуль
- Б сто, сорок, дев'яносто, шестірко, двоє
- В вісімдесят, п'ять, тридцять, сім, кільканадцять
- Г два, три, чотири, кілька, чимало

509. УСІ числівники відмінюються за одним зразком у рядку:

- А кількадесят, двадцять, тридцять, кількасот, стонадцять
- Б п'ятдесят, шістдесят, двісті, вісімдесят, дев'ятсот
- В двоє, троє, четверо, небагато, кілька
- Г п'ятсот, шістсот, сімсот, вісімсот, дев'яносто

510. У якому рядку ВСІ числівники відмінюються за одним зразком?

- А сімнадцять, восьмеро, двадцять, дев'ятсот, дев'ять
- Б сімсот, вісімсот, триста, дев'ятсот, шістсот
- В сто, четвірко, трійко, дев'яносто, сорок
- Г два, три, чотири, п'ять, шість

511. Помилку у відмінюванні кількісних числівників допущено в рядку:

- А чотирьохсот, чотирьомстам, чотирмастами, на чотирьохстах
- Б семисот, сімомстам, сімомастами, на семистах
- В двохсот, двомстам, двомастами, на двохстах
- Г вісімдесяти, вісімдесятьом, вісімдесятьма, на вісімдесятьох

512. У якому рядку ВСІ відмінкові форми числівників є правильними?

- А семистам, на двохстах, шістдесяти, чотирма, восьмиста
- Б трьомастами, ста сімом, нулем, п'ятидесяти, тисячею
- В двомстам, трьома, двохста, ста сорока дев'ятим, мільярда
- Г одної, вісьмомастами, сімдесятьом, четвертого, шестисот

513. Так само, як числівник два, відмінюються також числівники:

- А п'ять – двадцять

Б сорок, дев'яносто, сто

В двісті, дев'ятсот

Г три, чотири

СПОЛУЧУВАНІСТЬ ЧИСЛІВНИКІВ З ІМЕННИКАМИ

514. У якому варіанті поєднання числівника з іменником є НЕправильним?

А дві матері, дві десяти відсотка, троє відер

Б двадцять два киянина, перше вересня, двадцятєро вікон

В тридцять три сини, шестєро лошат, півтора години

Г сімнадцятєро хлоп'ят, тисяча років, півтораста грамів

515. У якому варіанті поєднання числівника з іменником є НЕправильним?

А мільйон гривень, сім десятих гектара, півтори доби, двадцять сім ручок

Б двадцять двоє киян, тридцять чотири менеджєра, шістсот кілометрів

В сорок чотири села, півтора відра, шість із чвєртю років, один стіл

Г тридцять три сєлянина, за десяти шоста, з першим вересня, двоє санєй

516. У якому варіанті ВСІ словосполучєння з числівниками побудовано правильно?

А два племені, шість із половиною місяців, півтори книжки, три зошити

Б із першим вересням, двоє сєлян, чотири учні, із тридцятма сімома мішками

В двадцять два громадянина, сім десятих лану, тридцять три клєна, п'ятєро жінок

Г півтора кілограма, вісімдесяти дубів, півтораста гектара, двоє разів

517. У якому варіанті ВСІ словосполучєння з числівниками побудовано правильно?

А у п'ятюх містах, однієї третюї гектара, небагато води, чотириста сто років

Б чотири цікаві повісті, о пів на дев'яту годину, три автомобіля, з першим січня

В сто годин, двоє жінок, шість пар ножиців, п'ять із половиною тижнів

Г дві третіх кілограма, півтори години, семеро кроленят, обидві учениці

518. Помилку(и) у вживанні збірних числівників допущено в рядку:

А одинадцятро страусів, двадцятро жирафів, троє депутатів

Б п'ятеро орлів, семеро журавлів, дванадцятро дівчат

В шестеро болгар, четверо тарілок, восьмеро олівців

Г двоє селян, двадцятро студентів, нас тридцятро

519. Помилку(и) у вживанні збірних числівників допущено в рядку:

А двоє дівчат, троє панчіх, семеро жінок, четверо дверей

Б восьмеро хлопців, двадцятро спортсменів, сімнадцятро ягнят

В обидві подруги, обоє друзів, десятеро лисенят, п'ятеро ночов

Г обидва листи, шестеро курчат, тридцятро відер, двійко діток

520. У якому рядку наведено правильне позначення часу?

А шоста година тридцять хвилин, пів сьомої, чверть на сьому, о пів на сьому, сьома година

Б за десять восьма, десять хвилин на десяту, десять хвилин восьмої, чверть до дванадцятої

В четверта година п'ятнадцять хвилин, чверть по четвертій, п'ятнадцять хвилин на п'яту

Г п'ять по десятій, десять годин п'ять хвилин, чверть на десяту, о пів на десяту, перша година

521. У якому рядку наведено правильне позначення часу?

А друга година двадцять п'ять хвилин, без десяти третя, о пів на десяту, четверта година, за десять перша

Б друга година десять хвилин, десять по другій, чверть до другої, п'ятнадцять хвилин на другу

В о пів на сьому, шоста година тридцять хвилин, у шість годин, чверть до шостої, сімнадцять по сьомій

Г чверть по другій, дві години п'ятнадцять хвилин, чверть на третю, п'ятнадцять хвилин до третьої

522. У якому рядку допущено помилку в позначенні часу?

А за п'ять восьма, десять до восьмої, восьма година тринадцять хвилин, о восьмій годині

Б сімнадцять по першій, чверть на другу, о пів на другу, двадцять хвилин до другої, друга година

В чверть до сьомої, чотирнадцять по сьомій, три хвилини на восьму, за десять восьма, рівно о третій

Г шоста година сім хвилин, вісім хвилин по шостій, пів третя, за десять третя, чверть по третій

523. У якому рядку допущено помилку в позначенні часу?

А дев'ятнадцята година сім хвилин, без десяти друга, дванадцять по десятій, чверть на першу

Б за сім хвилин третя, четверта рівно, о шостій, десять до дев'ятої, сім по восьмій

В восьма рівно, вісім хвилин по другій, за чверть дванадцята, десять хвилин на другу

Г одинадцята година одна хвилинка, о пів на десяту, чверть по дванадцятій, за двадцять три хвилини шоста

524. Укажіть НЕправильне твердження:

А Збірні числівники регулярно вживаються у сполуках з іменниками чоловічого роду на позначення істот.

Б Власне кількісний числівник *один* (*одна, одно / -е*) узгоджується з опорними іменниками в роді, числі й відмінку.

В При підметі, вираженому кількісним числівником або поєднанням кількісного числівника чи кількісного слова з іменником, присудок ставиться у множині, якщо увагу зосереджено на дії: *Ой три шляхи широкії докупи зійшлися* (Т. Шевченко).

Г Під час поєднання з дробовими числівниками – назвами мішаних дробів, що включають у себе елемент з *половиною*, з *чвертю*, іменник завжди набуває форми родового відмінка множини.

525. Укажіть НЕправильне твердження:

А Числівники *два*, *три*, *чотири* зазвичай не вживаються з іменниками четвертої відміни; для їхнього переліку здебільшого використовуються збірні числівники (*двоє гусенят*, *четверо малят*).

Б При сполученні з числівниками *два*, *три*, *чотири* іменників із суфіксом *-ин*, який зникає у формах множини, останні набувають форми родового однини: *два громадянина*, *три селянина*, *чотири киянина*.

В Збірні числівники не поєднуються з іменниками *pluralia tantum*.

Г При підметі, вираженому кількісним числівником або поєднанням кількісного числівника чи кількісного слова з іменником, присудок ставиться в однині, якщо увагу зосереджено на кількості: *Сиділо нас чоловік з вісім* (А. Тесленко).

526. Укажіть правильне твердження:

А Збірні числівники не вживаються у сполуках з іменниками середнього роду на позначення істот.

Б Числівники *два* (*дві*), *обидва* (*обидві*), *три* і *чотири* (як прості, так і як компоненти складених числівників) поєднуються з іменником у формі називного чи знахідного відмінка множини.

В Числівник *півтора*ста вимагає від іменника форми родового відмінка однини.

Г Якщо складений підмет має часове значення, то присудок завжди ставиться в множині: *три роки минули відтоді*.

527. Укажіть правильне твердження:

А Якщо до складу словосполучення з числівниками *два*, *три*, *чотири* входить означення, то воно може мати форму тільки називного чи знахідного відмінка множини, наприклад: *три глибокі водойми*.

Б Числівники *багато*, *немало*, *чимало* та їхні розмовні відповідники можуть поєднуватися як з іменниками на позначення конкретних рахованих предметів, так і з іменниками, що стосуються назв

речовин і абстрактних понять, а отже, не підлягають лічбі (*багато студентів, мало досвіду, чимало походеньок*).

В При підметах, виражених іменниками на позначення кількості *більшість, меншість, частина, половина, решта* тощо, дієслово-присудок ставиться в множині: *більшість проголосували за резолюцію*.

Г Відмінювані дробові числівники поєднуються з іменником у формі родового відмінка множини.

НАГОЛОШУВАННЯ І ПРАВОПИС ЧИСЛІВНИКІВ ТА ВІДЧИСЛІВНИКОВИХ ПОХІДНИХ

528. Укажіть, у якому варіанті в УСІХ числівниках пишеться м'який знак:

А одна вос...ма, шіст...сот..., сімдесят..., чотир...ма

Б вісімдесят...ом, кіл...ка, п'ятиміл...ярдний, дев'ят...сот... вос...мий

В на двадцяти тр...ох, міл...йон, дев'ят..., п'ят...ом

Г шіст..., сімсот..., двадцят..., п'ят...десят...ма

529. У якому рядку наведено числівники з наголошеним третім складом?

А сімдесят, чотирнадцять, стонадцять, двадцяттеро, одинадцятьох

Б шістдесят, тридцяттеро, кількадесят, багатьох, кількома

В вісімдесят, вісімнадцяти, багатьом, п'ятьома, мільярда

Г п'ятдесят, одинадцять, тридцятьом, квадрильйон, дев'ятсот

530. У якому рядку ВСІ похідні слова утворено правильно?

А двадцятидворічний, двоокий, тризначний, стодоларовий, вісімдесятисемивідсотковий

Б трикімнатний, двохповерховий, п'ятисоткілограмовий, тридцятитрьюхденний, трьюхетапний

В тридекадний, трьюхсотий, семисоттонний, сорокадев'ятимільйонний, однозначний

Г чотирьюхмільярдний, сорокадвохдобовий, трикасетний, стоп'ятдесятирічний, двохсотріччя

531. У якому рядку НЕправильно наведено числівник, що відповідає давньому найменуванню великого числа?

А 10 000 – тьма

Б 100 000 000 – ворон

В 100 000 – легіон

Г 1000 000 – леодр

ЗАЙМЕННИК

ЗНАЧЕННЯ ЗАЙМЕННИКА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ

532. Хто є автором монографії «Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови» (Київ, 1997)?

А Юрій Шевельов

Б Стефан Самійленко

В Василь Ожоган

Г Анатолій Загнітко

533. Хто є автором дисертації «Функціонування займенникових слів у структурі тексту» (Кіровоград, 2004)?

А Ганна Волчанська

Б Катерина Городенська

В Ірина Фаріон

Г Анатолій Загнітко

534. Хто є автором праці «Синтаксис займенників в українській мові» (Київ, 1962)?

А Арнольд Грищенко

Б Іван Вихованець

В Василь Ожоган

Г Іван Матвіяс

535. Хто є автором дисертації «Семантика і функціонування неозначених займенників у сучасній українській літературній мові» (Київ, 2002)?

А Ірина Дудко

Б Василь Ожоган

В Марія Плющ

Г Василь Ващенко

536. У якій праці її автори не виділяють займенника як окремої частини мови?

А «Морфологія української мови» В. Горпинича (2004)

Б «Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови» І. Вихованця, К. Городенської (2004)

В «Курс сучасної української літературної мови» за ред. Л. Булаховського (1951)

Г «Сучасна українська літературна мова. Морфологія» за заг. ред. І. Білодіда (1969).

537. У якому варіанті ВСІ названі мовознавці не вважають займенника окремою частиною мови?

А Олександр Шахматов, Леонід Булаховський

Б Віктор Виноградов, Іван Матвіяс

В Олександр Потебня, Марія Плющ

Г Ілля Кучеренко, Олександр Пешковський

538. У якому варіанті названо категоріальне значення займенника?

А предметність

Б ознака іншої ознаки

В дейктичність

Г процесуальна ознака

539. У якому варіанті описано загальне частиномовне значення займенника?

А указує на ознаку предмета

Б указує на предмет, ознаку або кількість, але не називає їх

В указує на кількість предметів або абстрактно-математичне число

Г означає дію або стан

540. Яке твердження є правильним?

А Основна синтаксична роль займенників у реченні – підмет або додаток.

Б Особливістю семантики займенників є їхній конкретний характер.

В Займенники не мають власного, свого, постійного лексичного значення, а кожного разу вказують на інші явища, наповнюються іншим змістом залежно від мовної ситуації.

Г Займенники мають лексичне значення, виконують номінативну функцію, як і всі інші іменні частини мови.

541. Яке твердження є правильним?

- А Займенник – це самостійна повнозначна частина мови, яка називає істоту, предмет, ознаку або кількість, але не вказує на них.
- Б Займенники утворюють відкритий щодо кількісного складу лексико-граматичний клас слів (як і числівники) і постійно поповнюються новими словами.
- В О. Потебня, хоч і не вважав займенник самостійною частиною мови, відносив його до своєрідного лексико-семантичного типу слів, які можна класифікувати за значенням на певні лексико-семантичні групи.
- Г Займенники, як і прикметники, відрізняються від інших частин мови тим, що не мають однорідних морфологічних ознак, а також строкатістю синтаксичних особливостей.

542. Яке твердження є НЕправильним?

- А У граматичних категоріях займенників співіснують іменникові, прикметникові і займенникові ознаки; наприклад, незалежний рід (подібно до іменника) у займенників на зразок *він, хтось, щось*, залежний рід (подібно до прикметника) у займенників на зразок *наш, цей, такий, нікотрий* і синкретичний (тобто займенниковий), який виявляється в контексті, у займенників *я, ти, себе*.
- Б Займенники *я, ти, ми, ви* називають лише істот, *що* – лише неістот, *він* – може вказувати на істот та неістот (залежно від контексту).
- В Окремі займенники можуть поєднувати в одній словозмінній парадигмі кілька типів відмінювання: іменниковий, прикметниковий і займенниковий, іменниковий і займенниковий, іменниковий і прикметниковий.
- Г Усі займенники мають граматичне значення особи.

543. Яке твердження є НЕправильним?

- А Усі особові займенники не мають категорії роду.
- Б Займенники здатні самостійно утворювати семантично і структурно завершені однослівні або багатослівні речення: *Ти мій! Ви хто такий? Чого вам? Хто? Що таке?*

В Специфічною синтаксичною функцією займенника є функція сполучення підрядної частини складного речення з головною: *Перед нею лежав не той козак, якого вона бачила* (І. Цюпа).

Г У словосполученні займенники можуть бути головним і залежним компонентом: *твоя навіки, думи мої*.

544. Яке твердження є НЕправильним?

А Займенники в мовленні вживаються для того, щоб уникнути повторення тих самих слів, як засіб зв'язку речень в один суцільний текст.

Б Усі вчені вважають, що займенник має такі граматичні категорії: категорію роду, категорію числа, категорію відмінка, категорію істоти / неістоти.

В Відповідно до виконуваних функцій займенники бувають двох типів: дейктичні, які виконують ситуаційно-вказівну функцію, тобто відсилають до учасників конкретного акту мовлення, й анафоричні, які виконують контекстно-вказівну функцію, тобто відсилають до вже згадуваного об'єкта або того, який буде названо пізніше (його можна встановити з контексту).

Г Займенники *себе, хто* мають синкретичну (яка виявляється в контексті) категорію числа, тобто вони можуть указувати й на одинину, і на множину: *чоловік переконав себе; люди переконали себе*.

545. Яким членом речення виступає відносний займенник у реченні *І Ти спроможешся на слово, Якого в мові ще нема* (О. Слоньовська)?

А підметом

Б додатком

В обставиною

Г означенням

546. Яким членом речення виступає присвійний займенник у рядках *Будуй собор. Як гряне притиск І на уста впаде смага, Я приходитиму молитись Твоїм замисленим богам* (О. Слоньовська)?

А підметом

Б додатком

В обставиною
Г означенням

547. Яким членом речення виступає відносний займенник у реченні *За старою звичкою всякий, хто побачить перших ластівок, вмивався холодною водою, щоб бути свіжим, як ластівка, і щоб на обличчі не з'явилося ластовиння (М. Томчаній)?*

А підметом
Б присудком
В додатком
Г означенням

548. У якому реченні виділений займенник є частиною складеного іменного присудка?

А І від сліз тих гарячих розтане *та* кора, льодовая, міцна (*Леся Українка*).
Б Я був не *я*. Лиш мрія, сон (*П. Тичина*).
В *Моя* любове, я перед тобою... (*Ліна Костенко*)
Г Хвалися *своїм* умінням, а не батьківським (*народна творчість*).

549. Перехід слів з інших частин мови в займенники – це:

А субстантивация
Б ад'єктивация
В нумералізація
Г прономіналізація

550. Виділені слова в реченнях *І нині святий Миколай має звичку класти свої подарунки **то** в черевик, **то** під подушку, **то** на вікно (А. Губар); Сподіваюся, **що** ми зможемо здолати всі труднощі воєнного життя (з газети) **демонструють явище:***

А прономіналізації
Б кон'юнкціоналізації
В вербалізації
Г партикуляції

551. Виділені слова в реченнях *Кожен* намагався показати свою силу, вправність, сміливість (О. Бойченко); *Про себе дбай, але інших не забувай* (народна творчість) **демонструють перехід займенника в:**

- А іменник
- Б прикметник
- В числівник
- Г частку

552. Виділені слова в реченнях *Який чудовий день! І як воно тобі живеться в Америці? Та все швидше і швидше біжить час. Де це ти ходиш?* **демонструють перехід займенника в:**

- А прикметник
- Б іменник
- В частку
- Г сполучник

553. У якому реченні засвідчено перехід прикметника до лексико-граматичного розряду займенника?

- А Крізь тканину зелено-салатових барв Проступає розпука коричнево-чорним акордом (О. Слоньовська).
- Б Його очі були такими, ніби він знає всю правду цього страшного світу (Х. Венгринюк).
- В «Наші діти – найкращі», – любить повторювати парох церкви отець Севастьян, і діти віддячують йому безмежною любов'ю (Х. Назаркевич).
- Г Молоді дерева стримано шуміли, і в цьому шумі Семенові вчулася певна мелодія (В. Собко).

ГРУПИ ЗАЙМЕННИКІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ І СПІВВІДНЕСЕННЯМ З ІНШИМИ ЧАСТИНАМИ МОВИ

554. Яке твердження є НЕправильним?

- А Займенники 1 і 2 особи становлять центр функціональної категорії персональності: вони вказують лише на людей (за умови персоніфікації можуть указувати на неосіб).

- Б** Присвійні займенники вказують на відношення суб'єкта (виконавця) дії до самого себе.
- В** Питальні займенники виражають питання, які ставлять до іменника (*хто? що?*), прикметника (*який? чий?*), числівника (*котрий? скільки?*).
- Г** Заперечні займенники вживаються в заперечних реченнях, указують на відсутність предметів, ознак, кількостей.

555. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Неозначені займенники вказують на невизначеність особи, предмета, якості чи кількісного вияву.
- Б** Присвійні займенники вказують на належність предмета 1, 2, 3 особам або будь-якій особі, яка виконує дію.
- В** Зворотні займенники узагальнено вказують на ознаки предметів, позначаючи відношення між одиничністю та сукупністю.
- Г** Відносні займенники за звуковою формою ті самі, що й питальні, але не виражають питання про предмети, якості, належність або кількість, а вказують на зв'язок підрядної частини з головною у складнопідрядному реченні.

556. У якому рядку ВСІ займенники належать до одного розряду за значенням?

- А** мені, ваш, тебе, своєю, його
- Б** всякий, кожен, жодна, деякий, іншим
- В** ніким, ні з чим, нікотрим, будь із чим, ніскільки
- Г** чим, хто, кого, котрого, скільки

557. У якому варіанті ВСІ займенники належать до одного розряду за значенням?

- А** самим, усім, інше, на кожному, всякою
- Б** мого, їхній, твоє, тобою, наше
- В** кого? чийм? з якого? котра; скільком?
- Г** хто-небудь, якась, чим-небудь, котресь, собі

558. У якому варіанті НЕ всі займенники належать до одного розряду за значенням?

- А** абияке, деkim, казна-скільки, хтозна-чия, будь-чим
- Б** їх, з ним, я, собою, воно

В цим, таку, стількох, те, отакого

Г вам, мною, нас, тебе, її

559. У якому реченні виділене слово НЕ є відносним займенником?

А *Що* ти мені подаруєш, я не знаю.

Б Я не знаю, *що* тобі подарувати.

В Василь вирішив, *що* подарує дружині намисто.

Г В тій могилі співець незабутній лежить, *що* народу віддав свої сили
(*А. Малишко*).

560. У якому відмінку вжито присвійний займенник у реченні *Ми тоді ще були дітьми і, може, не одразу розуміли всю велич першої науки першого свого вчителя* (В. Кучер)?

А називному

Б родовому

В знахідному

Г орудному

561. Продовжте речення *Займенники він, вона, воно, вони вказують на...*:

А особу співрозмовника (адресата мовлення)

Б особу мовця (суб'єкта мовлення)

В особу, яка не бере участі в розмові

Г особу, яка не бере участі в розмові, або на предмет

562. У якому варіанті ВСІ особові займенники належать до третьої особи?

А коло нього, з вами, про нас, на ній, поміж ними

Б від них, із тобою, вам, зі мною, перед нею

В після Вас, перед ним, у тебе, при ньому, його

Г через нього, з ними, їх, через неї, її

563. У якому рядку названо групу займенників, яких стосується наведене твердження «У реченні виступають підметом або додатком, характеризуються незалежними граматичними

категоріями, мають самотійні відмінкові форми і засоби синтаксичного зв'язку з іншими словами»?

- А субстантивні займенники
- Б атрибутивні займенники
- В кількісні займенники
- Г вказівні займенники

564. У якому рядку названо групу займенників, яких стосується наведене твердження «Указують на неозначену кількість, не мають граматичних категорій роду і числа, у називному та знахідному відмінках керують іменником, а в інших відмінках узгоджуються з ним, виступають то в ролі підмета або додатка, то в ролі означення»?

- А іменникові займенники
- Б прикметникові займенники
- В числівникові займенники
- Г узагальнено-якісні займенники

565. У якому рядку названо групу займенників, яких стосується наведене твердження «Указують на узагальнену ознаку предмета, мають залежні граматичні категорії роду, числа й відмінка, у реченні виступають у ролі означення або іменної частини складеного присудка»?

- А узагальнено-предметні займенники
- Б узагальнено-якісні займенники
- В узагальнено-кількісні займенники
- Г неозначені займенники

566. У якому варіанті ВСІ займенники є узагальнено-предметними (іменниковими)?

- А тобі, вони, наш, казна-що, ви
- Б ти, чим, якась, мене, він
- В когось, нічого, що, собою, мені
- Г сам, стільки, свій, інший, кожна

567. У якому варіанті ВСІ займенники є узагальнено-якісними (прикметниковими)?

- А чийсь, оця, мого, жоден, абикотрою
- Б наше, при мені, це, усього, нічий
- В таким, моїм, всякої, тобою, кожною
- Г бозна-ким, якій-небудь, скількомсь, оця, сам

568. У якому варіанті ВСІ займенники є узагальнено-кількісними (числівниковими)?

- А тебе, чим, комусь, його, ви
- Б стількома, себе, ніскільки, котрі, воно
- В ністільки, скількома, казна-скільки, скільком? скільки-небудь
- Г будь-скільки, їхнє, іншими, ніяке, жоден

569. У якому рядку НЕ всі займенники належать до одного розряду за співвіднесенням з іменними частинами мови?

- А мій, наш, свій, їхня, якась
- Б ніхто, ніякий, нічий, стільки, жоден
- В себе, ми, ви, вони, що
- Г ніхто, мені, тобі, щось, йому

СЛОВОЗМІНА, СЛОВОТВІР І ПРАВОПИС ЗАЙМЕННИКІВ

570. За чим змінюються займенники себе, що, будь-що, стільки?

- А тільки за відмінками
- Б за родами, числами і відмінками
- В за відмінками і числами
- Г тільки за числами

571. У якому рядку ВСІ займенники пишуться разом?

- А де/чий, який/сь, аби/чим, що/небудь, ні/хто
- Б ні/стільки, який/небудь, будь/чий, казна/що, хтозна/котрий
- В аби/хто, де/який, ні/який, чий/небудь, бозна/що
- Г ні/чий, ані/скільки, аби/який, де/що, кого/сь

572. Визначте, у якому варіанті ВСІ займенники пишуться окремо:

- А на/чийхось, аби/з/ким, де/чим, на/всьому
- Б ані/скільки, будь/якому, будь/що/будь, де/з/чим
- В ні/в/якому, аби/чим, на/всій, хтозна/що
- Г будь/у/кого, ні/до/чого, аби/з/чим, де/в/котрому

573. У якому рядку ВСІ займенники пишуться з дефісом?

- А казна/хто, що/небудь, хтозна/який, будь/чий, бозна/чого
- Б казна/з/кого, аби/який, хтозна/скільки, де/котрий, хто/небудь
- В чим/небудь, хтозна/з/чим, ані/скільки, будь/хто, хто/сь
- Г будь/якого, ні/який, чий/небудь, ні/до/кого, аби/хто

574. У якому рядку ВСІ займенники змінюються лише за відмінками?

- А щось, стільки, деякий, будь-хто, я
- Б ніщо, дехто, ти, казна-скільки, свій
- В скільки, себе, що, хтось, нічим
- Г чийсь, абищо, мій, собою, аністільки

575. У якому рядку ВСІ займенники відмінюються так, як прикметники твердої групи?

- А наш, ваша, сам, які, така
- Б вона, їхні, котрий, чий, я
- В собою, тобі, ким, жодний, мій
- Г свій, інший, скількох, нами, її

576. У якому рядку ВСІ займенники мають суплетивні форми?

- А мені, тобі, нам, нашим, стільком
- Б ніхто, ніякий, нічий, ні до кого, його
- В я, ми, хто?, щось, воно
- Г він, цей, той, всякий, кожен

577. У якому рядку є кілька займенників, що мають суплетивні відмінкові форми?

А своєї, іншого, нічیه, собі, їхньому

Б мій, абихто, деяка, твій, таких

В своїм, усього, цьому, нашій, собою

Г когось, мною, чим-небудь, нами, який

578. У якому рядку ВСІ займенники можуть мати короткі форми?

А свій, той, мій, деякий

Б жодний, кожний, самий, всякий

В котрий, нічий, наш, той

Г чийсь, ваш, якийсь, цей

579. Скільки займенників ужито в реченнях: *Короткі повчання на кожен день Він [отець Микола Микосовський] публікує в Мерезжі. Такий сучасний спосіб викладення думки подобається багатьом, бо ж доступно, зручно і лаконічно. Особливо цікаво дітлахам, що робить і про що думає їхній Миколай (за О. Бреславською)?*

А чотири

Б п'ять

В шість

Г сім

580. Скільки займенників ужито в реченнях: *Після тижня нашого щоденного багатогодинного спілкування отець казав: “А зараз я вам покажу щось таке, що як почитаєте, то відразу перестанете до мене приходити. І дістав із шухляди стос газет і бюлетенів із підписаними, а частіше анонімними статтями, у яких його безпардонно обзивали, оббрівували і звинувачували у гріхах, яких він ніколи не робив” (за Л. Бублик)?*

А десять

Б одинадцять

В дванадцять

Г тринадцять

581. Скільки займенників ужито в реченнях: *Тут мене заціпило! Бо я раптом згадала, що якимось за сніданком при столі інший отець запитав у мене, чого така невиспана. Довелося розказати, що вчора дістала від о.Музички в подарунок його спогади про полон і студії “Від Ріміні до Риму”, від котрих не могла відірватися, а півночі читала ту книжку (за Л. Бублик)?*

А одинадцять

Б дванадцять

В дев’ять

Г вісім

582. Скільки займенників ужито в реченнях: *Його спілкування зі студентами завжди було простим і сповненим поваги до кожної людини. Завдяки невеликій кількості студентів владика Борис Гудзяк знав майже всіх нас особисто й намагався найперше бути нашим приятелем, а вже потім професором. Пригадую, як колись ми сиділи на сходах біля дверей аудиторії та готувалися до модуля з археології, а владика підіймався на наступний поверх. Тоді він на хвилю зупинився, сів на сходинку біля нас і почав розпитувати, як справи, що читаємо і яка зараз буде лекція (за І. Захаревич)?*

А вісім

Б дев’ять

В десять

Г одинадцять

583. У якому варіанті правильно проаналізовано морфемну будову займенників якийсь, хто-небудь, чиясь, котрої-небудь?

А корінь+закінчення

Б корінь+закінчення+постфікс

В префікс (префіксоїд)+корінь+закінчення

Г корінь+префікс+корінь

584. У якому варіанті правильно проаналізовано морфемну будову займенників *нічим, деяку, абихто, хтозна-котре*?

- А префікс (префіксоїд)+корінь+закінчення
- Б корінь+корінь+закінчення
- В префікс (префіксоїд)+корінь+постфікс
- Г корінь+закінчення

585. У якому варіанті ВСІ займенники складаються з кореня та закінчення?

- А всім, йому, воно, щось, інший
- Б кожне, сам, такого, деkim, свого
- В хто, нам, ваше, будь-котрого, собою
- Г я, ти, мого, ними, твій

586. У якому варіанті ВСІ займенники складаються з префікса (префіксоїда), кореня і закінчення?

- А бозна-яким, хто-небудь, ніяке, дечийого, абикого
- Б ністільки, тобою, скількох, оцього, отаке
- В ніхто, декотра, абищо, казна-яке, нічий
- Г мене, свої, вашими, уся, жодного

587. У якому варіанті є займенники (один, два...), які мають займенникові суфікси?

- А чий-небудь, хтозна-якою, ваше, нічого, нею
- Б такий, стількох, їхньому, тій, ти
- В аніскількима, щось, ким-небудь, вас, нам
- Г вами, собою, тебе, цією, ними

588. У якому варіанті є займенник, який має паралельні форми під час відмінювання в родовому та орудному відмінках жіночого роду?

- А свій, я, себе, чий, всякий
- Б такий, той, він, інший, ніхто
- В ти, наш, цей, хто, скільки
- Г ніщо, хтозна-який, жодний, сам, ви

589. У якому варіанті є займенник, який має паралельні форми під час відмінювання в давальному та місцевому відмінках чоловічого роду?

А мій, нічий, цей, весь, такий

Б він, наш, кожен, їхній, сам

В ми, себе, той, ніхто, котрий

Г казна-що, який-небудь, жоден, ваш, абискільки

590. Яке твердження є НЕправильним?

А Суплетивізм *ми – нас* пояснюється тим, що первісний займенник *ны* в називному відмінку змінився на займенник *мы*, а в непрямих відмінках збереглися давні форми від попередньої основи *н-* (*н-ам, н-ас, н-ами*).

Б Займенники можуть переходити в іменники (*Наші перемогли в конкурсі студентських наукових робіт*), сполучники (*То навіть жартома деякі говорять, що ідуть до о. Івана на «рентген»*), частки (*Сиджу собі та й думаю*) та зрідка в прикметники (*Я шукаю сукню не якусь, а гарну*).

В Особові займенники *я, ми, він, вона, воно, вони* мають суплетивні відмінкові форми із приставним *н*, який розвинувся (в процесі зникнення редукованих) із колишніх прийменників *вънъ, кънъ, сънъ*, наприклад: *вънъ єго – в нього, вънъ ихъ – в них*.

Г До займенникових суфіксів можна віднести лише морфи *-єб-, -об-* у займенникових словоформах *тебе, тобі, тобою, себе, собі, собою*.

ЗНАЧЕННЯ ДІЄСЛОВА, ЙОГО ГРАМАТИЧНІ ОЗНАКИ. ДІЄСЛІВНІ ФОРМИ. ДВІ ОСНОВИ ДІЄСЛОВА

591. Хто є автором праць «Дієслово – рух, дія, образ» (Київ, 1977) та «Структура українського дієслова» (Київ, 1971)?

- А Віталій Русанівський
- Б Іван Ковалик
- В Катерина Городенська
- Г Іван Вихованець

592. У якому рядку правильно охарактеризовано дієслово як частину мови?

- А самостійна повнозначна периферійна частина мови
- Б центральна самостійна повнозначна частина мови
- В периферійна службова неповнозначна частина мови
- Г центральна самостійна неповнозначна частина мови

593. Яке категоріальне значення має дієслово?

- А ознака
- Б ознака іншої ознаки
- В процесуальна ознака
- Г непроцесуальна ознака

594. У якому рядку подано латинський відповідник до терміна *дієслово*?

- А ад'єктив
- Б субстантив
- В нумератив
- Г вербатив

595. Яке твердження є НЕправильним?

- А Іменники, які називають дію або стан, не означають процесу, що протікає в часі, а передають опрідметнені дії або стани.
- Б Термін «дієслово» вперше вжито в граматиках XVI ст.
- В 1907 р. Є. Тимченко замість усталеного терміна «дієслово» вживав термін «часівник».
- Г Дієслова мають активну і широку валентність.

596. У якому рядку ВСІ дієслова належать до однієї лексико-семантичної групи?

- А співати, кидати, прагнути, зеленіти, копати
- Б животіти, кохати, синіти, пересувати, веліти
- В починати, завершувати, зупинити, гавкати, п'яніти
- Г сказати, розповідати, гукати, бубніти, промовляти

597. Валентність – це здатність дієслова:

- А виступати головним членом речення
- Б до семантичної сполучуваності з іншими словами – актантами
- В поєднуватися з необов'язковими актантами
- Г до семантичної сполучуваності з підметом

598. У реченні *Діти принесли мамі квіти* дієслово поєднується з такими актантами:

- А суб'єкт, адресат, об'єкт
- Б суб'єкт, адресат, інструменталь
- В об'єкт, адресат, засіб
- Г суб'єкт, об'єкт, локатив

599. У якому реченні вжито допоміжне дієслово?

- А Кожна весна вселяє в наші душі надію.
- Б Зчаста люди не хочуть помічати помилок близьких людей.
- В Люблю п'янкий запах сіна.
- Г Ми були молодими й безкомпромісними.

600. У якому рядку ВСІ граматичні категорії є власне дієслівними?

- А час, спосіб, вид, стан, особа
- Б особа, число, рід, відмінок
- В час, спосіб, вид, стан, перехідність / неперехідність
- Г вид, стан, перехідність / неперехідність, категорія ступенів порівняння

601. Яким часовим формам не властива категорія особи?

- А формам минулого часу та умовного способу
- Б формам теперішнього часу

В формам наказового способу
Г усім формам майбутнього часу

602. Яке твердження є правильним?

А Категорії виду, стану, способу належать до загальнодієслівних.
Б Категорія роду властива всім часовим формам дійсного способу.
В Дієприкметник має іменні категорії відмінка, роду і числа.
Г Категорія часу властива формам умовного й наказового способів.

603. Яка синтаксична роль у реченні є основною для дієслова?

А підмет
Б означення
В додаток
Г присудок

604. Яка форма дієслова може виступати будь-яким членом речення?

А дієприкметник
Б безособові форми на **-но, -то**
В інфінітив
Г дієприслівник

605. У якому рядку НЕправильно подано співвідношення дієслівної форми та її синтаксичної функції?

А дієприкметник – означення або іменна частина складеного присудка
Б безособові форми на **-но, -то** – означення
В особово-родові форми – присудок
Г дієприслівник – обставина

606. У якому рядку наведено синонім до терміна «фінітивні дієслова»?

А дієвідмінювані дієслова
Б неособові форми
В непередикативні форми
Г вербоїди

607. До вербоїдів належать такі дієслівні форми:

А особово-родові форми

Б форми дійсного, умовного й наказового способів

В інфінітив, дієприкметник, дієприслівник, безособові форми на **-но**, **-то**

Г форми минулого, давноминулого, теперішнього та майбутнього часів

608. У якому рядку ВСІ дієслівні форми є вербоїдними?

А створивши, молитися, споруджене, запрацювали б, намальовано

Б скорочена, підкреслити, витерто, подав, бронюючи

В подоланий, знесено, перемагаючи, витьохкувати, підрісши

Г декламувала, вишиваю, буду змагатися, було підросло, митимеш

609. У якому рядку ВСІ дієслівні форми є фінитивними?

А атакуватимеш, пожовтіла, розмежувати, піднісши, поливаючи

Б вивчив би, любив, пожартуйте, кохаю, обожнюватиме

В перейдуть, винеси, мугикали, піднято, цінуємо

Г знаймо, буду друкувати, анонсовано, перегорне, чубляться

610. До яких граматичних форм належать дієслівні словоформи *наздоженемо, присягнула, будете танцювати, почав би, закидай?*

А дієвідмінювані

Б непередикативні

В недієвідмінювані

Г вербоїдні

611. У якому варіанті ВСІ дієслівні словоформи є особово-родовими?

А стрибнеш, захищали, була дізналася, згіркле, підростають

Б буду співати, зроблю, написала, сказав би, присядь

В вивчено, одягла, з'ясовуєте, нехай принесе, подбаємо

Г милувалися, красуватися, височіє, розслабся, хилилося б

612. Які граматичні категорії властиві інфінітиву?

А час, особа, число

Б рід, число, відмінок

В вид, перехідність / неперехідність

Г вид, спосіб, перехідність / неперехідність

613. Інфінітив може виступати в реченні в ролі:

А означення або іменної частини складеного присудка

Б підмета і присудка

В будь-якого члена речення

Г обставини

614. У якому рядку наведено український відповідник до терміна «інфінітив»?

А дія

Б дієйменник

В ім'я

Г означення

615. Яким членом речення виступає інфінітив у реченні *Мені спало на думку співати*?

А додаток

Б підмет

В означення

Г присудок

616. Яке твердження є НЕправильним?

А Інфінітив може мати спільні з іменником суфікси, зокрема зі значенням пестливості (*спатусі, їстоньки*).

Б У реченні *Цап крутнувся, зіп'явся на дибки і... тікати, задравши хвіст* (С. Олійник) інфінітив набуває значення дійсного способу.

В Інфінітив, або неозначена форма дієслова, відповідає на питання *що робити? що зробити?*

Г Інфінітив твориться за допомоги формотворчого закінчення *-ти*, рідше – аломорфа *-ть*

617. Скільки формотвірних основ мають дієслова?

А дві

Б одну

В три

Г п'ять

618. У якому рядку ВСІ дієслівні форми утворюються від інфінітивної основи?

- А оспіване, підтримала, дзвонячи, напружений, дякував би
- Б проспіваний, збирали, кукурікав би, пожовтілі, накинувши
- В просякла, намокло б, посадивши, вирощую, загороджений
- Г знайдемо, вирішуй, синіючий, полемо, захоплюючись

619. У якому рядку ВСІ дієслівні форми утворюються від основи теперішнього часу?

- А схопивши, закоханий, пестило, нарахували б, звитий
- Б мирилися, допоможи, жевріє, знаючи, співаючий
- В рятуючи, ріжучий, червоніють, зачерпну, зустрічай
- Г творить, посадила, сидячий, зеленіючи, допікають

620. У якому рядку є дієслово, у якому основа інфінітива та основа теперішнього часу збігаються?

- А бажати, брати, вити, атакувати, гноїти
- Б бити, куняти, вишивати, клеїти, плести
- В хотіти, бігти, везти, козакувати, носити
- Г подавати, збігатися, могли, синіти, кохати

621. До якого структурного (морфологічного) класу дієслів належать дієслова *малювати, загоювати, видзвонювати, забудувати*?

- А продуктивного
- Б непродуктивного
- В дуже продуктивного
- Г малопродуктивного

622. У якому рядку ВСІ дієслова належать до дієвідмінюваних дієслівних форм?

- А бренькають, ризикни, писатиму, бряжчало, буду читати
- Б намальований, прочитаємо, мріятимемо, будеш розв'язувати, хай працює
- В будячи, привіз би, зліпимо, запалила, буду вчити
- Г завантажив, проводять, виняньчила б, плануємо, оспівувати

623. У якому рядку ВСІ дієслова належать до вербоїдних дієслівних форм?

- А виступаючи, весніє, пробуджено, прокльовуються, читай
- Б заверещить, вечоріє, малюй, хай підготує, знатимемо
- В залило, збудувавши, навчив би, дописати, притягнений
- Г збережено, вивчаючи, оспіваний, опоетизовувати, засвоївши

624. Які граматичні ознаки має дієйменник?

- А вид, стан, спосіб
- Б перехідність / неперехідність, вид, час
- В вид, перехідність / неперехідність
- Г перехідність / неперехідність, стан, спосіб

625. У якому рядку ВСІ слова належать до дієслівних форм?

- А усміхаючись, кидати, перемелений, прочитано, радію
- Б хай пам'ятає, прочитала б, одужати, дублюючий, кислий
- В переглянутий, читання, мальований, накреслено, перечитати
- Г розкрито, малюючи, зів'ялий, вірила б, будівельний

626. У якому рядку НЕ всі слова належать до дієслівних форм?

- А прикрашаючи, вишитий, колють, навчись, розповівши
- Б усміхнений, спрацьований, необхідно, пишемо, знати
- В вичитаний, формувати, прагнемо, зупинімось, керуй
- Г розповідаймо, спекла, прибираєш, розмальовано, перечитувати

627. У якому реченні іменна частина присудка виражена інфінітивом?

- А У кожної людини є про що розповісти (*М. Чабанівський*).
- Б Лиш боротись – значить жити (*І. Франко*).
- В Було ще досить рано, але Степан зайшов пообідати до їдальні, що трапилась йому по дорозі (*В. Підмогильний*).
- Г Як любо йти коханою землею і рідний вітер пити без кінця! (*В. Сосюра*)

628. У якому реченні інфінітив виступає додатком?

- А Ми маємо право на сум і любов, На щастя, на сонце і трави, І навіть на булькання зайвих розмов Ми іноді маємо право (*В. Симоненко*).
- Б Ті пісні мене вчили поважати труд людський і піт, шанувати Вітчизну мою милу, бо вона одна на цілий світ (*В. Симоненко*).
- В Сходили на базар, помилися у бані, – я вірші став писать під вечір золотий – Писав чомусь про смерть, неначе знав, що ніччю раптовий стрілів блиск вогку пониже тьму... (*В. Сосюра*)
- Г Керувати – це передбачати (*З часопису*).

629. У якому рядку наведено дієслівні форми, кожна з яких може бути схарактеризована за родом?

- А почервонілий, написаний, прогуляв, вивчили б, хотіли
- Б начитаний, намальовано, сидів, знала б, був прийшов
- В приходив, досліджений, викликав, іскрилося, шумів би
- Г вимкнений, опрацьований, зеленіючий, знаючи, сміявся

630. У якому рядку НЕ всі дієслівні форми утворені від основи інфінітива?

- А будуть вчити, шифруватимуть, спостерігай, зрозумівши, прочитав
- Б схаменувся, були зраділи, крикнув, опустілий, навчивши
- В писатимуть, схаменувся, була прийшла, прочитавши, написаний
- Г іскрилось, почервонілий, помітивши, прийшов би, знайти

631. Позначте рядок, у якому ВСІ наведені дієслівні форми утворено від основи теперішнього часу?

- А світять, казатиму, домалуйте, хай знає, захоплюючий
- Б стоятимуть, поведеш, прочитай, прасувала, прийду
- В квітуючий, розсекречують, говорімо, досліджую, навчаючи
- Г говори, кажемо, нехай танцює, прибігши, чаруючи

632. Укажіть рядки з дієслівними формами (одна, дві, ...), у яких збігаються основа інфінітива та основа теперішнього часу?

- А стояти, дозволяти, тратити, спати, бажати
- Б поливати, мазати, садити, малювати, цвісти
- В усміхатися, працювати, казати, переживати
- Г бігти, пливти, берегти, нести, везти

633. Укажіть речення, у яких інфінітив виступає обставиною?

- А Він умів не просто слухати, а викликати у свого співрозмовника бажання висловити все, що важким тягарем лежало на серці (З. Тулуб).
Б Ідуть дівчата в поле жати (Т. Шевченко).
В Ясне сонце почало підніматися десь далеко за лісом (О. Гончар).
Г Стала наближатися година рушати в дорогу (С. Васильченко).

634. Укажіть речення, у яких інфінітив виступає додатком?

- А Треба було їхати в місто на базу відвозити здобич (Іван Багряний).
Б Страшно власти у кайдани, Умирать в неволі, А ще гірше – спати, спати, І спати на волі (Т. Шевченко).
В Прилітає зозуленька над ним покувати (Т. Шевченко).
Г Навчив журавлик хлопчика літати (Б. Олійник).

635. У яких реченнях неозначена форма дієслова набуває значення дійсного способу?

- А Ми звикли друзів зустрічати на повну широчінь сердець (Л. Дмитерко).
Б Все вдається, все біжить, тільки б жити, тільки б жить (П. Тичина).
В Цап крутнувся, зіп'явся на дибки і... тікати, задравши хвіст (С. Олійник).
Г Нас пригоди спинити не в силі (П. Грабовський).

636. У якому реченні неозначена форма дієслова набуває значення бажального способу?

- А Він рад буде навіть поступитися чим-небудь, аби привести діло до кінця (Панас Мирний).
Б От аби мені хоч раз бабахнути, – аж мружусь від задоволення, уявляючи, як би я стрельнув із стаєра (М. Стельмах).
В Люди жати, а ми на межі лежати (народна творчість).
Г Швидше будемо писати, бо хочеться спати і вам, і мені (Т. Шевченко).

637. У якому реченні неозначена форма дієслова набуває значення наказового способу?

А Тільки й на думці, що Павло; як би то хутче побачитись! (*Марко Вовчок*)

Б – Е-ех! – позіхнув хтось у гурті, аж луна пішла кругом, – поборотися б з ким оце абощо... (*С. Васильченко*)

В – Покликати, – коротко звелів султан, і в його голосі чулася нетерплячка (*П. Загребельний*).

Г Я їй розказувати, а вона сміятись та радіти (*Марко Вовчок*).

638. У якому рядку правильно визначено основу теперішнього часу для дієслова козакувати?

А козакуй-

Б козак-

В козакува-

Г козаку-

639. У якому рядку правильно визначено основу інфінітива для дієслова котити?

А коч-

Б коти-

В кач-

Г кот-

640. У якому рядку правильно визначено презентну основу для дієслова рити?

А рит-

Б рити

В ри-

Г рий-

641. У якому рядку правильно визначено основу теперішнього часу для дієслова муркотати?

А муркота-

Б муркот-

В муркоч-

Г муркот'-

642. Укажіть правильне твердження:

- А Від основи інфінітива утворюються дієслова умовного способу.
- Б Від інфінітивної основи утворюються дієприслівники недоконаного виду.
- В Від основи теперішнього часу утворюються дієприкметники минулого часу.
- Г Від презенсної основи утворюються дієприслівники доконаного виду.

643. Укажіть правильне твердження:

- А Від основи інфінітива утворюються особові форми теперішнього часу.
- Б Від презенсної основи утворюються дієслова минулого часу.
- В Від основи теперішнього часу утворюються особові форми наказового способу.
- Г Від інфінітивної основи утворюються форми майбутнього часу доконаного виду.

644. У якому рядку ВСІ дієслівні форми утворюються від основи інфінітива?

- А віяли, підбурювала б, послухайте, розгорнувши, висіяний
- Б запалало б, виривши, зрозумілий, вив, вичитане
- В битий, заморожений, підсолюючи, прооперувавши, навчу
- Г гуляє, прийди, ведучи, розкажуть, жевріюча

645. У якому рядку ВСІ дієслівні форми утворюються від основи теперішнього часу?

- А сидимо, розбиті, піднесете, сплять, біжи
- Б повідала, насоливши, розкраяне, повдовілий, вивчили б
- В закохаються, вийдїть, смажачи, перегородило, пише
- Г прийди, заморожуючий, толкуючи, гудеш, запалю

КАТЕГОРІЯ ВИДУ

646. Укажіть правильне твердження:

- А Усі дієслова становлять видові пари.
 Б Видова пара – це дві граматично тотожні дієслівні словоформи, що розрізняються лише лексичним значенням.
 В Категорія виду (аспект) – це дієслівна морфологічна категорія мішаного, словозмінно-словотвірного, типу, яка вказує на відношення дії, названої дієсловом, до суб'єкта.
 Г Розділ граматики, який вивчає дієслівний вид і всю сферу видових і суміжних з ними значень, називається аспектологією.

647. У якому рядку ВСІ дієслівні форми доконаного виду?

- А розжарений, підготуйтеся, забинтовано, буду ілюструвати, висадивши
 Б посивілий, випити, брикне, заморожено, опублікувавши
 В обмежитися, підмовляв би, защебетали, позолочений, підрісши
 Г сіятиме, пливуть, вихлюпуй, співчуваючи, несла би

648. Від дієслів доконаного виду НЕ утворюється:

- А простий майбутній час
 Б минулий час
 В теперішній час
 Г давноминулий час

649. До якого типу видових пар належать дієслівні пари *принести – приносити, загребти – загібати, надіслати – надсилати*?

- А імперфективаційні
 Б перфективаційні
 В суплетивні
 Г акцентуаційні

650. У якому рядку НЕ всі дієслова є парновидовими?

- А допомагати, класти, допекти, піднести, замикати
 Б зігріти, викорчовувати, витягти, випікати, зробити
 В викрасти, вибрати, бити, закотити, засипати

Г покрикувати, веліти, гордувати, відростити, форсувати

651. У якому рядку є суплетивні видові пари?

А підказати – підказувати, допекти – допекати, зігріти – зігрівати, падати – впасти

Б нарвати – наливати, зеленіти – позеленіти, програмувати – запрограмувати, закотити – заковувати

В темніти – стемніти, розв'язати – розв'язувати, брати – взяти, блимати – блимнути

Г виносити – виношувати, лити – налити, чіпляти – почепити, зігріти – зігрівати

652. Яким способом утворюються дієслова недоконаного виду засипати, розрізати?

А префіксація

Б акцентуаційний (зміна наголосу)

В суфіксація

Г чергування звуків

653. Яке твердження є НЕправильним?

А Додаткову семантику, яка вноситься в дієслова афіксами разом із видовим значенням, називають способом дієслівної дії.

Б Одновидові – це непарні дієслова одного виду, уживаються в одній формі: або доконаного, або недоконаного виду.

В Двовидові дієслова поєднують в одній формі значення обох видів.

Г Парновидові дієслова не утворюють видових пар.

654. У якому рядку ВСІ дієслова є одновидовими доконаного виду?

А писати, рахувати, зачитувати, пришвидшувати, котити

Б їздити, мріяти, мешкати, залицятися, покашлювати

В арештувати, гарантувати, наслідувати, вінчати, женити

Г розпищатися, налітатися, затреміти, попрацювати, відквітувати

655. У якому реченні двовидове дієслово має значення недоконаного виду?

А Давно організували б зустріч, якби була можливість.

Б Завтра вінчатиму молодят.

- В Цю справу слідчий уже розслідував.
Г Загін згодом атакує ворога.

656. Дієслово, що виражає граматичне значення доконаного чи недоконаного виду залежно від контексту, не змінюючи морфологічної форми, називається:

- А одновидовим доконаного виду
Б парновидовим
В двовидовим
Г одновидовим недоконаного виду

657. Яке твердження є НЕправильним?

- А Форми майбутнього часу утворюються тільки від дієслів недоконаного виду.
Б Двовидове дієслово – дієслово, що вживається то в значенні доконаного, то недоконаного виду, не маючи морфологічних ознак розмежування.
В Дієслівні морфологічні категорії часу і способу у своїх внутрішніх межах орієнтовані на відображення позамовної дійсності.
Г До невластне-дієслівних категорій належать категорії особи, числа та роду.

658. Залежно від реалізації виду дієслова української мови можуть поділятися на такі групи:

- А двовидові, одновидові і непарновидові
Б парновидові, непарновидові, двовидові
В непарновидові, парновидові і одновидові
Г двовидові, одновидові і суплетивні

659. До формотворчих в українській мові належать такі префікси:

- А на-, від-, по-, з-/с-, в-/ у-, під-, про-
Б на-, за-, роз-, об-, в-/ у-, пере-, про-
В на-, за-, по-, з-/с-, в-/ у-, при-, про-
Г на-, за-, по-, над-, в-/ у-, при-, ви-

660. НЕ є видовими парами дієслова, наведені в рядку:

- А купити – накупити, коментувати – відкоментувати, різати – різнути
Б ловити – піймати, м'якнути – пом'якнути, шифрувати – зашифрувати
В твердіти – затвердіти, ревнувати – приревнувати, брати – взяти
Г ділити – поділити, будувати – побудувати, шукати – знайти

661. У якому рядку ВСІ інфінітиви вжиті у формі доконаного виду?

- А Безперечно, такий телескоп без дефектів всього лиш за вісім років державности створити важко. Це дуже складна система дзеркал. Але ж принаймні можна було б уже мати хоч якийсь проєкт (*Л. Костенко*).
Б Що повинна була відразу зробити Україна? Насамперед – об'єктивно оцінити ситуацію. Поставити свою оптику, свою систему дзеркал. Розробити свою гуманітарну політику, її стратегію та пріоритети. Зафіксувати себе у свідомості людства парадоксом молоді держави з тисячолітньою культурою, що була досі заблокована в силу історичних причин (*Л. Костенко*).
В Та ще такий тепер час настав, що кожен може пускати зайчики зі свого балкона. Кожен може дивитися в перевернутий бінокль. Кожен може все розглядати крізь свою призму (*Л. Костенко*).
Г Закомплексована феміністка, зиркнувши на себе у своє дамське дзеркальце, може заявити: «Літератури у нас нема». Якись архаїчні щелепи можуть пережовувати у пресі нестерпне для слуху слово «жид». Державний діяч колгоспного типу може привселюдно з трибуни ностальгувати за колискою братніх народів (*Л. Костенко*).

662. У якому рядку ВСІ дієслова є одновидовими?

- А знайти, заспівати, розгаласуватися, присолодити, сіпнути
Б розхворітися, затоваришувати, акредитувати, забирати
В одквітнути, грюкнути, посумувати, покрикувати, перегніватися
Г попідпорядковувати, поназбирувати, відіслати, розреготатися

663. У якому рядку наведено видові пари до дієслів їхати, їсти, підписати, виклика́ти?

- А заїхати, поїсти, підписувати, ві́кликати
Б приїхати, доїсти, підписувати, ві́кликати

В приїхати, поїсти, підписувати, вікликати

Г приїхати, поїсти, писати, вікликати

664. Дієслова *вінчати, веліти, мовити, женити, розслідувати* **в граматиці традиційно визначають як:**

А одновидові недоконаного виду

Б парновидові

В двовидові

Г одновидові доконаного виду

665. Акцентуаційним способом **створяться видові пари від УСІХ дієслів, наведених у рядку:**

А випікати, скликати, набирати

Б викликати, насипати, видирати

В розсипати, розкидати, присилати

Г викидати, засипати, розрізати

666. У якому рядку наведено групи дієслів, які належать до одновидових недоконаного виду?

А дієслова на позначення професійної і непрофесійної діяльності людини; дієслова зі значенням мовлення; дієслова на позначення односпрямованого руху

Б дієслова зі значенням звучання; дієслова на позначення різноспрямованого руху; дієслова, що означають нерегулярні дії, утворені префіксально-суфіксальним способом

В дієслова зі значенням мислення; дієслова, що позначають початкову фазу розгортання дії; дієслова зі значенням набуття певної ознаки, уподібнення до чогось

Г дієслова зі значенням зневаги; дієслова, що означають короткотривалу дію; дієслова, що позначають достатність довго виконуваної дії, утворені префіксально-постфіксальним способом

667. У якому реченні двовидове дієслово виражає граматичне значення доконаного виду?

А Реформування звітності для зовнішніх користувачів перебуває на проміжному етапі: база даних показників сайту поступово адаптується для використання в аналітичних цілях.

Б Крім того, Національний банк концентрує та стандартизує методологію складання показників статистичної звітності, що дозволить уникнути їх дублювання та підвищити якість даних.

В Національний банк удосконалює та централізує систему збору, оброблення та поширення статистичної інформації.

Г До кінця 2015 року ми плануємо й надалі стандартизувати та централізувати звітність, яка подавалася регіональними представництвами регулятора до обласних держадміністрацій та органів статистики.

668. Укажіть правильне твердження:

А Роди дії – підпорядковані категорії аспектуальності пари дієслів, одне з яких характеризується якимось додатковим семантичним значенням: повторюваності, розподільності, однократності і под.

Б Парновидове дієслово – дієслово, що вживається в значенні то доконаного, то недоконаного виду, не маючи морфологічних ознак розмежування.

В Недоконаний вид дієслова – одна з трьох грамем категорії виду, яка означає, що дія триває, не має внутрішнього обмеження, не досягає внутрішньої межі і тому не є завершеною в часі.

Г Морфологічні класи дієслів – те саме, що дієслівні роди.

669. НЕ є способом творення видових пар дієслів:

А суфіксація

Б суплетивізм

В дезафіксація

Г акцентуація

670. Дієслівні роди, що об'єднують одновидові дієслова доконаного виду, поділяють на групи:

А часові, кількісні, результативні

Б починальні, обмежувальні, фінитивні

В фазові, фінитивні, багатократні

Г багатократні, однократні, кількісні

671. У якому рядку ВСІ дієслівні форми недоконаного виду?

А хотіла б, красувалися, нехай рознесе, підриваючи, берімо

Б виконувати, усвідомлюючи, спатоньки, виявили б, збережено

В будеш пам'ятати, шелестітиму, тріщали, в'янучий, шито

Г починайте, їдемо, позначене, падають, думаючи

672. У якому рядку ВСІ видові пари утворені суфіксацією?

А відкотити – відкочувати, переслати – пересилати, перепливти – перепливати

Б знебарвити – знебарвлювати, зв'язати – зв'язувати, виповзти – виповзати

В підписати – підписувати, випити – випивати, розрізати – розрізати

Г завести – заводити, ототожнити – ототожнювати, вішати – повісити

673. У якому рядку ВСІ дієслова є одновидовими недоконаного виду?

А гостювати, ходити, гребувати, підбріхувати, гадати

Б гриміти, заморгати, гидувати, вчителювати, афішувати

В підвивати, водити, експортувати, лікарювати, полетіти

Г абстрагувати, шипіти, пописувати, зимувати, продівувати

674. Скільки дієслівних форм недоконаного виду використано в реченні *Мене тут забудуть, а я приїжджатиму восени відразу до парку Потоцьких... Брестиму пожовтілим листям, дихатиму з ним, з містом, посвіжілим повітрям і радітиму, що повернувся додому, у місто, де для мене не буває літніх місяців (І. Ципердюк)?*

А чотири

Б п'ять

В шість

Г сім

675. У якому рядку ВСІ пари дієслів є співвідносними видовими формами?

А будувати – збудувати, співати – поспівати, вилити – вилити, забрати – забирати

Б солити – підсолити, красти – украсти, виповзти – виповзати, писати – написати

В нумерувати – пронумерувати, шукати – знайти, склика́ти – склі́кати, стукати – постукувати

Г пекти – спекти, забрати – забирати, розрізати – розріза́ти, ловити – піймати

676. Видова пара – це...

А співвідносні дієслова, що розрізняються тільки граматичним значенням виду і відтінками лексичного значення

Б дві лексично тотожні дієслівні словоформи, що розрізняються між собою лише граматичним значенням виду

В дієслова, що вживаються в значенні то доконаного, то недоконаного виду, не маючи морфологічних ознак розмежування

Г два дієслова, які відрізняються граматичним значенням, словотворчими засобами при цьому виступають префікси або суфікси

677. Дієслова, які не протиставляються за видовою ознакою в межах видової пари, називаються:

А одновидовими

Б двовидовими

В парновидовими

Г видовою парою

678. Префіксальні, префіксально-суфіксальні та префіксально-постфіксальні деривати, які виражають цілісні дії або стани, – це...

А парновидові дієслова

Б двовидові дієслова

В одновидові дієслова доконаного виду

Г непарновидові дієслова недоконаного виду

679. До двовидових дієслів належать...

А дієслова, які, виражаючи однакове граматичне значення виду, розрізняються тільки префіксами

Б дієслівні основи іншомовного походження, запозичені переважно із західноєвропейських мов і оформлених на українському ґрунті за допомоги суфіксів *-ува-*, *-ізува-* / *-изува-*, *-фікува-*

В дієслова, між якими не існує ніяких інших значенневих відмінностей, крім власне видових

Г співвідносні дієслова, що відрізняються тільки значенням виду

680. Яким способом утворені видові пари *вішати – повісити, падати – впасти, чіпляти – почепити, кланятися – поклонитися, ковтати – проковтнути*?

А імперфективацією

Б префіксацією

В конфіксацією

Г суфіксацією

681. Визначте, у якому рядку НЕ всі дієслова мають доконаний вид:

А принести, злетіти, розрізнити, підв'язати, запитати

Б врятувати, замерзнути, допомогти, подорожчати, завітати

В обеззброїти, віддячити, скинути, випрасувати, стукнути

Г пояснити, вирости, насміхатися, прикрасити, знебарвити

682. Виберіть рядок, УСІ дієслова в якому утворюють видові пари суфіксальним способом:

А підписувати, ступати, скошувати, брати, скакати

Б перевозити, засівати, догоджати, ловити, вінчати

В перечитати, заробляти, вишити, допомогти, підбити

Г переконувати, впливати, шукати, відмежовувати, робити

683. Видові пари УСІХ дієслів якого рядка творяться префіксальним способом?

А вибирати, робити, читати, шифрувати, лімітувати

Б коротшати, рахувати, будувати, жовкнути, ревнувати

В дрібнішати, дорожчати, дозувати, гоїти, скликати

Г ділити, м'якнути, модернізувати, готувати, шукати

684. У якому реченні вжито дієслово, яке належить до починального дієслівного роду?

А Тихо закапав холодний і пронизливий дощ (П. Панч).

Б Пухкий сніг засипав землю, будинки (М. Коцюбинський).

В Тойді Катерина Буде собі московкою, Забудеться горе; А поки що, нехай люде Що хотять говорять (*Т. Шевченко*).

Г Терлецький загородив невеличкий куток собі в подвір'я (*Іван Нечуй-Левицький*).

685. У якому рядку ВСІ дієслова належать до дієслівного роду зі значенням недостатньої інтенсивності дії?

А прибудувати, підкрутити, надбігти, припекти, надгризти

Б прим'яти, підсушити, надкусити, підпороти, надірвати

В прикрасити, підписати, надломити, приварити, підчистити

Г пришити, підлити, присмажити, надтесати, надбудувати

КАТЕГОРІЯ ПЕРЕХІДНОСТІ / НЕПЕРЕХІДНОСТІ. КАТЕГОРІЯ СТАНУ

686. У якому рядку ВСІ дієслова у словосполученнях є перехідними?

А віддавати борги, розкрити дужки, заглядати у вікно, не прийти вчасно

Б не завершити завдання, цінувати колегу, цікавитися літературою, згадувати літо

В зустрітися на вулиці, затамувати подих, намалювати соняшника, переконати опонента

Г насипати муки, подарувати квіти, не вивчити вірша, пояснити матеріал

687. У якому рядку ВСІ дієслова є НЕперехідними?

А перебігти, вигнати, рахувати, навчати, будувати

Б випити, написати, відчитати, нести, не розуміти

В розквітнути, куняти, бігти, стати, старіти

Г пролити, сунути, споруджувати, знаходити, насипати

688. У якому реченні вжито дієслово пасивного стану (за В. Виноградовим)?

А За матерньою поміччю хлопчик не забарився умитися, приборатися (*Панас Мирний*).

Б Залізо ржавіє, не знаходячи собі застосування, стояча вода цвіте, а на холоді вкривається кригою, розум же людини, не знаходячи собі застосування, хиріє (*В. Сухомлинський*).

В Косар на луці косу дзвінко клепле (*М. Рильський*).

Г І згадується Улянці дідова казка (*О. Донченко*).

689. До якого різновиду зворотних дієслів належать дієслова цілуватися, обніматися, битися, сваритися?

А власне зворотні

Б безоб'єктно-зворотні

В взаємно-зворотні

Г пасивно-зворотні

690. Яке твердження є НЕправильним?

А Категорія перехідності / неперехідності не є загальнодієслівною.

Б Від перехідних дієслів утворюються пасивні форми із постфіксом *-ся*.

В Неперехідні дієслова не мають співвідносних форм пасивного стану і є (за В. Виноградовим) позастановими.

Г Перехідні дієслова означають дію, спрямовану на об'єкт, і вимагають прямого додатка у формі знахідного відмінка без прийменника, родового відмінка при запереченні, родового відмінка зі значенням частини від цілого.

691. Які семантичні групи дієслів належать до перехідних?

А дієслова зі значенням стану

Б дієслова зі значенням односпрямованого руху

В дієслова зі значенням звучання (передають звуки тварин, комах і неживої природи)

Г дієслова зі значенням конкретної фізичної дії

692. У якому реченні вжито дієслово активного стану (за сучасною концепцією)?

А ...шляхи ґрунтові забруковуються (*І. Муратов*).

Б По всій долині розгорталося бурхливе будівництво (*О. Гончар*).

В Командире, хай поблизу Дніпра відпочине воїна душа (*М. Стельмах*).

Г Даринці ще довго чувся лагідний голос батька.

693. До якої групи позастанових, на думку В. Виноградова, належать дієслова на зразок світлішати, спати, ходити?

А перехідні дієслова

Б неперехідні дієслова без *-ся*

В неперехідні безособові дієслова

Г неперехідні дієслова на *-ся*, що без *-ся* не вживаються

694. У якому рядку подано визначення категорії стану (за сучасною концепцією О. Бондарка, І. Милославського)?

А морфолого-словотвірно-синтаксична категорія, яка виражає відношення дії або стану до об'єкта

Б морфолого-словотвірно-синтаксична категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта

В морфолого-словотвірно-синтаксична категорія, яка виражає відношення дії або стану до внутрішньої межі або результату

Г морфолого-словотвірно-синтаксична категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта та об'єкта

695. Яке твердження є правильним?

А За сучасною теорією категорії стану, усі зворотні дієслова належать до активного стану.

Б До зворотного стану належать дієслова на *-ся*, що утворені від перехідних дієслів, але не можуть мати при собі додатка в О. в. зі значенням реального виконавця дії.

В Дієслова активного стану означають дію, спрямовану на граматичний суб'єкт.

Г У сучасному українському мовознавстві панує одностайність у розумінні категорії стану.

696. У якому рядку ВСІ дієслова є перехідними?

А кохати, митися, чистити, дивитися, позичити

Б вболівати, скреготати, белькотіти, стрибати, дивуватися

В розвантажити, перенести, відрахувати, налити, зустріти

Г розкрити, скласти, бігти, проспівати, спати

697. У якому рядку ВСІ дієслова в словосполученнях є НЕперехідними?

- А косити траву, почати роботу, розпалити вогнище, освітлювати вулицю, не знати батька
- Б готуватися до іспиту, листуватися з товаришем, молодіти душею, тихо зітхати, сидіти за столом
- В фальсифікувати документ, співати в ансамблі, йти через ліс, позичити грошей, думати про Україну
- Г сідати на землю, торкнутися руки, зносити хмиз, не милувався краєвидом, медитувати щодня

698. У якому реченні є дієслово зворотного стану (за В. Виноградовим)?

- А По всій долині розгорталося бурхливе будівництво (*О. Гончар*).
- Б ...шляхи ґрунтові забруковуються, під бруківкою в'яне трава (*І. Муратов*).
- В Він сміявся найгучніше.
- Г Всі метнулись хутко з хати (*Леся Українка*).

699. Хто з мовознавців дотримується думки, що категорія стану передає відношення дії до суб'єкта та об'єкта?

- А Федір Буслаєв
- Б Олександр Бондарко
- В Віктор Виноградов
- Г Ігор Милославський

700. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

- А За В. Виноградовим, категорія стану не є загальнодієслівною, оскільки він виділяє позастанові дієслова.
- Б За В. Виноградовим, є дві грамеми категорії стану: активний стан, пасивний стан.
- В За В. Виноградовим, є чотири групи дієслів: активного стану, пасивного стану, зворотного стану, позастанові.
- Г За В. Виноградовим, активний стан мають лише перехідні дієслова, а пасивний – неперехідні дієслова із постфіксом *-ся*, які утворені

від перехідних без зміни лексичного значення й можуть мати при собі додаток-агентив в орудному відмінку.

701. До якого різновиду зворотних дієслів належать дієслова *митися, голитися, одягатися, купатися*?

- А власне зворотні
- Б безоб'єктно-зворотні
- В пасивно-зворотні
- Г взаємно-зворотні

702. До якого стану (за сучасною концепцією) належить виділене дієслово в реченні *Михайлик заворожено дивився, як зерно поволі **сиплется з відра в мішок*?**

- А позастанове
- Б активного
- В пасивного
- Г зворотно-середнього

703. До якої групи позастанових, на думку В. Виноградова, належить дієслова на зразок *не лежить, хочеться, світає*?

- А дієслова на *-ся*, лексичне значення яких відрізняється від відповідних перехідних дієслів без *-ся*
- Б неперехідні дієслова без *-ся*
- В неперехідні безособові дієслова
- Г неперехідні дієслова на *-ся*, що без *-ся* не вживаються

704. У якому рядку подано визначення дієслівної категорії *перехідності / неперехідності*?

- А морфолого-словотвірної-синтаксичної категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта
- Б морфолого-словотвірної-синтаксичної категорія, яка виражає відношення дії або стану до об'єкта
- В морфологічна дієслівна категорія словозмінно-словотвірної типу, яка вказує на відношення дії до її внутрішньої межі або результату
- Г морфолого-словотвірної-синтаксичної категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта та об'єкта

705. Яке твердження щодо дієслова в реченні *Юнак грає в оркестрі народних інструментів* є правильним?

- А Це дієслово є перехідним.
- Б Це дієслово є неперехідним.
- В Це дієслово є непрямо-перехідним.
- Г Це дієслово є перехідним, ужитим у значенні неперехідного.

706. У якому рядку ВСІ дієслова є перехідними?

- А насміхатися, дихати, ковзатися, належати, гарчати
- Б засолити, перекрити, гукнути, запросити, женити
- В збудувати, не віднести, здобути, не сумувати, засолити
- Г налітати, впорядкувати, штрафувати, сіпати, читатися

707. У якому рядку ВСІ дієслова в словосполученнях є НЕперехідними?

- А висловити вдячність, не знати долі, повісити картини, подарувати коханій, відмовити у проханні
- Б виступити на мітингу, трудитися з усіма, любити поезії, вивчається істориками, розгомонілися серед друзів
- В ходити пішки, не славити ворогів, сумувати за рідними, користуватися пільгами, відзвітувати про поїздку
- Г працювати завзято, поспати в готелі, навчатися мови, одружитися з однокласником, сидіти в куцах

708. У якому реченні є дієслово пасивного стану (за сучасною концепцією категорією стану)?

- А Сміються, плачуть солов'ї і б'ють піснями в груди (*Олександр Олесь*).
- Б Він знався на музиці (чи не єдиний з вас) (*В. Герасим'юк*).
- В Ця штучна тканина дуже легко рветься.
- Г Рветься серце в далеку дорогу.

709. Яке твердження є правильним?

- А За сучасною концепцією категорії стану, дієслова бувають: активного стану, пасивного стану, позастанові.
- Б За В. Виноградовим, усі неперехідні дієслова є позастановими.
- В За сучасною концепцією категорії стану, всі дієслова мають стан: активний або пасивний.

Г За В. Виноградовим, усі дієслова із постфіксом **-ся** є зворотного стану.

710. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

А Дієслівна категорія перехідности / неперехідности є міжрівневою словотвірною-синтаксичною.

Б Перехідність і неперехідність дієслів має свої словотворчі маркери.

В Неперехідними є передусім дієслова зі значенням стану.

Г Перехідні дієслова передають дію, спрямовану на об'єкт.

711. До якого різновиду зворотних дієслів належать дієслова *пригадуватися, чутися, уявлятися*?

А безоб'єктно-зворотні

Б пасивно-зворотні

В взаємно-зворотні

Г власне зворотні

712. Які групи дієслів переважно належать до перехідних?

А дієслова із постфіксом **-ся**

Б відад'єктивні дієслова із суфіксами **-і-, -ну-, -а-**

В дієслова зі значенням різноспрямованого руху

Г дієслова зі значенням мовлення

713. До якої групи позастанових, на думку В. Виноградова, належить дієслова на зразок *зжитися, стукатися, добігатися*?

А неперехідні безособові дієслова

Б неперехідні дієслова на **-ся**, що без **-ся** не вживаються

В дієслова на **-ся**, утворені від тих неперехідних дієслів, що можуть уживатися без **-ся**

Г неперехідні дієслова без **-ся**

714. У якому рядку подано визначення категорії стану (за В. Виноградовим)?

А морфолого-словотвірною-синтаксичною категорією, яка виражає відношення дії або стану до об'єкта

- Б** морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії, яка виражає відношення дії або стану до результату
- В** морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта
- Г** морфолого-словотвірної-синтаксичної категорії, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта та об'єкта

715. Яке твердження щодо дієслова в реченні Катруся читає з трьох років є правильним?

- А** Це дієслово є перехідним, ужитим у значенні неперехідного.
- Б** Це дієслово є непрямо-перехідним.
- В** Це дієслово є перехідним.
- Г** Це дієслово є неперехідним.

716. Відшукайте варіант, у якому ВСІ дієслова в словосполученні є перехідними:

- А** зустрічаю друзів, пахне сіном, грати роль, щиро дякувати
- Б** не бачила сестри, пас ягнята, говорити правду, шануймо батьків
- В** написали диктант, принеси води, не чути співу, подякувати господарям
- Г** дивіться фільм, дякуємо долі, їдуть поїздом, граємо в шашки

717. У якому рядку ВСІ дієслова є НЕперехідними?

- А** підкреслити, наїдатися, проказати, згрібати, зеленіти
- Б** кліпати, цвісти, зітхати, голити, задуматися
- В** їхати, червоніти, кашляти, боятися, світати
- Г** прати, білити, вигнати, перестрибнути, копати

718. У якому реченні перехідне дієслово вжито в значенні неперехідного?

- А** Ця розквітла яблуня нагадує мені дитячі роки.
- Б** Мені добре спиться під спів солов'їв.
- В** Навіть вправний художник може малювати картину не один рік.
- Г** Петрик малює з раннього дитинства.

719. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

А Категорії стану і перехідности / неперехідности є власне дієслівними.

Б Категорія стану і категорія перехідности / неперехідности не пов'язані між собою.

В Перехідні дієслова утворюють співвідносні граматичні форми активного й пасивного стану.

Г Категорії стану, перехідности / неперехідности є загальнодієслівними.

720. До якого різновиду зворотних дієслів належать дієслова *веселитися, хвилюватися, дивуватися*?

А непрямо-зворотні

Б безоб'єктно-зворотні

В пасивно-зворотні

Г загально-зворотні

721. Скільки дієслів активного стану (за В. Виноградовим) є в реченнях: *Слово перетворює воду повсякдення на Вино Святощів* (О. Бердник). *Хай оживає істина стара: Людина починається з добра* (Л. Забашта). *Спинись, людино, досить спотикатись на філософських каменях, облиш свій практицизм* (Н. Диб'як). *Тупого болю не заглушиш Розпачливим криком ночі* (Василь Еллан)?

А три

Б чотири

В два

Г сім

722. До якого стану (за сучасною концепцією) належить виділене дієслово в реченні *Наш пес Бровко кусався навіть тоді, коли був щеням*?

А пасивного

Б активного

В зворотно-середнього

Г позастанове

723. До якої групи позастанових, на думку В. Виноградова, належать дієслова на зразок *сміятися, пишатися, боятися*?

- А дієслова на *-ся*, утворені від тих неперехідних дієслів, що можуть уживатися без *-ся*
- Б неперехідні безособові дієслова
- В неперехідні дієслова на *-ся*, що без *-ся* не вживаються
- Г неперехідні дієслова без *-ся*

724. Які дієслова науковці називають непрямо-перехідними (невласне-перехідними)?

- А дієслова, які означають дію, спрямовану на об'єкт, і вимагають прямого додатка
- Б дієслова, які означають дію, яка не переходить на інший предмет
- В дієслова, які означають дію, опосередковано спрямовану на об'єкт, і мають при собі непрямі додатки
- Г перехідні дієслова, які вживаються в значенні неперехідних

725. У якому рядку НЕправильно подано іншомовний відповідник до терміна?

- А стан – аспект
- Б неозначена форма дієслова – інфінітив
- В категорія перехідности / неперехідности – категорія транзитивности / нетранзитивности
- Г дієслово – вербатив

КАТЕГОРІЯ СПОСОБУ

726. Яке твердження є правильним?

- А Категорія способу – морфологічна словозмінна категорія, яка виражає відношення дії чи стану до моменту мовлення.
- Б Категорія виду – загальнодієслівна граматична категорія мішаного, словозмінно-словотвірного типу, яка вказує на відношення дії, названої дієсловом, до дійсности.
- В Категорія перехідности / неперехідности дієслова вказує на відношення дії, названої дієсловом до суб'єкта (виконавця дії або

носія стану) і об'єкта (предмета, на який спрямовується дія або стан у процесі їх реалізації).

Г Категорія стану – дієслівна граматична категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта, який буває діючим (активним) або недіючим (пасивним).

727. Значення реальної дії чи реального стану або процесу передає:

А наказовий спосіб

Б дійсний спосіб

В умовний спосіб

Г бажальний спосіб

728. Категорія способу не містить граматичного значення, указанного в рядку:

А дійсний, умовний, наказовий, спонукальний

Б наказовий, дійсний, умовний, теперішній

В кон'юнктив, індикатив, оптатив, імператив

Г умовний минулий, дійсний, наказовий, умовний

729. У якому рядку НЕправильно наведено український відповідник терміна?

А кон'юнктив – умовний спосіб

Б індикатив – дійсний спосіб

В оптатив – спонукальний спосіб

Г імператив – наказовий спосіб

730. Грамемами бажального та спонукального способу категорію способу доповнив:

А Віталій Русанівський

Б Іван Вихованець

В Ілля Кучеренко

Г Арнольд Грищенко

731. У якому реченні дієслово вжито у формі й значенні умовного способу?

А Ви б, тітко, самі пішли у двір, упали панові в ноги, може, він змилується і відпустить Миколу (*І. Тобілевич*).

Б Якби мої думи німії на струни проречисті впали, зайшлись би плачем мої струни і сміхом дитячим заграли (*Леся Українка*).

В Якби оті проміння золоті у струни чарами якими обернути... (*Леся Українка*)

Г Коли ти любиш рідний край, гори, палай! (*М. Вороний*)

732. У якому рядку ВСІ дієслівні форми належать до дійсного способу?

А Вже почалось, мабуть, майбутнє. Оце, либонь, вже почалось... Не забувайте незабутнє, воно вже інеєм взялось (*Л. Костенко*).

Б Гусак засичав на ондатру: мовляв, мало тобі риби в заплаві, а ти ще й мого гусенятка хочеш? Лише підпливи – вб'ю! (*М. Вінграновський*)

В Ти знов прийшла, моя печальна музо. Не бійся, я не покладаю рук. Пливе над світом осінь, як медуза, і мокре листя падає на брук (*Л. Костенко*).

Г Заворожу і зачарую, твій світ собою заступлю, запаморочу, замилую, себе, шалена, загублю (*Г. Світлична*).

733. УСІ дієслова дійсного способу в рядку:

А давав би, читайте, ходила, пектимо, сів

Б приходить, дозволено, стереже, буду кликати, дав

В даси, зробиш, казав, пишу, стоятиму

Г обмежилися, борімося, загориться, матимеш, писав

734. У якому реченні НЕ вжиті дієслова наказового способу?

А Хай не розбудить смутку телефон. Нехай печаль не зрушиться листами. Хай буде легко. Це був тільки сон, що ледь торкнувся пам'яті вустами (*Л. Костенко*).

Б Нудьга гнітить... Недуже серце скніє – німа, холодна пустка у душі... Де ж ти? Вернись, утрачена надіє, і зворуши! (*М. Вороний*)

В Нехай у грудях ти чудове серце маєш і серце те усіх збавля, бо всіх до нього ти ласкаво пригортаєш. Та, коли ти Вкраїни не кохаєш, – ти не моя! (*М. Вороний*)

Г Ой не крийся, природо, не крийся, що ти в тузі за літом, у тузі. У туманах ти сниш... А чогось так сичі розридалися в лузі (*П. Тичина*).

735. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Дієслівні форми способу, крім своєї первинної категорійної функції, у відповідних мовленнєвих контекстах можуть набувати вторинних функцій – способових та часових.
- Б** Наказовий спосіб дієслова – грамема категорії способу дієслова, яка виражає волевиявлення мовця про бажану дію або бажаний процес чи стан, але він не спрямовує його до співрозмовника чи співрозмовників, щоб вони виконали цю дію чи реалізували потрібний стан.
- В** Кон'юнктив – грамема, що означає не реальну, а тільки бажану або можливу за певних умов дію.
- Г** Дійсний спосіб дієслова – грамема, що виражає дію, яка реально відбувається, відбулася чи відбудеться, стверджуючи чи заперечуючи її.

736. Значення ірреальної дії чи ірреального стану або процесу НЕ передає:

- А** імператив
- Б** індикатив
- В** кон'юнктив
- Г** оптатив

737. Яка синтаксична конструкція НЕ є характерною для вживання дієслів умовного способу?

- А** Прості речення, у яких виразником умовної модальності є аналітична неособова форма, у якій поєднано інфінітив із часткою *б*.
- Б** Складнопідрядне речення з підрядною умовною частиною, у якій визначено умови виконання певної нереальної дії, вираженої в головній частині.
- В** Безсполучникові складні речення, предикативні частини яких поєднані умовно-наслідковими відношеннями.
- Г** Прості ускладнені речення, що є трансформами складнопідрядних речень з підрядною умовною частиною, яка згорнулася в детермінантний другорядний член, виражений прийменниками *за, у разі* та відпредикатним іменником.

738. Правильно утворено форми наказового способу в рядку:

- А пишiмо, учися, хай познайомиться, зустрічаємо, прийдiть
- Б пиши, нехай вчиться, познайомся, зустрічаймо, пішли
- В познайоммось, нехай пише, учітеся, зустрічай, хай ідуть
- Г хай пишуть, учімося, давай познайомимось, зустрінь, ходімо

739. Граматичне значення часу характерне тільки для дієслівних форм:

- А наказового способу
- Б умовного способу
- В бажального способу
- Г дійсного способу

740. Скільки форм умовного способу вжито в наведеному реченні *Гетьмани, гетьмани, якби то ви встали, подивились на той Чигирин, що ви будували, де ви панували! Заплакали б тяжко, бо ви б не пізнали козацької слави убогих руїн* (Т. Шевченко)?

- А чотири
- Б три
- В п'ять
- Г шість

741. Форми умовного та наказового (3 особа) способу за структурою є:

- А синтетичними
- Б аналітичними
- В аналітико-синтетичними
- Г суплетивними

742. Допущено помилку в утворенні форми наказового способу дієслова в рядку:

- А відвідати – нехай відвідають
- Б посидіти – посидь
- В познайомитися – познайомтесь
- Г почитати – почитаємо

743. Неправильно утворено форму наказового способу дієслова в рядку:

А читати – читаймо

Б стати – станьте

В сидіти – сідай

Г їсти – хай їсть

744. У якому реченні дієслівна форма наказового способу виражає значення іншої способової грамеми?

А Так, так, і не думайте довго, відповідайте відразу, бо тільки відповідь без вагань можна вважати щирою, йдеться про людські взаємини, тут не торгуються, не розраховують з холодним серцем (*П. Загребельний*).

Б Вже такий оце є, такий у когось удався, що від найменшого, навіть лагідного доторку мимоволі скручується в клубок, як оте плавневе їжаченя, оте сіреньке й колюче, що тільки торкни його рукою, так воно миттю й згорнеться, сховається само в себе – лише голки-шпичаки в усі боки стирчать! (*О. Гончар*)

В О слово! Будь мечем моїм! Ні, сонцем стань! Вгорі спинися, осяй мій край і розлетися дощами судними над ним (*Олександр Олесь*).

Г А пам'ятаєш? – Добре пам'ятаю. – А не забув? – Чи не забув? – О, ні. – Здається, знову в молодість вертаю, все наче увижається вві сні. І першу зустріч? Першу і останню. – А я лиш першу. Ніби й не було минулих років нашому коханню, не вір, що за водою все сплигло (*В. Стус*).

745. Правильним є твердження, наведене в рядку:

А Імператив виражає волевиявлення мовця про бажану дію або бажаний процес чи стан, але він не спрямовує його до співрозмовника чи співрозмовників, щоби вони виконали цю дію чи реалізували потрібний стан.

Б Наказовому, як і умовному, способові властива категорія часу.

В Індикатив – грамема категорії способу дієслова, яка виражає волевиявлення мовця – наказ, вимогу, спонукання тощо виконати бажану для нього дію чи набути бажаний для нього процес або стан.

Г Спонукальний спосіб виражає таку бажану дію, яка може відбутися лише тоді, якщо на те є добра воля особи, до якої звертається мовець.

746. Форма умовного минулого способу вжита в реченні:

А Якби не поезії дивнії чари, Убогі жили б ми, понурі, як хмари
(І. Франко).

Б Якби я турбувався лиш про себе, Вже б онімів давно від самоти
(Д. Павличко).

В Ви щасливі, холоднії зорі, ясні, тверді, неначе з кришталю; якби я
була зіркою в небі, я б не знала була ні туги, ні жалю (за Лесею
Українкою).

Г Стоїть на пагорбі вітряк, Де поле неокрає. Хотів би він літати так,
Як вертоліт літає (Д. Павличко).

747. Стилiстично маркованими формами наказового способу є:

А форма першої особи множини із закінченням **-ім** та форма другої
особи множини із закінченням **-іме**

Б форма першої особи множини із закінченням **-імо** та форма другої
особи множини із закінченням **-те**

В форма першої особи множини із закінченням **-імо** та форма другої
особи однини із закінченням **-и**

Г форма першої особи множини із закінченням **-мо** та форма другої
особи множини із закінченням **-те**

748. Визначення категорії способу дієслова наведене в рядку:

А дієслівна граматична категорія, яка виражає відношення дії або
стану до суб'єкта, який буває діючим (активним) або недіючим
(пасивним)

Б морфологічна словозмінна категорія дієслова, яка виражає
відношення дії чи стану до дійсности

В загальнодієслівна граматична категорія мішаного, словозмінно-
словотвірного типу, яка вказує на відношення дії, названої
дієсловом, до внутрішньої межі

Г граматична категорія дієслова, яка вказує на відношення дії, названої дієсловом, до суб'єкта (виконавця дії або носія стану) і об'єкта (предмета, на який спрямовується дія або стан у процесі їх реалізації)

749. Традиційно в особовій парадигмі наказового способу виокремлюють:

А шість форм (дві простих і чотири складених)

Б п'ять форм (дві простих і три складених)

В п'ять форм (три простих і дві складених)

Г шість форм (усі складені)

750. У якому реченні вжито дієслово зі значенням спонукального способу?

А Іти б отак і йти серед цієї тихої задумливої краси, сягнути б аж туди, де небо торкається землі... (О. Гончар)

Б Кіт Мартин мишей не їсть, А за рибою аж плаче. За одну щупачу кість Плем'я дав би він мишаче (Д. Павличко).

В Він з того тяжкого дня Перестав ходити до річки. Але голод не рідня – Хоч бери і їж порічки! Хоч берися до мухви, Що дратує мисль котячу, Хоч бери й мишей лови І суцільно змінюй вдачу (Д. Павличко).

Г Не піду я, – каже Рись, – Потім ще і з ним борись Та кусайся цілу ніч, Адже він за таку річ Лютий буде, як дракон, – Та й мене вже хилить сон... Ось до Вовка ти б зайшов, – Той pomoже. Будь здоров!.. (Д. Павличко)

751. Найактивнішими в транспозиційних переходах (набутті вторинних функцій – способових та часових – у відповідних мовленнєвих контекстах) є форми:

А наказового способу

Б дійсного способу

В умовного способу

Г бажального способу

752. У якому рядку наведено дієслова (одне, два...), від яких можна утворити паралельні форми наказового способу?

- А колоти, співати, глянути, боятися, думати
- Б кликати, дути, креслити, смикати, сідати
- В червоніти, нести, гаяти, берегти, вважати
- Г веліти, будувати, доїти, знати, цокотіти

753. Допущено помилку в утворенні форми наказового способу дієслова в рядку:

- А спостерегти – спостережи
- Б відчувати – хай відчуває
- В ходити – ходімо
- Г зробити – зробімте

754. У якому реченні НЕ вжито дієслівної форми наказового способу?

- А Нехай, як грім, гудуть гармати, нехай п'яніє все в чаду – я в полоні буду сам стояти, шаблі ворожі відбивати і, може, ранений впаду – а в стан ваш мертвий не піду (*Олександр Олесь*).
- Б Не прискорюйте подій: можете не наздогнати (*Л. Сухоруков*).
- В Розкуйтеся, братайтеся, у чужому краю не шукайте, не питайте того, що немає і на небі, а не тільки на чужому полі (*Т. Шевченко*).
- Г Гуляй, гуляй, господине, нехай наша журба згине! Ой чи згине, чи не згине, гуляй, гуляй, господине! (*Леся Українка*).

755. У якому рядку вжито дієслівну форму бажального способу?

- А Коли б усі одурені прозріли, коли б усі убиті ожили, то небо, від прокльонів посіріле, напевне, репнуло б від сорому й хули (*В. Симоненко*).
- Б Коли б гора зневіри впала, коли б зажеврілась мета, моя б ще сурма золота весняним громом пролунала (*Олександр Олесь*).
- В Еге ж, тоді ти в морі... А мені, якби не помагав мій друг одвічний, мій щирий приятель осінній дощик, прийшлося би згинуть з парою! (*Леся Українка*)
- Г Не сподіваючись на більше, я мрію тільки про одне: хоч одного б створити вірша, який переживе мене (*В. Соколов*).

756. У якому рядку наведено правило утворення форм наказового способу за допомоги закінчень *-імо (-ім), -и, -іть*?

- А після приголосних *д, т, з, с, л, н*, причому ці приголосні пом'якшені
- Б після приголосних *б, п, в, м, ж, ч, ш, щ, р*
- В у дієсловах з основою на *л* або *р* після приголосного
- Г після *й*

757. Укажіть рядок з правильним твердженням:

- А У реченні *Вовчеля ж візьми та й утечи взимку на острів – шукай вітра в полі* виділені слова виражають значення наказового способу.
- Б Форми інфінітива не можуть уживатися в значенні наказового чи дійсного способу.
- В Спонукальний спосіб за формою і змістом є контамінацією наказового та умовного способів.
- Г Супровідною синтаксичною особливістю синтетично-аналітичних форм умовного способу є їх поєднання з іменниками в кличному відмінку.

758. Центр особової парадигми наказового способу формують:

- А друга особа однини та множини, перша особа множини
- Б друга особа однини та друга особа множини
- В друга особа однини та множини, третя особа однини та множини
- Г друга особа однини та множини, перша особа однини

759. Крайню периферію апелятивної семантики, яка відбиває ситуацію, коли мовець звертається до свого співрозмовника чи співрозмовників не як до потенційних виконавців чи посередників у реалізації потрібних для нього дії чи стану, а лише як до слухача або слухачів, яким повідомляє про свій намір виконати дію або реалізувати стан самому, становить (становлять):

- А перша особа однини
- Б перша особа множини

- В** перша особа однини та множини
Г третя особа однини та множини

760. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Умовний спосіб має аналітичну форму вираження, утворену поєднанням дієслова у формі минулого часу та частки *би (б)*.
Б У традиційній граматиці категорію способу кваліфікують як самотійну тричленну дієслівну категорію, що об'єднує грамами дійсного, умовного та наказового способів.
В Типовим виразником бажальної модальності є аналітична неособова форма, у якій поєднано інфінітив із часткою *б*.
Г Форми умовного та наказового способів утворюються від основи інфінітива.

761. За необхідности чемно, ненав'язливо висловити своє прохання замість форм дійсного способу вживають дієслова у формі:

- А** наказового способу
Б бажального способу
В дієменника
Г умовного способу

762. У якому рядку ВСІ дієслова в 2 особі однини наказового способу матимуть закінчення -и?

- А** відробити, сісти, терпіти, рушати, пробудитися
Б цвісти, підказати, брати, взяти, бігти
В переписати, їсти, сидіти, зиркнути, любити
Г підказувати, мити, оклигати, дозволити, кидати

763. У якому рядку ВСІ цифри вказують на дієслова дійсного способу? *Повірте (1), іноді він у мене просто золотий: мамо, не хвилюйтесь (2), не плачте (3), я слухатимусь (4), житимем (5) дружно, і школи не пропускали (6), завтра мене раненько розбудить (7). Вибігаючи на роботу, поставлю (8) йому будильник під вухо, а він і будильник проспить (9), і до школи потім не дійде (10), бо когось по дорозі зустрів (11), чимось захопився (12) і вже*

*про все на світі забув (13)! Деся уже в плавнях його
шукайте (14), бо там йому найлюбіше, там йому право-воля!*

А 1, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12

Б 1, 3, 5, 6, 7, 9, 10, 14

В 1, 2, 3, 6, 8, 9, 10, 12

Г 1, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 14

764. У якому рядку ВСІ дієслівні форми є способовими?

А читаю, кидатимемо, кажучи, виконано, схвильовано

Б ридаєш, горіти, покликаний, хай вибирає, усміхався б

В принесемо, лежали, нехай співає, хотіла б, не сидиться

Г будете пекти, стоїмо, завантаживши, почато, пишучий

765. Скільки дієслів із граматичним значенням умовного способу вжито в реченні *Коли б був я вітром буйним, я б розгонив чорні хмари, щоб від хмар не слались тіні, щоб сміялось завжди сонце* (Олександр Олесь)?

А три

Б чотири

В п'ять

Г два

КАТЕГОРІЯ ЧАСУ

766. У якому реченні дієслово вжито в теперішньому неактуальному часі?

А Андрійко передає товаришеві ручку.

Б Сашко зрозумів свою помилку.

В Земля обертається навколо своєї осі.

Г Батько заносить у дім кошик із грибами.

767. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

А Категорія часу – морфологічна словозмінна категорія дієслова, що виражає відношення дії чи стану до моменту мовлення.

Б Розрізняють три форми майбутнього часу: одну доконаного виду та дві недоконаного виду.

В Усі форми чоловічого роду минулого часу утворюються від основи інфінітива за допомоги формотворчого суфікса **-в-** та нульового закінчення.

Г Часові форми дієслова належать до дієвідмінювання.

768. Плюсquamперфект – це:

А минулий час

Б давноминулий час

В теперішній час

Г майбутній час

769. У якому реченні дієслівну форму теперішнього часу вжито в значенні майбутнього?

А За годину диліжанс рушає і зникне її миле лице, може, й надовго (*О. Іваненко*).

Б І вам згадується садок, високий ганок, Летючі зорі, тиха літня ніч... (*Леся Українка*)

В А в мого брата була дівчина, Боже мій милий, яка дівчина. Таке ж воно молоде та щасливе! Ніякого лиха не знає, не відає, бігає собі та сміється, мов у срібні дзвоники дзвонить (*Марко Вовчок*).

Г Цілими днями, бувало, просиджує хлопець над книжками (*А. Головка*).

770. У якому рядку наведено правильне твердження?

А Дієловам минулого, давноминулого та майбутнього часів властиве лише значення недоконаного виду.

Б Аналітична форма майбутнього часу утворена за допомоги допоміжного дієслова *имати* та інфінітива.

В Дієлова теперішнього часу змінюються за особами і числами.

Г Часові форми, ужиті в непрямому значенні, називаються абсолютними.

771. У якому варіанті ВСІ дієлова подано в синтетичній формі недоконаного виду майбутнього часу?

А будеш підтримувати, буде знати, будемо їсти, будете йти, будуть нести

Б житимеш, садитимуть, цвістиме, шкодуватиму, шануватимете

В казатиме, підніматимеш, підніму, палатиму, гукатимете
Г роби, сидіть, несімо, прагніть, покинь

772. У якому рядку наведено НЕправильне твердження?

- А** Дієсловам минулого, давноминулого та майбутнього часів властиве значення доконаного та недоконаного виду.
Б Дієслова минулого часу змінюються за родами і числами.
В Аналітична форма майбутнього часу утворена за допомоги допоміжного дієслова *бути* та інфінітива.
Г Часові форми, ужиті в переносному значенні, називаються абсолютними.

773. У якому реченні вжито форму майбутнього часу в значенні наказового способу?

- А** Водимо ми, значить, та й водимо! А воно як мотоне, як мотоне, а тоді попустить (*Остан Вишня*).
Б У цьому році буде йому [вітрякові] вдосталь роботи: намахатися крилами, нагуркочеться жорнами, навітається з людьми (*М. Стельмах*).
В І, може, тоді завітає та доля жадана До нашої рідної хати..? (*Леся Українка*)
Г – Гаразд, досить, – обірвав гетьман Капусту, – пошлеш новий універсал... (*Н. Рибак*)

774. У якому рядку ВСІ часові форми є синтетичними недоконаного виду?

- А** буде заходити, було перекидало, був підробляв, будете стимулювати, були хотіли
Б спитаєш, відкрив, переніс, закличу, насадять, збираємо
В показуємо, зважатимете, заплітаю, підстрибував, відстежуватимеш
Г саджали, заплете, проказуватимуть, доносить, викохувала

775. У якому рядку ВСІ часові форми утворені від презенсної основи?

- А** свиснете, запобігали, крикнув, була хотіла, сфотографували
Б дивуєтесь, надихає, заколишуть, принесеш, висловлюємося

В стукну, агітуємо, спостерігають, біг, напишете

Г наполягаємо, буду знати, підстерігало, зважатимеш, увімкнуть

776. У якому рядку вжито форму складного майбутнього часу?

А прийме, будемо дякувати, відсвяткують, підганяв, благословиш

Б будуть падати, було підняло, не поранимо, поцілуєте, підкажу

В змоделюють, чекаймо, навантажиш, посадимо, нехай побудують

Г будеш замовляти, промовить, знатиме, попереджає, піднесемо

777. Засобом вираження граматичного значення теперішнього часу дієслів виступають:

А допоміжні дієслова

Б суфікси

В закінчення

Г закінчення і постфікси

778. Яке твердження є НЕправильним?

А Плюсквамперфект у сучасній українській мові вживається лише в розмовному і художньому стилях.

Б Сучасна форма минулого часу утворена на базі перфекта.

В У межах теперішнього часу розрізняють власне теперішній час і невласне-теперішній час.

Г У складених формах майбутнього часу допоміжне дієслово вказує лише на особу, а дія чи стан позначається інфінітивом.

779. Яке твердження є правильним?

А Дієслова теперішнього часу вказують на дію або стан, що здійснюються в момент мовлення про них, мають тільки форми доконаного виду, змінюються за особами та числами.

Б Постійний теперішній час є різновидом теперішнього неактуального часу й означає дію, яка визначає постійні закономірності.

В Форми давноминулого часу є складними, родовими.

Г За характером особових флексій минулого часу дієслова поділяються на дієвідміни.

780. Яке твердження є НЕправильним?

- А Проста форма майбутнього часу утворюється від презенсної основи.
- Б Складна форма майбутнього часу є своєрідною рисою української мови.
- В Теперішній час у художніх текстах може вживатися в значенні минулого.
- Г Від інфінітивної основи із суфіксом **-ну-** утворюються форми минулого часу, у яких цей суфікс завжди усікається.

781. У якому рядку в УСІХ парах правильно утворено форми теперішнього часу?

- А слати ('посилати') – стелеш, виходити – вийду, перекладати – перекладаємо
- Б виносити – виношу, слати ('стелити') – шлемо, прибирати – прибираєш
- В стелити – стелють, запускати – запускаю, створювати – створює
- Г виводити – виводжу, слати ('посилати') – шлють, приходити – приходять

782. Скільки форм минулого часу вжито в реченнях:

Лукаш... знаходить вербову сопілку, що був кинув, бере її до рук і йде по білій галяві до берези (Леся Українка); Ми не зірвали переліт-траву, <...> без ключ-трави на світі я живу (Є. Гуцало); Ми працюю любимо, що в творчість перейшла (М. Рильський); Знав би, де впадеш, солому постелив би (народна творчість)?

- А три
- Б дві
- В чотири
- Г п'ять

783. У якому рядку вжито форму складеного майбутнього часу?

- А Тупого болю не заглушиш Розпачливим криком вночі (*Василь Еллан*).
- Б І довго будуть дивуватись люди, Напишуть вчені тисячі томів... (*В. Симоненко*)

В Все шукатиму зірку провідну, Ясну владарку темних ночей (*Леся Українка*).

Г Піп колись був розсердився на дідових батьків, і як у них народився хлопець, то й назвав його Македоном (*І. Сенченко*).

784. У якому реченні вжито дієслівну форму майбутнього часу в значенні минулого?

А Я на вбогім сумнім перелозі буду сіять барвисті квітки (*Леся Українка*).

Б Коли втомлюся я життям щоденним, Щоденним лихом, що навколо бачу, Тоді я думку шлю в світи далекі, Блукає погляд мій в країні мрії (*Леся Українка*).

В І тільки отаке подумав, а кінь як піде вихилясами (*Г. Тютюнник*).

Г Через пів години ти йдеш в атаку на Павлівку, вибиваєш звідти ворога (*Ю. Яновський*).

785. У якому рядку є дієслова, що мають паралельні форми минулого часу?

А спопелити, пожовкнути, мерзнути, стерти, везти

Б принести, терти, гнути, вити, зачинити

В крикнути, запам'ятати, дихати, крякати, гавкати

Г деренчати, клясти, нап'яти, могти, зберегти

786. Граматичні форми майбутнього часу доконаного виду, минулого часу доконаного й недоконаного видів, теперішнього часу належать до:

А синтетичних

Б аналітичних

В аналітико-синтетичних

Г суплетивних

787. Граматичні форми складного майбутнього часу належать до:

А аналітичних

Б аналітико-синтетичних

В суплетивних

Г синтетичних

788. Засобом вираження граматичних значень часу, особи та числа в аналітичних формах майбутнього часу виступає:

- А інфінітивний суфікс
- Б флексія допоміжного дієслова
- В основа інфінітива
- Г інфінітивний постфікс

789. Якого граматичного значення стосується визначення «одна з граем категорії часу, яка вказує на дію, що відбудеться чи відбуватиметься після моменту мовлення про неї»?

- А теперішній час
- Б майбутній час
- В минулий час
- Г давноминулий час

790. Граматичні форми складеного майбутнього часу недоконаного виду належать до:

- А синтетичних
- Б аналітико-синтетичних
- В суплетивних
- Г аналітичних

791. У якому реченні вжито форму теперішнього часу в значенні минулого?

- А Як дитиною, бувало, упаду собі на лихо, То хоч в серце біль доходив, Я собі вставала тихо (*Леся Українка*).
- Б Там дивний ліс зітхає ароматом І десь дзвенить од гімнів п'яних птиць (*Є. Маланюк*).
- В Приїжджає, було, й щоліта додому Оленка (*А. Тесленко*).
- Г Завтра рано-вранці всі вирушаємо в гори.

792. Скільки форм майбутнього часу вжито в реченнях: *Ні як не знайдемо свого гласу, та на пів світу вистачить Тараса!* (*М. Шевченко*); *Хочеш вік прожить немарно ти – вищої шукай собі мети, щоб за тебе більшою була: за*

великою зростеш і сам, з нею воля духові й рукам (Б. Грінченко)?

- А дві
- Б три
- В чотири
- Г п'ять

793. У якому рядку НЕ всі часові форми утворені від презенсної основи?

- А здійсниться, запобігнете, підтвердили, виразимо, шукаю
- Б допомагають, полікуємо, підтримаєш, тішитесь, розповідаю
- В несе, покажуть, свиснуть, подаруємо, нагородиш
- Г порадите, минають, знаходиш, важу, адаптує

794. Виділеної дієслівної форми, ужитої в реченні *Зрозумійте – днями виступаємо на велику справу* (О. Довженко), стосується така характеристика:

- А Форма теперішнього часу вжита в значенні минулого часу.
- Б Форма майбутнього часу передає дію, пов'язану з реальним минулим часом.
- В Форма минулого часу функціонує в значенні наказового способу.
- Г Форма теперішнього часу позначає дію, яка відбудеться після моменту мовлення про неї.

795. У якому реченні вжито невласне-теперішній постійний час?

- А Жовте листя лежить на землі.
- Б Уранці сонце сходить, а ввечері – заходить.
- В Біжать до воріт матері, наречені, дружини (М. Луків).
- Г А зараз сади квітують, мов оранжереї (О. Гончар).

796. У якому реченні вжито невласне-теперішній розширений час?

- А У цю хвилину мер перерізає стрічку (З радіорепортажу).
- Б Земля обертається навколо своєї осі.
- В Мати вишиває доньці весільний рушник.
- Г Зараз ось тітка Меланка сідає на веранду... (Є. Гуцало)

797. Яку дію позначають форми теперішнього часу в реченні *Весною, коли рясним білоцвіттям каштанів і акацій закипає Київ, вечорами синіми виходжу я на круті й зелені схили Дніпра* (І. Цюпа)?

А дію, яка повторюється

Б дію, яка збігається з моментом мовлення

В дію, що триває якийсь проміжок часу

Г дію як постійну властивість предмета

798. Виділених дієслівних форм, ужитих у реченні *А як усміхнеться, бувало, чого, як блиснуть жартом ті мов заплакані очі, то всі смутки відразу злетять від тебе, а в грудях затремтить ніжка радість, стосується така характеристика:*

А Форми теперішнього часу вжиті в значенні минулого часу.

Б Форми теперішнього часу передають значення майбутнього часу.

В Форми минулого часу функціонують у значенні наказового способу.

Г Форми майбутнього часу передають дії, пов'язані з реальним минулим часом.

799. Яким формам дієслова властиві ВСІ граматичні значення категорії часу?

А дієприкметник

Б особово-родові форми

В дієприслівник

Г інфінітив

800. Яку дію позначає форма минулого часу в реченні *Просився вовк у пастухи, а свиня – в городники?*

А одиничну дію, яка відбулася до моменту мовлення

Б повторювану дію, яка відбувалася до моменту мовлення

В дію як вираження узагальненого значення, колективного досвіду

Г дію, що тривала якийсь проміжок часу до моменту мовлення

801. У формах минулого часу на зразок *написав, відзвітувала, сфотографували* засобом вираження граматичного значення виду виступає:

- А суфікси і закінчення
- Б закінчення
- В префікси
- Г суфікси

802. У «Теоретичній морфології української мови» І. Вихованця, К. Городенської (2004 р.) фонему /м/ у синтетичній формі майбутнього часу недоконаного виду вважають:

- А частиною кореня *-им-*
- Б окремим суфіксом
- В частиною інфінітивного суфікса *-ти-*
- Г частиною (нарощеною фонемою) особових закінчень: *-му, -меш, -ме, -мемо, -мете, -муть*

803. У якому реченні форма минулого часу виражає значення майбутнього часу?

- А Раз на вікні у панському будинку патлатий цуцик спочивав: то ляже на бочок, то догори на спинку, або на лапку морду клав (*Л. Глібов*).
- Б Концерт розпочинається завтра о 18 годині.
- В Під твоїм високочолим небом Гартував я душу молоду (*В. Симоненко*).
- Г Діти, бувайте! Ми поїхали.

804. У формах минулого часу на зразок *принесло, показали, виявив* засобом вираження граматичного значення часу виступають:

- А суфікси
- Б закінчення
- В префікси
- Г постфікси

805. У якому рядку наведено часову форму, яка є однією зі своєрідних морфологічних рис української мови?

- А частую, дадуть, буду знати, рознесу, переказала
- Б підкажуть, будуть співати, їм, знала, розцвітає
- В підступлять, водимо, подорожуватиме, була співала, розповість
- Г зварите, будемо смажити, приготуєте, посолила, господарюєш

806. У якому рядку допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів теперішнього (майбутнього) часу?

- А плескати – плескає, хропіти – хропите
- Б стругати – стругає, полоти – полете
- В хотіти – хотять, колисати – колишу
- Г розметати – розмече, слати – стелете

807. У якому рядку допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів теперішнього (майбутнього) часу?

- А стругати – стружеш, колоти – колеш
- Б колисати – колисаю, доїти – доють
- В смикати – смикаю, бурмотати – бурмоче
- Г плескати – плещу, сопіти – сопеш

808. У якому рядку допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів теперішнього (майбутнього) часу?

- А сукати – сучиш, хропти – хропемо
- Б плескати – плеще, молоти – меле
- В дихати – дишу, свистати – свищеш
- Г стругати – струже, стелити – стелеш

809. У якому рядку допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів теперішнього (майбутнього) часу?

- А сукати – сукаєш, сипати – сиплемо
- Б муркотіти – муркоче, смикати – смиче
- В розметати – розметає, кроїти – кроїш

Г колисати – колишуть, ревіти – ревете

810. У якому рядку допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів теперішнього (майбутнього) часу?

А плескати – плескаєш, свистіти – свистимо

Б стругати – стругаєш, боротися – борються

В дихати – дихаю, кришити – кришить

Г смикати – смичу, волокити – волочить

КАТЕГОРІЇ ОСОБИ, РОДУ, ЧИСЛА. ДІЄВІДМІНЮВАННЯ

811. Яке твердження є НЕправильним?

А Неповнота особової парадигми може виявлятися у відсутності дієслів особових форм однини.

Б Із категорією особи тісто пов'язана категорія числа.

В Категорія числа дієслова має власне дієслівний характер.

Г До безособових належать дієслова, які означають стан природи.

812. У якому рядку правильно наведено визначення дієслівної категорії особи?

А дієслівна граматична категорія, яка виражає відношення дії або стану до суб'єкта, який буває діючим (активним) або недіючим (пасивним)

Б грамема, яка позначає дію або стан, що передбачає виконавця дії і змінюється за особами

В граматична категорія, особова парадигма якої складається з трьох форм

Г граматична словозмінна категорія дієслова, що означає відношення дії або стану до суб'єкта (виконавця дії, носія стану) з погляду мовця

813. Дієслова, особова парадигма яких не має хоча б однієї із шести особових форм, – це...

А нефінітивні дієслова

Б дієслова неповної особової парадигми

В дієслова наказового способу

Г безособові дієслова

814. У якому рядку перелічено групи дієслів, що належать до першої дієвідміни?

А дієслова з основою інфінітива на *-і-*, що зберігається під час дієвідмінювання; дієслова з основою інфінітива на *-оло-*, *-оро-*

Б дієслова з основою інфінітива на приголосний; дієслова *боятися*, *стояти*, *спати*, *бігти*

В дієслова з основою інфінітива на *-ну-*; дієслова, які мають в інфінітиві основу на *-и-* і в особових формах ці голосні втрачають

Г усі дієслова на *-отити*; дієслова з односкладовою інфінітивною основою на *-и-*, *-у-*, які зберігаються під час дієвідмінювання, а також похідні від них

815. Дієслова, співвідносні з третьою особою однини, які виражають стани і процеси, носієм яких є людина або все довкілля (за «Теоретичною морфологією української мови» І. Вихованця, К. Городенської), – це

А безособові дієслова

Б дієслова неповної особової парадигми

В особові дієслова на позначення стану

Г одноособові, або моноособові дієслова

816. У якому рядку є дієслова, що мають неповну особову парадигму?

А хворіти, знаходити, читати, брати, викопати

Б запросити, перейти, повзти, кричати, співати

В цвісти, жати, мукати, нести, капати

Г терти, гнути, косити, плести, садити

817. У якому реченні вжито безособове дієслово?

А Літнє сонце швидко висушило дороги після дощу.

Б Після морозива мене завжди нудить.

В Собака тягне свого ланцюга аж до хвіртки.

Г Припадають порохом у мої старій квартирі книги.

818. У якому рядку НЕ допущено помилок в особових закінченнях дієслів?

- А муркочеш, беремо, з'їш, гудять, перекажете
- Б відповімо, розколять, шле, біжуть, доводжу
- В робить, віддаси, хотять, стелю, глянемо
- Г мелемо, засвідчите, відповіси, киплю, женуть

819. У якому рядку ВСІ дієслова належать до першої дієвідміни?

- А відчувати, пізнавати, сивіти, клеїти, молоти
- Б берегти, починати, асфальтувати, боятися, змиритися
- В пекти, ридати, усміхатися, вибирати, боротися
- Г червоніти, розвантажувати, відповісти, бігти, хотіти

820. Допущено помилку в утворенні особової форми в рядку

- А слати – стелить
- Б молоти – мелемо
- В сипати – сиплють
- Г волокни – волочеш

821. До дієслів з неповною особовою парадигмою належать УСІ групи дієслів, ОКРІМ:

- А «фаунонімні» дієслова на позначення дій (стану) істот, що пов'язані з народженням потомства; характерної поведінки тварин, комах; характерних звуків тварин, птахів, комах
- Б перехідні двопріфіксні дієслова
- В неперехідні дієслова з двома префіксами, перший з яких *по-*
- Г «флористичні» дієслова на позначення різних фізіологічних процесів у живій природі; на позначення процесів у неживій природі; на позначення звукового фону довкілля або звуків, пов'язаних із роботою техніки

822. Укажіть НЕправильне твердження:

- А У дієсловах II дієвідміни чергування приголосних відбувається в усіх особових формах.

Б Дієслова *бути, дати, їсти* та на *-вісти* належать до архаїчної дієвідміни (або атематичних).

В Деякі дієслова в межах своєї дієвідміни мають паралельні особово-числові форми, одна з яких зберігає тематичний суфікс основи, а інша – ні, наприклад: *стружу* і *стругаю, смичу* і *смикаю* та ін.

Г Дієслово *сукати* може належати як до першої, так і до другої дієвідміни.

823. Дієслова, які належать до II дієвідміни, указані в рядку:

А дієслова з основою інфінітива на *-а-* не після шиплячого приголосного або після шиплячого приголосного, коли це *-а-* під час дієвідмінювання зберігається

Б дієслова з основою інфінітива на *-ну-* та дієслова з основою на *-отити*

В дієслова *боятися, бігти, спати, стояти* та дієслова з основою інфінітива на приголосний

Г дієслова, основа яких закінчується суфіксами *-і- (-ї-), -и-* або *-а-* (після шиплячого), і цей суфікс у 1-й особі однини випадає

824. До морфонологічних ознак, характерних для особових форм дієслів II дієвідміни, належать:

А в основі з'являється або зникає звук *е*

Б поява *й* перед закінченням у дієсловах, основа яких закінчується кореневим *и*

В суфікс *-ува-* змінюється на *-уй-*

Г чергування *б, п, в, м, ф // бл', пл', вл', мл', фл'*

825. До безособових дієслів НЕ належить група дієслів, указана в рядку:

А дієслова, що виражають станові ознаки, пов'язані із явищами природи чи стихійними явищами

Б дієслова, що позначають процеси, які відбуваються в неживій природі, хімічні реакції, фізіологічні процеси

В дієслова, що позначають успіх; оцінку міри, достатності / недостатності певного стану

Г дієслова, що виражають фізичний або психічний стан істоти

826. У якому реченні особова дієслівна форма виражає значення іншої грамеми особи (вжита з вторинним, транспонованим значенням)?

А Ідеш отак у доброму косарськiм товариствi i бачиш, iдучи, й вечiрнє небо, i ясну зорю, i її з грабельками на округлому дiвочому плечi (*О. Довженко*).

Б Зiйде сонце – утру слъози, нiхто не побачить (*Т. Шевченко*).

В Не сподiваючись на бiльше, я мрiю тiльки про одне: хоч одного створити вiрша, який переживе мене (*В. Соколов*).

Г Ось i сонце. Вся природа радiє йому: смiються поля, дзвенять в повітрі бджоли, птахи розспiвалися в дiбровi (*Ю. Збанацький*).

827. УСI дiєслова безособовi в рядку:

А кортить, живеться, дощить, не вiриться, нудить

Б не спиться, пахло, твориться, освiжає, хочеться

В бракує, висушило, замело, пiдмерзає, прогримить

Г блиснуло, щастить, свiтило, хвилюється, бракує

828. Вiдшукайте варiант, у якому ВСI дiєслова належать до першої дiєвiдмiни:

А кроїти, перевезти, читати, споруджувати, муркотати

Б подарувати, iржати, буркотiти, слати, колоти

В видiляти, змагатися, гудiти, бiгти, вiншувати

Г засяяти, бажати, сопiти, обiгрiти, ревіти

829. У якому рядку допущено помилку в правописi особових закiнчень дiєслiв?

А одужаєш, гуркотиш (вiд гуркотiти), стеляться (вiд стелитися), стелешся (вiд слатися), стежиш

Б гаєте, свистиш, наколешся, мелять, белькотять (вiд белькотати)

В стругаєш, белькочеш (вiд белькотати), вiдпорють, завадиш, бiжать

Г говориш, бачимось, сиплеш, купаєшся, колються

830. Укажiть рядок, у якому пiд час утворення форм теперiшнього часу змiнюються ВСI дiєслiвнi основи:

А читати, везти, сидiти, стерти, бити

Б вести, летiти, спiвати, iхати, лити

В гнати, їхати, жати, тяти, дути

Г горіти, нести, стояти, молоти, мити

831. У якому рядку наведено НЕправильне визначення категорії особи дієслова?

А морфологічна словозмінна категорія дієслова, яка виражає відношення дії чи стану до дійсності з погляду мовця

Б граматична категорія, яка виражає відношення дії до суб'єкта (або діяча) з погляду того, хто говорить

В словозмінна категорія дієслова, що означає відношення дії або стану до суб'єкта (виконавця дії, носія стану) з погляду мовця

Г словозмінна категорія, що виражає відношення дії до дійової особи

832. Яке твердження є правильним?

А Категорія роду – класифікаційна граматична категорія прикметників, займенників та деяких числівників, дієслівних форм, конкретні значення якої дублюють родові значення іменників.

Б Дієслова на позначення фізичного або психічного стану людини (*морозить, трусить, лихоманить, нудить* та ін.) належать до дієслів неповної особової парадигми.

В За числами та особами змінюються дієслова дійсного способу.

Г Категорія особи характеризує дію (стан) за відношенням її до учасників мовленнєвого акту, що виражається формами першої, другої і третьої особи.

833. Укажіть НЕправильне твердження:

А Форма вживання безособових дієслів збігається з формою третьої особи однини теперішнього й майбутнього часу та формами минулого часу середнього роду.

Б Різні значення особи узагальнюються морфологічною категорією лише в нефінітивних (вербоїдних) дієсловах.

В Особово-числові парадигми дієслова здебільшого є повними і складаються із шістьох словоформ.

Г Категорія числа в дієслові аналогічно до грамем категорії особи є залежною від числових значень іменника-підмета і кваліфікується як невласне дієслівна.

834. Дієслова *дати, бути, їсти, на -вісти* та їхні похідні належать до:

- А дієслів I дієвідміни
- Б дієслів II дієвідміни
- В дієслів архаїчної дієвідміни
- Г тематичних дієслів

835. Чергування приголосних у дієсловах I дієвідміни відбувається:

- А тільки в першій особі однини
- Б у всіх особових формах однини та множини
- В тільки в першій особі однини та третій особі множини
- Г в усіх особових формах однини

836. Укажіть рядок, у якому вжито дієслово неповної особової парадигми:

- А Протоптавши по ріллі стежину на першому полі, ми, як після справжньої роботи, витираємо кашкетами зопрілі чуби...
(*М. Гриценко*)
- Б Сусід ніяк не вмоється на своєму прокрустовому ложі...
(*О. Гончар*)
- В У ньому [велетенському люстрі] відбиваються густо-синє небо й бузково-білі хмари (*В. Хижняк*).
- Г Весна цього року пізня, тільки вибруньковуються каштанові свічки
(*І. Розум*).

837. У якому реченні особова дієслівна форма виражає значення іншої грами особи (ужита з вторинним, транспонованим значенням)?

- А Наслухавшись козацьких мудрих дум, заснуть не можу – мучать давні муки (*В. Крищенко*).
- Б У моїм селі сади цвітуть – проглянути не можна (*П. Воронько*).
- В Лише, бувало, розплющиш очі – ласкавий світ б'є у вікно, у шибку зазирає веселий поранок, озивається лагідний материн голос (*К. Гордієнко*).
- Г Люблю я дощ рясний, що гучно з неба ллється... (*М. Рильський*)

838. Відшукайте варіант, у якому НЕ всі дієслова належать до першої дієвідміни:

- А вижати, нести, вити, сопти, посіяти
- Б молоти, слухати, слати, розуміти, відчувати
- В волокати, сипати, муркотати, запалювати, лити
- Г пливти, хропти, кроїти, стелити, колоти

839. У якому рядку НЕ допущено помилки в правописі особових закінчень дієслів?

- А ллєш, усміхаєшся, надишишся, буркочеш (від буркотати)
- Б зичать, стелють (від слати), прагнемо, їсте, озиваються
- В виростеш, стогнеш, іржать, сиплють, їдять
- Г непокояться, зловиш, клеють, втаїмо, згаєте

840. У якому реченні НЕ вжито безособового дієслова?

- А Мені кортіло підійти ближче й погладити їх по чорно-білих перах, доторкнутися до червоного дзьоба, до лискучих шкіряних чобітків (П. Мовчан).
- Б І мене щось вхопило за серце – і не відпустило. Я не хотіла, щоб він так думав, і знала, чому не хотіла... (М. Вайно)
- В Звичка жити смертельно небезпечна: ще нікому не вдалося вибратися із життя живим (В. Черняк).
- Г Для росту їм бракувало ґрунту; зіп'явшись на висоту, вони падали й засихали, хрест-навхрест перекриваючи плиту стовбурами, де можна було вигідно сидіти (За В. Голдінгом).

841. Укажіть правильне твердження:

- А Змінюються основи тільки в часових формах першої особи однини в дієсловах *гнати, слати, молоти, жити, жати, м'яти*.
- Б Особово-числові форми характерні для дієслів минулого часу та умовного способу.
- В У дієсловах другої дієвідміни в першій особі однини приголосні *д, т, з, с* змінюються на *дж, ч, ж, ш, ш*, а *зд, ст* – на *ждж, щ*.
- Г Дієслово *сипати* належить до другої дієвідміни.

842. У якому рядку наведене НЕправильне твердження?

- А** Дієслова *слати, волокати, сопти, хропти* належать до першої дієвідміни.
- Б** За відсутності іменника-підмета категорійні грами виражають різні значення особи дещо модифіковано – як означено-особові, неозначено-особові або узагальнено-особові, або й зовсім втрачають його – стають безособовими.
- В** Стилiстично забарвлені форми теперішнього часу 3 особи однини (на зразок *робить*), які збігаються формально з основою інфінітива, можуть утворюватися від дієслів I та II дієвідмін.
- Г** Власне безособовими є дієслова, які не можуть мати при собі граматичного підмета (у формі називного відмінка).

843. Дієслова, належні до I дієвідміни, указані в УСІХ рядках, ОКРІМ:

- А** дієслова, які закінчуються на *-отити*
- Б** дієслова, які закінчуються на *-отати*
- В** дієслова з основою інфінітива на *-і*, що зберігається за дієвідмінювання
- Г** дієслова з основою інфінітива на *-ува-* (*-юва-*), які під час дієвідмінювання втрачають компонент *-ва-*

844. Дієслова, наведені в реченнях *На всьому небі блискає страшна блискавка і гримить грім* (Іван Нечуй-Левицький) і *Ой без милого соловейка і світ не світає* (М. Чернявський), належать до:

- А** особових дієслів з повною особовою парадигмою
- Б** власне безособових дієслів
- В** безособових дієслів, ужитих у значенні особових з неповною особовою парадигмою
- Г** безособових дієслів, ужитих у значенні особових з повною особовою парадигмою

845. Чергування приголосних у дієсловах II відміни відбувається:

- А** тільки у формах третьої особи множини

Б тільки у формах першої особи однини (за винятком дієслова *бігти* й тих дієслів, основа яких закінчується на губний)

В у формах першої особи однини, якщо основа дієслова закінчується на губний звук

Г в усіх особових формах однини і множини

846. У якому реченні особова дієслівна форма виражає значення іншої грами особи (ужита з вторинним, транспонованим значенням)?

А Чомусь пам'ятаю, що річка звалась Леглич (*Л. Костенко*).

Б Гаї шумлять – я слухаю. Хмарки біжать – милуюся (*П. Тичина*).

В Пищать зранку синиці, а горобці ховаються в соломі – невдовзі мороз подужчає (*народна творчість*).

Г Ідеш: волошки у житах, березка в'ється по стеблині (*Олександр Олесь*).

847. УСІ дієслова, у часових формах теперішнього часу яких чергування приголосних відбувається в усіх особах, наведені в рядку:

А пекти, могти, тесати, гуркотати, берегти

Б в'язати, муркотати, носити, графити, полоти

В хотіти, вуркотати, збудити, ловити, кинути

Г полоскати, булькотати, крутити, любити, вертіти

848. Відшукайте варіант, у якому НЕ всі дієслова належать до другої дієвідміни?

А чистити, їздити, косити, бігти, волочити

Б ударити, муркотіти, радити, доїти, свистіти

В ловити, говорити, кроїти, сипати, стелити

Г графити, клеїти, спати, горіти, боятися

849. У якому рядку допущено помилку в правописі особових закінчень дієслів?

А сиплеш, свищемо (від свистати), зборють, пишеш, зважать

Б проспіваш, схочуть, стелите (від слати); гуркоче (від гуркотіти)

В буркотять (від буркотіти), стелеш (від слати), заволочемо (від заволокти)

Г біжать, хочуть, сиплють, гуркотиш (від гуркотіти), мелете

850. Скільки безособових дієслів ужито в наведеному тексті: *Тайновидець, він одразу ж розгадує наші думки. Підходить до дерева й довго розшукує між гіллям обернену до сонця гілку, кладе руку на неї й легесенько струшує. Гупнуло на землю. Перше гупнуло глухо й лежить, і важко очі від нього відвести. Це і є найулюбленіша в наших краях груша-скороспілка! Жовта, мов диня, від удару аж тріснула, соком-медом іскристим так і бризнуло з неї... А тим часом гупнуло ще й ще. Господар, нахилившись, сам бере, дає тобі, дає йому, нікого не забуде: “Покуштуйте, хлопці, щоб не так надалі кортіло”* (За О. Гончаром).

- А два
- Б три
- В п'ять
- Г чотири

ДІЄПРИКМЕТНИК. ПРЕДИКАТИВНІ ФОРМИ НА -НО (-ЕНО), -ТО. ДІЄПРИСЛІВНИК

851. Укажіть правильне твердження:

- А Активні дієприкметники теперішнього часу утворюються від основи інфінітива дієслів недоконаного виду за допомоги суфіксів **-уч-** (**-юч-**), **-ач-** (**-яч-**).
- Б Дієприкметник – невербоїдна відмінювана форма, що означає дію як ознаку предмета, виражену морфологічними категоріями дієслова і прикметника.
- В Традиційно дієприкметник визначається як аналітична дієслівна форма.
- Г Форми на **-но (-ено)**, **-то** є регулярними дериватами, які утворюються від основ пасивних дієприкметників із суфіксами **-н-**, **-ен-** (**-єн-**), **-т-** доконаного, рідше – недоконаного виду, за допомоги суфікса **-о**.

852. Яке твердження є НЕправильним?

- А Активні дієприкметники, що творяться за допомоги суфіксів **-уч-** (**-юч-**), **-ач-** (**-яч-**), становлять особливу проблему морфології сучасної української мови.

Б У реченнях із предикативними формами на *-но (-ено), -то* об'єкт максимально нейтралізований, суб'єкт же є обов'язковим компонентом.

В Пасивними називаються дієприкметники, що виражають ознаку за відношенням до дії, що поширюється на інший предмет.

Г Продуктивний різновид у сучасній українській мові становлять активні дієприкметники, утворювані за допомоги суфікса *-л-* від інфінітивних основ неперехідних дієслів доконаного виду.

853. Слова *спілий, стиглий, зрілий, прілий, умілий, талий, тривалий, кислий* у сучасній українській мові визначають як:

А ад'єктивовані дієприкметники

Б активні дієприкметники минулого часу

В віддієслівні прикметники

Г пасивні дієприкметники минулого часу

854. Активні дієприкметники теперішнього часу утворюються:

А від основи теперішнього часу неперехідних дієслів недоконаного виду

Б від основи інфінітива неперехідних / перехідних дієслів недоконаного виду

В від основи теперішнього часу неперехідних / перехідних дієслів недоконаного виду

Г від основи інфінітива перехідних дієслів недоконаного виду

855. Пасивні дієприкметники минулого часу утворюються:

А від основи інфінітива перехідних дієслів доконаного, рідко – недоконаного виду

Б від основи інфінітива неперехідних дієслів доконаного, рідко – недоконаного виду

В від основи теперішнього часу неперехідних дієслів доконаного, рідко – недоконаного виду

Г від основи інфінітива неперехідних дієслів доконаного / недоконаного виду

856. УСІ твердження є правильними, ОКРІМ:

- А Творення пасивних дієприкметників за допомоги суфікса **-н-** супроводжується чергуванням приголосних.
- Б Дієприкметники на **-т(ий)** утворюються від односкладових дієслівних основ на **-и, -і, -у, -я** (після шиплячого **-а**).
- В Паралельні форми на **-т(ий), -н(ий)** утворюються від дієслів із суфіксом **-ну- (-н-)**.
- Г Паралельні форми на **-т(ий), -н(ий)** утворюються від дієслів з основою інфінітива на **-оро-, -оло-**.

857. Укажіть НЕправильне твердження:

- А Дієприкметники бувають активного й пасивного станів.
- Б Предикативні форми на **-но (-ено), -то** виконують функцію головного члена односкладного безособового речення.
- В Предикативні форми на **-но (-ено), -то** виражають значення результативного стану, що є наслідком виконаної дії.
- Г Дієприкметники змінюються за всіма часами.

858. Хто з мовознавців визначає предикативні форми на -но, -то як аналітичні дієслова?

- А Віталій Русанівський, Марія Плющ
- Б Арнольд Грищенко, Володимир Горпинич
- В Галина Гнатюк, Іларіон Слинько
- Г Іван Вихованець, Катерина Городенська

859. Слова відомий, знайомий, видимий, любимий, терпимий у сучасній українській мові визначають як:

- А ад'єктивовані дієприкметники
- Б віддієслівні прикметники
- В активні дієприкметники
- Г пасивні дієприкметники

860. Дієприкметникові властиві дієслівні ознаки, перелічені в рядку:

- А утворені від дієслова, типово виконують лише роль присудка, мають морфологічні значення часу, виду і стану
- Б утворені від дієслова, змінюються за родами, числами та відмінками

В утворені від дієслова, можуть виконувати функцію присудка, мають морфологічні значення часу, виду і стану

Г утворені від дієслова, мають морфологічні значення часу, способу, виду, стану, особи

861. У якому рядку ВСІ слова є дієприкметниками?

А вкритий, обліплений, знаний, усміхнений, живучий

Б зголоднілий, зв'язаний, пошитий, спочиваючий, визнаний

В охолоджений, загорнений, любий, родючий, зімлілий

Г відроджений, малюючий, палючий, заслужений, митий

862. Укажіть рядок, у якому ВСІ дієприкметники доконаного виду:

А наклеєний, потемнілий, стомлений, вкритий, розквітлий

Б загорнутий, зрілий, молочений, закам'янілий

В побачений, окрилений, помитий, спілий, порений

Г взутий, стиглий, купований, набридлий, м'ятий

863. У якому рядку перелічено дієслова, від кожного з яких можна утворити паралельні форми дієприкметників пасивного стану минулого часу?

А бризнути, зіпсувати, зігнути, шити, змочити

Б колоти, покинути, спалахнути, розквітнути, осяяти

В пороти, збагнути, спалахнути, відчинити, посадити

Г розвинути, змолоти, розпороти, одягнути, повернути

864. У якому рядку під час творення всіх дієприкметників пасивного стану відбувається чергування приголосних?

А скосити, затопити, взути, зрозуміти, знайти

Б передплатити, зловити, терти, здобути, налити

В носити, розчистити, спекти, розграфити, вразити

Г змастити, показати, підвезти, змочити, причесати

865. У якому рядку ВСІ слова пишуться окремо з часткою не?

А водою не/затоплена місцина, не/торкана роса, робота не/завершена, не/зарослі береги

- Б** не/захищений порт, клумба вчасно не/прополена, досі не/прибрана квартира, завдання не/зрозуміле
- В** робота не/зроблена, не/почорнілий з часом паркан, ще не/скошена пшениця, ніким не/забуті герої
- Г** не/намальована ще картина, не/забута образа, сорочка не/вишита, не/завершені тести

866. У якому реченні НЕ допущено пунктуаційних помилок?

- А** Сонях дістав із грудей золотаве, задимлене серце і, закохавшись у ластівку, ластівці віддає (*Є. Гуцало*).
- Б** Опинившись у лузі, чи в полі, заслухаюсь мови і послухаю слово, проказане зіллям громовим (*Є. Гуцало*).
- В** Сади стоять обдмухані вітрами, листки летять, киваючи гілля (*Л. Костенко*).
- Г** Поки ми собі на здоров'я тут говорим на сотні тем, гине час стікаючи кров'ю не написаних нами поем (*Л. Костенко*).

867. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку?

- А** Хатина, схилена на схилі, стоїть сумуючи сама (*Б. Дегтярьов*).
- Б** Пахучі схиляючи віти, залиті цвітінням рясним, хотів би я садом шуміти (*В. Сосюра*).
- В** Шумить, вриваючись у душу, спокій, як у пробитий корабель вода (*Д. Павличко*).
- Г** Раптово грянувши з розбігу, пропахлий йодом моря дощ відтанцював гульливу джигу на плитах задзвенілих площ (*М. Бажан*).

868. Яке речення потребує редагування?

- А** Сяйвом переповнені плоди мерехтять, палають, не згасають.
- Б** Сниться вночі мені зорями вишите небо.
- В** Ще спить земля, укутана снігами.
- Г** Прочитаний вірш студенткою вразив усіх присутніх.

869. Укажіть рядок, у якому допущено граматичну помилку:

- А** Волинщину, Подільщину могилами зрито, снарядами збито, ні орано, ні сіяно під чорнеє літо (*за П. Усенком*).

Б У полях Берестечка поховано предками прадідів кості (за *А. Малишком*).

В Хилюлася у гетьмана старого голова. На вістрі шаблі сховано всі вольності й права (за *І. Драчем*).

Г Розорано й розорено стерню, що вже, здається, й не уродить колос (за *Є. Гуцалом*).

870. У якому реченні НЕ вжита(-і) предикативна(-і) форма (-и) на -но, -то?

А Спершу виводить рівну, тягучу мелодію синтезатор, електроклавішний звук пронизує, але веде вповільнено, незакінчено, кожної миті чекаєш доповнення (*Ю. Покальчук*).

Б Картина «Куці» висить у музеї на боковій стіні. Її освітлено збоку (*Ю. Яновський*).

В До наших днів дійшли описи ста вісімдесяти трьох підручників, левову частку яких написано саме в Києво-Могилянській академії (*О. Когут*).

Г Ще в Есхіла один із героїв відмовився від щита, де було зображено різні страховиська для залякування супротивника: «Хочу бути мужнім, а не вдавати із себе такого» (*Д. Клочко*).

871. Хто з мовознавців зараховує дієприслівники до прислівників?

А Віктор Виноградов

Б Арнольд Грищенко, Віталій Русанівський

В Іван Вихованець, Катерина Городенська

Г Олександр Пешковський

872. У традиційній граматиці дієприслівники вважають:

А прислівником

Б гібридною прислівниково-дієслівною категорією

В формою дієслова

Г окремою частиною мови

873. Яке твердження є правильним?

А Дієприслівник указує на ознаку предмета за дією.

Б Дієприслівник змінюється за родами, числами та відмінками.

В У реченні дієприслівник виступає означенням або іменною частиною присудка.

Г Дієприслівник передає додаткову дію, що супроводжує основну.

874. Яким членом речення виступає дієприслівник?

А обставиною

Б означенням

В підметом

Г присудком

875. Яка із названих ознак дієприслівника НЕ є дієслівною?

А утворюються від дієслівних основ і мають спільні з твірними лексичні значення

Б синтаксична роль

В керують залежними словами

Г вид, перехідність / неперехідність, стан дієслів

876. Яка із названих ознак дієприслівника НЕ є прислівниковою?

А відсутність форм словозміни

Б у реченні виконують роль обставин різних видів

В завжди зберігають значення виду, стану, перехідности / неперехідности твірного дієслова

Г здатність поєднуватися із дієсловом способом прилягання

877. Яке твердження є правильним?

А Дієприслівник недоконаного виду означає другорядну дію, яка відбулася чи відбудеться раніше від основної, і відповідає на питання *що зробивши?*

Б Дієприслівники недоконаного виду утворюються від презенсної основи за допомоги суфіксів **-учи (-ючи), -ачи (-ячи)**.

В Дієприслівник доконаного виду означає другорядну дію, одночасну з основною, і відповідає на питання *що роблячи?*

Г Дієприслівники доконаного виду утворюються від основи теперішнього часу за допомоги суфіксів **-ши, -вши**.

878. У якому рядку від УСІХ дієслів утворюються дієприслівники із суфіксами -учи (-ючи)?

А жадати, читати, слати, муркотіти, нити

Б нести, ревіти, бігти, жити, везти

В гнати, корегувати, стелити, переносити, кохатися

Г співати, зберігати, колоти, муркотати, вити

879. У якому рядку від УСІХ дієслів утворюються дієприслівники із суфіксами -ачи (-ячи)?

А робити, сидіти, боятися, буркотати, лежати

Б доїти, цікавитися, пороти, кривити, стелити

В водити, гноїти, косити, бродити, виносити

Г хворіти, молоти, воркотіти, миготіти, котити

880. Виділяється чи не виділяється одиничний дієприслівник у реченні *Ідуть дівчата в поле жати та, знай, співають ідучи* (Т. Шевченко)?

А не виділяється, бо має значення обставини способу дії

Б виділяється, бо означає додаткову дію

В може виділятися і не виділятися

Г ніколи не виділяється

881. У реченні *Наслухавшись козацьких мудрих дум, заснуть не можу – мучать давні муки* (В. Крищенко) дієприслівник означає щодо дієслова-присудка:

А попередню дію

Б одночасну дію

В наступну дію

Г давноминулу дію

882. У якому реченні дієприслівник означає наступну дію щодо дієслова-присудка?

А Романко зареготався зразу, почувши бажання Семенове вчитись (М. Коцюбинський).

Б Небо на краєчку обрію ледь порожевіло, за хвилю розчинившись у холодно-синьому відблиску снігу (із журналу).

В Хмари, допливши до церковної бані, випали теплим літнім дощем.

Г На порозі я ще трохи пристоюю, наслухаючи, як Соня клацає засовом... (Г. Тютюнник).

883. У якому реченні дієприслівник указує на додаткову дію, яка відбувається одночасно з основною?

А Кінь, зачувши під ногами знайому дорогу, пішов охотніше... (Г. Тютюнник)

Б І сльози утерши на скорбнім обличчі, «Простіть йому, люди» повторює тричі (М. Луків).

В Дівчина відкладає набік віночок, який плела, сидячи біля воза... (М. Олійник)

Г Настроївши свою ходу на дум притишене звучання, і ти приходь, і я прийду продовжить реквієм мовчання (В. Крищенко).

884. У якому реченні дієприслівник указує на додаткову дію, яка відбувається після основної?

А Вилізши на горище дев'ятиповерхівки, ми змогли побачити набережну, річку Бистрицю і кілька навколишніх сіл.

Б Зробивши три кола над нашою хатою, бузьок упевнено всівся у своє старе гніздо.

В Умій дякувати вчителеві, а вислухавши слова похвали, дякуй за науку! (В. Сухомлинський)

Г Уважно дитинча вдивляється в обличчя незнайомця з іграшкою, за кілька хвилин уже щиро усміхаючись від задоволення.

885. У якому реченні дієприслівник указує на додаткову дію, яка відбувається перед основною?

А Іду з вечерею до батька Себастьяна, прислухаючись, як за тинами підстрибує морозець... (М. Стельмах)

Б Залитий сонцем степ одразу принишк, затаїв подих, мовби чекаючи, що з нього вийде (О. Гончар).

В <...> похитуючись і важко дихаючи, стежкою йшла двонога істота (Іван Багряний).

Г І, схиливши чоло в долоні, <...> Він вдихає вітри солоні... (М. Луків)

886. У якому реченні НЕ треба виділяти одиничний дієприслівник?

А Софійка усміхнувшись опустила очі.

Б Молода матуся утомившись швидко заснула.

В Краще вмерти біжучи аніж жити гниючи.

Г Юнак упевнено підняв руку і не соромлячись погладив Катрусю по голові.

887. У якому реченні допущено пунктуаційну помилку?

А Почіплявшись пазурами за стовбури дерев, строкаті дятли довбали дзьобами кору, дістаючи з-під неї поживу (Є. Гуцало).

Б Школярі могли декламувати всю баладу Шевченка, і не підглядаючи до книги.

В Обидва хлопці щільно припали до землі і лежали затаївши духа (Б. Грінченко).

Г Білі хмари, вітрами стомлені, зачепившись за гору, сплять (В. Грінчак).

888. Яке речення із дієприслівниковим зворотом побудовано правильно?

А Батько купив цього собаку, ще будучи цуценям.

Б Із головою занурюючись у роботу, не забувайте про відпочинок.

В Подорожуючи Європою, мені все надзвичайно сподобалось.

Г Відпочиваючи на морі, мною було зібрано колекцію мушель.

889. Яке речення потребує редагування?

А Починаючи працювати над дослідженням, у мене була впевненість щодо швидкого його завершення.

Б Жінки похилого віку <...> ідуть скромно, подаючи приклад дітям і внукам (О. Донченко).

В І розцвілися буйно клени, цвітінням сплівшись угорі (М. Стельмах).

Г Ознайомившись із експозицією виставки, глядачі поставили низку запитань.

890. Граматичну помилку допущено в рядку:

А Голуби спокійно воркували, ніжачись на весняному сонечку.

Б Прощаючись зі школою, учні бродили шкільними класами.

В Зламавши огорожу, снігом замело все подвір'я.

Г Поливши квіти, зачинили двері та пішли додому.

НЕЗМІННІ ЧАСТИНИ МОВИ**ПРИСЛІВНИК**

891. У якому рядку правильно схарактеризовано прислівник?

- А незмінна службова частина мови
- Б незмінна периферійна самостійна частина мови
- В змінна самостійна повнозначна частина мови
- Г незмінна самостійна частка мови

892. Яка синтаксична роль для прислівника як частини мови є основною?

- А підмет
- Б присудок
- В означення
- Г обставина

893. У якому рядку вказано загальнокатегоріальне значення прислівника?

- А предметність
- Б процесуальна ознака
- В непроцесуальна ознака
- Г ознака іншої ознаки

894. У якому рядку наведено НЕправильне твердження щодо прислівника?

- А Більшість прислівників є морфологічно одноформними.
- Б Прислівник подібний до службових частин мови тим, що не змінюється.
- В Ступені порівняння властиві лише всім означальним прислівникам.
- Г За особливостями лексичного значення та синтаксичними функціями прислівник належить до самостійних частин мови.

895. З іншими словами в реченні прислівник поєднується за допомогою синтаксичного зв'язку...

- А прилягання
- Б узгодження

В керування
Г координації

896. У якому рядку ВСІ прислівники можуть виступати в реченні або присудком, або обставиною?

А зимно, хороше, важко, потрібно, тихо
Б темно, необхідно, жаль, добре, сумно
В весело, холодно, гірко, яскраво, самотньо
Г широко, вільно, несподівано, зручно, смішно

897. У якому реченні виділений прислівник виступає головним компонентом щодо іншого прислівника?

А *абсолютно* неможливо
Б *зовсім* близько
В *зелено* кругом
Г *надзвичайно* вишукано

898. Виберіть рядок, у якому ВСІ прислівники можуть виступати у реченні або присудком, або обставиною.

А самотньо, насухо, світло, важко, спокійно
Б хороше, яскраво, негадано, вільно, широко
В самотньо, легко, намертво, щиро, просто
Г соромно, добре, темно, холодно, сумно

899. Які прислівники виконують роль головного члена односкладного безособового речення?

А означальні
Б обставинні
В модальні
Г предикативні

900. Які прислівники не виступають членами речення?

А предикативні
Б модальні
В обставинні
Г означальні

901. У якому рядку ВСІ прислівники є НЕповнозначними?

- А тут, ніяк, куди, казна-звідки, по-нашому
- Б шкода, можливо, невправно, по-людському, завжди
- В сюди, як, де, позаду, кудись
- Г по-своєму, спересердя, коли, тому, бозна-куди

902. У якому рядку ВСІ прислівники є повнозначними?

- А завтра, отоді, по-батьківськи, завчасу, по-латині
- Б наввипередки, по-вашому, на-гора, спідлоба, залюбки
- В швидше, інакше, кудись, наперед, соромно
- Г безвідповідально, дитинно, пішки, повільно, убік

903. У якому рядку є займенникові прислівники?

- А вчора, ззамолоду, вперед, знічев'я, навколо
- Б по-їхньому, сьогодні, нашвидкуруч, якось, втридорога
- В позаторік, занадто, стрімголов, щомісяця, спросоння
- Г напам'ять, спідлоба, попідтинню, мимохіть, тимчасово

904. У якому рядку ВСІ прислівники у словосполученнях указують на ознаку процесуальної ознаки?

- А працювати старанно, зробити по-своєму, кава по-віденськи, дуже охайно
- Б стати близько, любити вірно, відповісти правильно, багато читати
- В Україна сьогодні, повзти рачки, сидіти по-турецьки, небо вночі
- Г вічно молодий, надзвичайно весело, йти вгору, бігати підтюпцем

905. У якому рядку до складу ВСІХ словосполучень входять прислівники зі значенням ознаки предмета?

- А розмова віч-на-віч, кохання назавжди, відомо зроду-віку, побачення наспіх
- Б кохати завжди, розмова пошепки, летіти вгору, стояти пліч-о-пліч
- В галушки по-полтавськи, стежка праворуч, дорога без кінця-краю, документи з-за кордону
- Г спів уголос, дуже добре, шеренга один в один, украй важливий

906. До якого розряду належать прислівники *пішки, по-новому, раптом, верхи*?

А якісно-означальні

Б обставинні місця

В означальні способу дії

Г обставинні часу

907. У якому рядку НЕ всі модальні слова належать до одного семантичного розряду?

А може, здається, можливо, напевно, кажуть

Б справді, зрозуміло, без сумніву, природно, звичайно

В на щастя, на жаль, шкода, на диво, як на зло

Г навпаки, отже, отож, словом, значить

908. У якому рядку ВСІ прислівники є порівняльно-уподібнювальними?

А дуже, ледве, надзвичайно, вщерть, натрое

Б голосно, важко, сумно, босоніж, лагідно

В ластівкою, по-материнськи, дитинно, по-дитячому, стрілою

Г тепер, давно, завжди, щодня, повагом

909. До якого розряду належать прислівники *ненароком, чомусь, спересердя, спросоння*?

А обставинні мети

Б означальні способу дії

В обставинні причини

Г означальні міри і ступеня

910. У якому реченні вжито предикативний прислівник?

А Шкода від таких злочинних дій була величезною.

Б Шкода було цього маленького звірятка.

В Удвох ми завжди працювали злагоджено й швидко.

Г Учора сестра не змогла відвідати мене.

911. У якому реченні вжито модальний прислівник?

А Безперечно, я тебе безтямно кохаю.

Б Професор завжди поведився звичайно й просто.

В Добре писати рано-вранці, коли в хаті панує тиша і спокій.

Г Гамірно й весело на шкільному подвір'ї.

912. Хто з українських мовознавців вважає слова категорії стану самотійною частиною мови і відповідно до української традиції називає їх «станівником»?

А Михайло Жовтобрюх

Б Володимир Горпинич

В Арнольд Грищенко

Г Леонід Булаховський

913. У якому рядку правильно утворено ВСІ форми ступенів порівняння прислівників?

А вище, близенько, найвище, більш високо, найбільш високо

Б веселіше, більш весело, саме ближче, найближче, завзятіше

В даліше, більш тихіше, найзавзятіше, найбільш корисно, ніжніше

Г стриманіше, менш вдало, якнайкраще, найбільш тихо, найпереконливіше

914. У якому варіанті ступені порівняння ВСІХ прислівників творяться від інших основ?

А вільно, вимогливо, впевнено, тяжко, дорого

Б багато, мало, погано, гарно, добре

В косо, голосно, вірно, легко, важко

Г дуже, бридко, вузько, весело, далеко

915. У якому реченні НЕмає прислівників?

А Найвище видертися на скелі зуміла дівчина.

Б Найвище на трибуні сиділа група підтримки.

В Найвище дерево в парку – столітній дуб поблизу озера.

Г Тут, поряд із огорожею, ми посадимо виноградну лозу.

916. У якому рядку ВСІ прислівники є відприкметниковими?

А гаряче, сумненько, далеко-далеко, по-твоєму

Б додому, спочатку, щотижня, збоку, одвіку

В звисока, по-українськи, дружньо, неприємно, добре
Г прегарно, позавчора, нашвидку, дочиста, по-київському

917. У якому рядку ВСІ прислівники пишуться окремо?

А без/жалю, на/гора, до/ладу, у/стократ, зо/зла
Б по/латині, в/цілому, як/слід, на/ходу, з/переляку
В на/око, як/слід, без/сумніву, без/кінця, до/гла
Г сам/на/сам, в/ногу, з/усіх/усюд, на/віки/вічні, на/зло

918. У якому рядку ВСІ прислівники написано правильно?

А удвоє, по троє, по-четверте, так-от, спідлоба
Б день у день, з давніх давен, тишком-нишком, віч-на-віч, тет-а-тет
В здавна, по-українськи, унічию, на двоє, будь-де
Г рано-вранці, запанібрата, нашвидкоруч, десь-інде, деколи

919. У якому варіанті ВСІ слова написано правильно?

А любо-дорого, спросоння, рік у рік, по-шосте, по суті
Б навіки-віків, де-не-де, раз-у-раз, по двоє, невчасно
В забагато, від нині, від сьогодні, уперше, куди-небудь
Г попідтинню; не весело, а сумно; все ж таки, з роду-віку, абияк

920. У якому рядку ВСІ прислівники написано правильно?

А всього-навсього, десь-то, щодалі, анітрохи, будь-що-будь
Б навік-віки, як-не-як, по-вашому, начетверо, з усіх усюд
В загрубо, відтепер, врешті-решт, абикуди, несьогодні-завтра
Г невпинно, усе-таки, з діда-прадіда, всеодно, поки що

921. У якому рядку ВСІ прислівники є відіменниковими?

А надвечір, зісподу, гріх, досита, завчасу
Б заміж, навстоячки, надвоє, по-військовому, безвісти
В уночі, угору, по-турецьки, збоку, повік
Г наприкінці, позаду, восени, знизу, разом

922. У якому варіанті ВСІ прислівники є відчислівниковими?

- А по двічі, уп'ятьох, натроє, мало, по-третє
- Б по двоє, заодно, поодинці, занадто, передусім
- В тричі, вперше, начетверо, удруге, водно
- Г відтепер, наавтра, позаторік, чимдалі, якось

923. У якому варіанті ВСІ прислівники є віддієслівними?

- А лежачи, обіруч, по-рідному, задовго, нехотячи
- Б хвилююче, віддавна, здалеку, сповна, наліво
- В інтригуюче, затемна, віддавна, заново, навстоячки
- Г вражаюче, нехотя, стоячи, захоплююче, навприсядки

924. У якому варіанті ВСІ прислівники утворено суфіксальним способом?

- А учетверо, по-старому, здалека, унизу, попереду
- Б дружньо, самостійно, власноручно, дрібненько, сидьма
- В босоніж, мимохідь, праворуч, водночас, врізнобіч
- Г позаторік, назавжди, відтоді, позавчора, нізвідки

925. У якому варіанті ВСІ прислівники утворено конфіксальним (префіксально-суфіксальним) способом?

- А спасибі, споконвіку, пліч-о-пліч, обіруч, одностайно
- Б зосліпу, начорно, далеко-далеко, по-батьківськи, додому
- В насухо, догори, невесело, нікуди, поночі
- Г по-християнському, нагору, замолоду, надміру, надвоє

926. У якому варіанті ВСІ прислівники є префіксальними похідними?

- А донизу, відповідально, беззастережно, безумовно, невпинно
- Б дешево, прохолодно, нарізно, попросту, надовго
- В більш-менш, видимо-невидимо, давним-давно, тишком-нишком, рано-вранці
- Г ніколи, відтоді, препогано, забагато, позавчора

927. У якому варіанті ВСІ прислівники утворено морфолого-синтаксичним способом?

- А гуртом, сидячи, сором, жаль, хвилююче
- Б натщесерце, запанібрата, впівголоса, утридорога
- В лежма, засвітла, набік, по-нашому, самотужки
- Г абияк, нікуди, кудись, як-от, бозна-коли

928. У якому варіанті виділене слово є прислівником?

- А Усе можуть зробити людські руки, *коли* захочуть.
- Б *Коли* ж і де просвіток я побачу? (П. Грабовський)
- В Дуже *вже* довірливий цей хлопчина (Ю. Збанацький).
- Г Що *там* журитись, коли все йде на краще (М. Коцюбинський).

929. У якому варіанті виділене слово НЕ є прислівником?

- А *Там* десь ллються рідні звуки, Боротьба за люд іде (П. Грабовський).
- Б Тільки Боженка в цю хвилину хвилювали свої прикrostі, *тому* він не помітив душевного стану свого друга... (О. Довженко)
- В Було увалено йти *назустріч* Хмельницькому (Н. Рибак).
- Г *Назустріч* здіймалося місто в бронзі і золоті дерев (З. Тулуб).

930. У реченні *Всередині куреня зібралися рядові солдати та генерали* способом конверсії утворено слово:

- А рядові
- Б всередині
- В зібралися
- Г куреня

931. У реченні *Чужі силою забрали мене з рідного краю* способом адвербіалізації утворено слово:

- А мене
- Б забрали
- В чужі
- Г силою

ПРИЙМЕННИК

932. Хто є автором праці «Прийменник: матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови» (1960)?

- А Олена Безпояско
- Б Іван Вихованець
- В Анатолій Загнітко
- Г Андрій Колодяжний

933. Хто є автором монографії «Прийменникова система української мови» (1980)?

- А Олена Безпояско
- Б Іван Вихованець
- В Анатолій Загнітко
- Г Андрій Колодяжний

934. Хто є автором лексикографічної праці «Словник українських прийменників» (2007)?

- А Олена Безпояско
- Б Іван Вихованець
- В Анатолій Загнітко
- Г Андрій Колодяжний

935. Який український граматист визначав прийменники як прислівники з узагальненою семантикою?

- А Іван Вихованець
- Б Анатолій Загнітко
- В Андрій Колодяжний
- Г Ілля Кучеренко

936. Яке твердження є правильним?

- А Вторинний прийменник – прийменник, який у сучасній українській мові співвідноситься з відповідними самостійними і службовими словами, наприклад: *близько хати, кінець столу, незважаючи на дощ.*

Б Прийменник – незмінна службова частина мови, яка вказує на сурядний зв'язок іменника (або його еквівалентів) з іншими словами в реченні або словосполученні.

В Препозиціоналізація – різновид конверсії, що полягає в переході слів з інших частин мови в прислівник.

Г Прийменник способу дії – прийменник, який разом з іменником у непрямому відмінку виражає значення способу дії, наприклад: *знесилився від клопотів, плакали з горя, переміг завдяки витривалості.*

937. Яке твердження є правильним?

А Партикуляція – різновид конверсії, що полягає в переході слів з інших частин мови в прийменник.

Б Первинний прийменник – прийменник, який належить до групи найдавніших у сучасній українській мові, не має співвідносних самостійних чи службових слів, наприклад: *назустріч, довкола, кругом, протягом.*

В Означальний прийменник – це прийменник, який разом з іменником у непрямому відмінку виражає адвербіальне значення, наприклад: *будинок з вікном, дівчина без портфеля.*

Г Допустовий прийменник – прийменник, який разом з іменником у непрямому відмінку виражає допустове значення, наприклад: *всупереч, наперекір, на противагу, незважаючи на.*

938. Яке твердження є правильним?

А Складний прийменник – прийменник, який складається з двох і більше слів.

Б Просторовий прийменник – це прийменник, який разом з іменником у непрямому відмінку виражає просторове значення, наприклад: *вглиб двору, навколо хати.*

В Службові слова – самостійні слова, що виражають різні семантико-синтаксичні відношення між словами, реченнями і частинами речень, а також різні відтінки модальності.

Г Непохідний прийменник – те саме, що вторинний прийменник.

939. Яке твердження є правильним?

А Прийменник виконує роль члена речення лише в поєднанні з відмінковою формою іменника (або його еквівалентів).

- Б** Простий прийменник – прийменник, який складається з одного кореня; прості прийменники бувають тільки первинними.
- В** Прийменник часу – це прийменник, який разом з іменником у непрямому відмінку виражає атрибутивне значення, наприклад: *прийти після десятої, протягом дня, під час занять*.
- Г** У словосполученні прийменники завжди перебувають у постпозиції до іменників, займенників і числівників.

940. Яке твердження є НЕправильним?

- А** З місцевим відмінком вживаються первинні прості прийменники у *(в), на, о (об), по, при*.
- Б** До групи первинних прийменників належать і такі, які утворилися поєднанням двох або трьох первинних *(задля, з-поміж, посеред)*.
- В** Не існує прийменників, які можуть вживатися в постпозиції щодо керованого іменника (або його еквівалента).
- Г** Вторинні прийменники виникли внаслідок втрати первинного категоріального значення відповідних форм прислівників, іменників, дієприслівників.

941. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Традиційний підхід у визначенні статусу прийменника в сучасному мовознавстві кваліфікує прийменник як службове слово, що є засобом вираження граматичного зв'язку.
- Б** Групу первинних прийменників утворюють приблизно 80 лексем найдавнішого походження *(без, біля, в (у), від, для, до, на та ін.)*.
- В** До прийменників, співвідносних з дієприслівниками, належать *зважаючи на, незважаючи на та ін.*
- Г** Граматичне значення прийменника – це прямий відмінок, який прийменники виражають разом із закінченнями.

942. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Прибічником концепції, згідно з якою прийменник виступає як самостійне слово, для якого характерне не тільки граматичне, а й лексичне значення, є Ілля Кучеренко.
- Б** Прийменники – це змінні службові слова, які у сполученні з формою непрямого відмінка повнозначного слова виражають залежність його від інших повнозначних слів.

В Перехід інших частин мови в прийменники називається препозиціоналізацією.

Г До прийменників, які, утворюючи прийменниково-відмінкову конструкцію, уживаються в українській мові обмежено, належать прийменники *по* і *при*.

943. Яке твердження є НЕправильним?

А В українській мові виокремлюють такі основні семантичні типи прийменників: просторові, часові, мети, причинові, умови, допустові, єднальні, протиставні, розділові та ін.

Б Концепцію морфемної природи прийменника теоретично обґрунтував Єжи Курилович.

В Прийменники *з*, *за*, *між*, *у* (*в*) можуть уживатися із трьома відмінками.

Г Відприслівникові прийменники становлять найбільшу групу вторинних прийменників.

944. У якому реченні виділене слово є прийменником?

А 16 серпня 1945 року, коли в Олександра Довженка з'явився задум написати комедію «Молода кров» (незакінчена), він занотував у Щоденнику: «Як би мені хотілося зробити веселу комедію. Адже до кіно, пригадую добре, пішов я 19 літ тому з єдиною *метою* – робити комедійні фільми» (*Л. Брюховецька*).

Б Ви подумали – кохання? Та хіба я вам дівчисько! Просто вирвалось зітхання. *Просто* губи надто близько (*М. Хоросницька*).

В *Подібно до* Ізраїлю Україна має сусіда, який заперечує саме наше право на існування (*П. Порошенко*).

Г Розумні і хитруваті були в цього діда очі, *дарма* що старий-престарий він був (*О. Іваненко*).

945. У якому реченні виділене слово є прийменником?

А [Д. Жуан:] Я ж бо силоміць не посягну *на* вашу *честь*, не бійтесь. Жінкам не тим страшний я (*Леся Українка*).

Б Не знав точно, де вона живе, знав тільки *приблизно* прикмети, і жадібно розглядав ієрогліф телевізійних антен над будинками, вишку металеву шукав – по тих ієрогліфах та по вищі він і розшукав Чабанишину хату (*О. Гончар*).

В Хрести горіли червінню, вони мовби кружляли в голубому небі, пливли в повільному золотому ігрищі, вони жили *окремо від* дивного города, від сріблясто-зеленої гори, від Дніпра, від усіх тих, хто метушився коло пристаней (П. Загребельний).

Г Кузько, *незважаючи на* те що по натурі був чоловік запальний, говорив тепер поволі, мляво (Г. Тютюнник).

946. У якому реченні виділене слово є прийменником?

А В цій сліпоті глухій я побачив себе самого: немов хтось *збоку* стояв чужий і чужими очима дивився на мене (Р. Федорів).

Б Пісковий годинник вперше застосували у середні віки, тобто *пізніше* від водяного і сонячного («Наука і життя»).

В *Довкола* ні душі, навіть не віриться, що це так далеко звідси гримить війна (С. Голованівський).

Г Забув, котрого року, навесні, *напередодні* паски, повідь була така, якої ніхто, ані дід наш, ні дідова баба не знали (О. Довженко).

947. У якому реченні виділене слово є прийменником?

А Я тільки твердо вирішила *наперекір* цим багатіям і собі таки бути щасливою (І. Вільде).

Б Василь Карпович розпоряджається, що робити, кому куди йти, а Віталія й Тоню, може, тому, що вони стояли *поруч* в цю мить, він посилає разом (О. Гончар).

В Джонсон приїхав *на зустріч* із Президентом України на сірому позашляховику (З газети).

Г Колона машин саме спускалась в угорські рівнини. *Назустріч* котились широкі, як море, степи (Олесь Гончар).

948. У якому рядку НЕ всі слова належать до прийменників?

А від, з-над, праворуч від, на предмет, наприкінці

Б на, з-поза, врівні з, дарма що, упродовж

В з-перед, поодаль від, для, протягом, з метою

Г на честь, під, близько, з-під, вслід за

949. У якому рядку НЕ всі слова належать до прийменників?

А з-позад, по, напередодні, поряд з, починаючи з

Б відповідно до, при, навколо, з-поміж, у відповідь

В ради, в напрямку до, попереду, з-поперед, на підставі

Г після, про, з-понад, незважаючи на те що, навкруги

950. У якому рядку НЕ всі слова належать до прийменників?

А осторонь від, з-попід, через, довкола, на основі

Б заради, у зв'язку з, під час, серед, з-проміж

В задля, з нагоди, через те що, з-посеред, навпроти

Г попри, у процесі, навпроти, побіля, на честь

951. У якому рядку НЕ всі слова належать до прийменників?

А навздогін за, із-за, у (в), спереду, нехай

Б крім, поруч із, супроти, з-поміж, назустріч

В за допомогою, о (об), поблизу, у напрямку до, з-посеред

Г над, з-межи, незалежно від, вглиб, на кшталт

952. Усі вторинні прийменники наведено в рядку:

А близько, кінець, близько від, в ім'я, задля

Б вздовж, край, з-посеред, збоку від, за допомогою

В за посередництвом, поза, віддалік, протягом, на відміну від

Г навколо, за винятком, вглиб, відповідно до, під проводом

953. Усі вторинні прийменники наведено в рядку:

А всередині, обіч, починаючи від, з приводу, під час

Б відносно, коло, з-поміж, залежно від, за рахунок

В поверх, вповдовж, понад, з метою, подібно до

Г з нагоди, впоперек, навкруг, порівняно з, задля

954. Усі вторинні прийменники наведено в рядку:

А на знак, всупереч, з-понад, поряд, починаючи з

Б довкола, обабіч, стосовно до, на користь, посеред

В услід, на випадок, осторонь, незалежно від, у період

Г збоку, проміж, всупереч, на підставі, паралельно з

955. Усі вторинні прийменники наведено в рядку:

- А із-за, зверху, наперекір, у напрямку до, на предмет
 Б на честь, мимо, навкруг, навздогін за, з-над
 В просто, навздогін, помежи, зважаючи на, на чолі
 Г згідно з, врівні з, ліворуч, на противагу, завдяки

956. У якому рядку ВСІ прийменники належать до темпоральних?

- А протягом зими, за десятиліття князювання, упродовж навчання, віяти впродовж річки
 Б встати під ранок, прийти проти ночі, чекати близько години, зустрітися на Покрови
 В бачитися напередодні свят, подзвонити перед виїздом, вийти під час пари, рости перед хатою
 Г заснути перед вечерею, приїхати серед зими, стояти серед хати, відбулося за цей період

957. У якому рядку ВСІ прийменники належать до причинових?

- А посивіти з горя, у силу нових обставин, через хворобу, замовкнути від здивування
 Б внаслідок таких дій, з огляду на ситуацію, заграти на дудку, завдяки допомозі
 В зважаючи на прохання, під впливом середовища, на підставі документації, попри всі колізії
 Г з нагоди свята, любити за добру вдачу, внаслідок обговорення, жити заради дітей

958. У якому рядку ВСІ виділені прийменники належать до просторових?

- А *На* мить припишк, готуючись до нового ривка, і коли передні ноги злетіли *на* кригу, то здавалося, він уже вискочить і врятується, але крига знову тріснула *під* вагою великого тіла, і лось ще раз опинився *по* шию у воді. Ревнув, кличучи *на* допомогу (Є. Гуцало).
 Б І вже пливуть *мимо* клуні з жовтою журбою стін, і скособочені шопи, і журавлі з піднятими відрами, і баби *на* порогах із дітьми, і човни заспані *в* лугах, ... і коваль Мільйон, що пореається *біля* кузні з боронами... (Є. Гуцало)

В Коли підсихали стежки, то знаходили *під* штандарами, чи *в* коморі, чи *на* горищі колесо і ключку, забризкані зеленою іржею, і ... бігли через суху, ласкаву весну, тупотіли босими п'ятами *по* теплій землі... (Є. Гуцало)

Г Смерком ... ми їли куліш, ... і хоч сиділи *під* яблунями *на* ряднах, чи *в* хаті *на* лаві, чи на тапчані *біля* припічка, але здавалось, що земля все ще крутиться *під* нами, а ми сп'яніло перебираємо ногами, пробуючи вгнатись *за* обручем, який тікає все прудкіш... (Є. Гуцало)

959. У якому рядку наведено прийменник, що НЕ належать до атрибутивних?

А Білою піськовою дорогою від Соколівки з'їжджав Валентином-конячкою з двома зчепленими бочками з криничною водою для косарів мій і лисиччин знайомий – Семен Семенович (М. Вінграновський).

Б Чухався він, як і належить чухатись мерові тутешніх лугів з корінцями медових трав, полів з картоплями, лісів з дубняками і прочая, і прочая (М. Вінграновський).

В Внизу лежить моє озерце з чайними гніздами в рогозі, за озерцем сидить моя копичка, а далі, скільки біліє чайне крило, туманіють деснянські луги, з мишами і жуками, жабами та вужами (М. Вінграновський).

Г Гусак обгорнув крилами гніздо з гусенятком і, відштовхуючись лапами, вивів гніздо (М. Вінграновський).

960. Із формами в родовому відмінку можуть уживатися ВСІ прийменники, наведені в рядку:

А вздовж, наприкінці, напереріз, від, біля

Б без, коло, під час, у напрямку, поверх

В після, поблизу, з-поміж, позаду, назустріч

Г мимо, попереду, протягом, шляхом, навздогін

961. Із формами в знахідному відмінку можуть уживатися ВСІ прийменники, наведені в рядку:

А услід, на, понад, услід, з огляду на

Б над, крізь, навперейми, через, повз

В при, між, о (об), незважаючи на, поряд
Г попри, у (в), перед, поза, у відповідь на

962. У якому рядку ВСІ прийменники пишуться разом (замість скісної риски)?

А нав/проти, по/серед, на/перекір, з/середини, на/зустріч
Б за/для, нав/перейми, з/перед, на/прикінці, з/переляку
В з/поміж, по/перед, не/подалік, по/вздовж, під/час
Г з/заду, на/підставі, по/нижче, у/напрямі/до, по/середині

963. У якому рядку допущено помилку в правописі прийменників?

А під час, внаслідок, заради, з-перед, вслід за
Б не зважаючи на, з-поміж, посеред, з метою, задля
В навздогін, з-посеред, незалежно від, насупроти, збоку
Г попід, на користь, з-помежи, праворуч від, всередині

964. У якому реченні вжито прийменник із такими характеристиками: просторовий, вторинний, складений?

А Сріблясто вилискує неподалік у посадках сива маслина (*О. Гончар*).
Б Соломія сиділа неподалік від Оксани (*І. Цюпа*).
В Неподалік Горпищенкової кошари, на сув'язі звивистих степових доріг, стоїть чабанський колодязь (*О. Гончар*).
Г Хутір, на якому зупинився і Арнульф, лежав неподалік станції (*П. Загребельний*).

965. У якому реченні вжито прийменник із такими характеристиками: допустовий, вторинний, простий?

А Хоч нікому Тоня не потурає, ... всякого вміє приструнчити, і все ж, незважаючи на це, малюки чомусь линуть до неї найбільше (*О. Гончар*).
Б Попри всі злигодні і турботи переднього краю Хома навіть погладшав, щоки мав, як налиті (*О. Гончар*).
В А Грицько, як нарочито – не тільки не слухає, а ще і наперекір робить (*Панас Мирний*).

Г Всупереч живим фактам, наперекір здоровому розуму ці горе-теоретики твердять про «відмирання народної творчості» (*М. Рильський*).

966. У якому реченні вжито прийменник із такими характеристиками: атрибутивний, первинний, простий, ужитий з іменником в орудному відмінку?

А Сонце гріє, вітер віє З поля на долину (*Т. Шевченко*).

Б Він глянув на ставок і не пізнав його. Ні, то не ставок, то друге небо з місяцем, із зорями (*М. Коцюбинський*).

В Я – українець..., з Колиски Я мову взяв, що за селом Шуміла житнім колоском (*І. Нехода*).

Г І з ледве чутним щебетанням Низенько ластівка летить (*М. Рильський*).

967. У якому реченні вжито прийменник із такими характеристиками: об'єктний, складний, ужитий з іменником у родовому відмінку?

А Думка про принципову «неперекладність» художніх творів з однієї мови на іншу по деяких країнах існує й досі, особливо щодо віршових перекладів (*М. Рильський*).

Б Про свою невродливість дізналась Катерина відносно пізно (*І. Вільде*).

В І. Франко вивчав історію не побіжно, стосовно тільки до своїх художніх творів, а спеціально, – і тому його справедливо вважають істориком-професіоналом (*З газети*).

Г Посеред своєї розповіді хорват раптом замовк, зупинивши зачудований погляд на ордені Слави, що висвічував у Козакова на засмальцьованій потом гімнастърці (*О. Гончар*).

968. НЕ потребують редагування сполучення слів із прийменниками в рядку:

А контрольна робота з літератури, звертатися по мірі потреби

Б сумувати за коханою, в повній мірі

В заходи щодо покращення добробуту, різьба по дереву

Г гурток для вивчення фольклору, в кінці кінців

969. НЕ потребують редагування сполучення слів із прийменниками в рядку:

А за рішенням зборів, не дивлячись на перешкоди

Б оплатити за проїзд, у напрямку до міста

В писати за зразком, читати по складах

Г всупереч пропозицій, з березня до червня

970. НЕправильно вжито прийменникову(і) форму(и) в рядку:

А піти по хліб, за станом здоров'я

Б називати по імені, заступник з виховної роботи

В наказ по армії, згадувати у свята

Г ім'я по батькові, приємний на смак

971. НЕправильно вжито прийменникову(і) форму(и) в рядку:

А родич по матері, великий за обсягом

Б по чайній ложці, ательє для обслуговування

В стояти по одному, піти у службових справах

Г заходи по підвищенню ефективності праці, через ожеледицю

СПОЛУЧНИК

972. Хто є автором праці «Система сполучників в українській мові» (1962)?

- А Катерина Городенська
- Б Андрій Колодяжний
- В Любов Мацько
- Г Федір Медведєв

973. Хто є автором монографії «Сполучники української літературної мови» (2010)?

- А Катерина Городенська
- Б Андрій Колодяжний
- В Любов Мацько
- Г Федір Медведєв

974. Хто є автором праці «Граматичний словник української мови: сполучники» (2007)?

- А Флорій Бацевич
- Б Іван Вихованець
- В Катерина Городенська
- Г Любов Мацько

975. Сполучник указує на:

- А сурядний зв'язок між однорідними членами речення
- Б сурядний та підрядний зв'язок між частинами речення
- В підрядний зв'язок між членами речення
- Г сурядний зв'язок між однорідними членами речення і сурядний та підрядний зв'язок між частинами речення

976. Іван Вихованець та Катерина Городенська в «Теоретичній морфології української мови» (2004) зараховують сполучники до:

- А службових частин мови
- Б службових слів-морфем, зокрема аналітичних синтаксичних морфем
- В самостійних частин мови
- Г часток мови

977. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Згідно із традиційною граматиною, сполучник належить до службових частин мови.
- Б** Характерна ознака сполучників – їх незалежність від кожного з окремо взятих компонентів, які вони поєднують.
- В** Сполучники надають додаткових семантичних відтінків окремим членам речення або реченню загалом.
- Г** Якщо прийменники вказують лише на зв'язки між членами речення, то сполучники обслуговують також одиниці вищого рангу – речення.

978. Яке твердження є НЕправильним?

- А** Сполучники, як і прийменники, пов'язані з формами тих слів або словосполучень, що поєднуються за їхньої допомоги.
- Б** Сполучники членами речення не виступають, не мають граматичних категорій, не виражають самостійного лексичного значення та не виконують номінативної функції.
- В** У сучасному українському мовознавстві (І. Вихованець) сполучники вважають окремим типом слів-морфем, що виражає синтаксичні зв'язки й семантико-синтаксичні відношення між предикативними частинами складного речення та однорідними членами речення.
- Г** У традиційній граматиці сполучник вважають службовою частиною мови, що виконує функцію зв'язку однорідних членів речення, предикативних частин складних речень і речень у тексті.

979. У якому варіанті ВСІ сполучники в реченні є сурядними?

- А** Тут чується той самий поклик жвавий: Хоч згинути, а хоч добути слави (*В. Самійленко*).
- Б** Я жив би двічі і помер би двічі, Якби було нам два життя дано, Щоб ворогові глянути у вічі, Незганьбленим зберігши знамено (*М. Бажан*).
- В** Любов – ...тиха змова Душі, печалі та безсоння, Та ще ласкаве, добре слово, Та ще палка, мов жар, долоня (*Г. Чубач*).
- Г** ...нема тобі назад вороття, раз уже перейшла ту кладку і заборонені води, що відділили тебе від попереднього життя... (*О. Гончар*)

980. У якому варіанті ВСІ сполучники в реченні є підрядними?

А Хоч життя і найдорожче для людини, Та все одно людина в битві і в труді Віддає його за долю Батьківщини... (В. Забаштанний)

Б Не те що такий лиман, а, здається, море перемайнула б вона (О. Гончар).

В Соломія боялася, проте зважилася покинути небезпечне місце, незважаючи на те що Остапові трудно було пускатися в далеку дорогу (За М. Коцюбинським).

Г У кожного вітряка своя доля, яка тісно переплелася з долею людською, бо ж люди, неначе ті вітряки, живуть на вітровинні, не знаючи спокою (За І. Цюпою).

981. У якому рядку ВСІ сполучники розділові?

А та, ні... ні, чим... тим, або... або, чи

Б а, не лише... але й, однак, проте, зате

В чи... чи, або, чи, то... то, хоч... хоч

Г ані... ані, то... то, ніби, не то... не то, якби

982. У якому варіанті ВСІ сполучники допустові?

А так що, так що й, так що аж

Б хоч... але, дарма що, хоч, незважаючи на те що

В як, щойно як, як тільки, після того як, тільки

Г однак, та, і... і, ні... ні, ні... ані

983. У якому варіанті ВСІ сполучники є приєднувальними?

А не лише... а й, не лише... але й, не тільки... а навіть, не стільки... скільки

Б та й, і навіть, а й, ще й, також і

В тобто, а саме, як-от, або, наприклад

Г як, що, ніби, щоб, якщо

984. У якому рядку ВСІ сполучники належать до одного розряду за значенням?

А аби, якщо, коли б, щоб, неначе

Б неначе, як, мов, ніби, що аж

В дарма що, щойно, ледве, з того часу як, як тільки
Г у зв'язку з тим що, оскільки, тому що, бо

985. У якому реченні вжито сполучник із такими характеристиками: сурядний, єднальний, вторинний, повторюваний?

А Стояла в травах ніч, а трави пахли літом (*М. Вінграновський*).

Б Він [листок] кружляє на галявині, то вгору підноситься, то хилиться до землі (*Остан Вишня*).

В Рослина ця [барвінок] не тільки декоративна, пісенна, а й цілюща (*Н. Зубицька*).

Г Не убий ні словом, ні ділом (*О. Потапенко*).

986. У якому реченні вжито сполучник із такими характеристиками: підрядний, порівняльний, вторинний, складний, одиничний?

А Нема більшого гріха перед Богом, як забути ім'я його... (*Г. Хоткевич*)

Б Вже сутеніло надворі, як Дашкович вертався до батька (*Іван Нечуй-Левицький*).

В У сучасній мові слів без кореня не існує, проте є слова, що не мають у своєму складі афіксів... (*Н. Клименко*)

Г Переді мною, схрестивши руки на великих, буцімто паляниці, грудях, стояла мачуха (*Ю. Мушкетик*).

987. У якому реченні вжито сполучник із такими характеристиками: підрядний, з'ясувальний, вторинний, складний, одиничний?

А Уявляєш, якби на такому [мотоциклі] та влетів куди-небудь... (*О. Гончар*)

Б Якби жабі хвоста, була б вона непростя (*Укр. прислів'я*).

В Добудь нові слова, новії струни або мовчи (*Леся Українка*).

Г Для того щоб усе велося й жилося добре, ...треба вибирати для хати щасливе місце (*М. Дмитренко*).

988. У якому реченні вжито сполучник із такими характеристиками: сурядний, градаційний, вторинний, складений, парний?

А І падають зорі в долині, І падає сон у траву (*І. Драч*).

Б ...вони [жовті квіти] веселі, дарма що не пахнуть (*Г. Тютюнник*).

В Це людина, яка у свої 80 перебуває у вирі не лишень наукового, а й політичного життя (*М. Стріха*).

Г Флексія, або закінчення, – це словозмінний афікс, що виражає граматичні значення... і реляційні... (*Н. Клименко*)

989. Яке твердження є правильним?

А Сполучники сурядности виражають залежність однієї одиниці від іншої у межах синтаксичної конструкції.

Б Пояснювально-уточнювальні сполучники всі мовознавці зараховують до сурядних.

В Складені сполучники є багатослівними, вторинними.

Г За способом уживання сполучники поділяються на дві групи: одиничні (або одномісні) та повторювані (або багатомісні).

990. Перехід слів з інших частин мови у сполучники називається:

А інтер'єктивізація

Б кон'юнкціоналізація

В партикуляція

Г препозиціоналізація

991. Якого терміна стосується визначення «повнозначне слово, що приєднує підрядну частину речення до головної й одночасно виконує роль члена речення»?

А займенник

Б сполучне слово

В сполучник

Г прислівник

992. Яке твердження є НЕправильним?

А Найчастіше сполучними словами бувають відносні займенники та займенникові прислівники.

Б Парні сполучники складаються з двох частин, які пов'язують або тільки дві предикативні частини складної синтаксичної конструкції, або тільки два однорідних члени в простому реченні.

В До первинних належать сполучники, які не мають у сучасній українській мові співвідносних повнозначних слів і не членуються на морфи, а деякі навіть на склади.

Г Сурядні сполучники називаються гіпотактичними.

993. У якому реченні виділене слово є сполучником?

А Ми сподівалися, **що** плавати в холодній воді не доведеться.

Б Я не знав, **що** завтра відбудеться в університеті.

В **Що** подарує мені цей день?

Г Я дуже хотів побачити червону руту, **що** оспівана в пісні.

994. У якому реченні виділене слово НЕ є сполучником?

А І **чим** холодніша вода, тим швидше біль відпускає Дарусю (М. Матіос).

Б Що стражник, **що** становий – всі вони одного поля ягоди, одним миром мазані (Панас Мирний).

В Юнак не знав, **чим** зайнятися на канікулах.

Г Краще в землі гнити, **як** з нелюбом жити (Укр. прислів'я).

995. У якому реченні виділене слово є сполучником?

А Друзі порадилися, **коли** найкраще починати репетицію.

Б Тільки увечері князь Володимир... обійшов терем, **де** провів свої юні літа... (С. Скляренко).

В Ти не дивись, **що** буде там, Чи забуття, чи зрада (Олександр Олесь).

Г **Коли** нема пророка на землі, Нехай злетить він з гір таємних! (Олександр Олесь)

996. У якому реченні виділене слово НЕ є сполучником?

А **Нехай** відомий я поет, але собі я невідомий (В. Сосюра).

Б Співай же їм, мій голубе, Про Січ, про могили, **Коли** яку насипали... (Т. Шевченко)

В **Як** гетьман виходив перед військом, над ним несли бунчук (І. Крип'якевич).

Г Пусту ж мене, моя мати, На вулицю погуляти.., **Коли** хочеш зятя мати (З пісні).

997. У реченні *Дурня вчити, що мертвого лічити* (народна мудрість) **слово що:**

А сполучне слово – відносний займенник

Б підрядний з'ясувальний сполучник

В підрядний порівняльний сполучник

Г сурядний розділовий сполучник

998. У реченні *Батько діда просить, щоб той розказав Про Коліївщину...* (Т. Шевченко) **слово щоб:**

А підрядний з'ясувальний сполучник

Б сполучне слово

В підрядний сполучник мети

Г підрядний сполучник причини

999. У реченні *Невелику групу... становлять так звані унікальні морфемі, або уніфікси* (Є. Карпіловська) **слово або:**

А пояснювально-уточнювальний сполучник

Б підрядний з'ясувальний сполучник

В сурядний розділовий сполучник

Г сполучне слово

1000. У реченні *Як звечоріє на Дніпрі, Черніг сідає в чорний човен і ставить чорні ятері* (Л. Костенко) **слово як:**

А сполучне слово – прислівник

Б підрядний порівняльний сполучник

В підрядний часовий сполучник

Г підрядний допустовий сполучник

1001. У якому варіанті ВСІ сполучники є складними?

А та, й, але, а, бо

Б аби, мовби, тому що, адже, проте

В для того щоб, то... то, не тільки... а й, хоч... хоч, не так... як

Г якщо, зате, щоб, якби, ніби

1002. У якому варіанті ВСІ сполучники є простими за будовою?

А бо, однак, щоб, й, але

Б як, хоч, і, та, а

В що, аби, чи, незважаючи на те що, оскільки

Г коли, якщо... то, ні... ні, внаслідок того що, адже

1003. У якому варіанті ВСІ сполучники є складеними за будовою?

А так що аж, тому що, і... і, з огляду на те що, проте

Б то... то, як... так, якщо... то, задля того щоб, дарма що

В якщо, немовби, щоб, або, ніби

Г що, та, але, бо, як

1004. У якому варіанті ВСІ сполучники вторинні?

А та... та, що, як, коли, незважаючи на те що

Б або, зате, але, ніби, як

В тому що, бо, ніж, і, хоч... хоч

Г а, проте, хоч... але, що... то, щоб

1005. Яке твердження правильне?

А Сполучники можуть виступати членом речення, але не самостійно, а з іншими словами.

Б За будовою сполучники бувають: одномісні, багатомісні, двомісні.

В Сполучники, як і всі службові слова, виконують номінативну функцію.

Г Сполучники *що... то, не лише... але й* за способом уживання є парними.

1006. Яке твердження правильне?

А Перехід сполучників до інших частин мови називається кон'юнкціоналізацією.

Б Сполучники *ні... ні, хоч... хоч* належать до парних за способом уживання.

В За В. Виноградовим, сполучники не належать до частин мови, а є різновидом часток мови.

Г До вторинних належать сполучники, які не мають у сучасній українській мові співвідносних повнозначних слів і не членуються на морфеми.

1007. Яке твердження правильне?

- А За значенням сполучники бувають первинні та вторинні.
- Б Сполучники *зате, дарма що* належать до одиничних за способом уживання.
- В Гіпотактичні сполучники виявляють зв'язки синтаксично рівноправних елементів мови.
- Г У сполучники переходять лише службові частини мови.

1008. Яке твердження НЕправильне?

- А До сполучників підрядності належать сполучники мети, причини, часу, умови, місця, допустові, порівняльні, з'ясувальні, міри і ступеня, наслідкові.
- Б Градаційні та єднальні сполучники належать до сурядних.
- В Сполучні слова є різновидом сполучників як службових слів.
- Г Сполучники *або... або, ні... ні* належать до багатомісних за способом уживання.

1009. У якому реченні виділений сполучник не відповідає духові української мови, оскільки є калькою з російської мови?

- А Вони не отримали кредиту, *тому що* вчасно не оформили документів.
- Б *Не дивлячись на те що* їх попереджали, вони знову порушили закон.
- В Виплату будуть здійснювати *відповідно до того, як* надходитимуть кошти.
- Г *Не так* страшні протести, *як* провокації.

1010. У якому реченні виділений сполучник не відповідає духові української мови, оскільки є калькою з російської мови?

- А Студенти запізнилися на потяг, *так як* заспали.
- Б *Незважаючи на те що* йшов дощ, світило сонце.
- В *Що* вищий сукупний дохід, *то* вищий рівень життя народу.
- Г *Чи то* він працював, *чи* удавав, що працює.

1011. У якому реченні виділений сполучник відповідає духові української мови, оскільки НЕ є калькою з російської мови?

- А *У силу того що* всім морозива не вистачило, діти засумували.
Б Українська сторона подасть решту документів, *з тим щоб* можна було завершити інвентаризацію.
В Відшуковували уцілілі пам'ятки, *аби* не обірвалася нитка народної пам'яті.
Г Цікавими були *не стільки* вистави, *скільки* їхнє обговорення.

1012. У якому реченні виділений сполучник відповідає духові української мови, оскільки НЕ є калькою з російської мови?

- А З математикою допомагає мати, *у той час як* батько більше знає історію.
Б *Чим* більше знав, *тим* більше ставав сумним.
В Проблеми будемо вирішувати *по мірі того, як* вони з'являтимуться.
Г Морфема оформляє слова, вказуючи на відношення між предметами і явищами, *тоді як* слово позначає предмети і явища (І. Вихованець).

ЧАСТКА

1013. Хто є автором класифікації, згідно з якою до часток мови належать власне частки, зв'язки, прийменники і сполучники?

- А Віктор Виноградов
- Б Іван Вихованець
- В Ілля Кучеренко
- Г Володимир Горпинич

1014. Хто є автором монографії «Частки української мови як дискурсивні слова» (2014)?

- А Флорій Бацевич
- Б Олена Безпояско
- В Іван Вихованець
- Г Анатолій Загнітко

1015. Хто є авторами лексикографічної праці «Словник часток: матеріали і статті» (2012)?

- А Олена Безпояско, Віталій Русанівський
- Б Іван Вихованець, Катерина Городенська
- В Анатолій Загнітко, Анна Каратаєва
- Г Андрій Колодяжний, Марія Конюшкевич

1016. Який український граматист визначав частки як аналітичні синтаксичні морфеми?

- А Іван Вихованець
- Б Ілля Кучеренко
- В Андрій Колодяжний
- Г Арнольд Грищенко

1017. Яке твердження щодо функцій часток є НЕправильним?

- А надають реченням або членам речення додаткових значенневих відтінків
- Б передають лише емоції та почуття мовця, які стосуються ситуацій позамовного світу, а не є безпосереднім відображенням таких ситуацій

В беруть участь у творенні окремих морфологічних форм слова
Г слугують засобами виділення теми та реми в актуальному членуванні речення

1018. У якому рядку наведено визначення частки як частини мови?

- А** службова частина мови, яка поєднує однорідні члени речення, частини складного речення й окремі речення
- Б** це самостійні слова, які надають словам, словосполученням і реченням додаткових семантичних відтінків або слугують для творення слів або їхніх форм
- В** група службових невідмінюваних слів, які служать для семантичного поєднання в реченні різнорідних його членів, утворення деяких морфологічних категорій, надання висловлюванням і його частинам додаткових смислових, модальних та емоційно-експресивних відтінків
- Г** група змінних службових слів, які надають реченням або членам речення додаткових значенневих відтінків, а також беруть участь у творенні окремих морфологічних форм слова

1019. Яке твердження є правильним?

- А** Суб'єктивна модальність виражає відношення (віднесеність) дії, стану або цілого повідомлення до дійсності за ознакою «реальності – нереальності (ірреальності)».
- Б** Складні частки – це аналітичні лексичні композити, які утворюються із двох або трьох слів.
- В** Лексичні значення часток мають узагальнений характер.
- Г** Частки *також, однак, проте, ніби* належать до відприслівникових.

1020. Яке твердження є правильним?

- А** Об'єктивна модальність виражає ставлення мовця до повідомлюваної ним інформації як в аспекті логічної кваліфікації, так і за різноманітними емоційними оцінками.
- Б** Лексичний корпус часток одноманітний за структурою і походженням.
- В** Частки *ось, де, куди, прямо, зовсім, просто* належать до відзайменникових.

Г Частки не виконують самотійно функції членів речення, але разом зі словом, якого стосуються, формують один член речення.

1021. Яке твердження є НЕправильним?

А Частки не мають системи словозміни.

Б Частки не вступають між собою в синонімні відношення.

В Частка як службова частина мови сформувалася на базі інших частин мови.

Г Окремі частки є засобом творення морфологічних форм наказового та умовного способів дієслова.

1022. Яке твердження є НЕправильним?

А Перехід часток в інші частини мови називається партикуляцією.

Б Частки не бувають самотійними членами речення, але вони входять до складу членів речення разом із самотійними словами.

В Частки є одним із засобів актуального членування речень, тобто засобом виділення в реченні теми і реми.

Г Як і інші значеннєві одиниці, частки мають синоніми.

1023. Яке твердження є НЕправильним?

А Модальність – універсальна мовна категорія, яка виражає різні види відношення висловлювання до дійсності, а також різні види суб'єктивної кваліфікації повідомлюваного.

Б Частка – це несамотійна незмінна частина мови, до якої належать слова функціонально-семантичної категорії «модальність».

В Частки *воно, що, це, собі, ото* належать до відзайменникових.

Г До семантико-функційних розрядів часток належать: заперечні, стверджувальні, питальні, вказівні, присвійні, обмежувальні, неозначені.

1024. Яке твердження є НЕправильним?

А Модальні відношення формують категорійну семантику частки, на підставі якої в один семантико-граматичний клас узагальнюються різноманітні за лексичними значеннями та функціями частки.

Б За походженням частки поділяються на прості і складені.

В Вторинні частки – це похідні слова, які зберігають структурно-семантичний зв'язок зі словами інших частин мови.

Г Частки *знай, дай, давай, мов, мовляв* належать до віддієслівних.

1025. У якому рядку в кожній синтаксичній конструкції вжито частки?

- А** лиш ділянка; ось стою біля рідного двору; то з одного, то з другого боку
- Б** куди тобі до нього; ні в тин ні у ворота; знай же про це; росте біля вікна
- В** ви таки знайомі; дід буцімто сердиться; хоч с'як хоч так; співає, наче в садочку
- Г** оце так влип, чи ж неповторне можна повторити; є в поета лиш єдина хата

1026. У ВСІХ словосполученнях використано частки в рядку:

- А** ходить прямо; якраз у неділю; ось ти кажеш; вже майже весна
- Б** стоїть прямо перед тобою; зроби так; навряд чи погодиться; все таки варто
- В** мовби щось снилося; ледве не розсміявся; говорить прямо з дверей; не може наслухатись
- Г** затоплені чи не по верхівки; чи пан чи пропав; зосталась тільки любов; дуже вдалих

1027. У якому реченні немає частки?

- А** Ген по згірку причаївся темно-зелений гайок, а самий верх згірка вільний од дерев, там, либонь, щось було засіяно, а тепер скошено (*Є. Гуцало*).
- Б** Гаразд, добре! Усього навезу! – сміється гірко Пилип (*Панас Мирний*).
- В** Аж ген за північ, коли пожежа стихла і зарево згасло, змогла тільки трохи заспокоїтись Христя і лягла спати (*Панас Мирний*).
- Г** Яке ще там у біса горе, Коли серця у нас живі? (*М. Рильський*)

1028. У якому реченні вжито частку?

- А** Ліс ще дримає в передранішній тиші... (*М. Коцюбинський*)
- Б** – Син у мене Дмитро тоді ще парубком був (*Г. Хоткевич*).
- В** Приходить весна, але ще сіра, ще каламутна, і б'є об землю крилом, наче великий кажан (*М. Коцюбинський*).
- Г** – Торочиш таке, а ще вчителька! (*О. Довженко*)

1029. Частки за походженням НЕ бувають (за кількома винятками)...

- А відприкметникові
- Б відсполучникові
- В відзайменникові
- Г віддієслівні

1030. За будовою частки поділяються на:

- А прості і складні
- Б прості і складені
- В прості, складні і складені
- Г первинні і вторинні

1031. До модальних часток традиційно зараховують:

- А вказівні, означальні, кількісні, обмежувальні
- Б видільні, вірогідні, обмежувальні, переповідні
- В емоційні, експресивні, підсилювальні, окличні
- Г стверджувальні, заперечні, питальні, спонукальні

1032. Перехід інших частин мови в частки називається...

- А адвербіалізацією
- Б партикуляцією
- В препозиціоналізацією
- Г прономіналізацією

1033. У якому рядку ВСІ частки є стверджувальними?

- А невже, еге, атож, ну-ну, справді
- Б атож, ага, нехай, точно, годі
- В так, звичайно, гаразд, авжеж, угу
- Г га, аякже, добре, звичайно, прямо

1034. У якому рядку ВСІ частки є вказівними?

- А тут, ондечки, якраз, от, ген
- Б отсе, осьде, там, саме, прямо
- В ото, он, ось, це, онде
- Г майже, от, отут, осьдечки, он-он

1035. У якому рядку ВСІ частки є питальними?

- А якраз, чи не, та й що, хоч би, та й
- Б майже, та хіба, що ж його, а то ж як
- В що ж воно, як же, та чи ж, навряд чи
- Г га, та чи ж, а хіба ж, невже, що за

1036. У якому рядку ВСІ частки є кількісними?

- А чи не, майже, мало не, так, приблизно
- Б вельми, ледве не, дуже, повністю, звичайно
- В винятково, заледве не, цілком, близько
- Г чисто, трохи не, абсолютно, ледве

1037. У якому реченні частку ТАК ужито як підсилювальну?

- А Так ото слухай, скінчу вже в двох словах: По оглядинах царського двірка подались ми назад у монастир (*М. Коцюбинський*).
- Б Так будьмо ж єдині! Ми – квіти життя (*В. Сосюра*).
- В Так! я буду крізь сльози сміятись, Серед лиха співати пісні, Без надії таки сподіватись, Буду жити! – Геть думи сумні! (*Леся Українка*)
- Г Проїхали так з кілометр до наступного повороту, і тут Козаков, нарешті, дав команду зупинитись (*О. Гончар*).

1038. У якому реченні частку ЧИ вжито як підсилювальну?

- А – Ти кажеш мені це чи не в сотий раз (*О. Довженко*).
- Б – За генералів їх думаєш давати, чи що? – Там кому бог приведе, той і візьме (*Панас Мирний*).
- В – Мамо, чи кожна пташина В вирій на зиму літає? – В мами спитала дитина (*Леся Українка*).
- Г – Як то ти за Пріську журишся, чи ба! як до роботи, то й за Пріську згадала! (*Леся Українка*).

1039. У якому реченні вжито відзайменникову частку?

- А Років йому було сто чи, може, трохи й менше, але приємно чомусь думати, що сто, бо це було давно й красиво (*О. Довженко*).
- Б Пронести це наше почуття, це розуміння життя через все, все, що б там не було... (*О. Довженко*)

В Біжить [пастух] з прокльонами і сміхом. Лахміття й трав сумне рядно, – оце і вся його утіха, оце і все його майно (*В. Сосюра*).

Г – Якби не оце створіння, я далєбі заснув би під кущем, бо сьогодні парно якось у повітрі (*М. Коцюбинський*).

1040. У якому реченні вжито віддієслівну частку?

А Ти диви який мужній борець із журналістами!

Б Читай, давай людям другий шанс, вибачай і вір, що всі мають можливість стати кращими (*В. Лис*).

В Та не сопіть так, мов ковальський міх... – Коли ж ноги грузнуть, аж в постолах хлющить, та ще щось... чіпляється до ніг (*М. Коцюбинський*).

Г Кострубаті й присадкуваті верби... чіплялися оголеним корінням за землю, немов хижий птах загнав пазури у здобич (*М. Коцюбинський*).

1041. У якому реченні виділене слово НЕ є часткою?

А Стало так *просто* й хороше з цією людиною (*О. Донченко*).

Б Дома там у нього *просто* чудеса: цієї весни він сконструював у себе якусь особливу телевізійну антену, таку, що ловила що йому заманеться (*О. Гончар*).

В Ставлять [жінки] сметану, сир, вареники й товченики і мед *прямо* мисками (*О. Довженко*).

Г Тепер я у Вижниці над Черемошом..., се вже в горах, *приблизно* на такій високості, як Кімполунг, де я жила (*Леся Українка*).

1042. У якому реченні виділене слово НЕ є часткою?

А Сонце вже *геть* було нахилилося до заходу (*Іван Франко*).

Б Що ти все крутишся! Я ж загадала роботу? Чого ж ти... їсти їси, а гарбуз *онде* викотить – кланятись треба? (*Павло Тичина*)

В Та як його й не спочити, не полежати у такій розкоші, як *онде!* Здоровенний дуб розлягся [розлігся], розширився своїм кострубатим гіллям, так що аж темно під ним (*М. Коцюбинський*).

Г Ще *ген-ген* до світа, а вже будять її доїти корову та до череди гнати (*М. Коцюбинський*).

1043. У якому реченні виділене слово НЕ є часткою?

А *Коли б же* хоч попрощатись прийшов – коли б же хоч ще раз його побачити! (Марко Вовчок)

Б *Десь* острів є, що осіяв Шекспір, Де Діккенс усміхався крізь тумани (М. Рильський).

В Стара пані була не що, сумирна собі, – може, тому, що вже благоденська була, ... так *куди вже* бійка! не на умі (Марко Вовчок).

Г – А чи добре знаєш усі лази там до замку?– спитав один. – *Де вже не* добре! як свою кишеню (Д. Мордовець).

1044. У якому реченні виділене слово НЕ є часткою?

А – Дурна баба, – сердився Магазаник. – Хоч перед Богом плач, а й він знає, що сльози – вода. Кажу, *краще* заспівай... (М. Стельмах)

Б Та *добре*, розкажу про них, хоч то вони й не дуже варті (Леся Українка).

В То був газда достатний, незалежний, любив і правду сказати в очі, тому цілком *зрозуміло*, що війт ненавидів старого Маруська (Г. Хоткевич).

Г Нехай би хто *завгодно* приїхав і подивився – таку красу не можна не похвалити (Ю. Яновський).

1045. У якому реченні вжито складену частку?

А Пейзажі Левітана чи Васильківського, хай на них і не видно людських постатей, все-таки – про людей, про одно з найблагородніших людських почуттів – любов до батьківщини (М. Рильський).

Б Почав Кирило Тур збирати зброю да, щоб заспокоїти паніматку, що мовбито в його на думці нема нічого смутного,.. завів козацьку пісню (П. Куліш).

В Яка вона пишна – його країна, коли цвіте виноград! (М. Коцюбинський).

Г – Ну, добре, – каже Петро, – ходім лишень до річки, чи не піймався часом заєць у ятір або у вершу! – Тю на тебе, чоловіче! Чи ти не здурів? – каже Хвеська. – Де ж таки видано, щоб зайці у верші ловились? (З української казки).

1046. Які частки належать до непохідних?

А ну, не, ні, же (ж), би

Б мов, аж, це, і, та, але

В ось, хай, навіть, лиш, ба

Г бо, ну, ой, от, як, ні

1047. У якому рядку наведено правильну характеристику виділеної частки: Ну, й попомучивсь я! Мічуріну писав... Заледве не дійшло до сварки з Магометом... (М. Рильський)?

А означальна, вторинна (відприкметникова), складена

Б кількісна, вторинна (відприслівникова), складена

В кількісна, первинна, складна

Г вірогідна, вторинна (відприслівникова), складна

1048. Якого виділеного слова стосується наведена характеристика: частка, обмежувально-видільна, похідна, проста?

А Перебуваючи в Петербурзі, Шевченко цікавився не *лише* образотворчим мистецтвом, а й розвитком науки (*Життя і творчість Т. Г. Шевченка*).

Б *Ану* лиш швидше убирайся, З Дидоною не женихайся, Зевес поход тобі сказав (*І. Котляревський*).

В Нехай *хоч* гірше, лиш би інше! (*Іван Франко*)

Г *Лише* мох вкриває собою оте віковічне, ніким не займане каміння (*А. Шиян*).

1049. Частка НЕ пишеться разом з усіма словами в рядку:

А не/допечений; не/покоїтися (не бути похованим); не/сестрин; вчасно не/написаний

Б не/наче; не/дорого, а дешево, не/добачати; не/навидіти; не/моя; не/вартій уваги

В не/дарма: не/дорого; не/зчутися; не/покоїтися (хвилюватися); не/завершений

Г не/славити (не прославляти); не/мічний; не/абиякий; досі не/прочитаний; не/мовби

1050. Частина НЕ пишеться окремо з УСІМА словами в рядку:

- А** не/вміти; не/можна; не/здужати (хворіти); не/дошитий; вправа не/виконана
- Б** не/вгавати; не/треба; не/здужати (не могли); він не/має таланту; правило не/вивчене
- В** не/до/ладу; вчасно не/посаджений; не/зважаючи на дощ; надворі нікого не/має
- Г** не/далеко, а поряд; не/до/речі; не/впізнаний; не/має хисту; не/прибрана аудиторія

1051. УСІ слова пишуться окремо в рядку:

- А** усе/ж/таки, аби/в/кого, поки/що, не/наче/б, будь/як
- Б** що/ж, хіба/що, ні/від/кого, як/би/то, не/аби/який
- В** ні/за/ким, коли/б/то, та/й, дарма/що, навряд/чи
- Г** не/мов/би/то, тільки/що, все/таки, будь/з/ким, так/що

1052. У якому рядку виділене слово є часткою і пишеться окремо?

- А** *То/ж* сіль землі, *то/ж* сила молода. Ішла на смерть, на згубу неминучу (*Леся Українка*).
- Б** Тухольці вложили найбільше праці в те діло, *то/ж* гордилися ним, як своїм (*І. Франко*).
- В** *То/ж* він дуже зрадів, коли матушка Прохіра прийшла до нього на пораду, ще й чоловіка свого.. привела з собою (*М. Коцюбинський*).
- Г** Вийшовши на вал городища, Ант довго дивився й прислухався. Усе віщувало добру днину... *То/ж* Ант вирішив, що йому не слід ждати, й одразу повернувся до хижі (*С. Скляренко*).

ВИГУК

1053. Автори «Теоретичної морфології української мови» (2004) І. Вихованець та К. Городенська вважають вигуки:

А службовою частиною мови

Б самостійною частиною мови

В нечленованими словами-реченнями

Г окремим і особливим розрядом слів, що виражає різні емоції та волевиявлення

1054. Які частини мови належать до незмінних службових частин мови?

А прислівник, прийменник, сполучник, частка

Б прийменник, сполучник, частка

В прислівник, сполучник, частка

Г прийменник, сполучник, частка, вигук

1055. У якому рядку названо іншомовний відповідник терміна «вигук»?

А ад'єктив

Б кон'юнктив

В вербатив

Г інтер'єктив

1056. Хто є автором навчального посібника «Інтер'єктиви в українській мові» (1981)?

А Флорій Бацевич

Б Ірина Гуменюк

В Любов Мацько

Г Василь Німчук

1057. Яке твердження є НЕправильним?

А Прагнучи якнайточніше в художніх творах передати звукове розмаїття навколишнього світу, автори створюють графічно різні звуконаслідування для позначення спільної ситуації.

Б Вторинні, або похідні, вигуки утворюються від іменників, дієслів, займенників, сполучень слів.

В Вигуки є назвами емоцій, настроїв, вольових спонукань.

Г Повнозначне слово інтер'єктивується, коли втрачає функцію називання і набуває функції вираження емоційної або вольової реакції мовців.

1058. Яке твердження є НЕправильним?

А Вигуки не мають граматичних ознак, які властиві самостійним частинам мови.

Б Вигуки виконують номінативну функцію.

В Вигуки не виконують будь-яких синтаксичних функцій.

Г Вигуки можуть переходити в іменники та дієслова.

1059. Яке твердження є НЕправильним?

А У мовленні інтонаційне оформлення вигуків не є важливим.

Б Від вигуків утворюються інші частини мови, зокрема дієслова.

В Вигук – це частина мови, що охоплює слова, які не виконують номінативної функції, а безпосередньо виражають емоції та волевиявлення.

Г Вигук як мовна одиниця не виражає значення, воно створюється контекстом, конкретною ситуацією мовлення, що свідчить про їхню мовленнєву природу.

1060. Яке твердження є НЕправильним?

А Вигук не належить ні до самостійних, ні до службових частин мови.

Б Вигуки не виступають членами речення.

В Вигуки виконують важливу комунікативну роль: беруть участь у створенні таких оцінно-модальних планів висловлення, як позитивна або негативна реакція мовця на певну ситуацію або категорично вираженого спонукання.

Г Л. Мацько вважає вигуки еквівалентами синтаксично нечленованих речень.

1061. У якому рядку ВСІ вигуки є емоційними?

А слава, ой-ой-ой, ех, гей, бр-р

Б гов, тьху, амба, ах-ах, фе

В гм, цить, капут, світе мій, ой леле

Г страх, ой, о Боже, лишенько, ай

1062. У якому рядку ВСІ вигуки є наказовими?

- А ану! нумо! нуте! ну! гайда!
- Б ей! агов! алло! гов! агей!
- В стоп! годі! геть! чш! буде!
- Г но! тпру! гулі-гулі! тю-тю! цоб!

1063. У якому рядку ВСІ вигуки є етикетними?

- А браво! здорові були! до побачення! бувай здоров! дякую!
- Б спасибі! будь ласка! добри вечір! смачного! прощай!
- В ой! ура! ех! фу! ого-го!
- Г на добраніч! ой матінко! тьфу! здрастуйте! перепрошую!

1064. У якому варіанті ВСІ вигуки належать до одного розряду за значенням?

- А ух! пхи! боронь Боже! ага! хвала!
- Б цсс! марш! цить! гайда! геть!
- В цабе! ціп-ціп-ціп! на-на! ей! гиля!
- Г о Боже! от горе! біда та й годі! годі! брр!

1065. Вимогу припинити якусь дію виражають вигуки:

- А емоційні
- Б наказові
- В спонукальні
- Г вокативні

1066. Увагу людей привертають за допомоги вигуків:

- А вокативних
- Б етикетних
- В спонукальних
- Г апелятивних

1067. Для прикликання або відгону тварин використовують вигуки:

- А наказові
- Б спонукальні
- В вокативні
- Г емоційні

1068. У якому варіанті названо розряди вигуків за значенням?

А емоційні, розділові, наказові, вокативні

Б підсилювальні, наказово-спонукальні, апелятивно-вокативні, етикетні

В емоційні, спонукальні, етикетні, апелятивні

Г звуконаслідувальні, стверджувальні, емоційні, етикетні, наказові

1069. У якому варіанті названо мову, з якої запозичено вигук *полундра!*?

А італійська

Б англійська

В німецька

Г турецька

1070. У якому рядку правильно вказано співвідношення вигука та мови, з якої його запозичено?

А браво! – італійська

Б алло! – турецька

В караул! – німецька

Г капут! – англійська

1071. У якому рядку НЕправильно вказано співвідношення вигука та мови, з якої його запозичено?

А хальт! – німецька

Б баста! – італійська

В на біс! – турецька

Г осанна! – старослов'янська

1072. У якому рядку НЕправильно вказано співвідношення вигука та мови, з якої його запозичено?

А марш! – французька

Б алло! – англійська

В стоп! – німецька

Г віват! – латинська

1073. У якому реченні вжито звуконаслідувальне слово?

А О! То в тебе і медаль є?!.. (З. Мороз)

Б – Ат! Враг його бери! Нам байдуже! – сказав отець Тарасій (Іван Нечуй-Левицький).

В Нум же! До праці берись! (Б. Грінченко)

Г Одна птиця весь час методично і невтомно: ...кі-кікс, кі-кікс, к-і-і... (В. Барка)

1074. У якому реченні вигук (звуконаслідувальне слово) вербалізувався й виступає в ролі присудка?

А Здрастуйте! – Як живете? – Нічого собі! (В. Козаченко)

Б Трісь! Щось тріснуло в снях, і Василько дав сторчака в сніг (М. Коцюбинський).

В Зацвірінькав горобець: цвірінь! цвірінь! (М. Коцюбинський)

Г Заридала Катерина та бух йому в ноги (Т. Шевченко).

1075. У якому реченні вигук субстантивувався і виступає в ролі додатка?

А Но! – гукнув знову Яким, смикнувши сердито за віжки (Панас Мирний).

Б Дзвонить, дзвонить в усі кінці! Ну хоч «алло» почути сонне (Л. Талалай).

В Прощайте, – сказав, уже тримаючись за клямку (Григор Тютюнник).

Г Боже ж ти мій! Лихо моє! Де мені сховатись? (Т. Шевченко)

1076. У якому реченні вигук (звуконаслідувальне слово) вербалізувався і виступає в ролі присудка?

А Прости! Я, може, досадив (І. Котляревський).

Б Цить! Скажи мені, Соломіє, чи є у тебе у серцеві Бог? (М. Кропивницький)

В А пташки із гнізда додолу ялось ляп – Лисичка зараз хап та хап: прехорошенько всіх поїла (Л. Глібов).

Г І тоді Сергійко збунтувався: – Досить!.. Не піду (Л. Письменна).

1077. У якому рядку ВСІ вигуки є вторинними?

А матінко! жах! тьфу! ех! ой!

Б о-о! ну-ну! ай-ай! геть! фу!
 В подумаєш! Божечку! матінко Божа! добривечір! рятуйте!
 Г тю! йой! привіт! спасибі! браво!

1078. У якому варіанті ВСІ вигуки є первинними?

А е! ет! гоп! агусь! овва!
 Б фе! ого! нате! ой леле! гм!
 В ігі! гай-гай! ич! нене! ба!
 Г отаке! слава! вибачайте! лихо! гвалт!

1079. У якому варіанті ВСІ вигуки походять від слів однієї частини мови?

А бувай! стривай! постій! вибачте! лиха година!
 Б хвала! лишенько! марш! Боже! жах!
 В слава! біда! овва! Господи! отаке!
 Г агу! у! ух! ат! га!

1080. У якому варіанті ВСІ вигуки походять від кількох повнозначних частин мови?

А от тобі й маєш! боронь Боже! о леле! ох лихо моє тяжкее! о Боже милий!
 Б стоп! ой Господи! ура! годі! геть!
 В ненечко моя! кат його бери! Боже збав! горенько мені! Боже мій милий!
 Г ох-хо-хо! а-а-а! ій! люлі! нате!

1081. У якому реченні виділене(і) слово(а) є вигуком (вигуками)?

А *Боже мій*, нащо мене Ти покинув? (Г. Гаврилець)
 Б *О Матінко Божа*, о Ніжна Ліліє, будь завжди у наших серцях! (Із пісні)
 В *Брате мій милий*, чого так сумуєш ..? (Із пісні)
 Г *Брат ти мій*, яка холоднеча! (Панас Мирний)

1082. У якому реченні виділене(і) слово(а) є вигуком (вигуками)?

А «Азов» проводить *марш* біля Верховної Ради (З газети).
 Б *Ой, лишечко*, – каже лисичка, – санки тріщать (Із казки).

В Наша дума, наша пісня не вмре, не загине.. От де, люде, наша *слава*, Слава України! (Т. Шевченко)

Г Не страшно мені, хоч по весь вік *горечко*, бідонька, ... мені усе байдуже (Г. Квітка-Основ'яненко).

1083. У якому реченні виділене(і) слово(а) НЕ є вигуком (вигуками)?

А Співробітники заплескали в долоні, зняли гамір: – *Браво!* (О. Іваненко)

Б – *Прощай!* – сказав Осел (Л. Глібов).

В А ви один до одного будьте ласкаві, милостиві, *прощайте* одне одному, як і Бог через Христа вам простив! (Із Біблії)

Г *Агов!* Мій хлопчику русявий, В саду веснянім зупинись! (Г. Чубач)

1084. У якому реченні виділене(і) слово(а) НЕ є вигуком (вигуками)?

А Цей *добрий день* запам'ятався їй на все життя.

Б – *Марш!* – скомандував він, рушаючи (О. Гончар).

В – *Гвалт!* – крикнула Настя в сінях.

Г – *Добрий день!* – вирвалося у Грака (О. Чорногуз).

1085. У якому реченні НЕ вжито звуконаслідувального слова?

А – Кхм... кхм... – прокашлявся дід Улян і сів ближче (Л. Письменна).

Б Хоробрий мисливець націлюється: «Бах, бабах!!!» (Л. Письменна)

В Кричать гуси: «Гел! Гел!» (Л. Боровиковський)

Г А хлопчик на Свиню: – Чу-чу, чу-чу! – кричить (Л. Глібов).

1086. У якому реченні вжито звуконаслідувальне слово, яке стосується звукових ознак фізіологічних процесів, відтворюваних мовними органами людини?

А Пугач не втерпів, витріщив свої банькати очі: – Пугу! Пу-гу-у! (Ю. Ярмиш)

Б Брязь! Шибка розбилася, а Максимко аж присів од страху! (Л. Письменна)

В – Ф-ф-ф! – подув Антосьо, наче страх видував... (А. Свидницький)

Г – Ня-я-у! – заквилив Хвостатий, звиваючись у богатирських Стасикових руках (*Л. Письменна*).

1087. У якому реченні є звуконаслідувальне слово, яке стосується звукових ознак предметів і явищ дійсності?

А Дятел біжить по стовбуру, неначе по драбинці, і дзьобом по ньому вистукує: тук-тук, тук-тук! (*Г. Скребицький*)

Б Брязь! Шибка розбилася, а Максимко аж присів од страху (*Л. Письменна*).

В Прилетів у гай, коли бачить, сидить зозуля на калині та все: «Ку-ку! ку-ку!» (*Леся Українка*)

Г – Ха-ха-ха! – засміялась Галя (*А. Свидницький*).

1088. Яке твердження НЕправильне?

А Вигуки, що повторюються або вимовляються протяжно, пишуться з дефісом.

Б Субстантивуючись, звуконаслідування, як і вигуки, можуть виконувати роль підмета.

В Усі звуконаслідувальні слова є одиницями мови.

Г В українському мовознавстві звуконаслідувальні слова кваліфікуються здебільшого як окрема група вигуків, за допомогою якої передаються, відтворюються різні звуки природи, тварин, птахів, машин тощо.

1089. Яке твердження НЕправильне?

А Із синтаксичного погляду звуконаслідувальні слова можуть функціонувати як нечленовані слова-речення.

Б Звуконаслідувальні слова, на відміну від вигуків, у мовленні можуть бути разовими і не ставати одиницями мови.

В Звуконаслідувальні слова, як і вигуки, виражають почуття і волевиявлення мовця, його суб'єктивне ставлення до об'єктивного світу.

Г Від звуконаслідувальних слів утворюються іменники та дієслова.

1090. Яке твердження є НЕправильним?

А Звучання коси на сінокосі письменники відтворюють завжди однаковими звуконаслідуваннями.

Б *О, ой*, що стоять перед звертаннями й тісно з ними пов'язані інтонаційно, виступають у ролі часток і комою не виділяються.

В Звуконаслідувальні слова можуть передавати звукові вияви звірів і птахів, звукові ознаки предметів і явищ дійсності, дій та рухів, фізіологічних процесів, відтворюваних мовними органами людини.

Г У лінгвістичній традиції звуконаслідувальні слова мають здебільшого статус слова.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

Безпояско О. К., Городенська О. К., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія. Київ : Либідь, 1993. 336 с.

Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Грищенко А. П. Граматика української мови. Київ : Рад. школа, 1982. 208 с.

Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови : академічна граматика української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с.

Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті. Київ : Наук. думка, 1988. 256 с.

Волох О. Т., Чемерисов М. Т., Чернов Є. І. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. Київ : Вища школа, 1989. 333 с.

Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с.

Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія / *І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська, А. П. Загнітко, С. О. Соколова*; за ред. К. Г. Городенської. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.

Жовтобрюх М. А., Кулик Б. М. Курс сучасної української літературної мови. Київ : Вища школа, 1972. Ч. І. 402 с.

Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Донецьк : ДонДУ, 1996. 435 с.

Курс сучасної української літературної мови / за ред. *Л. А. Булаховського*. Київ : Рад. школа, 1951. Т. І. 519 с.

Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: Морфологія. Вінниця : Поділля, 2003. 464 с.

Лаврінець О., Симонова К., Ярошевич І. Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 524 с.

Леонова М. В. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Київ : Вища школа, 1983. 262 с.

Микитюк О. Р. Сучасна українська мова: самобутність, система, норма. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. 440 с.

Плющ М. Я. Граматика української мови : у 2 ч. Морфеміка. Словотвір. Морфологія. Київ : Вища школа, 2005. Ч. I. 286 с.

Сучасна українська літературна мова / за ред. *М. Я. Плющ*. Київ : Вища школа, 2009. 430 с.

Сучасна українська літературна мова: Морфологія / за заг. ред. *І. К. Білодіда*. Київ : Наук. думка, 1969. 583 с.

Сучасна українська літературна мова / за ред. *А. П. Грищенка*. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.

Сучасна українська літературна мова / *С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ* [та ін.]; за ред. *С. О. Карамана*. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.

Сучасна українська мова: Морфологія / *Л. А. Алексієнко, О. М. Зубань, І. В. Козленко*; за ред. *А. К. Мойсієнка*; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 524 с.

Сучасна українська мова / за ред. *О. Д. Пономарева*. Київ : Либідь, 2005. 399 с.

Ципердюк О. Сучасна українська літературна мова. Морфологія: Термінологічний словник. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2010. 84 с.

Шкуратяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : модульний курс. Київ : Вища школа, 2007. 823 с.

Ющук І. П. Українська мова. Київ : Либідь, 2003. 640 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Азарова Л. Є., Сосинович Л. Є. Дієприслівники в українській мові: статус, функціонування. Вінниця : Універсум-Вінниця, 2005. 124 с.

Арполенко Г. П., Городенська К. Г., Щербатюк Г. Х. Числівник української мови. Київ : Наук. думка, 1980. 242 с.

Барчук В. М. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 415 с.

Бацевич Ф. С. Частки української мови як дискурсивні слова. Львів : ПАІС, 2014. 288 с.

Безпояско О. К. Іменні граматичні категорії. Київ : Наук. думка, 1991. 171 с.

Винницький В. М. Наголос у сучасній українській мові. Київ : Рад. школа, 1984. 159 с.

- Вихованець І. Р.* Прийменникова система української мови. Київ : Наук. думка, 1980. 285 с.
- Вихованець І. Р.* Система відмінків української мови. Київ : Наук. думка, 1987. 231 с.
- Гнатюк Г. М.* Дієприкметник у сучасній українській мові. Київ : Наук. думка, 1982. 248 с.
- Городенська К. Г.* Сполучники української літературної мови. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с.
- Грамотичний простір сучасної лінгвоукраїністики / Ін-т укр. мови НАН України; упоряд.: *Н. Г. Горголюк, Л. М. Колібаба, В. М. Фурса*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 436 с.
- Загнітко А. П.* Система і структура граматичних категорій дієслова. Київ : НМК ВО, 1990. 51 с.
- Загнітко А.* Мовний простір граматики. Вінниця : Нілан-Лтд, 2018. 448 с.
- Загнітко А. П.* Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк : Юго-Восток, ЛТД, 2007. 219 с.
- Івченко М. П.* Числівники української мови. Київ : Вид-во Київ. держ. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка, 1955. 143 с.
- Історична граMATика української мови / *М. А. Жовтобрюх, О. Т. Волох, С. П. Самійленко, І. І. Слинько*. Київ : Вища школа, 1980. 320 с.
- Колодяжний А. С.* Прийменник : матеріали до лекцій з курсу сучасної української літературної мови. Харків : Вид-во Харків. ун-ту, 1960. 165 с.
- Костусяк Н. М.* Структура міжрівневих категорій сучасної української мови. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 452 с.
- Культура української мови : довідник / *С. Я. Єрмоленко, Н. Я. Дзюбишина-Мельник, К. В. Ленець* та ін.; за ред. *В. М. Русанівського*. Київ : Либідь, 1990. 304 с.
- Лукінова Т. Б.* Числівники в слов'янських мовах (порівняльно-історичний нарис). Київ : Наук. думка, 2000. 370 с.
- Масицька Т. Є.* Грамотична структура дієслівної валентності. Луцьк : Ред. вид. відділ ВДУ, 1998. 208 с.
- Матвіяс І. Г.* Іменник в українській мові. Київ : Рад. школа, 1974. 184 с.

Мацько Л. І. Інтер'єктиви в українській мові. Київ : КДПІ, 1981. 130 с.

Медведев Ф. П. Система сполучників в українській мові. Вид-во ХДУ ім. О. М. Горького, 1962. 91 с.

Ожоган В. М. Займенникові слова у граматичній структурі сучасної української мови. Київ : Вид-во Інституту укр. мови, 1997. 230 с.

Русанівський В. М. Дієслово – рух, дія, образ. Київ : Рад. школа, 1977. 112 с.

Русанівський В. М. Структура українського дієслова. Київ : Наук. думка, 1971. 315 с.

Самійленко С. П. Нариси з історичної морфології української мови. Київ : Рад. школа, 1964. Ч. 1. 234 с.

Сасинович Е. С. Дієприслівники в сучасній українській мові. Київ : Рад. школа, 1963. 107 с.

Словотвір сучасної української літературної мови / за ред. М. А. Жовтобрюха. Київ : Наук. думка, 1979. 406 с.

Чапля І. К. Прислівники в українській мові. Харків : Вид-во ХДУ, 1960. 124 с.

Ярошевич І. А. Українська морфологічна термінологія ХХ – початку ХХІ ст. : монографія. Київ : КНЕУ, 2010. 195 с.

ДОВІДКОВА ЛІТЕРАТУРА

Алексієнко Л. А., Козленко Л. А. Граматичний словник українських дієслів : у 2 тт. Київ : Київський ун-т, 1998.

Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. *В. Т. Бусел*. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2004. 896 с.

Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. *В. Т. Бусел*. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.

Ганич Д., Олійник І. Словник лінгвістичних термінів. Київ : Вища школа, 1985. 360 с.

Глібчук Н., Добосевич У. Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Львів : Априорі, 2016. 640 с.

Городенська К. Граматичний словник української мови: сполучники. Херсон : Видавництво ХДУ, 2007. 340 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Граматичний словник української літературної мови. Словозміна : близько 140 000 слів / *В. І. Критська, Т. І. Недозим, Л. В. Орлова, Т. К. Пуздирєва, Ю. В. Романюк*; відп. ред. Н. Ф. Клименко. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2011. 760 с.

Гуцульські говірки : короткий словник / відпов. ред. *Я Закревська*. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, 1997. 232 с.

Демська О. М., Кульчицький І. М. Словник омонімів української мови. Львів, 1996. 224 с.

Загнітко А., Каратаєва А. Словник часток : матеріали і статті. Донецьк : ДонДУ, 2012. 382 с.

Лозова Н. Є., Фридрак В. Б. Дзвона чи дзвону? або -а (-я) чи -у (-ю) в родовому відмінку : словник-довідник. Київ : Наук. думка, 2007. 168 с.

Лукаш Г. П. Словник конотативних власних назв. Вінниця : Нілан, 2015. 391 с.

Колібаба Л., Фурса В. Словник дієслівного керування. Київ : Либідь, 2016. 655 с.

Морфологія. Термінологічний словник-довідник / *Н. Захлюпана, І. Кузьма, Г. Кутня, О. Труш*. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2014. 225 с.

Орфоепічний словник української мови: у 2 тт. / *М. М. Пещак, В. М. Русанівський, Н. М. Сологуб, В. В. Чумак, Г. М. Ярун*. Т. 1: А – Н. Київ : Довіра, 2001. 955 с. Т. 2: О – Я. Київ : Довіра, 2003. 918 с.

Погрібний М. І. Орфоепічний словник української мови. Київ : Рад. школа, 1984. 629 с.

Полюга Л. М. Словник антонімів української мови / за ред. С. Л. Паламарчука. Київ : Довіра, 2001. 275 с.

Полюга Л. М. Словник українських морфем. Львів : Світ, 2001. 448 с.

Райська Л. Кличний відмінок українських імен : словник. 2-ге вид., переробл. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2020. 40 с.

Словник синонімів української мови : у 2 тт. / *А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк, С. І. Головащук* та ін. Київ : Наук. думка, 2001. Т. 1. 1040 с. Т. 2. 960 с.

Словник українських прийменників / *А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк, Г. В. Ситар, І. А. Щукіна*. Донецьк, 2007. 416 с.

Словник української мови : в 11 тт. Київ : Наук. думка, 1970–1980.

Словник української мови : у 20 тт. Т. 1–12. Київ : Наук. думка, 2010–2021.

Українська літературна вимова і наголос : словник-довідник. Київ : Наук. думка, 1973. 724 с.

Українська мова. Енциклопедія / редкол. : *Русанівський В. М., Тараненко О. О.* (співголови), *Зяблюк М. П.* та ін. Київ : Укр. енцикл., 2007. 856 с.

Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ : Наук. думка, 2019. 392 с.

Фразеологічний словник української мови / уклад. : *В. М. Білоноженко* та ін. Київ : Наук. думка, 1999. 984 с.

Навчальне видання

Ірина ДЖОЧКА, Оксана ЦИПЕРДЮК

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА МОВА

МОРФОЛОГІЯ

Збірник тестових завдань

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк цифровий.
Гарнітура "Times New Roman". Ум. друк арк. 16,04
Наклад 100 пр. Зам. № 94 від 07.12.2021

Друк: підприємець Голіней О. М.
76000, Україна, м. Івано-Франківськ, вул. Галицька, 128,
тел.: +38 066 4816 601 , +38 050 540 30 64